

Statsrådets publikationer 2019:16

REGERINGENS ÅRSBERÄTTELSE 2018 BILAGA 1

Ministeriernas resultatöversikter

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Statsrådets publikationer 2019:16

Regeringens årsberättelse 2018 bilaga 1

Ministeriernas resultatöversikter

Statsrådets kansli

ISBN PDF: 978-952-287-723-9

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2019

Presentationssblad

Utgivare	Statsrådets kansli		25.4.2019
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet		
Publikationens titel	Regeringens årsberättelse 2018 bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter		
Publikationsseriens namn och nummer	Statsrådets publikationer 2019:16		
Diarie-/projektnummer	VNK/1499/05/2018	Tema	
ISBN tryckt	978-952-287-724-6	ISSN tryckt	2490-0613
ISBN PDF	978-952-287-723-9	ISSN PDF	2490-0966
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-723-9		
Sidantal	167	Språk	svenska
Nyckelord	årsberättelse, bokslut, statsrådet		
Referat Statsrådet lämnar regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen. Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988). Enligt 18 § i lagen om statsbudgeten ska de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultatet av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå bestäms berättelsens innehåll dessutom särskilt av kraven i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Regeringens årsberättelse för 2018 består av fem delar, själva årsberättelsen och fyra bilagor: Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter Bilaga 2 Bokslutskalkyler Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden Bilaga 4 Statens bolagsinnehav och affärsverk samt statliga fonder utanför budgeten			
Förläggare	Statsrådets kansli		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtioneuvoston kanslia		25.4.2019
Tekijät	Valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö		
Julkaisun nimi	Hallituksen vuosikertomuksen 2018 liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtioneuvoston julkaisuja 2019:16		
Diaari/hankenumero	VNK/1499/05/2018	Teema	
ISBN painettu	978-952-287-724-6	ISSN painettu	2490-0613
ISBN PDF	978-952-287-723-9	ISSN PDF	2490-0966
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-723-9		
Sivumäärä	167	Kieli	ruotsi
Asiasanat	vuosikertomus, tilinpäätös, valtioneuvosto		
Tiivistelmä Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:issä. Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädösten kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset. Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2018 muodostuu viidestä osasta, itse vuosikertomuksesta sekä neljästä liitteestä: Liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset Liite 2 Tilinpäätöslaskelmat Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta Liite 4 Valtion yhtiöomistus, liikelaitokset ja talousarvion ulkopuoliset rahastot			
Kustantaja	Valtioneuvoston kanslia		
Julkaisun ja-kaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Innehåll

Förändringsfaktorer i omvärlden..... 11

1 Statsrådets kansli..... 16

- 1.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet..... 17
- 1.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet..... 18
- 1.3 Uppfyllelse av effektmål 19
- 1.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet 20
 - 1.4.1 Verkställandet av regeringsprogrammet..... 20
 - 1.4.2 Den strategiska utvecklingen av statsrådets verksamhet och struktur..... 23
 - 1.4.3 Ledningen av Finlands EU-politik 23
 - 1.4.4 Statens aktiva och tydliga ägarpolitik 24
 - 1.4.5 Statens gemensamma verksamhetskultur och utvecklingsprojekt 24

2 Utrikesministeriet 26

- 2.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet..... 27
- 2.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet..... 28
- 2.3 Uppfyllelse av effektmål 29
- 2.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet 33
 - 2.4.1 Utrikes- och säkerhetspolitik..... 33
 - 2.4.2 Externa ekonomiska relationer 34
 - 2.4.3 Utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete 34
 - 2.4.4 Konsulära tjänster..... 35

3 Justitieministeriet..... 36

- 3.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet..... 37
- 3.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet..... 38
- 3.3 Uppfyllelse av effektmål 39
- 3.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet 41

3.4.1	Domstolarna	41
3.4.2	Den offentliga rättshjälpen och den allmänna intressebevakningen.....	42
3.4.3	Utsökningsväsendet	42
3.4.4	Åklagarväsendet.....	44
3.4.5	Verkställigheten av straff	45
3.5	Sametingets berättelse för 2018	47
4	Inrikesministeriet.....	53
4.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	54
4.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	55
4.3	Uppfyllelse av effektmål	56
4.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	57
4.4.1	Polisväsendet	57
4.4.2	Gränsbevakningsväsendet.....	58
4.4.3	Räddningsväsendet och nödcentralerna	59
4.4.4	Migrationsförvaltningen	60
5	Försvarsministeriet	62
5.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	63
5.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	64
5.3	Uppfyllelse av effektmål	65
5.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	66
5.4.1	En försvarspolitik som främjar Finlands intressen	66
5.4.2	Förebyggande militär försvarsförmåga.....	67
5.4.3	Ett tryggt samhälle.....	71
5.4.4	Stärkande av den internationella säkerheten	71
6	Finansministeriet.....	73
6.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	74
6.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	75
6.3	Uppfyllelse av effektmål	76
6.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet på förvaltningsområdet	78
6.4.1	Ekonomisk politik.....	78
6.4.2	Beskattning.....	79

6.4.3	EMU.....	80
6.4.4	Utveckling av den inhemska finansmarknaden	80
6.4.5	Förvaltningspolitik.....	81
6.4.6	Staten som arbetsgivare.....	82
6.4.7	Kommun- och landskapsfrågor.....	82
6.4.8	IKT inom den offentliga förvaltningen	83
7	Undervisnings- och kulturministeriet	86
7.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	87
7.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	88
7.3	Uppfyllelse av effektmål	89
7.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	93
7.4.1	Allmänbildande utbildning, småbarnspedagogik och fritt bildningsarbete	93
7.4.2	Yrkesutbildning	95
7.4.3	Högskoleutbildning och vetenskap	96
7.4.4	Gymnasiereform	98
7.4.5	Studiestöd.....	98
7.4.6	Kulturpolitiken.....	99
7.4.7	Idrottspolitiken	101
7.4.8	Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken	101
8	Jord- och skogsbruksministeriet	103
8.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	104
8.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	105
8.3	Uppfyllelse av effektmål	106
8.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	109
8.4.1	Primärproduktion	109
8.4.2	Livsmedelssystemet	110
8.4.3	Naturresursekonomi	111
9	Kommunikationsministeriet	114
9.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	115
9.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	116
9.3	Uppfyllelse av effektmål	117

9.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	118
9.4.1	Trafik och kommunikation som tjänst	118
9.4.2	Digital information – en välfärds- och tillväxtkälla	120
9.4.3	Infrastruktur som grund för tillväxt	123
10	Arbets- och näringsministeriet.....	125
10.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	126
10.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	127
10.3	Uppfyllelse av effektmål	128
10.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	131
10.4.1	Närings- och innovationspolitik.....	131
10.4.2	Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik.....	132
10.4.3	Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet.....	134
10.4.4	Regionutveckling och strukturfondspolitik	135
10.4.5	Energipolitik.....	137
10.4.6	Integration.....	138
11	Social- och hälsovårdsministeriet	140
11.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	141
11.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	142
11.3	Uppfyllelse av effektmål	143
11.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	146
11.4.1	Välfärd och hälsa.....	146
11.4.2	Barnfamiljer	147
11.4.3	Tjänster för äldre	147
11.4.4	Kostnaderna och finansieringen för social- och hälso-tjänster	148
11.4.5	Tillgången till social- och hälso-tjänster	148
11.4.6	Rehabilitering och partiellt arbetsföra	149
11.4.7	Organisations- och frivilligverksamhet.....	149
11.4.8	Utgifterna för och finansieringen av den sociala tryggheten.....	150
11.4.9	Spetsprojekt och reformer i regeringsprogrammet	151
11.4.10	Social- och hälsovårdsreformen	151

12	Miljöministeriet	152
12.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	153
12.2	Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet.....	154
12.3	Uppfyllelse av effektmål	155
12.4	Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet	159
12.4.1	Ett koldioxidsnålt och energieffektivt Finland.....	159
12.4.2	En god miljöstatus	163
12.4.3	Biologisk mångfald och fungerande ekosystemtjänster.....	164
12.4.4	Boendeformer som stöder konkurrenskraften och välfärden.....	166

Förändringsfaktorer i omvärlden

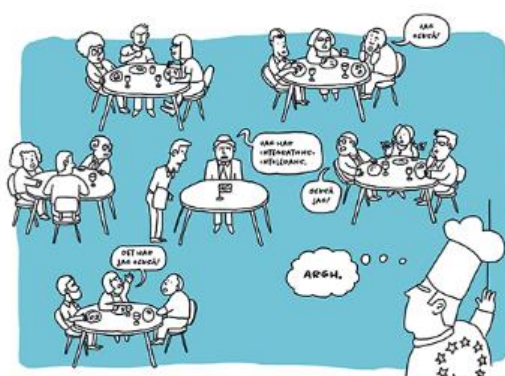
Finlands politiska, ekonomiska, sociala, tekniska och ekologiska tillstånd och framtid beskrivs med hjälp av 15 förändringsfaktorer. Förändringsfaktorerna har sammanställts inom statsrådets framsynsarbete i samarbete mellan alla ministerier och de har sin grund i ministeriernas strategiarbete. Förändringsfaktorerna har publicerats på statsrådets [webbplats](#).

Politiska förändringsfaktorer i omvärlden

Förändringar i den internationella ordningen

Att den internationella ordningen förändras innebär förändringar i den globala maktbalansen. Regionala, växande maktcentrum utmanar USA:s starka roll. Samtidigt har det uppstått olika flernivå nätverk, aktörer och nya verksamhetssätt som gör att staternas traditionella internationella ställning börjar ifrågasättas. Det internationella avtalsbaserade systemet knakar i fogarna under trycket. Den allt intensivare konkurrensen om naturresurser, klimafförändringen och andra förändringar i miljöns tillstånd återspeglar sig mycket konkret på flera områden, ökar risken för regionala konflikter och skapar en global instabilitet.

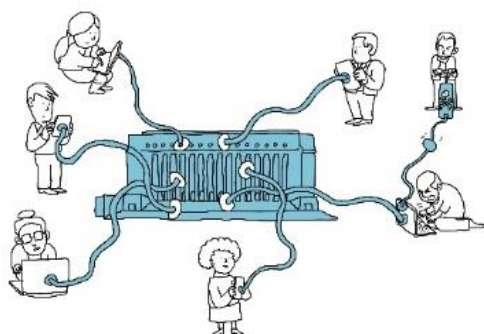

EU:s och nationalstatens utveckling

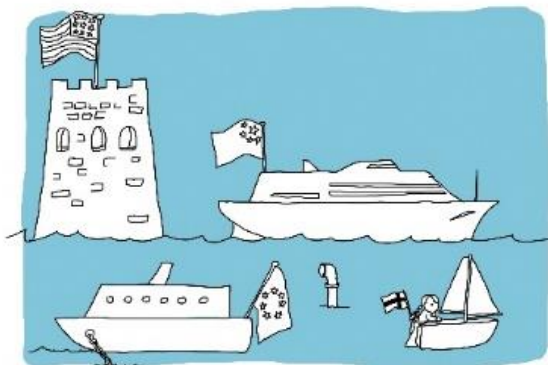
EU:s utveckling har en stor inverkan såväl på Finland som på andra EU-länder. Ett moderat scenario för år 2030 är att EU fortsätter ungefär på samma linje som hittills och koncentrerar sig på att genomföra och ta fram reformprogram. De primära målen uppdateras regelbundet, problem åtgärdas allteftersom sådana uppstår och ny lagstiftning utfärdas efter behov. Program som fokuserar på att reformera strukturer och verksamhetssätt framskrider trögt. EU:s betydelse och inflytande i världspolitiken riskerar att försvagas, och det tar länge innan utvecklingen av konkurrenskraften börjar ta fart.

Förändringen i demokratin och de många olika sätten att delta

I bästa fall bygger det demokratiska beslutsfattandet på en omfattande och jämlik medborgardeltaktighet, en öppen förvaltning och växelverkan med medborgarsamhället. Om medborgarna upplever att de metoder som den traditionella demokratin erbjuder är otillräckliga, kan frustrationen i samhället öka. Det gäller att skapa nya modeller för delaktighet och växelverkan. Dessa modeller ska grunda sig på öppenhet, likvärdighet och kundrelationstänkande och på att stärka individernas och gemenskapernas egen aktivitet. Alla har tillgång till information, men det är samtidigt omöjligt att hantera eller behandla den enorma mängden information som finns tillgänglig. Samtidigt håller informationsförmedlingen på att förändras radikalt vem som helst kan förmedla information till ett nästan gränslöst antal mottagare.

Ekonomiska förändringsfaktorer i omvärlden

Den globala ekonomiska omvälvningen

Den tekniska utvecklingen förändrar de globala värde- och förtjänstkedjorna, vilket minskar handelsströmmarna i världsekonomin och bromsar upp globaliseringsutvecklingen. Det ömsesidiga konkurrensmässiga beroendeförhållandet mellan USA och Kina kommer emellertid fortfarande att vara den mest avgörande faktorn för den globala ekonomiska utvecklingen även på 2030-talet. Ur Finlands perspektiv är det av mycket stor betydelse hur framtiden utvecklas för EU och det oljeberoende Ryssland. Faktorer som utmanar den ekonomiska utvecklingen i Europa är den åldrande befolkningen och vissa strukturella problem, som gör att de långsiktiga tillväxtutsikterna förblir anspråkslösa. I länderna i euroområdet orsakar de fortsatta problemen inom banksektorn en systemisk risk.

Finlands ekonomiska utveckling

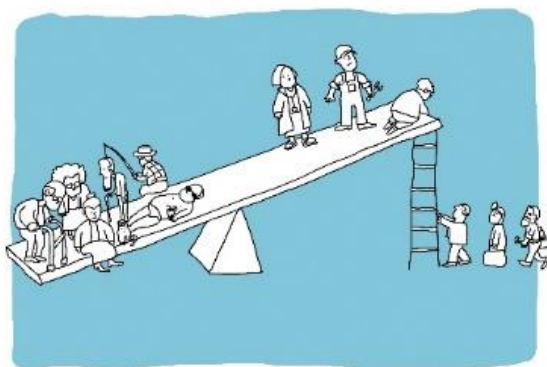
Finland är en liten öppen ekonomi, och dess ekonomiska tillväxt är i hög grad beroende av hur världsekonomin och -handeln utvecklas. Digitaliseringen, robotiken, den artificiella intelligensen och den övriga tekniska utvecklingen fortsätter att förändra de globala värde- och förtjänstkedjorna och Finland behöver få ut sin del av denna utveckling. Samtidigt minskar befolkningen i arbetsför ålder i samma takt som befolkningen åldras. Den ekonomiska tillväxten är alltför obetydlig på 2030-talet.

Förändringarna i arbetslivet

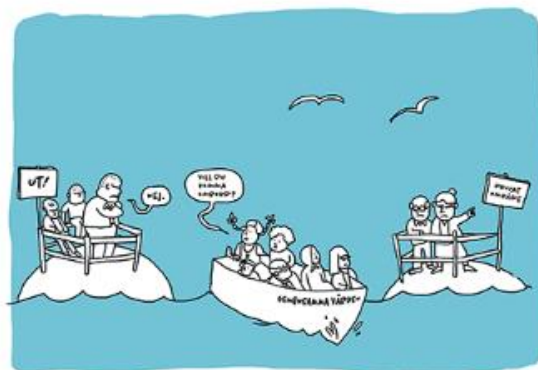
Med förändringar i arbetslivet avses djupa tekniska, ekonomiska, samhälleliga och mänskliga förändringar som löper över generationerna. Den absoluta kärnan i förändringen utgörs av automationen, robotiken och den artificiella intelligensen, den kreativa förstörelsen samt delnings- och plattformsekonomin utveckling. Alla dessa fenomen förändrar arbetskraftens struktur, arbetets innehåll och förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagar. Det är dock inte fråga om någon snabb övergång från ett sätt att arbeta till ett annat, utan om en lång förändring i riktning mot en allt mångsidigare arbetsvärld. I takt med förändringarna i arbetslivet etablerar sig människorna i samhället genom allt mångsidigare målsättningar och betydelsefull sysselsättning.

Sociala förändringsfaktorer i omvärlden

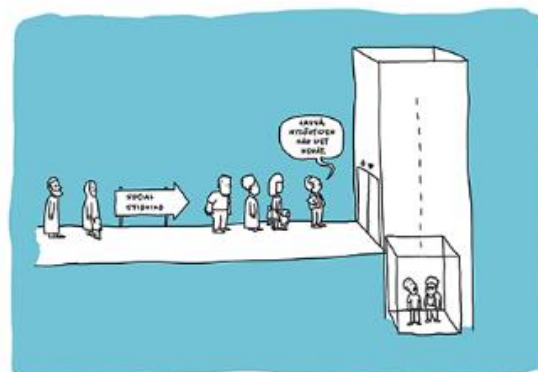
Befolkningsstrukturen och urbaniseringen

Befolkningsstrukturens utveckling och urbaniseringen bestämmer Finlands livskraft och framtid. På 2030-talet är befolkningstillväxten i Finland i hög grad beroende av nettoinvandringen. Urbaniseringen och det faktum att en allt större del av befolkningen bor i de största centrumen kräver att man fokuserar på miljömässigt och socialt hållbara lösningar inom ansvarsfull stadsutveckling, att man stärker näringsverksamhet som bygger på sådana lösningar och att man satsar på bostadsbyggande. Regionernas konkurrenskraft och välfärd samt företagens framgång på den globala marknaden står i allt högre grad i inbördes växelverkan.

Förändringen i värderingar och attityder

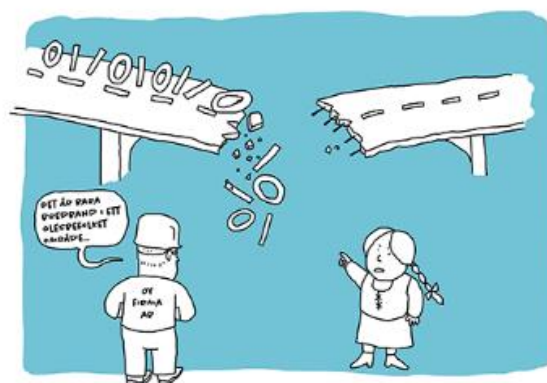
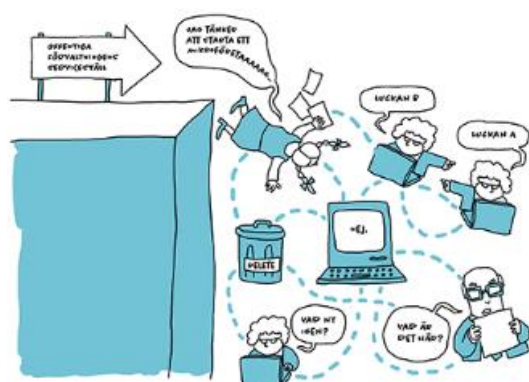
Finland och en stor del av Europa positionerar sig som en del av den sekulariserade och liberaliserade världen, men även andra divergerande synsätt förekommer. Värderingarna och attityderna är av avgörande betydelse när det gäller att hitta lösningar på stora samhälleliga framtidsfrågor som rör hållbar utveckling, arbete och kompetens. En stor del av medborgarna tar hänsyn till samhällets väl och gemensamma värderingar, såsom tolerans, jämlikhet och yttrandefrihet.

Den växande ojämlikheten

Välfärdssamhället tar hand om sina sämst lottrade, och finländarnas välfärd och hälsoliv har ständigt förbättrats. Majoriteten av människorna mår alltjämt bra, men ojämlikheten har ökat och skillnaderna är i internationell jämförelse stora. Det finns till exempel skillnader mellan olika socioekonomiska grupper, könen, majoritetsbefolkningen och minoriteterna samt olika geografiska områden.

Tekniska förändringsfaktorer i omvärlden

Den tekniska omvälvningen

Det så gott som gränslösa utnyttjandet av information, automationen, robotiken och den artificiella intelligensen revolutionerar världen på samma sätt som den industriella revolutionen, men på en betydligt kortare tid. Den tekniska omvälvningens konsekvenser för samhället är dessutom många gånger större, och konsekvenserna märks relativt sett inom en mycket kort tid på alla områden. Också när det gäller att uppnå ekologisk hållbarhet står tekniken i nyckelposition. Förändringen är faktisk, men det är osäkert hur snabbt den sker. Takten varierar mellan olika sektorer och organisationer.

Den digitala förmågan inom den offentliga förvaltningen

I den digitala verksamhetskulturen sköts ärendena allt oftare på elektronisk väg och i bakgrunden. På 2030-talet har förändringen både möjliggjort och förutsatt att de kundorienterade och tväradministrativa processerna inom den offentliga förvaltningen förnyas. Den offentliga förvaltningens arbete grundar sig till många delar på nätverk, öppenhet och smidighet.

Den kritiska infrastrukturens funktionssäkerhet

Den kritiska infrastrukturens funktionssäkerhet utsätts för större tryck i och med den digitala ekonomin och utvecklingen av den hyperkoppade omvärlden. Också den byggda infrastrukturen utsätts för tryck i och med klimatförändringen och det eftersatta underhållet. Det industriella internet och robotiseringen utgör en allt viktigare del av samhällets vitala funktioner och den kritiska infrastrukturen. Infrastrukturerna bygger på intelligenta elnät och självstyrande system. Artificiell intelligens är en central faktor när det gäller att hantera sårbarheter i den kritiska infrastrukturen.

Ekologiska förändringsfaktorer i omvärlden

Klimatförändringen

I och med klimatförändringen medför till exempel förändringarna i regnen att torkan ökar i vissa delar av världen medan översvämningarna ökar på andra håll. Klimatförändringen hotar i synnerhet naturen uppe i norr, förändrar livsmiljön och förskjuter arternas utbredningsområden i Europa norrut. Nya främmande arter kommer till Finland och processerna i anslutning till vattencirkulationen förändras, liksom även verksamhetsförutsättningarna för skogs- och jordbruk. Förutom att klimatförändringen måste stävjas är det också nödvändigt att anpassa sig till väder- och klimatförändringarna.

Miljöns och naturens tillstånd

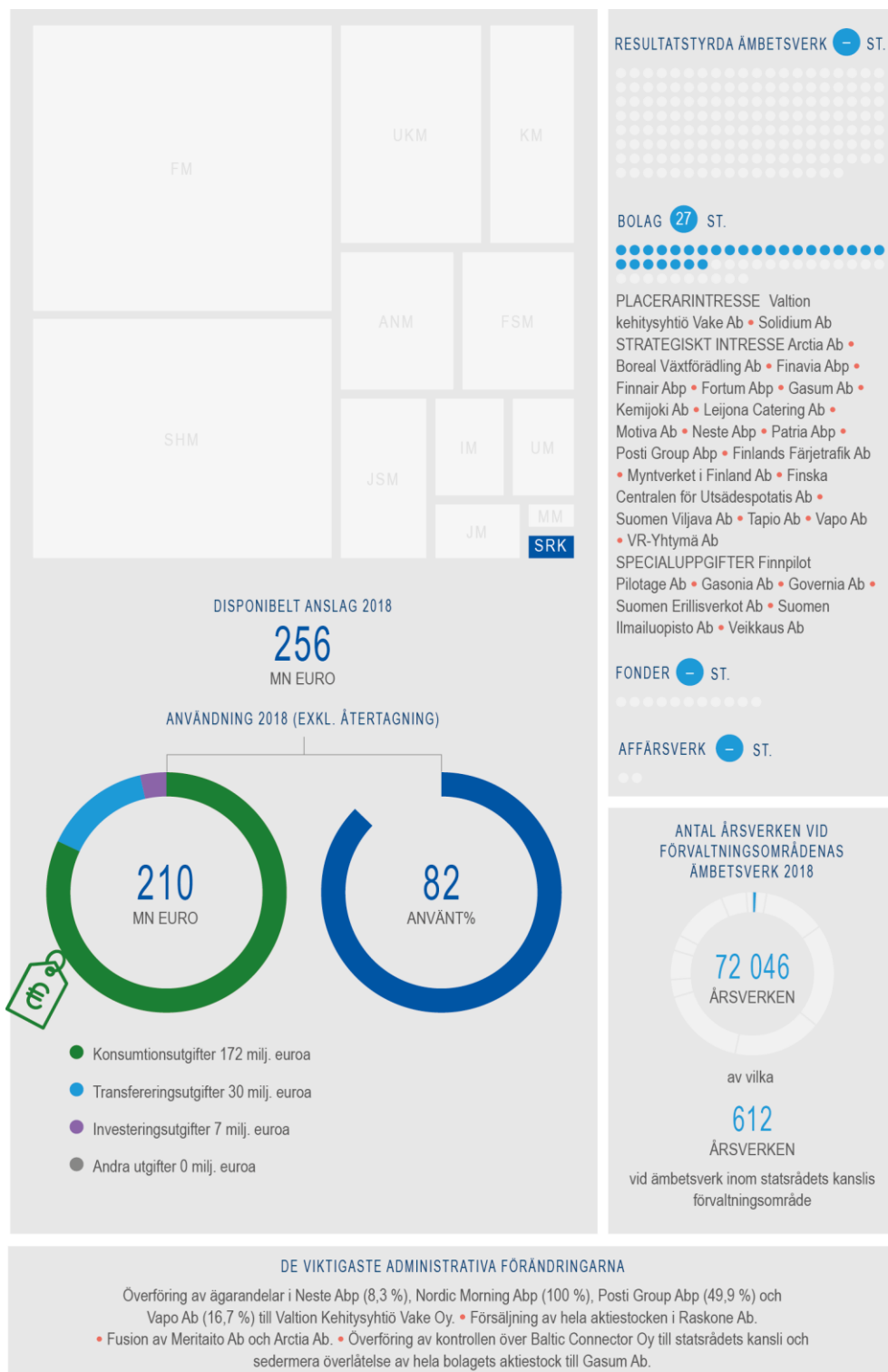
Utsläppen i luften och vattendragen har minskat, men läget i Östersjön och inlands- och grundvattnet är fortfarande inte bra till alla delar. Man har inte lyckats hejda den finska naturens minskande mångfald. Farliga kemikalier används alltjämt i stor skala, och utsläppen av farliga ämnen och småpartiklar är för stora med tanke på miljön och hälsan. Den byggda miljöns tillstånd är till största delen tillfredsställande i Finland, om än det växande eftersatta underhållet fortfarande utgör ett problem.

Hållbarheten i användningen av naturresurser

En hållbar användning av naturresurser är inte längre någon självklarhet; vi konsumerar globalt sett naturresurser motsvarande 1,6 planeter. Den ökande efterfrågan och det minskande utbudet gör att den globala konkurrensen om naturresurserna blir allt hårdare. De sinande icke-förnybara naturresurserna styr oss i riktning mot ett mer resurseffektivt utnyttjande av material.

1 Statsrådets kansli

1.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 1. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringen i värderingar och attityder

Förändringar i värderingar och attityder inverkar på förutsättningarna för att ett demokratiskt förvaltningssystem ska fungera. Den allmänna inställningen till det politiska systemet och det samhälleliga beslutsfattandet befinner sig i ett brytningsskede. Förändringen påverkar de politiska besluten och regeringsprogrammets innehåll. Framtidens mål för en hållbar utveckling är beroende av hur värderingarna utvecklas.

EU:s och nationalstatens utveckling

Utvecklingen i Finland är tätt kopplad till den internationella ekonomins och handelspolitikens utveckling. EU är en betydande värde- och trygghetsgemenskap för Finland. Tillsammans med de övriga EU-länderna tacklar Finland gränsöverskridande utmaningar. Man påverkar effektivt EU:s linje och utveckling. Det är centralt för Finland att enigheten i EU säkerställs.

Finlands ekonomiska utveckling

Den ekonomiska tillväxten avspeglas på sysselsättningen, affärsverksamheten och därmed också beskattningsutfallet. Den ekonomiska utvecklingen definierar den offentliga ekonomins resurser och bestämmer på så sätt ramarna för regeringens verksamhet. Enligt statens ägarpolitiska principbeslut syftar ägarpolitiken också till att finansiera den ekonomiska verksamhetens tillväxt.

Digital förmåga inom den offentliga förvaltningen

Statsrådets kansli ska vara föregångare när det gäller att ta i bruk ny teknik och tillämpa nya verksamhetsformer i den offentliga förvaltningen. En föränderlig omvärld förutsätter ständig framförhållning och flexibla verksamhetsformer som snabbt går att skapa. Datasäkerhet, datasystemens användbarhet och deras funktionssäkerhet är kritiska faktorer.

1.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 2. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	Verksamheten i statsrådet går inte att samordna och en gemensam verksamhetskultur genererar inga synergieffekter.
	Verksamhetsstyrningen utifrån regeringsprogrammet genomförs effektivt på statsrådsnivå. Som stöd för en enhetlig verksamhetskultur i statsrådet och för att effektivisera användningen av gemensamma resurser utvecklas verksamhetsplaneringen och samarbetssätten under ledning av statsrådets kansli och gemensamma verktyg införs.
2	Det ekonomiska resultatet av statens bolagsinnehav försämras.
	Det ägarstrategiska arbetet och analysverksamheten förutser hur ekonomin utvecklas och hur statens bolagsinkomst påverkas av utvecklingen. Det görs större satsningar på att förankra god förvaltnings- sed inom hela statsrådet samtidigt som mekanismerna inom ägarstyrningen vidareutvecklas. Med de medel ägaren har till sitt förfogande stöttas bolagens förmåga att handla effektivt och att utvecklas också i tider av långsam ekonomisk tillväxt.
3	EU försvagas och handelsprotektionismen stärks.
	Påverkansarbete bedrivs i frågor som är centrala för Finland, och lösningar som stärker unionens enighet främjas. Samtidigt bereder sig Finland på en utveckling som försvagar enigheten och på åtgärder som en sådan utveckling förutsätter.
4	Innehållet i och kvaliteten på information som tas fram som stöd för politiken stöder inte beslutsfattandet.
	Till stöd för regeringens arbete produceras aktuell, tillförlitlig och högklassig information som kan utnyttjas tväradministrativt. Tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för beredningen säkerställs. Dialogen mellan tjänstemannaledningen och den politiska ledningen i planeringen av beredningen förbättras.

Tabell 3. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk				
	Betydande		4	1,2	3
	Måttlig				
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

1.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 4. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

Statsministern leder statsrådets verksamhet och statsrådets högsta regerings- och förvaltningsmakt baserar sig på aktuell, omfattande och välunderbyggd information.

God	Under berättelseåret genomförde regeringen en intern utvärdering av måluppfyllelsen. Som stöd för utvärderingen utnyttjades effektivitetsindikatorerna för uppföljningen av regeringsprogrammet. Under riksmötet 2018 lämnade statsrådet 215 propositioner till riksdagen. Rådet för bedömning av lagstiftningen gav 24 utlåtanden om propositioner under beredning. Utlåtandena har påverkat innehållet i propositionerna. Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet bidrog till att tillgodose behovet av information om regeringens prioriterade områden och regeringens ekosystemforum fortsatte påskynda digitaliseringsutvecklingen.
-----	---

Finlands mål inom Europeiska unionen främjas på ett förutseende och aktivt sätt.

God	Statsrådet genomförde sin strategi för Finlands inflytande i EU 2018. Fokus låg på att stärka tillväxten och konkurrenskraften, unionens yttre verksamhet och säkerheten, främja de gemensamma värdena och hantera migrationsrörelsen. Statsrådet arbetade för Finlands mål i viktiga horisontella helheter såsom Storbritanniens utträdesprocess och förhandlingarna om den kommande mångåriga finansieringsramen. Finlands och EU:s mål uppnåddes i överenskommelsen med Storbritanniens regering om utträdesavtalet och i den politiska deklarationen om ramarna för det framtida förhållandet. Målet är att uppnå samsyn om den följande finansieringsramen (2021–2027) hösten 2019.
-----	--

I ägarstyrningen av statens tillgångar i bolagsform eftersträvas aktivt tillväxt i ägarvärdet, som används till att skapa ny, samhällsviktig företagsverksamhet.

God	Värdet på statens totala börsinnehav utvecklades positivt i jämförelse med marknadsutvecklingen under berättelseåret. Avkastningen på börsinnehavet var 9,3 (28,7) procent. Avkastningen från direkt statsägda bolag var mycket god, 21,8 (39,8) procent. Solidium Oy:s avkastningsutveckling började sjunka under det andra halvåret och avkastningen för hela året blev -13,1 (12,9) procent. Aktier i Neste Abp, Posti Group Abp, Vapo Ab och Nordic Morning Group Abp överfördes till statens utvecklingsbolag Vake Oy. Vake har som uppgift att främja projekt som har en betydande positiv inverkan på näringslivet i Finland.
-----	--

Statsrådet agerar enhetligt, öppet, ekonomiskt och med fokus på kvalitet.

God	En enhetlig verksamhetskultur inom statsrådet främjades genom att erbjuda nya verksamhetsformer och verksamhetssätt för gemensamma processer på statsrådsnivå bland annat inom personalpolitiken och säkerhetsledningen. Införandet av gemensamma verktyg (ärendehantering, intranät och grupparbetsrum) gör informationen öppnare och stärker ett nätverksbaserat arbetssätt. Tjänsternas kvalitet, tillgängligheten och det elektroniska utbudet har prioriterats i utvecklingen av gemensamma tjänster. Utvecklandet av statsrådets lokaler och effektiviseringen av användningsgraden fortsatte genom att gamla lokaler byggdes om och gjordes tillgängliga för mångsidigt bruk samtidigt som man avstod från en del av fastigheterna.
-----	--

Hållbar utveckling

I genomförandet av handlingsplanen Agenda 2030 för hållbar utveckling var statsrådets kanslis roll att samordna arbetet för hållbar utveckling i statsförvaltningen och att stöda kommissionen för hållbar utveckling i dess arbete. Kansliet ansvarar för att verkställa de tre politiska principerna i redogörelsen om Agenda 2030 (SRR 1/2017 – RSk 27/2017)

För att uppnå den politiska principen Långsiktigt och förändringsdrivande behövs en samlad bild av den hållbara utvecklingen. Under året etablerades ett inkluderande nationellt [uppföljningssystem](#) för hållbar utveckling. Som en del av systemet inrättades ett medborgarråd för hållbar utveckling. Vid Statistikcentralen organiserades ett system för uppföljning av de globala indikatorerna.

För att verkställa den politiska principen Koherens och globalt partnerskap stärktes den politiska koherens som stöder en hållbar utveckling genom att hållbar utveckling integrerades i förvaltningsplanerings- och rapporteringsprocesser. Nya förfaranden utvecklades för rapporteringen om hållbar utveckling i regeringens årsberättelse och för budgeteringen av hållbar utveckling i statsbudgeten. Kopplingen mellan årsberättelsen och budgeten stärktes. En övergripande utredning av Finlands politik för hållbar utveckling genomfördes med beaktande av den politiska koherensen, och [rapporten](#) publicerades i mars 2019.

I EU uppmanade Finland kommissionen att utarbeta en övergripande plan för genomförandet av Agenda 2030 och tog en aktiv roll i kommissionens nya Agenda 2030-arbetsgrupp. Det nordiska arbetet för en hållbar utveckling fokuserade i synnerhet på hållbar konsumtion och produktion och på aktiveringen av unga i programmet [Generation 2030](#) och i arbetet för en hållbar utveckling. Finland drev på genomförandet av Agenda 2030 under sitt ordförandeskap i Arktiska rådet och i det övriga internationella samarbetet genom att dela med sig av kompetens och praxis.

För att främja den politiska principen Ägarskap och delaktighet utvidgades verktyget för [åtaganden för hållbar utveckling](#) till nya branscher och utvecklades så att det bättre tjänar också allmänheten. Tjänsten [Hållbara levnadssätt](#) som introducerades i slutet av året hjälper allmänheten testa koldioxidavtrycket av sin egen livsstil och åta sig att halvera avtrycket. Evenemanget Nuläget och framtiden för hållbar utveckling i maj 2018 utgjorde en del av systemet för uppföljning av hållbar utveckling och sammanförde både samhällsaktörer och uppföljningsdata om hållbar utveckling för att uppnå en gemensam syn på den hållbara utvecklingens önskade riktning i Finland.

[Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som genomförts inom ansvarsområdet](#)

- [Utvärdering av reformen av forskningsinstituten och forskningsfinansieringen](#)

1.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

1.4.1 Verkställandet av regeringsprogrammet

Vid regeringens strategisessioner behandlades regeringens viktigaste projekt utvärderades hur målen i regeringsprogrammet hade uppnåtts. Vid berättelseårets sista session gjorde regeringen en politisk utvärdering av måluppfyllelsen under regeringsperioden. Effektivitetsindikatorerna för att mäta hur projekten framskrider användes som stöd för utvärderingarna.

Regeringen Sipiläs justerade [handlingsplan 2018–2019](#) publicerades i maj 2018. Den sammanfattade de viktigaste resultaten av spetsprojekten och reformerna samt åtgärderna för den återstående regeringsperioden. Planen innehöll också en sammanfattning av de nya initiativ som regeringen beslutade om vid sin halvtidsöversyn våren 2017.

Konceptet för att kommunicera regeringens beslut förnyades helt. Informationen om besluten vid regeringens sessioner började publiceras i det finskspråkiga nyhetsbrevet Valtioneuvoston päätökset varje torsdag och på Twitter utöver statsrådets webbplats och medietjänst. Beredskapen inför informationspåverkan förbättrades bland annat genom utbildning för organisationerna och medierna samt genom övning och regelbunden kontakt. Dessutom inledde justitieministeriet, statsrådets kansli och säkerhetskommittén ett gemensamt projekt om valpåverkan. I projektet utbildas valmyndigheterna, partierna och medierna i att vara beredda och reagera på valpåverkan. Som en del av beredskapen inför eventuell valpåverkan produceras en informationskampanj för allmänheten i tv, radio, tidningar och sociala medier för att uppmäna människor att rösta och påminna om vikten av mediekritik.

Statsrådets kansli har ansvarat för att främja regeringens spetsprojekt om försöksverksamhet. Under berättelseåret finansierades småskaliga försök inom regeringens temaområden artificiell intelligens och cirkulär ekonomi. Förutsättningarna för försöksverksamhet förbättrades också med en ny [handbok i att bereda försökslagar](#) och genom fler forskningsbaserade försöksupplägg vid ministerierna och ämbetsverken.

Statsrådet godkände den 3 maj 2018 ett principbeslut om åtgärdsprogrammet [Sunda lokaler 2028](#). Programmets mål är att främja hälsa och välmående i offentliga byggnader.

Totalreformen av grundskyddet och aktiviteten (TOIMI) framskred planenligt. Uppgiften har varit att stöda partier och politiska aktörer i processen att bilda åsikter om reformen av grundskyddet. Projektet har sammanfattat de grundläggande val och riktlinjer som beslutsfattarna måste ta ställning till, inlett offentlig diskussion, tagit fram kunskapsunderlag och på bred bas involverat olika nätverk i arbetet. Projektets [riktlinjer och bakgrundsmaterial](#) publicerades i februari 2019. En beskrivning av projektets verksamhetsmodell utarbetas våren 2019.

Under berättelseåret bereddes ett [principbeslut om riktlinjer för Finlands havspolitik](#). I riktlinjerna definieras fokusområdena för Finlands havspolitik, som omfattar också världshaven, och åtgärder för att nå målen.

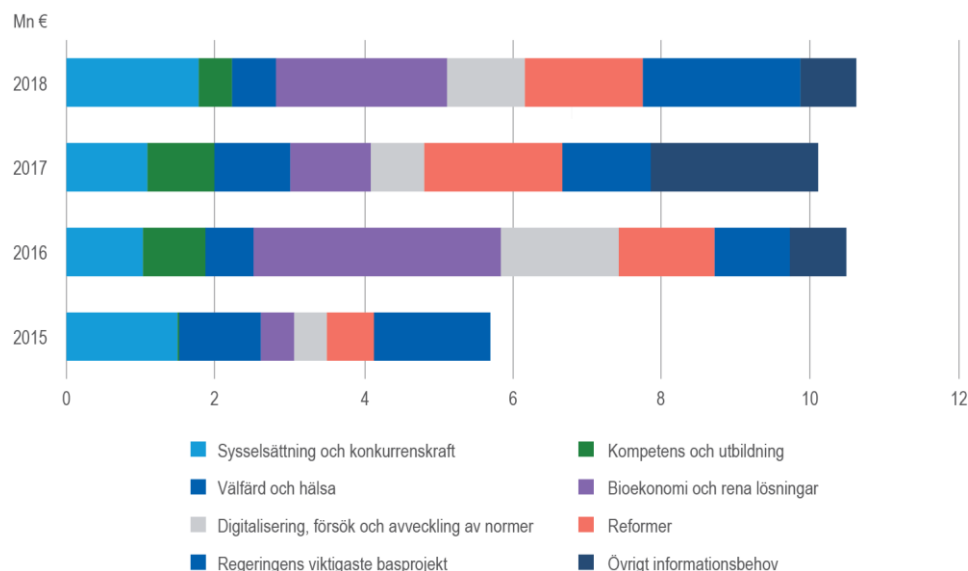
Regeringens försök med verksamhetsmodellen [ekosystemforum](#) påskyndade digitaliseringsutvecklingen i de ekosystem som ingår i regeringens prioriterade områden, såsom trafiken som tjänst och utnyttjandet av social- och hälsouppgifter. Med verksamhetsmodellen eftersträvades input för utformningen av informations- och havspolitiken samt påverkansarbetet inom EU under kommissionens kommande femårsperiod.

[Slutrapporten](#) från den arbetsgrupp som behandlat ojämlikhet blev klar under berättelseåret. Rapporten innehöll åtgärdsrekommendationer för att bekämpa och minska ojämlikheten inom olika livsområden. Regeringen har tagit hänsyn till rekommendationerna bland annat genom att inleda beredningen av en nationell barnstrategi och arbetet med mentalvårdsstrategin och genom att tillsätta en utredare för att identifiera olika sätt att bättre kombinera arbete och närståendevård.

Under berättelseåret kartlade statsrådets kansli och justitieministeriet i samarbete med Finlands Sameting olika sätt att genomföra sannings- och försoningsprocessen. I beredningen ingick en omfattande samrådsrunda i Sameland och Finlands största städer, och en [rapport](#) publicerades om samråden.

Med anslagen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet produceras information till stöd för beslutsfattandet i statsrådet. I [utrednings- och forskningsplanen](#) som statsrådet godkänt fastställs årligen forskningens teman och prioriteringar.

Figur 1. Anslag för projekt inom utrednings- och forskningsverksamheten enligt prioriterade områden 2015–2018

Planen för 2018 genomfördes med fem öppna utlysningar. Inom utrednings- och forskningsverksamheten inleddes 65 nya projekt och avslutades 80 pågående projekt. Information om projekten spreds bland annat under interaktionsmöten och på webbplatsen Tietokaytoon.fi som hade cirka 90 000 besökare.

Exempel på nyttan med utrednings- och forskningsverksamheten 2018:

- Resultaten från projektet [KUNIT](#) som analyserade kommunernas digitala verksamhet och den sparpotential som digitaliseringen möjliggör har utnyttjats i beredningen av incitament för att stöda digitaliseringen i kommunerna.
- Resultaten från projektet [Ekonomiska styrmedel för cirkulär ekonomi](#) har utnyttjats bland annat i arbetet med att uppdatera miljöministeriets strategi och i spetsprojektet för återvinning av näringsämnen.
- Resultaten från projektet [Minska matsvinnet genom lagstiftningsrevision](#) bidrog till beredningen av en färdplan för att minska matsvinnet.
- Utredningen av hur lagstiftningen gällande hjälp till offer för människohandel fungerar har utnyttjats i beredningen av förslag till lagändringar.
- Resultaten från projektet [Strategisk ledning av cybersäkerheten i Finland](#) har utnyttjats i arbetet med att uppdatera strategin för cybersäkerheten.
- Resultaten från projektet [Funktionella regioner och tillväxtzoner i Finland](#) har utnyttjats som bakgrundsmaterial i reformen av markanvändnings- och bygglagen och beredningen av riksomfattande mål för områdesanvändningen.

Prisumman för det internationella jämställdhetspris (IGEP) som Finlands regering tilldelade Angela Merkel överlämnades i början av året till en frivilligorganisation i Niger, som Merkel valt ut som välörenhetsobjekt.

Jubileumsårsprojektet Finland 100 avslutades i september 2018 då [slutrapporten](#) publicerades. Slutrapporten sammanfattade jubileumsåret och dess resultat.

Inom ramen för projektet Minnesåret för inbördeskriget 1918 har man uppmärksammat och kommit ihåg de historiska händelserna och samlat och publicerat information om dem.

Statsrådets kansli gav Riksarkivet i uppdrag att genomföra en oberoende arkivutredning av finländska SS-mäns delaktighet i morderna på judar, civila och krigsfångar 1941–1943. [Utredningen](#) publicerades i februari 2019.

1.4.2 Den strategiska utvecklingen av statsrådets verksamhet och struktur

Projektet för utveckling av regeringens strategiska ledningsverktyg publicerade sin [slutrapport](#) i januari 2019. Inom projektet bereddes 20 rekommendationer för att stärka den strategiska politiken. De viktigaste identifierade utvecklingsmålen var att bättra samordna de politiska processerna och resursprocesserna, att stärka regeringens gemensamma kommunikation, att effektivisera samordningen och genomförandet av regeringspolitiken samt att säkerställa den politiska beredningen över valperioderna. Som en del av projektet bereddes också rekommendationer för att stärka regeringens gemensamma kommunikation. Nästa regering fattar beslut om införandet av de rekommenderade åtgärderna.

Ministeriernas kanslichefer beredde tillsammans rapporten [Möjligheter för Finland](#), som bidrar med ett kunskapsunderlag för beredningen av nästa regeringsprogram. I publikationen nämns tre mål som alla ministerier arbetar för: främjande av likabehandling, hållbar tillväxt och ett tryggt och stabilt samhälle.

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav under sitt tredje verksamhetsår ministerierna totalt 24 utlåtanden om propositioner under beredning. Rådet fokuserar i sitt arbete på viktiga propositioner och konsekvensbedömningen av dem, men strävar samtidigt också efter att inkludera olika ministerier och propositioner av olika omfattning i sin bedömning. Uppskattningsvis hälften av de brister som rådet uppmärksammat i sina utlåtanden är åtminstone delvis åtgärdade i den fortsatta beredningen. Förutom enskilda propositioner strävar rådet efter att rent allmänt påverka kvaliteten på lagberedningen genom en intensiv växelverkan med förvaltningen. Dessutom har rådet gett sitt utlåtande om projektet En in, en ut och tre utlåtanden till riksdagens utskott om social- och hälsovårdsreformen. Rådets utlåtanden och årsöversikter har publicerats på rådets [webbplats](#). Hur stor inverkan rådets verksamhet har bedömdes i ett oberoende forskningsprojekt, vars resultat kommer att slutföras våren 2019.

Del två av framtidsredogörelsen, Lösningar i förändringen av arbete, lämnades den 11 oktober 2018 till riksdagen (SRR 5/2018 rd – RSk 48/2018 rd). Den första delen av redogörelsen behandlade omvälvningen i arbetslivet och vilka utmaningar den innebär för samhället. I den andra delen fördjupades diskussionen om omvälvningen och framtidens arbetsliv via lösningsförslag. De lösningar för att hantera förändringarna som föreslås i redogörelsen har gått igenom med tillämpning av principerna och indikatorerna för hållbar utveckling i Agenda 2030.

1.4.3 Ledningen av Finlands EU-politik

På grund av de omfattande och komplicerade sakfrågorna, såsom olika kriser och Storbritanniens utträde ur EU, träffades statsöverhuvuderna i EU-länderna ofta och Europeiska rådet fick en mer uttalad roll. Vilka resultat EU-politiken ger hänger i sista hand samman med såväl utvecklingen i omvärlden som de samlade åtgärderna inom institutionerna och i medlemsstaterna. Statsrådet hade en strategi för inflytande i EU för 2018 för att försäkra sig om att påverkansarbetet lyckas. Strategin kompletterade ministeriernas egna mer exakta strategier.

EU-ministerutskottet slog regelbundet fast ståndpunkterna och påverkansåtgärderna i centrala ärenden för att säkerställa att Finland kan utöva inflytande i unionen i god tid. Ståndpunkterna

gällde bland annat Storbritanniens utträdesprocess, den kommande mångåriga finansieringsramen, utvecklandet av den europeiska ekonomiska och monetära unionen samt rättsstatsfrågor.

Statsrådets åtgärder för att utöva inflytande i EU beskrivs närmare i kapitel 2.9.

Finland är Europeiska rådets ordförandeland 1.7–31.12.2019. Förberedelserna inför ordförandeskapet fortsatte under berättelseåret både när det gällde de praktiska arrangemangen och innehållet. Till de innehållsrelaterade förberedelserna hör att sätta sig in i den agenda som Finland tar över, utarbeta rådets 18-månadersprogram, föra omfattande diskussioner om det nationella ordförandeskapsprogram som nästa regering fastställer samt inleda arbetet för att påverka unionens prioriteringar för nästa femårsperiod.

1.4.4 Statens aktiva och tydliga ägarpolitik

Värdet på statens totala börsinnehav utvecklades positivt i jämförelse med marknadsutvecklingen under berättelseåret. Avkastningen på börsinnehavet var 9,3 (2017: 28,7) procent. Avkastningen från direkt statsägda bolag var mycket god, 21,8 (39,8) procent. Fortum Abp och Neste Abp utvecklades klart bättre än sina branschindex. Solidium Oy:s avkastningsutveckling började sjunka under det andra halvåret och avkastningen för hela året blev -13,1 (12,9) procent. Helsingforsbörsens generalindex sjönk med åtta procent och avkastningsindex med fyra procent. Marknadsvärdet för hela börsinnehavet var 23,8 (23,7) miljarder euro, varav 15,5 (15,2) ägdes direkt av staten, 6,8 (8,5) av Solidium Oy och 1,4 (0) av Statens utvecklingsbolag Vake Oy.

Vid bolagsstämmorna under våren 2018 rapporterade de statsägda företagen om belönande och företagsansvar i enlighet med de ägarpolitiska principbesluten. Under berättelseåret hade bolagen med bestämmande inflytande minst 40 procents representation för båda könen i sina styrelser. Av statens utnämningar på bolagsstämmorna utgjorde andelen kvinnor cirka 44 procent.

Under berättelseåret intäktsfördes enligt betalningsprincipen sammanlagt 2,45 miljarder euro (2017: 1,85 miljarder euro) från utdelning, återbetalning av kapital och försäljning av aktier till staten. Det direkta börsinnehavets andel var 0,72 miljarder euro (0,67 miljarder euro), de olistades andel 0,34 miljarder euro (0,59 miljarder euro) och Solidium Oy:s andel 0,35 miljarder euro (0,59 miljarder euro). Försäljningsintäkterna var 1,04 (0) miljarder euro.

Under året som gått genomfördes enskilda portföljåtgärder och riktlinjer i enlighet med principbeslutet. Altia Abp listades på Helsingforsbörsen och aktier i Neste Abp, Posti Group Abp, Vapo Ab och Nordic Morning Group Abp överfördes till statens utvecklingsbolag Vake Oy. Vake har som uppgift att främja projekt som har en betydande positiv inverkan på näringslivet i Finland.

Statens bolagsinnehav och ägarstyrning 2018 beskrivs utförligt i bilaga 4 i årsberättelsen.

1.4.5 Statens gemensamma verksamhetskultur och utvecklingsprojekt

Under berättelseåret stärktes statsrådets gemensamma verksamhetskultur genom att gemensamma anvisningar och verksamhetsformer erbjöds bland annat inom personalpolitiken, säkerhetsledningen och den ekonomiska förvaltningen. Dessutom färdigställdes statsrådets gemensamma rekommendation om användning av teckenspråk i statsrådets kommunikation.

Utvecklingen av statsrådets lokaler fortsatte genom att man skapade lösningar som stöder öppet, nätverksbaserat arbete som inte är bundet till en viss tid eller en viss plats. Konferensrummen i statsrådets olika fastigheter gjordes tillgängliga för gemensam användning av de olika ministerierna och ett mötesrumskoncept utarbetades. Av ombyggnadsprojekten färdigställdes lokalerna på Alexandersgatan 4–10, som flexibelt lämpar sig för ministeriernas ändamål. Ombyggnaden av havsskattern och statsrådets festvåning (Smolna) inleddes.

Förenhetligandet av statsrådets gemensamma datatekniska miljö är till största delen slutfört. Det gemensamma ärendehanteringssystemet Vahva och det virtuella skrivbordet Kampus började stegvis införas vid ministerierna. Beredningen av statsrådets gemensamma system för e-postförmedling inleddes och e-postadressen gov.fi tas i bruk 2019.

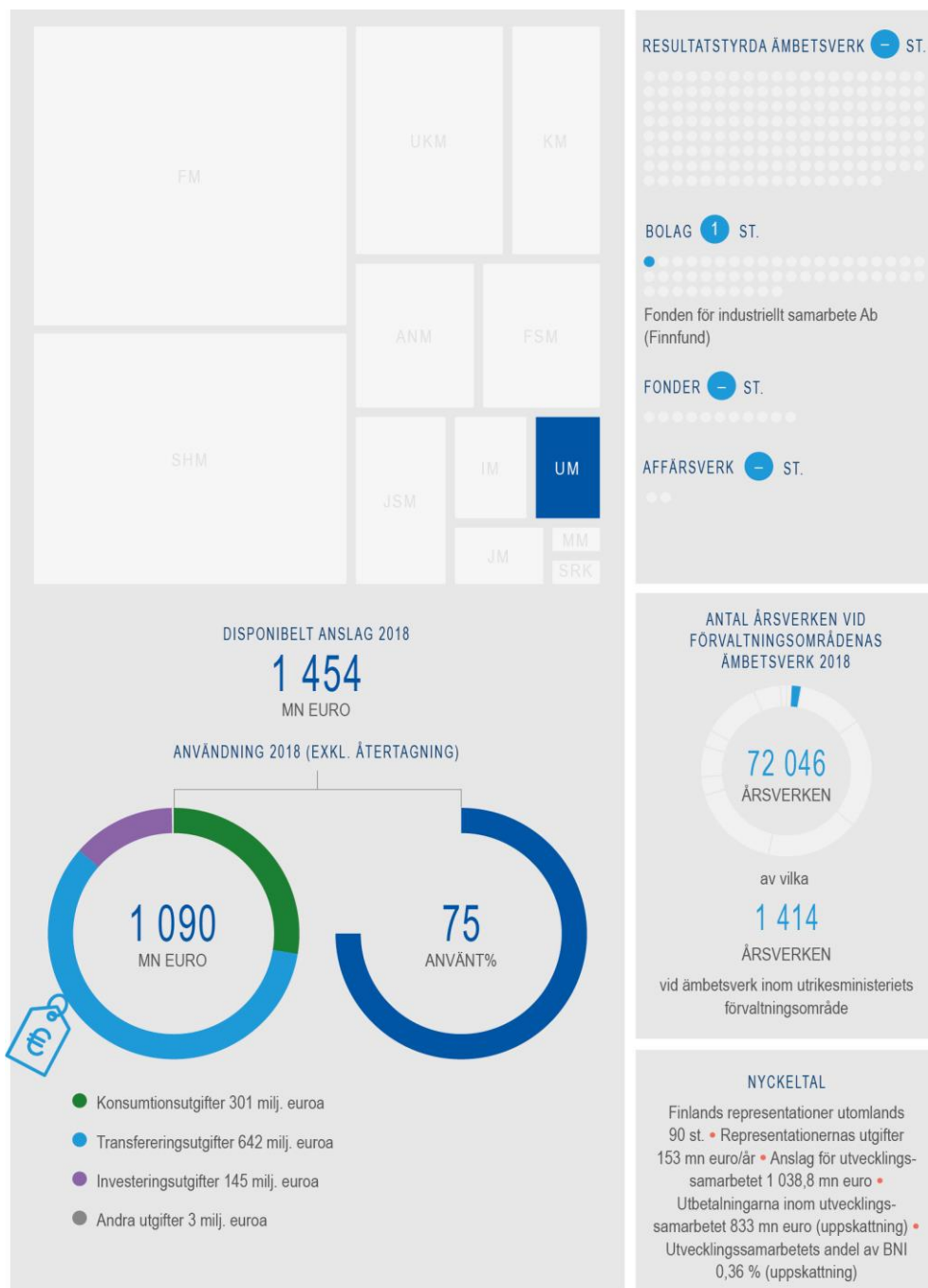
Statsrådets kansli erbjöd ministerierna tväradministrativ upphandlingshjälp bland annat genom att samordna en gemensam upphandling av ett kommunikations- och marknadsföringsavtal för sex andra ministeriers räkning. Dataskyddsförordningen genomfördes och ministerierna inledde ett nätverksbaserat samarbete i dataskyddsfrågor.

Tabell 5. Utgifterna för statsrådets gemensamma förvaltnings- och servicefunktioner 2016–2018, 1 000 euro

	2016	2017	2018
Hyror för lokaler	37 005	36 122	34 328
Lokalservice och säkerhet	13 571	14 532	12 168
Dataadministration	31 550	39 026	39 723
Övriga stödtjänster	6 915	7 205	7 472
Personalutgifter	23 329	23 415	24 237
Totalt	112 370	120 300	117 928

Utgifterna för statsrådets gemensamma förvaltnings- och serviceuppgifter minskade med drygt två miljoner euro jämfört med året innan, vilket huvudsakligen berodde på minskande utgifter för hyror och lokalservice, på en effektivare användning av lokalerna och på de ändringar i verksamhetssätten som införts tillsammans med Senatsfastigheter. Statsrådets kontorsyta fortsatte krympa och var cirka 87 300 kvadratmeter i slutet av året (2017: cirka 91 400 kvadratmeter och 2016: cirka 99 300 kvadratmeter). Utgiftsutfallet för dataadministrationstjänsterna och personalen påverkades av de pågående fleråriga utvecklingsprojekten för att förenhetliga statsrådets datatekniska miljö och införa gemensamma verktyg. Utgifterna för utvecklingen av statsrådets gemensamma ärendehanteringssystem (VAHVA) var 1,88 miljoner euro 2018. Åren 2015–2018 användes totalt 3,5 miljoner euro för utvecklingen av systemet. Utgifterna för utvecklingen av statsrådets gemensamma virtuella skrivbord (Kampus) var 1,36 miljoner euro och de totala utgifterna 2017–2018 var 2,38 miljoner euro. För utvecklingen av ett elektroniskt distributionssystem för säkerhetsklassificerade EU-handlingar användes 1,22 miljoner euro. För utgifter i anslutning till ombyggnaden av Havskasernen användes 0,59 miljoner euro.

2 Utrikesministeriet

tutkibudjettia.fi

2.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 6. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringar i den internationella ordningen

EU:s enighet och funktionsförmåga stärktes och det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i synnerhet med Sverige intensifierades för att hantera osäkerheten. Bilateralt har Finland försökt påverka Förenta staterna och Kina genom konstruktiv dialog. Med Ryssland upprätthöll Finland bilaterala relationer inom ramen för EU:s linje. Finland har stött utvecklingen av samarbetet mellan EU och Nato genom det konkreta genomförandet av den gemensamma förklaringen.

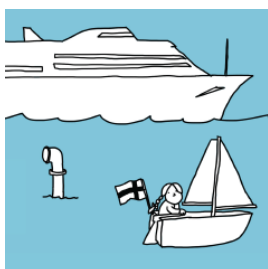
EU:s och nationalstatens utveckling

Storbritanniens utträdesprocess har sysselsatt förvaltningsområdet. Den amerikanska förvaltningens handelspolitik påverkar i viss utsträckning både bilaterala förhandlingar och multilaterala processer. Finland arbetade för de åtgärder som ska stärka EU som säkerhetsgemenskap.

Digital förmåga inom den offentliga förvaltningen

Informations- och cybersäkerheten är viktig i verksamheten på förvaltningsområdet bland annat i och med Finlands EU-ordförandeskap. Riktade sabotageprogram, avancerade nätangrepp, falska nyheter och andra försök att påverka och samla information spelar fortfarande en stor eller växande roll och påverkar i synnerhet en global aktör som utrikesförvaltningen, som har omfattande kontakter med olika intressentgrupper.

Den globala ekonomiska omvälvningen

Osäkerheten fortsatte, i Europa bland annat till följd av processen för Storbritanniens EU-utträde. En viktig global bakgrundsfaktor var den amerikanska förvaltningens protektionistiska agerande och den handelspolitiska motsättningen mellan Förenta staterna och Kina. Världsekonomin och världshandeln växte men tillväxtutsikterna blev osäkrare. Vikten av fri, öppen handel och gemensamma regler accentuerades.

2.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 7. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	Säkerhetsrisker, såsom konflikter, olyckor, naturkatastrofer, terrordåd, spionage och brottslighet
	Riskhanteringen bör ytterligare systematiseras och kopplas till de praktiska arbetsuppgifterna. Utvecklingsåtgärderna stöds genom att fortsatt inbegripa riskanalys i processen för verksamhets- och ekonomiplanering. Beredskap inför informationssäkerhetsrisker skapas bland annat genom ökad medvetenhet, bättre rutiner och stärkt it-säkerhet.
2	Informationssäkerhetsrisker
	Med tanke på förberedelserna inför EU-ordförandeskapet accentueras betydelsen av informationssäkerhetsrisker och beredskapen inför dem. Beredskapen omfattar både tekniska lösningar och lokal-lösningar. Utrikesförvaltningens särskilda behov beaktas i statsrådets centraliserade lösningar.
3	Snabba förändringar i omvärlden
	Snabba förändringar i omvärlden och två eller flera stora undantagssituationer som inträffar samtidigt förutsätter beredskap och framhäver vikten av en fungerande situationsledning. Genom utbildning förbättras beskickningarnas beredskapsnivå och förmåga att självständigt hantera situationer.
4	Belastningsfaktorer i arbetsmiljön på beskickningarna, begränsade personresurser och stor personalomsättning
	Fortsatt arbete med att systematisera riskhanteringen och koppla den till de praktiska arbetsuppgifterna. Fortsatta satsningar på bättre prioritering av arbetsuppgifterna. Uppmärksamhet ska fästas vid rekryteringen och vid att det finns tillräckligt med lämplig personal och tillräckliga yrkeskunskaper för uppgifterna och att informationssystemen fungerar.

Tabell 8. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk		2	1	
	Betydande		4	3	
	Måttlig				
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

2.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 9. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

Utrikesförvaltningen främjar genom sin verksamhet ett enat, starkt och handlingskraftigt EU som särskilt fokuserar på tillväxt och säkerhet. Konkreta resultat eftersträvas särskilt för att fördjupa den inre marknaden, främja frihandel, utveckla Europeiska unionen som säkerhetsgemenskap, stärka Europeiska unionens yttre åtgärder och försvarsgemenskap, hantera migrationen och skapa hållbar utveckling.

God	Finland främjade åtgärderna för att stärka EU som säkerhetsgemenskap och deltog intensivt i arbetet för att utveckla genomslaget och beslutsfattandet i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP). Finland bidrog till att stärka EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), fördjupa försvarssamarbetet och utveckla EU:s militära och civila krishantering. Finland utövade inflytande på beredningen och godkännandet av EU:s pakt om civil krishantering i slutet av 2018. Finland har dessutom stött utvecklingen av samarbetet mellan EU och Nato genom det konkreta genomförandet av den gemensamma förklaringen. Finland deltog i beredningen av EU:s instrument för det permanenta strukturerade samarbetet och utformningen av en ståndpunkt om tillämpningen av omröstning med kvalificerad majoritet i GUSP. Finland påverkade EU:s utvecklingspolitik, vilket bidrar till att uppnå målen för en hållbar utveckling.
-----	--

Utrikesförvaltningen fördjupar samarbetet med Sverige. Finlands deltagande i det nordiska samarbetet och samarbetet med de nordiska länderna, de baltiska länderna och de övriga länderna i området ökar säkerheten, välfärden och stabiliteten i Norden och i Östersjöområdet. Utrikesförvaltningen utvecklar samarbetet mellan Finland och Nato på ett övergripande sätt.

God	Det omfattande utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet mellan Finland och Sverige har stärkts samtidigt som försvarssamarbetet intensifierats. Det nära samarbetet med Sverige och Nato i frågor som gäller säkerheten i Östersjöområdet fortsatte. Samarbetet mellan Finland, Sverige och Nato har främjats på ett övergripande sätt och den politiska dialogen 29+2 har fortsatt. Arbetet med att utarbeta en anvisning om tillämpningen av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd inleddes.
-----	---

Utrikesförvaltningen intensifierar det politiska och ekonomiska samarbetet med Förenta staterna.

God	Det omfattande transatlantiska säkerhetspolitiska samarbetet har stärkts såväl genom en intensiv bilateral dialog som genom EU och Nato. Dessutom fortsatte samarbetet med Förenta staterna i synnerhet i fråga om sanktioner.
-----	--

Utrikesförvaltningen bygger upp samarbete och upprätthåller en dialog med Ryssland. Utrikesförvaltningen utövar aktivt inflytande över Europeiska unionens gemensamma riktlinjer för Ryssland, vilka utgör grunden för Finlands verksamhet. Förutsättningen för att samarbetet mellan EU och Ryssland ska bli bättre är att Ryssland följer internationell rätt och sina andra internationella åtaganden.

God	I det rådande läget har det varit utmanande att upprätthålla relationerna mellan EU och Ryssland och det multilaterala samarbetet med Ryssland. Finland upprätthöll bilaterala relationer med Ryssland inom ramen för EU:s linje. Strävan var att påverka Ryssland genom bilaterala diskussioner på hög nivå. Rågängen vid gränsen mellan Finland och Ryssland slutfördes.
-----	--

Finland främjar stabiliteten och den ekonomiska potentialen i den arktiska regionen i samarbete med staterna i regionen. Ordförandeskapet i Arktiska rådet 2017–2019 utnyttjas både för att etablera rådets ställning och för att driva Finlands nationella intressen.

God	I det arktiska samarbetet prioriterades arbetet mot klimatförändringen inklusive mot oorganiskt sot som värmer upp atmosfären. Förvaltningsområdet har bistått andra myndigheter med sin sjörättsliga sakkunskap i frågor som gäller de arktiska områdena.
-----	--

Finland bidrar genom krishantering, fredsbyggande och utvecklingssamarbete till att förebygga och lösa konflikter och återuppbygga samhällen, vilket samtidigt även påverkar de grundläggande orsakerna till påtvingad migration. Finland stöder ett stärkande av bärkraften i transitländerna och destinationsländerna i närområdena. Utrikesförvaltningen främjar lösningar på nationell nivå och EU-nivå när det gäller arrangemang kring återsändande och återtagande i samarbete med de viktigaste ursprungsländerna. Fredsmedling betonas som en prioritering i Finlands utrikes- och säkerhetspolitik.

God	Finland deltog i militär krishantering med cirka 500 personers och i civil krishantering med cirka 120 personers insatser. Deltagandet i anti-ISIL-koalitionens aktiviteter i Irak och Natos krishanteringsoperation Resolute Support i Afghanistan utgör exempel på såväl militär och civil krishantering som utvecklingssamarbete. Många av Finlands bilaterala utvecklingssamarbetsprojekt finns i instabila, konfliktdrabbade länder. Finlands finansiering för att åtgärda migrationens orsaker har förblivit stabil, och största delen riktas till Afrikas horn. Finansieringen till Irak har ökats och planeringen av ett bilateralt samarbete har inletts. Fredsmedling är en central aspekt bland annat i relationerna med Afrikanska unionen (AU). Satsningen på fredsbyggandet i Syrien fortsatte, och Libyen blev ett nytt insatsområde i fredsmedlingen. Finlands humanitära hjälp har riktats i synnerhet till de mest instabila länderna. Nivån på finansieringen har emellertid sjunkit.
-----	--

Finlands förmåga att bemöta terrorism-, cyber- och hybridhot stärks genom internationellt samarbete.

God	Beredskapen inför komplexa cyber- och hybridhot stärktes. Finland främjade arbetet för att bekämpa hybridhot i EU och i andra internationella sammanhang (FN, OSSE, Nato, Europarådet, OECD). Samarbetet med Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot fortsatte. Finland främjade sina prioriteringar inom de internationella insatserna mot terrorism.
-----	---

Utrikesförvaltningen utövar inflytande för att stärka det folkrättsbaserade, multilaterala internationella systemet och för att fördjupa det regelbaserade samarbetet.

God	Påverkansarbete har bedrivits i samband med den långsiktiga reformen av Europakonventionssystemet i Europarådet, förhandlingarna om den så kallade Köpenhamnsdeklarationen (processen för att reformera Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna) samt FN:s och Europarådets förhandlingar om människorättskonventionerna (företagsverksamhet och mänskliga rättigheter samt tvångsvård för mentalvårdspatienter). Finland har inom FN deltagit i avtalsförhandlingarna om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion (BBNJ). Dessutom har man påverkat IIM-mekanismen för ansvarsutkrävande i Syrien och stött multilateralismen i Afrika genom ökat AU-stöd.
-----	--

Utrikesförvaltningen utövar inflytande i fråga om Europeiska unionens handelspolitiska målsättningar så att multilaterala, regionala och bilaterala system som är viktiga med tanke på den ekonomiska globaliseringen stärks; det centrala är att unionens handelspolitik inte blir mer protektionistisk och att framför allt små samhällsekonomier kan stärka sin ställning och konkurrenskraft i internationella värdekedjor.

God	Finland har lyckats påverka EU-ståndpunkterna och agerat aktivt i bilaterala relationer med tredjeländer. EU:s handelspolitik har i regel förblivit öppen och tjänat Finlands handelsekonomiska intressen.
-----	--

Utrikesförvaltningens Team Finland-verksamhet utvecklas till ett omfattande paket med företagstjänster som fungerar i smidig samverkan med andra Team Finland-aktörer på ett sätt som ökar Finlands export och antalet små och medelstora företag som bedriver utrikeshandel.

God	Den nya samarbetsmodellen med Business Finland (BF) har fungerat och förbättrat verksamhetsförutsättningarna för Team Finlands utlandsteam. Den resultatbaserade uppföljningen av beskickningarnas Team Finland-arbete har framskridit och ett kundresponssystem på ministerienivå tagits i bruk. De uppställda kvantitativa servicemålen har uppnåtts och responsen från företagen har varit positiv. De specialsakkunniga som arbetar på beskickningarna för att förbättra resultaten och effekten av TF-arbetet får fortsätta och blir fler. TF-servicemodellen för internationella organisationers upphandlingar har framgångsrikt pilottestats och förankringen av modellen har inletts.
-----	---

Utrikesförvaltningen stöder mänskliga rättigheter, jämställdhet, jämlikhet och demokrati på samtliga politikområden.

God	Mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhets- och jämlikhetsfrågor spelade en viktig roll i Finlands bilaterala och multilaterala verksamhet. Finland understödde internationella initiativ om dessa teman både politiskt och ekonomiskt. Dessutom arbetade man för ett effektivare tillgodoseende av Europarådets människorättsstandarder i styrkommitténs tematiska arbetsgrupper (sociala rättigheter, migrationen, ytrandefriheten, medborgarsamhällets handlingsutrymme). I utvecklingssamarbetet har man arbetat för offrens ställning och för jämställdhetsfrågor inom ramen för ansvarsutkrävandet i samband med de allvarigaste internationella brotten.
-----	---

Finlands utrikes- och säkerhetspolitik, utvecklingspolitik och externa ekonomiska relationer främjar konsekvent verkställandet av Agenda 2030 i enlighet med de mål som satts utifrån en utredning som gjordes 2017. Finland främjar uppnåendet av målen för internationella klimatavtal.

God	Enligt rapporten om utvecklingspolitikens resultat har Finlands utvecklingspolitik skapat en positiv utveckling som bidrar till en global stabilitet och välfärd. Prioriteringarna i Finlands utvecklingspolitik är nära kopplade till målen i Agenda 2030. Finland arbetade för målen i de internationella klimatavtalen, men nivån på klimatfinansieringen är otillräcklig.
-----	---

Hållbar utveckling

Utrikesministeriet har bidragit till genomförandet av statsrådets redogörelse (SRR 1/2016 rd) och Agenda 2030 såväl i utvecklingssamarbetet som i sin egen interna verksamhet. Utrikesministeriets förvaltningsområde ska framför allt verkställa Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete utifrån genomförandet av Agenda 2030 utanför Finland. Stöd ges till utvecklingsländer i deras arbete för att uppnå målen för hållbar utveckling och nödvändiga förändringar i den globala omvärlden främjas.

Handlingsprogrammet Agenda 2030 har genomförts inom de fyra prioritetsområdena i Finlands utvecklingspolitik. Prioritetsområdena är (1) starkare ställning och rättigheter för kvinnor och flickor, (2) att stärka utvecklingsländernas egen ekonomi för att öka arbetstillfällena, näringsgrenarna och välfärden, (3) demokratin och samhällenas funktionsförmåga och (4) matsäkerhet, tillgång till vatten och energi samt en hållbar användning av naturresurser.

I utrikesförvaltningens interna verksamhet tillämpas utrikesförvaltningens miljöstrategi och miljöprogram för att uppnå målen i Agenda 2030. Utrikesministeriet har anslutit sig till det finländska samhällsåtagandet för hållbar utveckling med tre åtaganden: att förbättra miljöprogrammets uppföljningsmekanismer, uppmuntra beskickningarna att ansluta sig till det nationella samhällsåtagandet för hållbar utveckling och informera internationellt om det finländska samhällsåtagandet för hållbar utveckling som en unik och delaktiggörande modell.

Finlands globala arbete för koldioxidneutralitet och resurssmarthet fortsatte genom bilateralt och multilateralt stöd till klimatåtgärder i utvecklingsländer. Finlands och Internationella finansieringsbolaget IFC:s klimatfond gjorde sin första placering i förnybar energi i nio afrikanska länder. Finland beviljade dessutom teknisk hjälp för utveckling av klimatprojekt särskilt i de fattigaste länderna, och fortsatte stöda utvecklingen av utvecklingsländernas beredskap att prissätta koldioxid. Verkställandet av Parisavtalet betonades i all verksamhet. Finland främjade också principerna och lösningarna för cirkulär ekonomi i handelssammanhang samt exporten av miljöprodukter inom ramen för EU:s handelsavtal och verkade för att stöden för fossila bränslen ska slopas internationellt. Finland fortsatte stöda utvecklingsländer genom ett utvecklingssamarbete som stöder handeln, för att länderna ska kunna integreras bättre i de globala värdekedjorna. Under 2018 stödde utrikesministeriets förvaltningsområde koldioxidneutralitet och resurssmarthet med totalt 229,6 miljoner euro.

Genom aktivt arbete för kvinnors och flickors rättigheter och jämställdheten mellan könen i all utrikes- och säkerhetspolitik främjades jämlikheten och jämställdheten globalt. Finland framhävde särskilt kvinnors deltagande i politiken och ekonomin, ett slut på diskriminering av och våld och trakasserier mot kvinnor och flickor samt sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter. Finlands viktigaste partner i det här arbetet var också under detta berättelseår de FN-organisationer som arbetar för att stärka kvinnors och flickors ställning (UN Women, UNFPA och UNICEF).

Finland använde både politiska och ekonomiska medel för att påverka genomförandet av målen för de mänskliga rättigheterna i Agenda 2030. Finland fortsatte sitt långsiktiga stöd för det arbete som kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter utför i olika länder. Bidraget från Finland riktades bland annat till arbetet för rättigheter för personer med funktionsnedsättning och till verksamhet för att förhindra extrem fattigdom. Inom den humanitära hjälpen uppnåddes goda resultat för att förbättra ställningen för personer med funktionsnedsättning. Finlands bidrag för att tillgodose de mänskliga rättigheterna (särskilt i partnerländerna för utvecklingssamarbetet) kanaliserades dessutom via flera finländska och internationella frivilligorganisationer. En stor del av finansieringen tilldelades i synnerhet sådana organisationer som arbetade för att förhindra straffrihet vid kränkningar av de mänskliga rättigheterna, stöda dem som försvarar dessa rättigheter, förebygga diskriminering och främja sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter.

Finland deltog under året i förhandlingarna om FN:s migrationsramverk och flyktingramverk och röstade för godkännande av förhandlingsresultaten vid FN:s generalförsamling i december. Under förhandlingarna ansåg Finland att utgångspunkten är att hanteringen av migrationsströmmar förutsätter ett effektivare samarbete mellan ursprungs-, transit- och mottagarländerna. Också genom utvecklingssamarbetet påverkade Finland under året orsakerna bakom migrationsrörelserna.

Prioriteringarna i Finlands utvecklingspolitik är tätt kopplade till målen i Agenda 2030. Enligt [rapporten om utvecklingspolitikens resultat](#), som publicerades i november 2018, har Finlands utvecklingspolitik skapat en positiv utveckling som bidrar till en global stabilitet och välfärd.

Finland deltog också i arbetet för hållbar utveckling genom Arktiska rådet, Östersjöstaternas råd (CBSS) och Nordiska ministerrådet. Finland har drivit genomförandet av Agenda 2030 i den arktiska regionen. De nordiska samarbetsministrarnas handlingsprogram [Generation 2030](#) främjar bland annat hållbar konsumtion och produktion genom att uppmuntra samarbete mellan nordiska aktörer. Målet för CBSS Baltic 2030 Action Plan är att ge rekommendationer, uppmuntra hållbar utveckling och samarbete i medlemsländerna och sprida god praxis för att uppnå målen i Agenda 2030.

Agenda 2030 utgjorde ramverket för kommunikationen om utvecklingspolitikens resultat och för [globala fostran](#).

Under 2017 bestämdes det att utrikesförvaltningens strategiska prioriteringar skulle vara att främja genomförandet av Agenda 2030 och bekämpa klimatförändringen, vilket gjorde det möjligt att utvidga referensramen för Agenda 2030 utanför utvecklingspolitiken och att tydligare koppla utrikesministeriets praktiska arbete till regeringens redogörelse. I och med att enheten för hållbar utveckling och klimatpolitik inrättades har samstämmigheten i politiken kunnat uppmärksammas på ett mer övergripande sätt. Den interna integreringen av Agenda 2030 i ministeriet har kommit igång. För att främja detta har ett nätverk för Agenda 2030 inrättats vid ministeriet. [Utvärderingen POLKU2030](#) utredde hur väl Finlands utrikespolitik främjar uppnåendet av målen i Agenda 2030 inom alla förvaltningsområden och hur samstämmigheten i verksamheten kan utvecklas.

2.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

2.4.1 Utrikes- och säkerhetspolitik

Finlands mål att stärka EU som säkerhetsaktör och säkerhetsgemenskap uppfylldes väl i genomförandet av unionens globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitiken. I försvarssektorn inleddes genomförandet av EU:s permanenta strukturerade samarbete (Pesco), som godkändes i december 2017. Inom ramen för samarbetet inleddes 34 Pesco-projekt i EU. I slutet av 2018 godkändes EU:s pakt om civil krishantering som Finland aktivt deltog i att utarbeta.

I synnerhet samarbetet med Sverige intensifierades inom utrikes- och säkerhetspolitiken och försvarspolitikerna i syfte att främja stabiliteten i Norden och kring Östersjön. Finland fortsatte sitt aktiva och omfattande partnerskap med Nato inom ramen för programmet för utvidgade möjligheter (EOP, Enhanced Opportunities Partnership). Det transatlantiska samarbetet och Natopartnerskapet stärktes, bland annat genom bidrag till ett närmare samarbete mellan EU och Nato.

Genom att fortsätta det omfattande deltagandet i krishanteringsuppdrag stödde Finland bland annat stabiliseringen av instabila stater, och påverkade på det sättet också de grundläggande orsakerna bakom migrationsrörelserna och arbetet för att förebygga spridningen av terrorism. Genom humanitära insatser mot minor bidrog Finland bland annat säkerheten och stabiliteten i ursprungs- och transitländerna för migrationen.

Finland deltog i att motarbeta hot kopplade till massförstörelsevapen och konventionella vapen både internationellt och inom EU, bland annat genom att fungera som samordnande land för det globala initiativet för att bekämpa nukleär terrorism (GICNT).

Finland blev ordförande för Europarådets ministerkommitté i november 2018 och leder bland annat en reformprocess där organisationens struktur, effektivitet och funktioner granskas. Finland fortsatte sin verksamhet för att stärka det multilaterala systemet genom att försvara den internationella rättens integritet och universella mänskliga rättigheter. Finland främjade aktivt samarbetet inom OSSE:s koncept för bred säkerhet bland annat genom att delta i organisationens observatörsuppdrag i Ukraina.

Prioriteringarna inom Finlands FN-strategi – förebyggande av konflikter samt kvinnor, fred och säkerhet – drevs konsekvent. Det tredje nationella [handlingsprogrammet](#) för kvinnor, fred och säkerhet lanserades på våren. Finland höjde sin profil genom att som första land i världen inleda beredningen av ett nationellt 2050-handlingsprogram (unga, fred och säkerhet) och genom att förbinda sig att ordna ett internationellt symposium om ungas delaktighet i fredsprocesser i mars 2019.

Finlands aktivitet som medordförande för olika vänskapsgrupper inom fredsmedling bidrog till Finlands profil inom fredsmedlingen. Finland var värd för FN-generalsekreterarens högnivågrupp för fredsmedling i Helsingfors den 18 juni 2018.

Finland samarbetade aktivt med EU:s institutioner och medlemsländer för att driva en enhetlig och effektiv Rysslandspolitik. Inom sanktionspolitiken agerade Finland enligt EU:s gemensamma riktlinjer samtidigt som man stödde en selektiv dialog med Ryssland. En bilateral dialog fördes på alla nivåer utifrån gemensamma intressen. Ett pragmatiskt expert- och projektsamarbete drevs genom partnerskapen inom den nordliga dimensionen och samarbetsprogrammen i gränsområdena mellan Finland och Ryssland (ENI CBC). Det finländska affärslivets verksamhetsbetingelser understöddes inom ramen för sanktionspolitiken.

I arbetet för att lösa Ukrainakonflikten betonades implementeringen av Minskavtalet och EUs enighet. Finland fortsatte det ekonomiska stödet och experthjälpen till OSSE:s observatörsuppdrag och EU:s civila krishanteringsoperation i Ukraina. Finlands nationella bidrag till utveckling och reformering av Ukraina var 7,4 miljoner euro under berättelseåret.

Det nordiska samarbetet intensifierades, stärkte säkerheten i regionen och ökade det internationella genomslaget. Tjänstemannautbytet mellan Finlands utrikesministerium och Sveriges utrikesdepartement fortsatte och den strategiska utrikespolitiska dialogen intensifierades. De 100-åriga diplomatiska relationerna mellan Finland och Sverige firades i maj 2018 i Stockholm. Nordiska ministerrådet genomförde flera åtgärder för att bidra till statsministrarnas vision om Norden som världens mest integrerade region och statsministrarnas deklaration om femte generationens kommunikationsnät (5G).

2.4.2 Externa ekonomiska relationer

Team Finland (TF)-tjänsterna har vidareutvecklats bland annat genom att styrningen av utrikesrepresentationen och utlandsteamens verksamhet har effektiviserats. Samarbetet mellan utrikesministeriet och Business Finland och de utökade resurserna för TF:s nätverk utomlands har förbättrat samarbetet och verksamhetsförutsättningarna och höjt förväntningarna på arbetet.

I EU-samarbetet har man stött den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen. Genom att öppna exportmarknaden och säkerställa förutsättningarna för import har en fri och öppen handel och gemensamma regler främjats för att trygga näringslivets verksamhetsförutsättningar. Målen för exportkontroll har uppnåtts i tillräcklig utsträckning.

I de internationella exportkontrollregimerna och i EU arbetar man intensivt för att hålla exportkontrollen uppdaterad med den snabba tekniska utvecklingen.

2.4.3 Utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete

En resultatrapport om utvecklingspolitiken 2018 i enlighet med den utvecklingspolitiska redogörelsen (SRR 1/2017 rd) lämnades till riksdagen i november 2018. I rapporten sammanställs och åskådliggörs för första gången den globala situationen i fråga om prioriteringarna i utvecklingspolitiken, resultaten av Finlands samarbete samt utvärderingar av bakgrundsfaktorerna bakom framgångar och utmaningar i resultaten för olika samarbetsformer.

Finland deltog i förhandlingarna om FN:s ramverk för migration och flyktingskap. Ramverket godkändes i december 2018. Under förhandlingarna var Finlands utgångspunkt att hanteringen av migrationsströmmar förutsätter ett effektivare samarbete mellan ursprungs-, transit- och mottagarländerna. Under året arbetade Finland för att påverka de bakomliggande orsakerna till migrationen också genom sitt utvecklingssamarbete och EU:s utvecklingspolitik.

Behovet av humanitärt bistånd ökade jämfört med året innan. År 2018 beviljade Finland 72,5 miljoner euro i humanitärt bistånd (81,2 miljoner euro 2017), varav nästan hälften bestod av allmänt bistånd. Mest bistånd fick FN:s flyktingkommissariat UNHCR, Världslivsmedelsprogrammet WFP och Internationella rödakorskommittén ICRC. De största mottagarna var Syrien, Sydsudan och Demokratiska republiken Kongo.

Stärkandet av funktionshindrade personers ställning i det humanitära biståndsarbetet kvarstod som en prioritet i Finlands påverkansarbete. Finland var värdland för det internationella GLAD-nätverkets (Global Action on Disability) årsmöte i månadsskiftet januari–februari 2018 och blev på hösten tillsammans med Unicef ordförande för nätverkets arbetsgrupp för humanitärt bistånd. Arbetet med att utarbeta anvisningar för humanitära biståndsorganisationer om personer med funktionsnedsättning fortsatte med Finlands stöd inom ramen för FN.

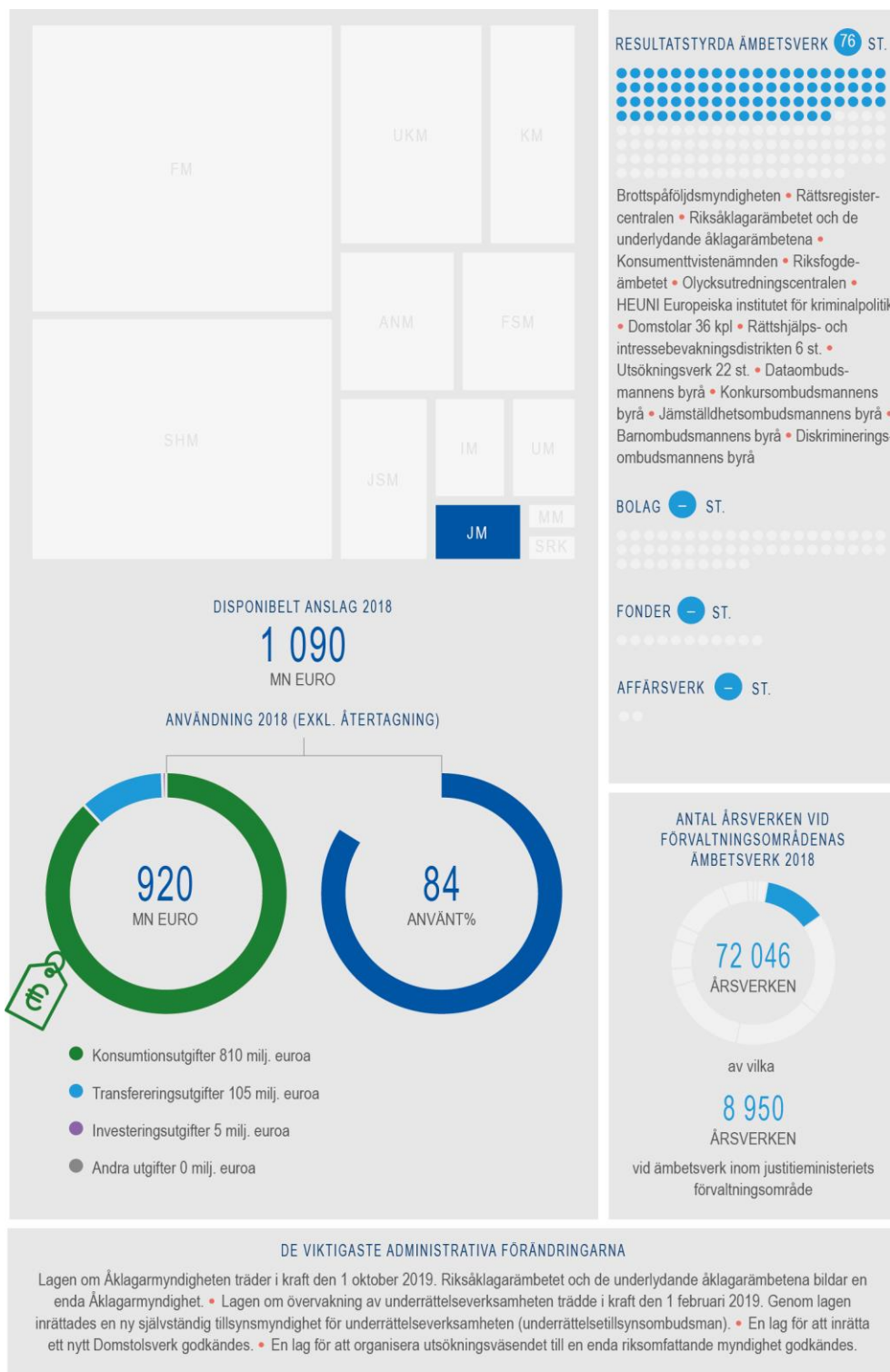
Utbetalningarna inom utvecklingssamarbetet 2018 var enligt officiella preliminära uppgifter sammanlagt 833 miljoner euro, eller cirka 0,36 procent av bruttonationalinkomsten. Det egentliga utvecklingssamarbetets andel av utbetalningarna var 537 miljoner euro.

2.4.4 Konsulära tjänster

Efterfrågan på de konsulära tjänster som Finlands ambassader och konsulat ute i världen tillhandahåller fortsätter att öka. En ny modell för konsulära tjänster infördes i augusti 2018. Som en del av utvecklingsprojektet överfördes verksamheten vid utrikesministeriets jourcentral till Nödcentralsverkets ledningscentral i augusti 2018. Samarbetet i fråga om konsulära tjänster utvecklas kontinuerligt mellan de nordiska länderna och på EU-nivå, i synnerhet när det gäller att handskas med konsulära kriser och att förbereda sig för sådana.

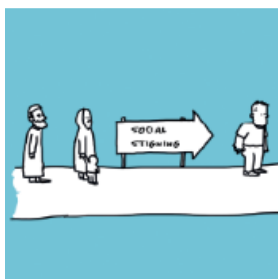
Arbetet med att specificera och utveckla ett nytt nationellt viseringssystem pågår som bäst. I fall av plötsliga stora anhopningar av visumansökningar eller andra specialsituationer på beskickningarna har den tekniska och funktionella beredskapen att tillfälligt ansluta beskickningen till det elektroniska platsoberoende visumbehandlingskonceptet (ELVIS) förberetts så att en del av ansökningarna kan behandlas av servicecentret för inresetillstånd i Kouvola. Åtgärderna för att lägga ut viserings- och uppehållstillståndprocesser fortsatte. Även systemet för tidsbokning för konsulära tjänster utvidgades till nya beskickningar.

3 Justitieministeriet

tutkibudjettia.fi

3.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 10. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

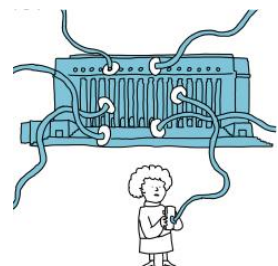
Den växande ojämlikheten

Finland internationaliseras och det blir allt viktigare att göra alla som bor här delaktiga i samhället. Det finns ett nära samband mellan marginalisering och kriminalitet. Fångarna utgör den mest vanlottade gruppen av människor, som till sin utbildningsbakgrund, sociala ställning och yrkeskompetens avviker från den övriga befolkningen.

Förändringen i värderingar och attityder

Enligt en undersökning som kartlade finländarnas uppfattningar om straff motsvarar folkets rättskänsla rådande straffpraxis. När det gällde vissa typer av brott, såsom vålds- och sexualbrott, var befolkningens attityder något hårdare än yrkesdomarnas avgöranden, vilket återspeglas i den offentliga diskussionen om straffen.

Förändringen i demokratin och olika sätt att delta

Allmänheten är intresserad av att påverka på fler sätt än tidigare. De elektroniska deltagandemöjligheterna har utvecklats och medborgarinitiativet har fortsatt-ningsvis varit mycket populärt.

EU:s och nationalstatens

År 2021 inleder Europeiska åklagarmyndigheten sin verksamhet i fråga om utredning och åtal av brott som skadar EU:s ekonomiska intressen. Det här främjar bekämpningen av korruption och samarbetet mellan förundersöknings- och åklagarmyndigheterna. Man är beredd på Storbritanniens utträde ur EU och har vidtagit förberedelser för ett fortsatt smidigt gränsöverskridande rättsligt samarbete.

3.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 11. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	De begränsade lagberedningsresurserna och den hårda lagstiftningstakten leder till en allt mer komplicerad lagstiftning som är allt svårare att tolka.
	Lagar som beretts med små resurser och en stram tidtabell kan leda till att de grundläggande rättigheterna och friheterna och rättssäkerheten äventyras och att kostnaderna för rättsvården ökar i stället för att medföra nytta och besparingar. För att hantera risken behövs en enhetlig syn på förhållandet mellan de lagrevideringar som behövs och de resurser som står till förfogande för beredningen och på upprätthållandet och utvecklingen av lagberedningskompetensen vid statsrådet. Man ska satsa på planmässigheten och ledningen i lagberedningen.
2	Polariseringen mellan befolkningsgrupperna och det ökande antalet hatbrott leder till omfattande problem på många livsområden.
	Den upplevda ojämlikheten och polariseringen mellan befolkningsgrupperna kan äventyra stabiliteten i samhället, försvaga säkerhetskänslan och exponera samhället för konflikter. Nyckelfaktorn i förebyggande och förlikning av rasistiska brott och hatretorik är att stödja goda relationer mellan befolkningsgrupper. Det lokala brottsförebyggande arbetet bör främjas i enlighet med det nationella brottsförebyggande programmet. Diskriminering och hatretorik förebyggs genom att satsa på likabehandlingsarbete och riktiga projekt för goda relationer till invandrare samt asylsökande och de orter som tar emot dem.
3	När resurserna för den straffrättsliga myndighetskedjans verksamhetsförutsättningar är för små realiseras inte det straffrättsliga ansvaret lika bra.
	Om risken realiseras realiseras inte det straffrättsliga ansvaret snabbt och likvärdigt för alla medborgare oberoende av brottmålets art och behandlingsställe. Man bör se till att målen för organisationsreformen inom åklagarväsendet uppnås. Man bör också säkerställa att resurserna i hela den straffrättsliga kedjan (polisväsendet, åklagarväsendet, domstolarna, rättshjälpen och Brottspåföljdsmyndigheten) är rätt dimensionerade för att inte riskera utdragna behandlingstider och försämrad rättssäkerhet i någon del av kedjan.
4	Slutförandet av viktiga IKT-projekt vid domstolarna, åklagarväsendet och Brottspåföljdsmyndigheten misslyckas då projekten växer i omfattning och överskrider budgeten och tidtabellen.
	Om risken realiseras svarar de elektroniska tjänsterna inte mot behoven och kraven på användarvänlighet hos förvaltningsområdets ämbetsverk och kunderna, utgiftstrycket ökar och därför uppnås inte nyttan i fråga om effektivisering och produktivitet. Man satsar på styrningen och uppföljningen av digitaliseringsprojekt och utvecklar metoder för att identifiera och hantera risker i tid. Man säkerställer att dataskyddet och informations- och cybersäkerheten tillgodoses när informationssystem förnyas och verksamheten ses över.

Tabell 12. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk		4		
	Betydande		1	3	
	Måttlig		2		
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

3.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 13. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

De grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna förverkligas. Medborgarna deltar i och påverkar beredningen och beslutsfattandet. Den offentliga förvaltningen är öppen och förtroendeingivande.

God	De grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses allmänt taget bra i det finländska samhället. Enligt EU:s byrå för grundläggande rättigheter upplever minoriteter emellertid ofta etnisk diskriminering. Den första barometerundersökningen för grundläggande rättigheter inleddes för att ta reda på finländarnas syn på de grundläggande rättigheterna. Allmänhetens deltagande i lagberedningen utvecklades och verksamhetsformer som betonar öppenhet pilottestades. Laglighetsövervakningen i underrättelseverksamheten och skyddet för individen effektiviserades genom ny lagstiftning.
-----	---

Rättssystemet utgör en konsekvent helhet som främjar förutsägbarhet och likabehandling. Lagstiftningen är tydlig.

God	Kvaliteten i lagberedningen beaktades bland annat genom att justitieministeriet granskade 1 380 lagförslag, gav utlåtanden om cirka 100 lagförslag från andra ministerier och ordnade utbildning. Försöksverksamheten främjades genom att utarbeta anvisningar till stöd för beredningen av försökslagar. Konkursförfarandet försnabbades.
-----	--

Lagstiftningen möjliggör medborgarnas verksamhet och deras valfrihet och ökar på det sättet aktiviteten och välfärden.

God	Lagstiftningen på förvaltningsområdet tryggar medborgarnas möjligheter att mångsidigt och utan onödig administrativ börda välja ändamålsenliga sätt för att utöva närings- och frivilligverksamhet.
-----	---

Skyddet för den svagare parten tillgodoses.

God	Konsumentskyddet förbättrades i synnerhet i fråga om så kallade snabbblån. Lagen angående vårdnad om barn reviderades för att främja beslut i enlighet med barnets intresse vid skilsmässor.
-----	--

Den elektroniska ärendehantering och tjänsterna är kundorienterade.

God	Ett riksomfattande ärendehanteringssystem bereddes för ekonomi- och skuldrådgivarna. De offentliga kungörelserna och delgivningarna i förvaltningsärenden digitaliserades.
-----	--

Rättssäkerheten förverkligas i praktiken.

God	Domstolarna ger sina rättsliga avgöranden i förfaranden som är beroende av ärendets art i genomsnitt inom skälig tid. De ärenden som hovrätten behandlar är vanligen mer komplicerade, och därför kan den totala behandlingstiden på 25 månader för brottmål (förundersökning, åtalsprövning, tingsrättsbehandling, hovrättsbehandling) och 20 månader för civilmål anses vara skälig. Utsökningsväsendets indrivningsresultat var fortsatt på hög nivå (1 105 miljoner euro). Rättegångsförfarandet i förvaltningsärenden reformerades. Misstänkta barns rättssäkerhet i straffprocessen förbättrades.
-----	---

Det straffrättsliga ansvaret realiseras effektivt. Brottsligheten och dess negativa följder minskar, säkerheten och känslan av säkerhet ökar.

God Brottsligheten i Finland har hållits på en stabil nivå under de senaste åren. Enligt statistiken i [lägesrapporten om den inre säkerheten och i internationell jämförelse](#) är Finland världens säkraste land. Sannolikheten att bli offer för brott mot liv var på 1980-talet dubbelt så stor som i dag. [Social Progress Index](#) delar som beskriver säkerheten för individer placerar Finland på första plats bland länderna med de lägsta nivåerna av våld och upplevd brottslighet. Återfallsbrottsligheten har minskat under den femåriga uppföljningen de senaste åren. Det är emellertid oroande att antalet ärenden där åtalsprövningen tagit över ett år har ökat. Åtalseftergiftarna ökar och antalet åtal som väcks har minskat, vilket är problematiskt med tanke på realiseringen av det straffrättsliga ansvaret. Straffbestämmelserna om brott mot inreseförbud och terroristbrott preciserades och straffen för sexualbrott mot barn skärptes.

Hållbar utveckling

Justitieministeriets roll i genomförandet av handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling är att i enlighet med sin nya vision arbeta för ett öppet och aktivt samhälle där alla kan känna tillhörighet och lita på att deras rättigheter tillgodoses. Målen i ministeriets nya strategi är bland annat att rätten att delta och möjligheterna att påverka ska tillgodoses på lika villkor, att rättsordningen ska trygga verksamhetsmöjligheterna för människor, företag och sammanslutningar och att rättskyddet ska vara av hög kvalitet och tillgängligt för alla. Ministeriet verkställer i synnerhet fokusområdet ett Finland där det råder jämlikhet, jämställdhet och kompetens i statsrådets redogörelse om hållbar utveckling

Under berättelseåret verkställdes den nationella handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter och statsrådets demokratipolitiska handlingsprogram, som innehåller konkreta åtgärder som stärker de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Bland annat inledde justitieministeriet tillsammans med Människorättscentret och Helsingfors universitet ett forsknings- och pilotprojekt med fokus på värderingar, dialog, demokrati och mänskliga rättigheter. Projektet utvecklar och pilot-testar en studiehelhet i demokrati- och människorättsfostran för lärarutbildningen, kartlägger möjligheterna att utveckla en webbaserad lärmiljö och preciserar de nationella strukturella samarbets- och utvecklingsbehoven.

Inom ramen för det EU-finansierade projektet [Rainbow Rights](#) kartlade man under 2018 läget i kommunernas likabehandlingsplanering, utbildade olika yrkesgrupper om diskrimineringslagstiftningen och gjorde en [utredning](#) om diskriminering på flera grunder. Projektet har främjat jämlikheten för sexuella minoriteter och könsminoriteter både i kommunsektorn och i tredje sektorn. Projektet [Against Hate](#) inleddes för att utveckla åtgärder mot hatbrott och hatretorik. Uppföljningssystemet för diskriminering fortsatte med bland annat kommunikation, undersökningar och tematiska analyser om jämlikheten i praktiken och samarbete på EU-nivå. Beredningen av den första nationella barometerundersökningen om grundläggande rättigheter och utvecklingen av jämlikhetskonsekvensbedömningar i författningsberedningen fortsatte.

Justitieministeriet har identifierat sårbara samhällsgrupper och beaktat deras särskilda behov och möjligheter att delta. Projektet Trust – Goda befolkningsrelationer i Finland utbildade under berättelseåret kommunernas och tredje sektorns anställda i synnerhet i frågor som gäller likabehandling av personer med invandrarbakgrund (inklusive asylsökande) och befolkningsrelationernas inverkan på integrationen. Under berättelseåret var justitieministeriet också partner i projektet Proximity som utvecklar arbetet för att förebygga rasism, främlingsfientlighet och andra former av intolerans (inklusive hatbrott) på lokal nivå. Projektet stärkte de lokala myndigheternas, i synnerhet lokal- och närpolisens, kapacitet att motarbeta rasism och hatbrott genom utbildningar och ömsesidigt lärande och genom att sprida god praxis och utveckla lokala handlingsplaner. Under berättelseåret ingick justitieministeriet tre samhällsåtaganden för hållbar utveckling för att åstadkomma effekter på flera olika områden som anknyter till hållbar utveckling. Bland annat främjar justitieministeriet mångfalden i sin rekrytering, uppmuntrar sunda och utsläppssnåla arbetsresor bland personalen och beaktar principerna för hållbar utveckling i sin kommunikation och upphandling.

3.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

3.4.1 Domstolarna

EU:s resultattavla för rättskipningen¹ 2018 behandlar bland annat medborgarnas uppfattning om domstolarnas och domarnas oberoende. För Finlands del visar resultattavlan att över 80 procent av medborgarna anser att oberoendet är på en god eller rätt god nivå. I hela EU varierar siffran mellan ungefär 20 och 85 procent, och Finland har det näst bästa resultatet efter Danmark.

Målet var att tvistemål, brottmål och förvaltningsprocessuella mål avgörs utan dröjsmål, högklassigt och förmånligt.

Parterna kan kräva gottgörelse om behandlingen av ett ärende blir utdragen. År 2018 utbetalades cirka 200 000 euro i gottgörelse för dröjsmål i 45 diarietförda ärenden. Det borde inte förekomma några dröjsmål alls. I förhållande till det årliga antalet behandlade ärenden är gottgörelserna inte oskäligt många. Antalet gottgörelser ger dock inte en fullständig bild av dröjsmålen i rättegångar, eftersom de i brottmål kan beaktas som en strafflindrande faktor.

I hovrättsskedet består den totala behandlingstiden i brottmål av den sammanlagda tid som går åt till förundersökning, åtalsprövning, tingsrättsbehandling och hovrättsbehandling av ärendet. I civilmål omfattar den totala behandlingstiden den sammanlagda tiden för tingsrätts- och hovrättsbehandling. Med hänsyn till att de ärenden som hovrätten behandlar vanligen är mer komplicerade, kan den totala behandlingstiden på 25 månader för brottmål (2017: 25 månader) och 20 månader för civilmål (2017: 19 månader) ses som skäliga.

I slutet av 2018 hade 1 901 omfattande tvistemål varit anhängiga i över 12 månader i tingsrätterna. Antalet gamla ärenden var detsamma som ett år tidigare. Antalet anhängiga omfattande tvistemål var totalt 6 263 vid utgången av året.

Med beaktande av ärendenas art enligt ärendekategori var domstolarnas genomsnittliga behandlingstider i regel på samma nivå som under tidigare år och mestadels skäliga. I tingsrätterna förkortades den genomsnittliga behandlingstiden för omfattande tvistemål som förväntat till 9,8 månader (2017: 13,8 månader). Den långa behandlingstiden 2017 berodde i hög grad på att vissa virkeskartellärenden med lång behandlingstid då skulle avgöras. Försäkringsdomstolarnas genomsnittliga behandlingstid förkortades till 9,7 månader (2017: 11,8 månader).

De grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna tillgodoses vid behandlingen av ärenden och i avgörandena. Behandlingskedjorna och rättegångsförfarandena ska bestämmas enligt ärendenas art och svårighetsgrad.

Hovrätterna tillämpar bestämmelserna om tillstånd till fortsatt handläggning på de ärenden som blir anhängiga, och utgående från dem undersöks besvären närmare i de fall där tillstånd beviljas. Förfarandet gör det möjligt för hovrätterna att rikta resurser till ärenden som gäller ett verkligt behov av rättsskydd. År 2018 meddelades tillstånd till fortsatt handläggning inte i 2 872 (2017: 2 813) sådana ärenden där bestämmelserna i sin helhet tillämpades i ärendet. Med de tidigare nämnda avslagen inberäknade gav hovrätterna totalt 8 177 (2017: 8 269) avgöranden.

¹ Europeiska kommissionen ger årligen ut EU:s resultattavla för rättskipningen, som är en jämförande översikt över effektivitet, kvalitet och oberoende i medlemsländernas rättssystem. EU:s resultattavla för rättskipningen. Kommissionens meddelande till Europeiska parlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Europeiska regionkommittén. Publicerad den 25 maj 2018 i Bryssel.

Tingsrättsnätet lades om den 1 januari 2019 så att de tidigare 27 tingsrätterna minskade till 20. I större enheter är möjligheterna att fördjupa personalens specialkunskande bättre.

3.4.2 Den offentliga rättshjälpen och den allmänna intressebevakningen

Målet var att var och en ska få nödvändig hjälp med lösandet av ett rättsligt problem i ett så tidigt skede som möjligt, även om personens ekonomiska situation är dålig. Rättshjälp erbjuds så att det är ändamålsenligt totalekonomiskt sett.

Offentlig rättshjälp gavs i cirka 86 000 rättshjälpsärenden (2017: 89 000 ärenden). Cirka 41 000 huvudmän (2017: 40 000 huvudmän) omfattades av allmän intressebevakning. Behovet av intressebevakningstjänster ökar när befolkningen blir äldre. Andelen huvudmän över 65 år är mer än 50 procent (2009: 30 procent). Antalet huvudmän har ökat med cirka 8 000 mellan 2009 och 2018.

Antalet nya beslut om rättshjälp för asylsökande var cirka 3 000, vilket var cirka 6 000 färre än uppskattat och cirka 1 000 färre än året innan. Antalet nya asylsökande som ansökte om offentlig rättshjälp minskade, vilket berodde på att färre sökte asyl i Finland. Nedgången i antalet nya beslut om rättshjälp för asylsökande syns också i att siffran för produktivitet är lägre än beräknat.

År 2018 gavs rättshjälpen i 41 procent av asylärendena av ett privat rättsbiträde och i 59 procent av fallen av ett offentligt rättsbiträde från en rättshjälpsbyrå (mål: privat rättsbiträde i 30 procent av fallen och offentligt rättsbiträde i 70 procent av fallen). Den procentuella jämförelsen försvåras av att antalet asylsökande som ansökte om rättshjälp var betydligt lägre än beräknat. År 2018 var utgifterna för asylärenden i rättshjälpen cirka 1,0 miljoner euro mindre än året innan. Utgifterna för de besvär som är anhängiga i förvaltningsdomstolarna motsvarande det beräknade.

Tabell 14. Rättshjälpens mål och resultat

	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Produktivitet, viktad arbetstid/årsv.	445	418	465	416
Kötid, dgr	11,4	11,4	10,5	12,3
Kundnöjdhet skala 1–5 där 3=god och 4=berömlig				
- förtroende för rättshjälpen i kundrelationen		4		4
- effektivitet och kostnadernas skälighet		3,9		3,8
- biträdets kompetens och yrkeskunskap		4		3,9

3.4.3 Utsökningsväsendet

Målen var att rättssäkerheten förverkligas i praktiken, att det råder en god betalningsmoral i samhället och att kreditsamhället är fungerande samt att möjligheterna att begå ekonomiska brott och dra nytta av dem minskar. I fråga om e-tjänster och elektronisk ärendehantering eftersträvades kundorientering.

Indrivningsresultatet steg från nivån 2017 och låg liksom de föregående åren på en hög nivå. Utsökningsväsendets indrivningsresultat har fördubblats på 2000-talet. Resultatet påverkas av gäldenärens betalningsförmåga, utsökningens effektivitet och de anhängiga ärendenas antal och art. En

utveckling av utsöknings informationssystem och arbetsmodeller har bidragit till resultatförbättringen. Produktiviteten och lönsamheten låg på en bättre nivå än den målsatta. Detta berodde på det stora antalet ärenden och det minskade antalet årsverken.

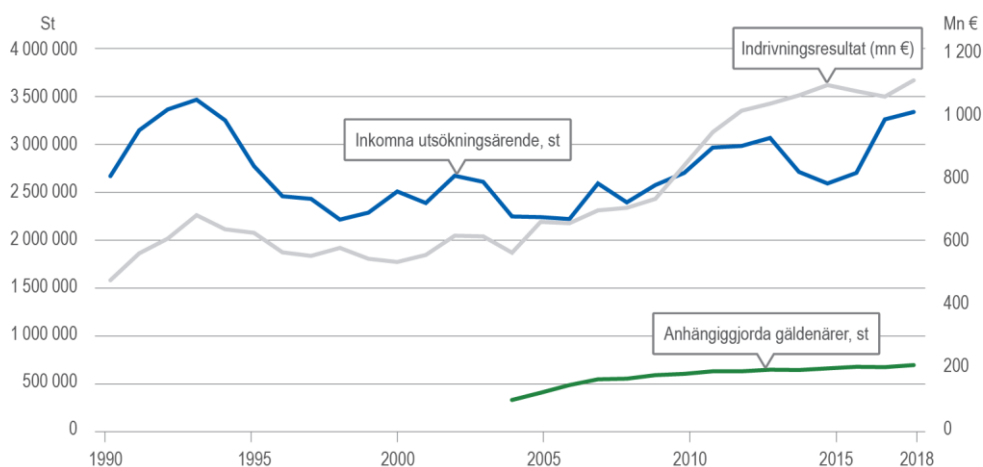
Tabell 15. Utsökningsväsendets mål och resultat

	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Indrivningsresultat dvs. de belopp som redovisats till de sökande, mn euro	1 071	1 054	980	1 105
Handläggningstid, mån.	7,4	6,3	8,7	6,7
Lönsamhet, euro/handlagt ärende	37,5	30	38	33
Produktivitet, handlagda ärenden/årsv.	2 447	3 103	2 350	3 007
Resultat från specialindrivning redovisat direkt till borgenärerna, mn euro	25	24	20	43

Källa: Riksfogdeämbetet

Till utsökningsväsendet inkom lika många utsökningsärenden som under den djupaste lågkonjunkturen på 1990-talet. Mängden ärenden beror vid sidan av det ekonomiska läget i synnerhet på de stora fordringsägarnas, som Skatteförvaltningens, indrivningsbyråernas och bankernas agerande och på indrivningsrytmen. Att konsumentkrediterna blivit så allmänna har också bidragit till att utsökningsärendena ökat under de senaste åren och fått de privaträttsliga fordringarna att skjuta i höjden.

Figur 2. Utvecklingen av antalet utsökningsärenden, indrivningsresultat och antalet gäldenärer*

* Statistik över antalet anhängiggjorda gäldenärer finns från och med 2004.

Källa: Riksfogdeämbetet

År 2018 bereddes en strukturreform av utsökningsväsendet (URA), som tar sikte på att förbättra produktiviteten och ekonomin (RP 71/2018 rd, som godkännts av riksdagen). Med projektet utvidgas bland annat de elektroniska tjänsterna för gäldenärer och sökande. Samtidigt inrättas ett enda ämbetsverk för utsökningsväsendet och indrivningen omorganiseras. Projektet slutförs inom 2019.

3.4.4 Åklagarväsendet

Åklagarväsendets mål var att se till att det straffrättsliga ansvaret realiseras som ett led i handläggningen av brottmål på ett effektivt och högklassigt sätt och med beaktande av parternas rättssäkerhet.

Antalet inkomna och avgjorda ärenden inom åklagarväsendet ökade med cirka 10 000 ärenden som också inkluderar begränsning av förundersökning. Straffprocessernas och ärendenas svårighetsgrad har fortsatt vuxit, förundersöknings- och rättegångsmaterialet har blivit mer omfattande och de juridiska problemen i rättsfallen har blivit svårare. Cirka sex procent av fallen är krävande och omfattande brottmål som binder över hälften av åklagarväsendets årsverken.

Resursbristen hos åklagarna och polisen har lett till en ökning av antalet åtgärdseftergifter, såsom begränsning av förundersökning. Under en längre tid har trenden varit att antalet åtal som väcks har minskat, vilket är problematiskt med tanke på realiseringen av det straffrättsliga ansvaret. För att det straffrättsliga ansvaret ska kunna realiseras effektivt krävs resurser och satsningar på förundersökningssamarbetet.

Den genomsnittliga tiden för åtalsprövning var något kortare än året innan och underskred målnivån. Variationerna mellan de olika åklagarämbetena är emellertid stora (2018: 0,9–3,5 månader och 2017: 1,1–3,3 månader). Det här blir särskilt framträdande i fråga om krävande mål (2018: 2,7–6,2 månader och 2017: 2,6–6,1 månader). Antalet ärenden som väntat på åtalsprövning i över ett år har ökat avsevärt jämfört med året innan och överskrider målnivån.

Tabell 16. Åklagarväsendets mål och resultat

	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Verksamhetens omfattning				
Antal ärenden som inkommit för åtalsprövning	80 856	82 793	82 000	91 059
Antal ärenden som avgjorts i åtalsprövning	80 500	83 076	81 000	91 966
Snabbhet	2 447	3 103	2 350	3 007
Genomsnittlig åtalsprövningstid, mån.				
Ärenden som väntat på åtalsprövning i 6–12 mån.	2,0	1,9	2,0	1,7
Ärenden som väntat på åtalsprövning i över ett år	2 147	2 401	2 200	2 231
Produktivitet	293	232	320	327
Avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd/årsv., hela personalen)				
Avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd)/årsv., åklagarna	881	874	899	829
Lönsamhet	1 242	1 238	1 263	1 165
Omkostnader / avgörande (viktad arbetsmängd), euro				
Verksamhetens omfattning	95	96	98	100

Källa: Riksfogdeämbetet

3.4.5 Verkställigheten av straff

Effektmålet för Brottspåföljdsmyndigheten var att minska risken för återfallsbrott bland dem som avtjänar straff. Målet var att handleda personer som avtjänar straff till ett liv utan brott med stöd av samhällets allmänna servicesystem, att säkerställa rättssäkerheten och enhetlig praxis samt att öka planmässig och progressiv frigivning.

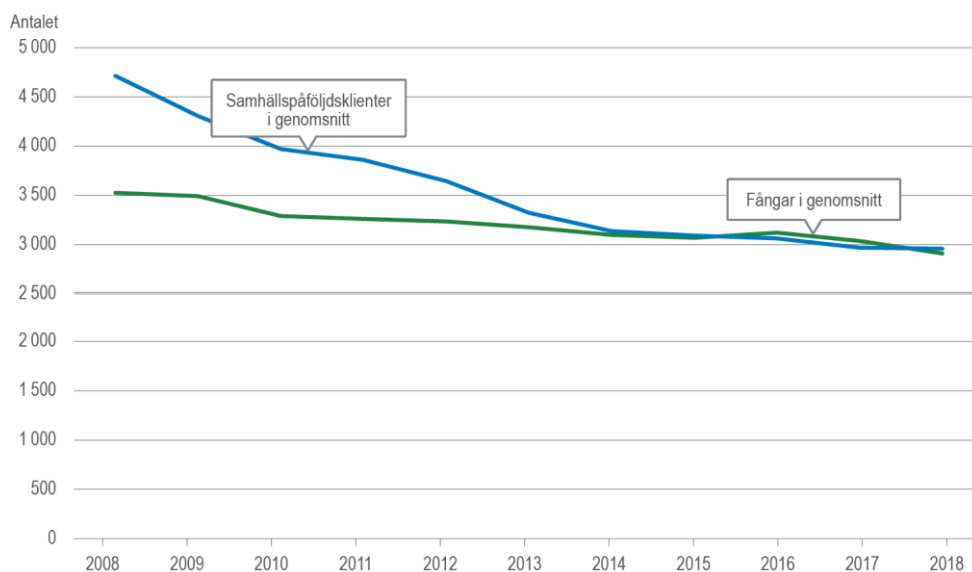
Antalet fångar och samhällspåföljdsklienter samt den statistikförda brottsligheten har minskat i Finland under de senaste åren, med undantag för 2016. År 2018 minskade det dagliga genomsnittliga antalet fångar med 125 jämfört med året innan. Det går inte att påvisa någon klar enskild förklaring till nedgången, men åtminstone förändringarna i kriminalitet och befolkningens åldrande bidrar till utvecklingen. Antalet fångar i Finland är lågt i [internationell jämförelse](#) och i linje med de övriga nordiska länderna (Finland 57 fångar per 100 000 invånare, Sverige 55, Norge 71, Estland 216, Tyskland 78, Ryssland 445, Förenta staterna 698).

Andelen utländska fångar av alla fångar var i genomsnitt 17 procent 2018, vilket är något mindre än året innan. Antalet utländska fångar är på europeisk medelnivå, men strukturen avviker på grund av den stora andelen häktade (42 procent). Den största orsaken är att utländska förbrytare oftare än finländska häktas på grund av den höga risken att de lämnar landet. Andelen utländska samhällspåföljdsklienter är endast sex procent.

Fängelsestraffen var korta i genomsnitt. Över hälften av fängelsefångarna avtjänade högst ett sex månader långt straff i fängelse. I genomsnitt 207 fångar per dag var övervakat frigivna på prov.

Antalet samhällspåföljdsklienter fortsatte att minska. Det här torde i huvudsak bero på att antalet rattfylleribrott som kommer till polisens kännedom har minskat redan länge. Orsakerna till att färre döms till samhällstjänst och att övervakningsstraffet tillämpas mindre än beräknat kartläggs i en undersökning som inleddes 2018.

Figur 3. Antalet fångar och samhällspåföljdsklienter 2008–2018

Återfallsbrottsligheten bland dem som frigetts 2013 under den femåriga uppföljningen förändrades inte nämnvärt jämfört med året innan. Återfallsbrottsligheten påverkas av åtgärderna under verkställigheten av straffen och av hur integrationen i samhället lyckas, men också av den allmänna brottslighetsutvecklingen och befolkningens åldrande, som återspeglas i den stigande medelåldern bland dem som avtjänar straff (sannolikheten för återfallsbrott minskar med ökande ålder). Av

förstagångsfångarna begår cirka 35 procent nya brott medan motsvarande andel hos fångarna som avtjänar sitt sjätte fängelsestraff är cirka 70 procent. Långtidsfångarnas och förstagångsfångarnas relativa andel har stigit. Ur ett effektperspektiv är det motiverat att tillämpa samhällspåföljder och övervakad frihet på prov i större omfattning än nu.

Tabell 17. Upprepade påföljder inom en uppföljningstid på fem år, procent

	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Frigivna	2010	2011	2012	2013
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha frigivits från fängelse	55,4	55,7	53,1	54,2
Fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff efter att ha fullgjort samhällstjänst	35,8	37,0	32,6	32,6
Upprepade påföljder för personer som frigivits genom övervakad frihet på prov; fängelse, samhällstjänst eller övervakningsstraff	35,7	39,6	32,0	29,5

Källa: Brottsförhållningsmyndigheten

Målet att minska återfallsbrottsligheten främjades i förvaltningsområdenas gemensamma utvecklingsarbete. Den nya lagstiftningen om yrkesutbildning förbättrade förutsättningarna för att ordna fängelseundervisning och ministerierna kom överens om en gemensam handlingsmodell för yrkesutbildningen och utvecklingen av den. För att återfallsbrottsligheten ska minska är det viktigt att samhällets service- och stödsystem fungerar och tar vid där åtgärderna som inleddes under verkställigheten slutade. [Fängelsetiden som en möjlighet](#) var ett projekt för att utveckla förutsättningarna för nätverksbaserat arbete med kommunerna, FPA och arbets- och näringsstjänsterna, och projektet [AUNE](#) fokuserade på frigivna personers boendesituation som ett led i programmet för att minska den långvariga bostadslösheten. Brottsförhållningsmyndighetens nätverksarbete beskrivs närmare i en [uppföljningsrapport](#) från statens revisionsverk om att minska återfallsbrottsligheten under strafftiden och efteråt (18/2016).

Tabell 18. Mål och resultat för verkställigheten av straff

	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Fångars deltagande i verksamhet i medeltal per dag, % av tidsanvändning	68	69	70	74
Nettoomkostnader, euro/fånge	58 050	58 830	58 940	62 880
Nettoomkostnader, euro/samhällspåföljdsklient	5 250	5 865	5 650	6 410
Fångar i medeltal per dag/årsv.	1,4	1,4	1,5	1,4
Samhällspåföljder i medeltal per dag/årsv.	12,4	11,6	12,2	11,8

Källa: Brottsförhållningsmyndigheten

3.5 Sametingets berättelse för 2018

Sametinget behandlade ärendet på sitt möte den 19 februari 2019 och konstaterar följande:

1. SAMETINGETS EGENTLIGA VERKSAMHET

Sametinget företräder med stöd av grundlagen och sametingslagen samerna och uttrycker samernas officiella ståndpunkt. Same-tinget har deltagit i lagstiftningsprojekt genom att yttra sig om propositioner, höras i riksdagens utskott och förhandla om framställningar enligt 9 § i sametingslagen. Under verksamhetsåret överlämnade Sametinget sammanlagt 64 yttranden, 9 initiativ och framställningar samt 33 promemorior och ställningstaganden, sammanlagt 106 st. Under berättelseåret strävade Sametinget alltjämt efter att främja samarbetet med och informationsförmedlingen till finska staten. I detta syfte fortsatte arbetet inom riksdagspartiernas och Sametingets samarbetsorgan. Dessutom främjades samarbetet mellan Sametinget och ministerierna bland annat genom diskussioner och direkta förhandlingar som hölls i samband med rådplägningsdagarna för samiska frågor. Resursbrist har försämrat Same-tingets möjligheter att bedriva en effektiv verksamhet och att påverka. Sametingets verksamhet kommer i fortsättningen att bli effektivare tack vare den ökning på 460 000 euro i Sametingets verksamhetsanslag för 2019 som beviljades under berättelseåret. Under berättelseåret fördes ett stort antal förhandlingar med stöd av 9 § i sametingslagen. Med anledning av de problem och den osäkerhet som observerats i samband med förhandlingsförloppet har Sametinget under berättelseåret vid sina förhandlingar enligt 9 § i Sametingslagen strävat efter att betona innehållet i den anvisning om korrekt uppfyllande av förhandlingsplikten enligt 9 § som Sametinget och justitieministeriet tillsammans har utarbetat. Sametinget inrättade också en delegation för enaresamiska frågor. Same-tinget, justitieministeriet och statsrådets kansli kom år 2018 överens om en process för hörande av samer i samband med sannings- och försökningsprocessen. Sametingets styrelse gavs makt att precisera mandatet om syftet med processen. Sametinget godkände inte ett förslag om att det borde göras en undersökning om enaresamernas juridiska ställning och historia. Sametinget har rätt att närvara och yttra sig i Lapplands förbunds styrelse. Sametinget har haft representation vid kyrkomötet.

2. UTVECKLINGEN AV SAMERNAS GRUNDLÄGGANDE OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Ratificeringen av den nordiska samekonventionen som paraferades 2017 framskred inte i Finland under berättelseåret, eftersom den revidering av sametingslagen som ratificeringen förutsätter pågick. Kommittén för revidering av sametingslagen utarbetade ett förslag till en reviderad sametingslag i form av en regeringsproposition. Sametingets möte godkände dock inte förslaget till ny sametingslag, och därmed lyckades man under berättelseåret 2018 fortfarande inte reformera den lag som är allra viktigast för Sametingets verksamhet. Ratificeringen av den nordiska samekonventionen framskred inte heller under berättelseåret.

3. SAMETINGETS INTERNATIONELLA VERKSAMHET

Sametinget började under berättelseåret genomföra strategin för sin internationella verksamhet. Centrala frågor på de internationella forumen under berättelseåret var bland annat besöket från FN:s expertmekanism för urfolksrättigheter (EMRIP) i Finland i samband med revideringen av sametingslagen, stärkandet av urfolkens deltagande i den internationella klimatpolitiken samt Finlands ordförandeskap i Arktiska rådet. Under sitt besök träffade expertmekanismen Sametinget, representanter för staten och olika intressentgrupper. Finlandsbesöket var expertmekanismens första besök under det förnyade mandatet och som ett resultat lämnade expertmekanismen sin rekommendation till finska staten. Sametinget deltog som en del av Finlands delegation i FN:s klimatkonferenser, biodiversitetskonferensen och andra möten som gällde urfolkens rättigheter. Sametinget deltog dessutom i evenemang under ordförandeskapet i Arktiska rådet. Finland fick under berättelseåret slutresolutioner och rekommendationer gällande samerna om tillämpningen av Europarådets stadga om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan). Sametinget upprättade under berättelseåret skuggrapporter för den periodiska rapporteringen om olika människorättskonventioner.

Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans (ECRI) besökte Finland och träffade Sametinget.

4. SPECIALLAGSTIFTNING SOM BERÖR SAMERNA

Viktigast för samerna av de reformprojekt i den nationella lagstiftningen som inleddes 2017 var projektet för revidering av sametingslagen. Justitieministeriet tillsatte genom sitt beslut den 23 oktober 2017 en kommitté på sex personer för projektet. Kommittén avslutade sitt arbete den 30 augusti 2018 och överlämnade sitt betänkande med förslag till revidering av sametingslagen till statsrådet. För uppföljningen av kommitténs arbete tillsatte justitieministeriet dessutom en parlamentarisk uppföljningsgrupp. Andra viktiga och omfattande reformprojekt inom lagstiftningen som bereddes under berättelseåret var totalreformerna av social- och hälsovården och landskapsförvaltningen. De framskred under berättelseåret till riksdagsbehandling. De enskilda lagar som hör ihop med reformen och som är viktigast för samerna är bland annat reformen av samiska språklagen och speciallagarna om social- och hälsovårdstjänster. Också Sametinget har för sin del deltagit i beredningsarbetet, men dess förslag har inte beaktats i någon betydande utsträckning. Bland mindre omfattande reformprojekt i den nationella lagstiftningen som gick vidare till regeringspropositioner och som Sametinget deltog i under berättelseåret kan nämnas revideringarna av fiskelagen, viltskadelagen och fornminneslagen.

På grund av problem i tillämpningen av 38 § i den nya gruvlagen (621/11) tillsattes år 2017 en arbetsgrupp med uppdraget att bereda ett förslag till utveckling av konsekvensbedömningen enligt 38 § i gruvlagen. Arbetsgruppen avslutade sitt arbete och publicerade sin slutrapport under berättelseåret. I arbetsgruppen ingick representanter för bland annat Sametinget och renbeteslagen i samernas hembygdsområde. Dessa aktörer upplevde att arbetet var frustrerande eftersom man förutsatte ett enhälligt avgörande av arbetsgruppen. Eftersom arbetsgruppens medlemmar företrädde motsatta ståndpunkter var det inte möjligt att uppnå ett enhälligt resultat. I sin slutrapport tvingades arbetsgruppen konstatera att den inte hade nått de mål som ställts upp för den. Syftet med gruvlagen när det gäller att trygga samernas urfolksrättigheter har därmed fortfarande inte uppnåtts. Inte heller i den tillståndsprövning som gjorts i enlighet med miljöskyddslagen har man iakttagit verkningarna av guldvaskning för samernas urfolksrättigheter på det sätt som lagen kräver. För att trygga samernas urfolksrättigheter vid tillståndsprövningen enligt gruvlagen och miljöskyddslagen har Sametinget i flera sammanhang föreslagit att den konsekvensbedömning och tillsyn som hänger samman med tillståndprocesserna flyttas över till ett separat expertorgan som ges myndighetsbefogenheter.

5. MARKANVÄNDNINGEN I SAMERNAS HEMBYGDSOMRÅDE

Projekt av betydelse för samerna som gällde markanvändningen i samernas hembygdsområde var i synnerhet landskapsplanen för Norra Lappland och planeringen av Ishavsbanan, som är nära förknippad med landskapsplanen. Sametinget höll under berättelseåret förhandlingar enligt 9 § i Sametingslagen om båda projekten. Representanter för Sametinget medverkade under berättelseåret också i arbetsgruppen för fortsatt utredning av Ishavsbanan och i dess undergrupper och ledningsgrupp. Alla sametingets synpunkter beaktades dock inte på tillbörligt sätt i arbetet. En betydande brist har i synnerhet varit frågan om utmärkning av Ishavsbanan i utkastet till landskapsplan innan en adekvat konsekvensbedömning av banlinjen har gjorts. Under berättelseåret fortsatte Forststyrelsen och Sametinget arbetet med att uppdatera verksamhetsmodellen för tillämpningen av Akwé: Kon-anvisningarna. Revideringsarbetet pågår fortfarande och det förutsätter att staten anvisar ändamålsenliga resurser, för att Akwé: Kon-anvisningarna ska kunna tillämpas för att trygga målen för biodiversitetskonventionen i enlighet med anvisningarnas mål och innehåll. Uppdateringsinventeringen av nationellt värdefulla landskapsområden och landskapssevärdheter i samernas hembygdsområde blev klar redan 2014, men ett förslag om de uppdaterade områdena har ännu inte fastställts under berättelseåret. Syftet är att uppdateringsinventeringen ska ersätta den inventering av nationellt värdefulla landskapsområden som godkändes genom statsrådets principbeslut 1995 och som med tanke på samekulturen och samernas hembygdsområde varit mycket bristfällig. I uppdateringsinventeringen inventerades och identifierades för första gången de kulturmiljöer som är viktiga för samekulturen i samernas hembygdsområde utgående från samekulturen och förslaget

innehåller således flera objekt som saknades i den tidigare inventeringen. Det är av central betydelse för tryggheten av den samiska kulturmiljön och det samiska kulturarvet att uppdateringsinventeringen fastställs, eftersom de nationellt värdefulla landskapsområdena ska beaktas i områdesanvändningen. Om förslaget genomförs främjar det således på ett betydande sätt att de samiska kulturmiljöerna beaktas som sig bör i markanvändningen.

6. SAMERNAS SPRÅKLIGA RÄTTIGHETER

Inga betydande framsteg gjordes i utvecklingen av samernas språkliga rättigheter under berättelseåret. Med några få undantag kan samerna inte uträtta ärenden hos myndigheterna på sitt eget språk. Enligt utredningar har språkklimatet blivit hårdare och hatretoriken har ökat, i synnerhet mot minoritetsgrupper. Över hälften av samerna bor utanför samernas hembygdsområde och de är i en särskilt svag ställning när det gäller att få service på sitt eget språk. De viktigaste myndigheternas tjänster har alltmör omvandlats till e-tjänster och det är svårare än förr att få service på samiska och det krävs specialarrangemang för att det ska lyckas. Ordboken i enaresamiska som länge varit under arbete blev klar precis i slutet av berättelseåret, men arbetet med ordboken i skoltsamiska pågår fortfarande. Sametinget öppnade sin förnyade webbplats där samer och myndigheter lättare kan hitta information om samiska språklagen och de språkliga rättigheterna.

7. STIMULANSPROGRAM FÖR DE SAMISKA SPRÅKEN

Samtliga samiska språk som talas i Finland är hotade, men i synnerhet enaresamiskan och skoltsamiskan hotar att försvinna. I samernas hembygdsområde är också nordsamiskans ställning svag i synnerhet i Enontekiö kommun och på området för Lapplands renbeteslag i Sodankylä kommun. Genomförandet av det principbeslut om programmet för att stimulera det samiska språket som bereddes i många år och godkändes av statsrådet den 3 juli 2014 har framskridit delvis. Programmet innehåller 21 åtgärder som gäller småbarnspedagogik, språkboversamhet, undervisning, utbildning, kultur och vuxenbefolkningens språkinläring samt möjligheter för samer bosatta utanför hembygdsområdet att upprätthålla, lära sig och utveckla sitt eget språk och sin kultur. Det uppstår hela tiden nya behov av åtgärder som gäller arbetet med att stimulera de samiska språken, trots att inte ens åtgärderna i det godkända programmet har genomförts annat än delvis. Delområden som är väsentliga för samiskan, såsom medier och litteratur, har lämnats utanför principbeslutet.

8. SAMERNAS KULTUR- OCH SPRÅKBOVERKSAMHET

Sametinget anvisades sammanlagt 1 000 000 euro i statsunderstöd för kultur- och språkboversamhet på enaresamiska, skoltsamiska och nordsamiska i och utanför hembygdsområdet. Med anslaget finansierades sammanlagt 12 språkbon, inklusive de nord-samiska språkbona i Uleåborg och Sodankylä kyrkby. För stimulans av samiskan utanför hembygdsområdet anvisades 200 000 euro, vilket användes för finansiering av kultur- och språkboversamhet på nordsamiska i Rovaniemi och bland annat ett läromedelsprojekt för småbarnspedagogiken. I samråd med undervisnings- och kulturministeriet beslutade man att finansieringsperioden för språkboversamheten i fortsättningen ska vara ett kalenderår. Sammanlagt 94 barn deltog i samernas kultur- och språkboversamhet. De praktiska utmaningarna kring språkboversamheten har visat sig vara det största problemet. Därför finns det nu planer på att överföra verksamheten till Sametinget, och detta arbete fortsätter under 2019. Den nuvarande språkbofinansieringen räcker inte till för att täcka de kostnader som en eventuell organisationsförändring medför. Finansieringsbehovet för kultur- och språkboversamhet på samiska är 2,75 miljoner euro, vilket omfattar språkboversamhetens resurser, men också kostnaderna för den förändrade organisationsmodellen.

9. SÁMI GIELLAGÁLDU

Verksamheten vid Sámi Giellagáldu, det vill säga det samnordiska fack- och resurscentret för samiska språk, fortsatte 2018 inom ramen för projektet Giellagáldu fram till den 31 maj 2018. Projektet startades av sametingen i Finland, Sverige och Norge den 1 augusti 2015 och det finansieras från delområdet Sápmi av EU-programmet Interreg V A Nord, samt av sametingen i Finland, Sve-

rike och Norge, Lapplands förbund och Troms fylke. Projektet leddes av Sametinget i Finland. Sametinget i Finland, Sverige och Norge kom överens om att fortsätta verksamheten vid Sámi Giellagáldu i begränsad form under perioden 1.6–31.12.2018 efter att projektet Giellagáldu avslutades. Sametinget i Finland ledde verksamheten och den finansierades med de resurser för språksamarbete som sametinget i Finland, Sverige och Norge hade till sitt förfogande. I december säkrades finansieringen av verksamheten vid Sámi Giellagáldu för finansieringsåret 2019, vilket möjliggör verksamhet under hela året. Sámi Giellagáldus uppgift är att utveckla och stärka den samiska språkvården och det språkpolitiska samarbetet. Sámi Giellagáldu bär det högsta ansvaret för det samiska språksamarbetet, det språkfackliga arbetet och de samiska språktjänsterna till språkanvändarna.

10. SMÅBARNSPEDAGOGIK PÅ SAMISKA

År 2018 fick sammanlagt ca 90 barn sådan dagvård på modersmålet som förutsätts i lagen om småbarnspedagogik. De flesta av dessa barn fick dagvård i samernas hembygdsområde. Staten stöder inte dagvård på samiska i kommuner utanför hembygdsområdena med särskilda statsunderstöd, vilket Sametinget anser att det finns behov av. Genom Sametinget betalades 240 000 euro till kommunerna i samernas hembygdsområde för att trygga tillgången på dagvård på samiska. Anslaget garanterar att dagvården på samiska bibehålls som egna enheter. För att samiska barns språkliga och kulturella rättigheter ska tillgodoses är det viktigt att anslaget administreras av Sametinget. Den största utmaningen i den samiska småbarnspedagogiken är bristen på behörig personal med goda kunskaper i samiska.

11. UNDERVISNING I OCH PÅ SAMISKA OCH LÄROMEDELSARBETE

Merparten av de elever som får undervisning i och på samiska går i skola i kommuner i samernas hembygdsområde. De här kommunerna ordnar både grundläggande utbildning på samiska och ämnesundervisning i de samiska språken. Antalet elever som får grundläggande utbildning på samiska i hembygdsområdet har ökat något under 2010-talet, liksom också antalet undervisningstimmar (med cirka 10 000). Nya alternativ har tagits fram i undervisningen. Den tvåspråkiga undervisning som inleddes i Utsjoki 2015 fortsätter. Också den språkberikade tvåspråkiga undervisning som inleddes i Hetta i Enontekiö hösten 2016 fortsätter. I Sodankylä kyrkby planerar man påbörja tvåspråkig/språkbadsundervisning under de närmaste åren. Kommunerna i samernas hembygdsområde är skyldiga att ordna den grundläggande utbildningen för elever som behärskar samiska i huvudsak på samiska. Tack vare en särskild finansiering som är begränsad till kommunerna i samernas hembygdsområde är det möjligt att genomföra och utveckla undervisningen i och på samiska i dem.

I kommunerna utanför hembygdsområdet gavs fram till 2018 endast undervisning i samiska (2 vt) som kompletterar den grundläggande utbildningen. Varje år har det varit osäkert om den här undervisningen blir av (den saknar status som ett riktigt läroämne), undervisningens tillgänglighet är svag och elevantalet är litet. Antalet elever inom undervisningen i samiska i kommunerna utanför hembygdsområdet har varit anmärkningsvärt litet. Ändå bor ca 70 procent av alla samiska barn och unga i åldern för grundläggande utbildning utanför det samiska hembygdsområdet. En betydande del av de samiska barnen och ungdomarna har under hela 2000-talet stått utanför undervisningen. Situationen beror på olösta problem i finansieringen av undervisningen och i lagstiftningen. Samernas rätt enligt grundlagen att upprätthålla och utveckla sitt språk har inte tillgodosetts utanför samernas hembygdsområde, där utbildningsanordnarna inte ens har förpliktats att ordna undervisning i eller på samiska.

Tecken på en förbättring i situationen för undervisningen på och i samiska utanför hembygdsområdet började synas under 2018. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade Utsjoki kommun finansiering för ett treårigt pilotprojekt med distansundervisning i de samiska språken. Projektet startade som ett samarbete mellan Sametinget och Utsjoki kommun på sommaren och undervisningen in-

leddes i början av höstterminen. Sametinget anser att det är viktigt undervisningen kom igång. Projektet fortsätter till slutet av 2020 och avsikten är att fram till dess lägga fram förslag till de förändringar i finansieringen och lagstiftningen som etableringen av undervisningen i de samiska språken förutsätter. Projektet anordnar under läsåret 2018–2019 distansundervisning i de samiska språken för över 50 elever i den grundläggande utbildningen. Ett positivt tecken när det gäller undervisningssituationen är också den tvåspråkiga nybörjarundervisning i samiska-finska som inleddes i Pasilan peruskoulu i Helsingfors. I Uleåborg och Rovaniemi pågår också förberedelser för att inleda grundläggande utbildning på samiska.

I gymnasiet har undervisningens ställning försämrats och antalet elever minskat. UKM tog inte hänsyn till Sametingets förslag för att förbättra samiskans ställning i den nya gymnasielagen och lagen om studentexamen. Det råder brist på språkkunniga ämneslärare i alla tre samiska språk. En utredning om situationen för och tillgången till samiskspråkiga lärare som Sametinget gjorde för undervisnings- och kulturministeriet 2017 samt en projektansökan som gjordes i samarbete med Uleåborgs universitet ledde till goda resultat. UKM beviljade universitetet finansiering för ett treårigt utbildningsprojekt för ämneslärare i samiska.

Det statsunderstöd på 500 000 euro som anvisats för framställning av läromedel på samiska har ännu inte nått upp till målet (800 000 euro) enligt statsrådets principbeslut (3.7.2014, punkt 5). Trots detta har särskilt arbetet med läromedel på enare- och skoltsamiska blivit effektivare och resultatet i läromedelsarbetet har varit gott. Med statsunderstödet finansierades ca 40 projekt, som under året resulterade i sammanlagt 22 nya läromedel på samiska, av vilka 10 på enaresamiska, 3 på skoltsamiska och 9 på nord-samiska. Sametinget köpte för vårterminen rättigheter för de samiska lärarna till de webbmaterial för nordsamiska som modersmål som getts ut av e-girjin.net och publicerade en avsevärd mängd läromedel på den digitala läromedelsplattform (Cloubi) som same-tinget skaffat. I samarbete med projektet Sámi Giellatekno vid universitetet i Tromsø utvecklades under året ett översättningsprogram för enaresamiska (automatisk översättning från nordsamiska till enaresamiska), en digital ordbok och ett rättstavningsprogram. Ur läromedelsanslaget finansierades dessutom läromedelsprojektet Arkiston äänet vid Uleåborgs universitet som blev klart i slutet av året. Samarbetet med Sanoma Kids Media fortsatte, och i ett sagobibliotek på webben fanns öppet tillgängliga ljudsagor på nordsamiska, enaresamiska och skoltsamiska. Statsunderstödet för läromedelsarbetet är otillräckligt för att uppfylla de nya krav som ingår i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som togs i bruk hösten 2016. En stor del av de tidigare producerade läromedlen måste uppdateras. Dessutom måste tyngdpunkten i arbetet flyttas till digitala material och möjliggöra en ökad användning av informations- och kommunikationsteknik i undervisningen. Sametinget har föreslagit en kännbar förhöjning av medlen för läromaterial i sitt ramförslag för 2020–2023.

12. KULTURVERKSAMHET

Av undervisnings- och kulturministeriets anslag delade Sametinget ut 176 000 euro för främjande av samiskspråkig kultur och samiska organisationers verksamhet och 15 000 euro i stöd till nordiska sameorganisationer för att främja samernas konst och kultur. Från anslaget beviljades verksamhets- och projektbidrag till samiska föreningar, arbets- och projektunderstöd till samiska konstnärer och hantverkare och publikationsunderstöd för bl.a. utgivning av musik och en tidning på enaresamiska. Under berättelseåret arrangerade Sametinget i Finland en gränsöverskridande konferens om det immateriella kulturarvet i samarbete med sametingen i Sve-rige och Norge. I den två dagar långa konferensen deltog ryska, finska, svenska och norska samer från hela Sameland för att diskutera behovet av att skydda kulturarvet. Dessutom deltog Sametinget i två projekt med temat samekultur och upphovsrättens utveckling som understöddes av undervisnings- och kulturministeriet. Syftet med projekten var att analysera utmaningarna för samiska artister och olika aspekter av samekulturen i det finländska upphovsrättssystemet. Under berättelseåret främjade Sametinget också projektet Duodji akatemia.

13. SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSTJÄNSTER PÅ SAMISKA

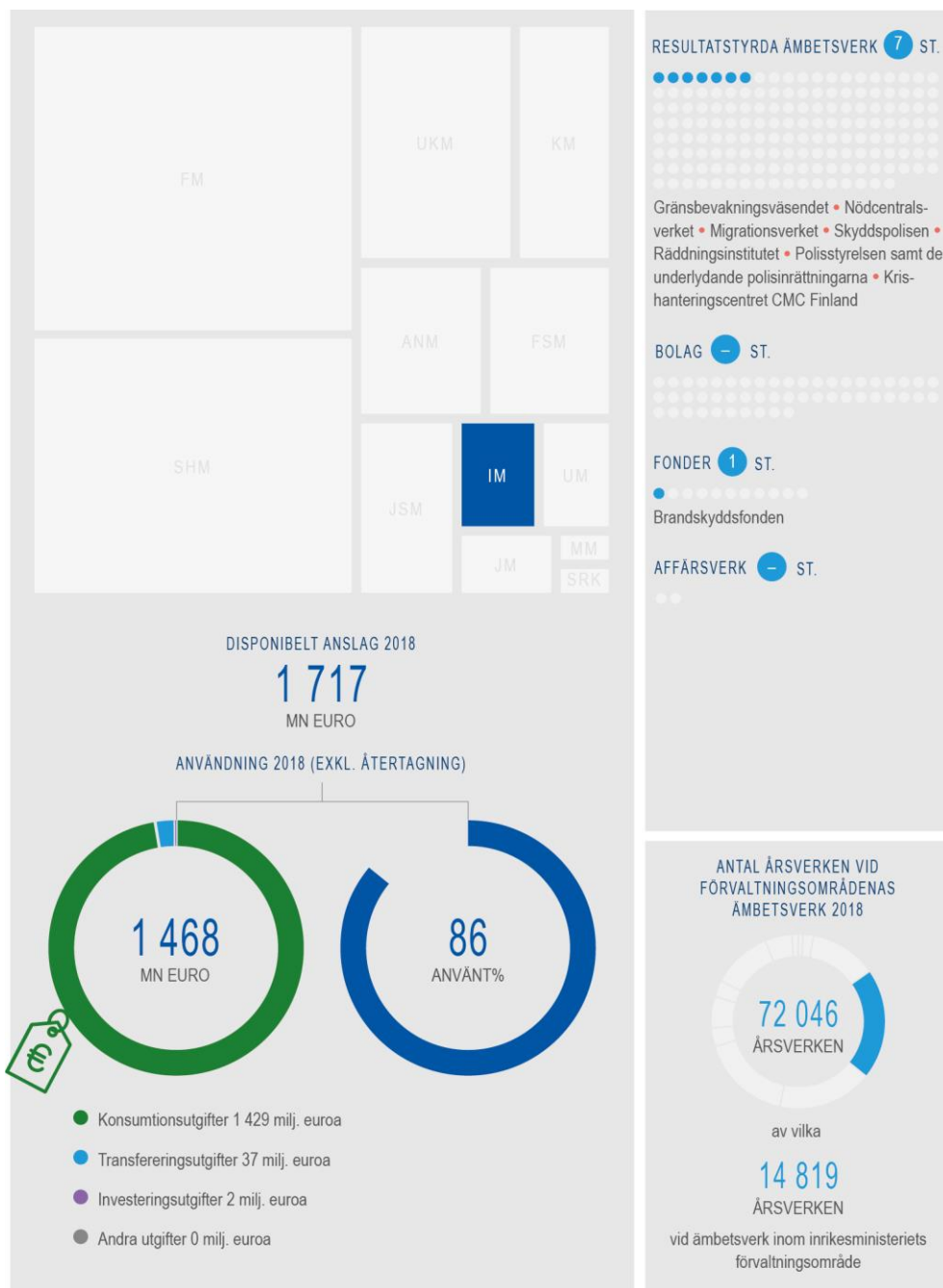
Genom Sametinget betalades ett understöd på 480 000 euro till kommunerna i samernas hembygdsområde för att trygga social- och hälsovårdstjänster på samiska. För att tillgodose samernas språkliga och kulturella rättigheter inom social- och hälsovården är det viktigt att anslaget administreras av Sametinget och att stödbeloppet motsvarar de samiska serviceanvändarnas behov (social- och hälsovårdstjänster 3 mn euro). Det separata anslag som anvisats för att trygga social- och hälsovårdstjänsterna på samiska är en ytterst betydande men inte tillräcklig tilläggsåtgärd. Det är synnerligen viktigt att det separata statsunderstödet (moment 33.60.36) bibehålls och tryggas under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel i lag. Ett orosmoment är de kommande sparkraven på flera miljoner i landskapet Lappland. Dessa kommer att ha direkta negativa konsekvenser för social- och hälso-tjänsterna på samiska.

I social- och hälsovårdsreformen bör samerna garanteras högklassiga, likvärdiga, och kulturenliga social- och hälsovårdstjänster på samiska utgående från den samiska kulturautonomi. Trots samiska språklagen tillgodoses samernas rätt till kulturanpassade tjänster på eget språk fortfarande dåligt eller rentav inte alls. Det finns ett akut behov av social- och hälso-tjänster på alla samiska språk, bland annat allmänläkar-, mentalvårds- och missbrukarvårdstjänster, hemservice utanför tjänstetid, barn-, ungdoms- och familjeservice, serviceboende och institutionsvård för äldre, tandvård och fysioterapi. Om dessa behov ska tillgodoses krävs bättre utbildning för samisk social- och hälsovårdspersonal och att kunskaper i samiska blir ett behörighetskrav. Det räcker inte med tolktjänster för att trygga den samiska befolkningens lika rätt till tjänster på sitt eget språk. I fråga om förändringsarbetet inom social- och hälsovården i Lappland deltog Sametinget 2018 aktivt i utvecklings- och påverkansarbetet för social- och hälso-tjänster på samiska i samarbete med landskapsberedningen i Lappland. Inom landskapsberedningen i Lappland tillsattes våren 2018 en planerare för samiska frågor. Dessutom inrättades ett tillfälligt påverkansorgan för samiskan. Den samiska befolkningen har i fråga om utvecklingen av tjänster på samiska ända sedan 2015 råkat i en ojämlig ställning jämfört med majoritetsbefolkningen på grund av att finansieringen för kompetenscentren inom det sociala området minskat, vilket lett till att den samiska enheten inte har haft tillräckliga resurser för att sköta sina uppgifter. Denna ojämliga utveckling fortsatte under 2018.

14. UNGDOMSRÅDETS VERKSAMHET

Ungdomsrådet fick i verksamhetsunderstöd från undervisnings- och kulturministeriet 120 000 euro som ska användas under perioden 1.3.2018-31.12.2018. Med detta understöd stöds de samiska ungdomarnas delaktighet, likabehandling, jämlikhet samt uppfyllandet av deras språkliga och kulturella rättigheter. Ungdomsrådets huvudmål för 2018 var att lyfta fram sexuella trakasserier och våld som samiska ungdomar upplevt samt andra hälsorelaterade frågor. Ungdomsrådet har under året arbetat med tre olika projekt: Projektet DigiÄrran utvecklar det digitala ungdomsarbetet och skapar en webbplats för information och rådgivning på samiska, projektet Dihtosis sprider information om samerna till finländska skolor och projektet De! kartlägger och utvecklar fritidsverksamhet för unga på samiska. Dessutom har ungdomsrådet utvecklat det samiska ungdomsarbetet i form av Walkers-verksamhet tillsammans med föreningen Aseman Lapset ry och Enare, Utsjoki och Enontekiö kommuner.

4 Inrikesministeriet

tutkibudjettia.fi

4.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 19. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

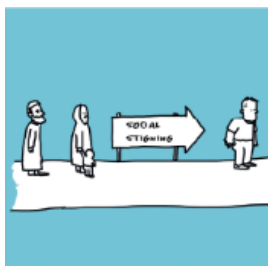
Förändringar i den internationella ordningen

De förändringar i omvärlden som skett på EU-nivå i synnerhet när det gäller migrationsrörelsen och den inre säkerheten har påverkat också Finland. Det var fortsättningsvis svårt att förutse säkerhetsläget i Europa. Prioriteringen av nationella intressen och den traditionella maktpolitiska retoriken har gjort comeback i de internationella relationerna.

Befolkningsstrukturen och urbaniseringen

Befolkningens stigande medelålder har medfört en ökning av de säkerhetsproblem som är typiska bland äldre. Koncentreringen av befolkningen i städerna samt landsbygdens avfolkning och den snabbt åldrande befolkningen där kräver större prestationsförmåga av myndigheterna. Tilläggsresurser satsades på polisens verksamhet i synnerhet i områden som är glest bebodda och utmanande med tanke på servicenivån. Det behövs åtgärder för att öka den arbetsrelaterade invandringen. Invandring på grund av arbete eller studier är viktig för det finländska samhällets livskraft.

Den växande ojämlikheten

Den totala brottsligheten har minskat. Välfärden och säkerheten är ojämnt fördelade mellan olika befolkningsgrupper. Marginaliseringen och den upplevda tilltagande ojämlikheten har ökat risken för samhällseliga störningar och utgör betydelsefulla bakgrundsfaktorer för brottslighet och risken att bli offer för ett brott. I extrema fall kan marginalisering leda till radikalisering. Polisens förebyggande verksamhet utvecklades och insatserna ökades.

Den kritiska infrastrukturens funktionssäkerhet

De ömsesidiga tekniska beroendeförhållandena har ökat och den traditionella hanteringen av hot har blivit svårare. Den kritiska infrastrukturen (energin, informationssamhällets tjänster, logistiken och finansbranschen) utgör den grundstruktur som är oundgänglig för att vårt samhälle ska fungera. Betydelsen av tillförlitliga digitala tjänster och system, datasäkerhet och dataskydd accentueras när det gäller att säkerställa ett samhälle som fungerar störningsfritt.

4.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 20. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	Förändringar i den globala omvärlden
	Den inre säkerheten påverkas till exempel av invandringssituationen och oväntade förändringar i utvecklingen i Ryssland och i EU:s stabilitet. Beredskapen, krisberedskapen och framförhållningen inför förändringar i omvärlden har utvecklats. Genom samarbete och informationsutbyte har man också tväradministrativt säkerställt riskberedskapen. Terroristhotet förblev på en förhöjd nivå i Finland.
2	Störningar i samhället
	Bland annat allvarliga störningar i den offentliga ekonomin och omfattande invandring är risker som påverkar stabiliteten i samhället. Exempel på tekniska och logistiska störningar är omfattande störningar i tillgången till elektricitet och allvarliga störningar i kommunikationsnäten. Finland utsätts för hybridpåverkan som kan undergräva stabiliteten i samhället på nya och oväntade sätt. Exempel på hälsosäkerhetsrisker är en influensapandemi eller en allvarlig djursjukdom som sprids lätt. Med omfattande olyckssituationer avses till exempel en allvarlig kärnkraftsolycka i Finland eller närområdena. En nationell riskbedömning för Finland bereddes.
3	De begränsade resurserna
	För att upprätthålla den inre säkerheten krävs tillräckliga resurser som är rätt riktade. Inrikesministeriets förvaltningsområde är det största sett till personalvolymen. Man har försökt säkerställa personalens tillräcklighet och funktionsförmåga genom att uppdatera lägesbilden och lägesbedömningen om förändringarna i omvärlden, utveckla arbetsmetoderna och uppskatta vilka resurser som behövs.
4	Personalens arbetshälsa och arbetssäkerhet
	Hot mot personalen i hemlandet och under tjänsteresor och operationer utomlands förebyggs på förhand. Även informationsinhämtning och olika typer av påverkan eller påverkansförsök som riktas mot personalen är risker som är svåra att identifiera och på grund av omvärlden svåra att kontrollera. Personalens yrkeskunskap och kompetens, en ökad medvetenhet samt aktuella instruktioner och utbildning spelar en central roll.

Tabell 21. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk		2	4	
	Betydande	3		1	
	Måttlig				
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

4.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 22. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

Den inre säkerhetens tjänster och myndigheternas funktionsförmåga tryggas i hela landet. Kärnuppgifterna identifieras och uppgifterna prioriteras i förhållande till de tillgängliga resurserna.

Nöjaktig	Sektorspecifika prioriteringsplaner bereddes eller genomfördes. Den utmanande, allt mer komplicerade omvärlden skapade ett tryck att öka resurserna för den inre säkerheten för att upprätthålla funktionsförmågan och servicenivån. Med hjälp av anslagsökningarna för 2018 var det möjligt att upprätthålla funktionsförmågan.
----------	--

Den nationella säkerheten säkerställs. Prognos-, underrättelse- och lägesbildsverksamheten effektiviseras. De befogenhetsändringar som krävs på grund av förändringen i den säkerhetspolitiska miljön bereds. Myndigheternas kunskande och beredskap i fråga om nya hot förbättras.

God	En handlingsmodell bereddes för att ta fram och behandla en gemensam säkerhetslägesbild för statsrådet. Myndigheternas behörigheter utvecklades bland annat i samband med beredningen av lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning och cyber- och hybridfrågor. En heltäckande rapport utarbetades om den inre säkerhetens tillstånd i Finland. Personal, reservister och beväringar har utbildats för att svara mot de nya hoten. Migrationsverket, polisen och Gränsbevakningsväsendet övade tillsammans inrättandet av flyktingslussar. En nationell riskbedömning för Finland bereddes. Finlands system för internationell räddningsverksamhet och utnyttjandet av kompetensen, personalen och materielen inom den internationella räddningsverksamheten som stöd för den nationella beredskapen utvecklades.
-----	---

Migrationen är kontrollerad och stöder sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten. Mottagningssystemets kostnadseffektivitet och verksamhetens kvalitet samordnas och säkerställs. Myndighetsprocesserna och återsändandet av personer som saknar uppehållsrätt effektiviseras.

God	Det asylopolitiska åtgärdsprogrammet har effektiviserat och påskyndat asylprocessen och förbättrat hanteringen av invandringen. För att öka den arbetsrelaterade invandringen har tillståndsförfarandena utvecklats bland annat genom att se över uppehållstillståndprocesserna för arbetstagare, och viktiga åtgärder som gör processen smidigare har identifierats. I mottagningssystemet har den kostnadseffektiva regleringen och anpassningen av inkvarteringskapaciteten fortsatt och mottagningsverksamhetens kvalitet har förbättrats genom styrning, utbildning av personalen och tillsyn.
-----	---

Förfaringssätten utvecklas och servicenivån upprätthålls med hjälp av digitalisering och ny teknik. Utvecklingsåtgärderna vidtas kostnadseffektivt med beaktande av kundperspektiv, tillgänglighet, jämlikhet och säkerhet samt genom att utnyttja nationella lösningar.

God	Polisens elektroniska tjänster inom tillståndsförvaltningen och marknadsföringen av dem utvecklades ytterligare. Polisens underrättelsesystem togs i bruk. Antalet kontroller som utfördes med gränskontrollautomater ökades till 40 procent på Helsingfors-Vanda flygplats. Migrationsverket utnyttjade artificiell intelligens i kundbetjäningen och e-tjänsterna utnyttjades i allt högre grad. Myndigheternas gemensamma, riksomfattande nödcentralsdatasystem (ERICA) togs först i bruk av Uleåborgs nödcentral i november 2018. Också på EU-nivå har informationssystemens interoperabilitet främjats med målet att effektivisera brottsbekämpningen och informationsutbytet mellan brottsbekämpningsmyndigheterna, fullfölja straffansvaret och stärka gränskontrollen.
-----	--

Hållbar utveckling

Inrikesförvaltningens roll i genomförandet av handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling är att se till att var och en i samhället kan åtnjuta de rättigheter och friheter som rättssystemet garanterar utan befogad rädsla och osäkerhet till följd av kriminalitet, störningar, olyckor eller andra fenomen. Säkerheten utgör grunden för ett stabilt och välmående samhälle och är en förutsättning för en hållbar framtid.

Inrikesförvaltningen har genomfört Agenda 2030 i synnerhet enligt fokusområdet ett Finland där det råder jämlikhet, jämställdhet och kompetens. Genomförandet av strategin för den inre säkerheten har framskridit väl och största delen av åtgärdsprogrammets åtgärder är antingen genomförda eller påbörjade. Under berättelseåret gjordes en **utredning** om säkerhetens jämställdhets- och jämlikhetsaspekter. Utifrån den fattade ministerarbetsgruppen för rättsvården beslut om nya åtgärder för att förbättra jämlikheten i säkerhetsfrågor. Inrikes-, justitie- och undervisnings- och kulturministeriet tillsatte ett gemensamt projekt för att utarbeta förslag för att effektivare motarbeta straffbar hatretorik och olagliga trakasserier och främja en diskussionskultur där man tar hänsyn till andra. Säkerheten bland äldre har förbättrats genom att man identifierat och genomfört nya åtgärder i samband med uppdateringen av handlingsprogrammet **Ett säkert liv för äldre**.

Krishanteringscentret (CMC) har fullföljt sitt åtagande för hållbar utveckling genom att inkludera principerna för hållbar utveckling i introduktionsdelen av grundkursen i civil krishantering. Andelen kvinnor av de sakkunniga inom civil krishantering var drygt 36 procent och nådde därmed inte upp till målet på 40 procent. Det här förklaras i hög grad av antalet manliga poliser som sökt sig till FN-operationer och av antalet manliga observatörer som sökt sig till östra Ukraina. Av de finländska deltagarna i grundkursen var andelen kvinnor över 76 procent (målet var 50 procent).

4.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

4.4.1 Polisväsendet

Polisens verksamhetsmiljö har förändrats kraftigt under de senaste åren. Finlands inre säkerhet är i allt högre grad förknippad med globala fenomen. Det internationella samarbetet och informationsutbytet effektiviserades till följd av förändringarna i omvärlden. Polisens verksamhet utvecklades genom att utnyttja digitaliseringen och användningsgraden för de elektroniska tjänsterna överskred målnivån. Antalet poliser 2018 var 7 200 årsverken (2017: 7 148 årsverken).

Regeringens proposition om civil underrättelseinhämtning (RP 202/2017 rd) lämnades till riksdagen i januari 2018 och lagarna som möjliggör civil underrättelseinhämtning träder i kraft den 1 juni 2019. I och med den nya lagstiftningen accentueras inhämtandet av information i allt högre grad i Skyddspolisens verksamhet. Skyddspolisen förberedde sig för de nya behörigheterna genom att förnya sina förfaringssätt enligt en övergripande plan.

Antalet omkomna i trafiken var det lägsta sedan uppgifterna började samlas in. Minskningen av dödsfallen i trafiken i Finland har dock planat ut jämfört med europeiska jämförelseländer och den relativa positionen har försvagats. Informationssystemen inom övervakningen utvecklades så att handlingar kan produceras elektroniskt och överförs automatiskt mellan informationssystemen. Den övervakning som poliserna genomför blev effektivare, det vill säga övervakningsinsatserna var fler i förhållande till arbetstiden. Den positiva utvecklingen hänger delvis ihop med att analyserad information utnyttjats effektivare än tidigare för att rikta övervakningen. I den automatiska övervakningen effektiviserade Trafiksäkerhetscentralen sin verksamhet och behandlade fler prestationer från den automatiska trafikövervakningen än någonsin under den tid det nuvarande systemet använts.

Antalet ekonomiska brott minskade med nästan 20 procent jämfört med året innan (1 672 anmälda fall 2018 och 2 069 anmälda fall 2017) bland annat till följd av myndigheternas och näringslivets förebyggande åtgärder och den positiva konjunkturutvecklingen. Myndigheterna kunde omhänderta vinning från brott till ett värde av 23,8 miljoner euro (2017: 20,5 miljoner euro). Som ett led i åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet reagerade man på det ökade antalet skattebedrägerier och utvecklade en snabbare och lättare undersökningsmodell. För gäldenärsbrott som framkommer i konkursförfarande tillämpades en samarbetsmodell, där undersökning och spårning av vinning från brott kan inledas betydligt tidigare.

Asylsituationen och avlägsnandet ur landet av asylsökande som fått ett negativt beslut fortsatte att sysselsätta polisen. Antalet som skulle återsändas (2 470 personer) minskade på grund av de frivilliga återresorna (646 personer). För polisen återstod att återsända de mest utmanande fallen till utmanande målländer. Med Irak diskuterades möjligheterna att effektivisera återsändningarna. Under berättelseåret utsattes återsändningsflygen för störningar som påverkade polisens återsändningsverksamhet negativt. [Åtgärdsprogrammet](#) mot olaglig inresa och olaglig vistelse i landet för 2017–2020 genomfördes.

[Polisens strategi för förebyggande arbete](#) fastställdes i december 2018. Strategins mål är att minska de ekonomiska och mänskliga kostnaderna till följd av brott och störningar som försämrar säkerheten, att upprätthålla och stärka människornas säkerhet och känsla av säkerhet samt förtroendet för polisen och att stöda polisens övriga funktioner med specialkunnande. Den multiprofessionella ankarverksamheten som förebygger kriminalitet bland barn och unga har utvecklats genom att man utarbetat en elektronisk handbok för att styra verksamheten och en [webbplats](#) med information om verksamheten för unga, föräldrar och yrkespersoner. Utifrån rekommendationerna i Olycksutredningscentralens [undersökningsrapport](#) om knivhuggningen i Åbo utreddes också servicehandledningen för våldsamt radikaliserade personer eller personer som riskerar att radikaliseras.

[Den nationella strategin för bekämpning av terrorism](#) för 2018–2021 godkändes i november 2018 och har börjat genomföras. Strategin betonar samarbetet mellan statsförvaltningen och samhällsaktörerna i bekämpningen av terrorism och fastställer de långsiktiga målen, riktlinjerna och åtgärderna för terrorismbekämpningen. Åtgärderna är heltäckande och inkluderar till exempel internationell verksamhet, lagändringar, förebyggande åtgärder och tryggheten av myndigheternas operativa prestationsförmåga.

4.4.2 Gränsbevakningsväsendet

Gränsbevakningsväsendets samhälleliga effektmål är att upprätthålla säkerheten vid gränsen, säkerställa en smidig gränstrafik, tillhandahålla myndighetshjälp i glesbygderna inom gränsområdena och vid kusten, öka säkerheten till sjöss och delta i det militära försvaret. Effektmålen ska uppfyllas kostnadseffektivt på land, till havs och i luften, också i svåra naturförhållanden samt även i alla samhälleliga störningssituationer och under undantagsförhållanden.

Gränsbevakningsväsendets effekter höll sig på föregående års nivå. Den samhälleliga effekten minskade eftersom kostnadseffektiviteten försämrades. Antalet insatser minskade samtidigt som kostnaderna ökade. Den tekniska övervakningen minskade på grund av fel i gamla övervakningssystem. Antalet årsverken var 2 725, vilket var 90 fler än året innan. Produktiviteten och lönsamheten sjönk planerligt eftersom kostnaderna bland annat på grund av personalökningen steg relativt sett snabbare än Gränsbevakningsväsendets prestationer.

Gränsbevakningsväsendet förberedde sig under berättelseåret på hybridhot och ett ökat antal olagliga inresor. Ändringarna i gränsbevakningslagstiftningen i fråga om beredskapen inför hybridhot trädde i kraft den 1 april 2019. Hjälp kunde anvisas vid samtliga nödsituationer inom sjöräddningen.

Den 1 januari 2019 tog Gränsbevakningsväsendet över ansvaret för den operativa ledningen vid miljöolyckor i havsområdena.

Antalet gränsövergångar vid den yttre gränsen 2018 var totalt 15,7 miljoner (2017: 14,8 miljoner), varav över nio miljoner vid gränsen mellan Finland och Ryssland. Trafiken på Helsingfors-Vanda flygplats och flygplatserna i Lappland ökade betydligt snabbare än väntat. År 2018 översteg tillväxten redan 16 procent på Helsingfors-Vanda flygplats och 14 procent på Rovaniemi flygplats. Enligt flygbolagens och Finavia Ab:s prognoser fortsätter flygstationernas trafik över den yttre gränsen öka också under de kommande åren.

År 2018 inledde ett fyrfaldigt antal studerande (totalt 230 studerande) gränsbevakarutbildningen. Tilläggspersonalen sätts in vid östgränsen, vid gränskontrollerna på Helsingfors-Vanda flygplats och i skötseln av de ökande EU-förpliktelserna. Gränsbevakningsväsendet har dessutom fortsatt anvisa befintlig personal till övervakningen av östgränsen. Sedan 2015 har det överförts en insats på 80 årsverken från gränsövergångsställena.

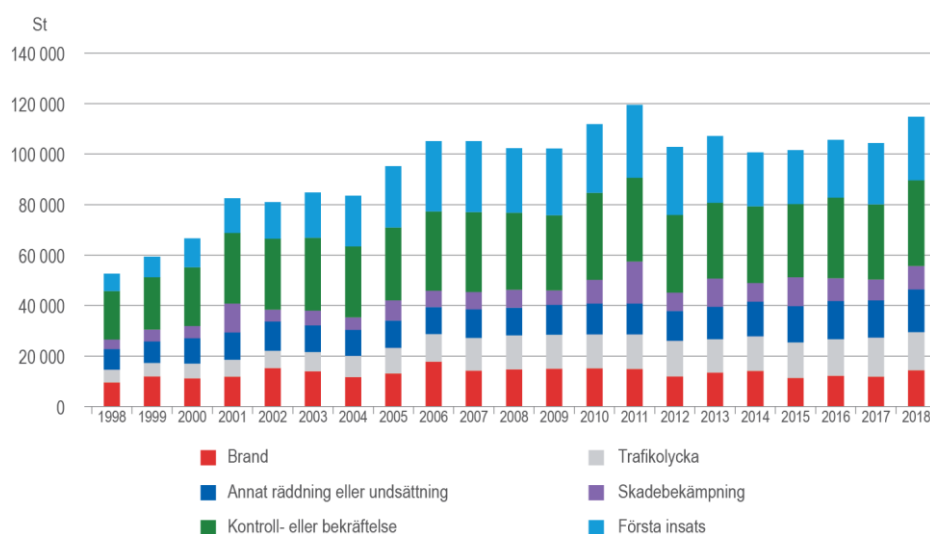
Gränsbevakningsväsendet fortsatte anpassa verksamheten och ekonomin i sina övriga uppgifter. Sjöbevakningsstationerna i Kemi, Kaskö och Kalajoki lades ner i slutet av året och personalen överfördes till andra verksamhetsställen i Bottniska viken.

4.4.3 Räddningsväsendet och nödcentralerna

Räddningsväsendets uppgift är att förbättra säkerheten i samhället under alla förhållanden tillsammans med andra aktörer genom att minska antalet olyckor, svara för räddningsverksamheten, delta i att upprätthålla och utveckla den civila beredskapen, begränsa följderna av olyckor och utnyttja räddningsväsendets fortsatta beredskap i större omfattning i samhället samt genom att producera akutvård och första insatser enligt överenskommelse med hälso- och sjukvården.

Finlands nationella riskbedömning och de kompletterande regionala riskbedömningarna färdigställdes. Riskbedömningarna utgör.

Figur 4. Pelastuslaitosten pelastus- ja avunantotehtävät

Källa: Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik PRONTO

Antalet räddnings- och undsättningsuppdrag ökade med cirka 10 procent jämfört med de föregående åren. Antalet bränder ökade något i jämförelse med året innan. Den torra sommaren och de

påföljande markbränderna bidrog till ökningen. Antalet omkomna i bränder sjönk betydligt jämfört med året innan. Enligt preliminära uppgifter omkom 45 personer i bränder 2018, vilket är det lägsta antalet under den tid som statistiken förts (1958–2018). Insattiden förblev god. Finländarnas förtroende för räddningsväsendet som system förblev också gott.

Ett samhälleligt effektmål för nödcentralverksamheten är att främja befolkningens säkerhet. År 2018 var ett mål också att utveckla systemet genom att ta i bruk ett gemensamt nödcentralsdatabssystem för myndigheterna (ERICA) i alla nödcentraler. År 2018 infördes det nya systemet bara på Uleåborgs nödcentral. Nödcentralverksamheten och informationssystemen förnyas före utgången av maj 2019 så att nödcentralerna bildar ett nätverk och kan stöda varandra vid anhopningar och störningar.

För dem som ringt nödnumret förkortades svarstiden jämfört med året innan. Antalet uppdrag som förmedlades till myndigheterna förblev på samma nivå som året innan. Nödcentralerna tog 2018 emot totalt cirka 2 736 000 nödmeddelanden (2017: 2 680 000 meddelanden). Av de mottagna meddelandena var ca 2 705 000 nödsamtal. Varje dygn tog man emot i medeltal 7 500 nödmeddelanden (2017: cirka 7 300 meddelanden). Sammanlagt cirka 1 392 000 (2017: 1 350 000) uppdrag förmedlades till andra myndigheter till följd av nödmeddelandena. De förmedlade uppdragen fördelade sig mellan olika myndigheter som följer: hälsovårdsväsendet 55 procent, polisväsendet 35 procent, räddningsväsendet 6 procent, socialväsendet och övriga 4 procent. Uppdragsfördelningen mellan olika myndigheter förblev nästan oförändrad jämfört med året innan.

År 2018 fick cirka 97 procent (2017: 95 procent) av dem som ringde nödnumret svar på under 30 sekunder och 94 procent (2017: 93 procent) på tio sekunder. Antalet felaktiga meddelanden är rätt stort eftersom nödcentralerna 2018 tog emot totalt cirka 607 000 meddelanden som inte hörde till nödcentralen. Antalet felaktiga eller oavsiktliga samtal var 523 000, av vilka 84 000 var falska eller oavsiktliga larm. Antalet felaktiga meddelanden ökade något jämfört med 2017 (593 000 meddelanden).

4.4.4 Migrationsförvaltningen

Migrationsverket har fortsatt arbetet för att konsolidera ändringarna som skedde 2015–2017 och förkorta köerna.

Migrationsverket fattade 2018 nästan 65 000 beslut (2017: cirka 64 500) om ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete, studier eller familjeband. Av besluten var 90 procent positiva. Handläggningstiderna för uppehållstillstånd blev längre 2018. Den genomsnittliga handläggningstiden för en första ansökan om uppehållstillstånd för arbetstagare var i slutet av året 159 dygn. Den genomsnittliga handläggningstiden för första ansökningar om uppehållstillstånd för experter och personer som ansöker om EU:s blåkort var 21–25 dygn. Handläggningstiden för första ansökningar om uppehållstillstånd för företagare var 248 dygn. Första ansökningar om uppehållstillstånd för studerande behandlades i genomsnitt på 25 dygn och första ansökningar om uppehållstillstånd på grund av familjeband på 165 dygn.

I ärenden som gällde medborgarskap fattades 11 415 beslut (2017: 14 849) varav 84 procent var positiva. Den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om medborgarskap 2018 var 171 dygn.

Antalet asylbeslut 2018 var totalt 6 379 (2017: 9 418). Av dessa var 43 procent positiva, 31 procent negativa, 20 procent beslut om att ansökan inte prövas och 6 procent beslut om att ansökan förfaller. Migrationsverkets genomsnittliga handläggningstid för asylansökningar har förkortats avsevärt jämfört med nivån 2016–2017, och under det sista kvartalet 2018 var den i genomsnitt 193 dygn. På årsnivå var den genomsnittliga handläggningstiden 237 dygn. Under 2018 gjordes olika typer av

satsningar på asylbeslutens kvalitet. Vid Migrationsverkets asylenhet inrättades ett laglighetsövervakningsteam som följer kvaliteten på besluten. Dessutom utarbetades utredningar om asylbeslutsfattandet, tolkningskvaliteten och tillgången till rättshjälp.

Tabell 23. Nyckeltal för verksamhetsresultatet för Migrationsverket

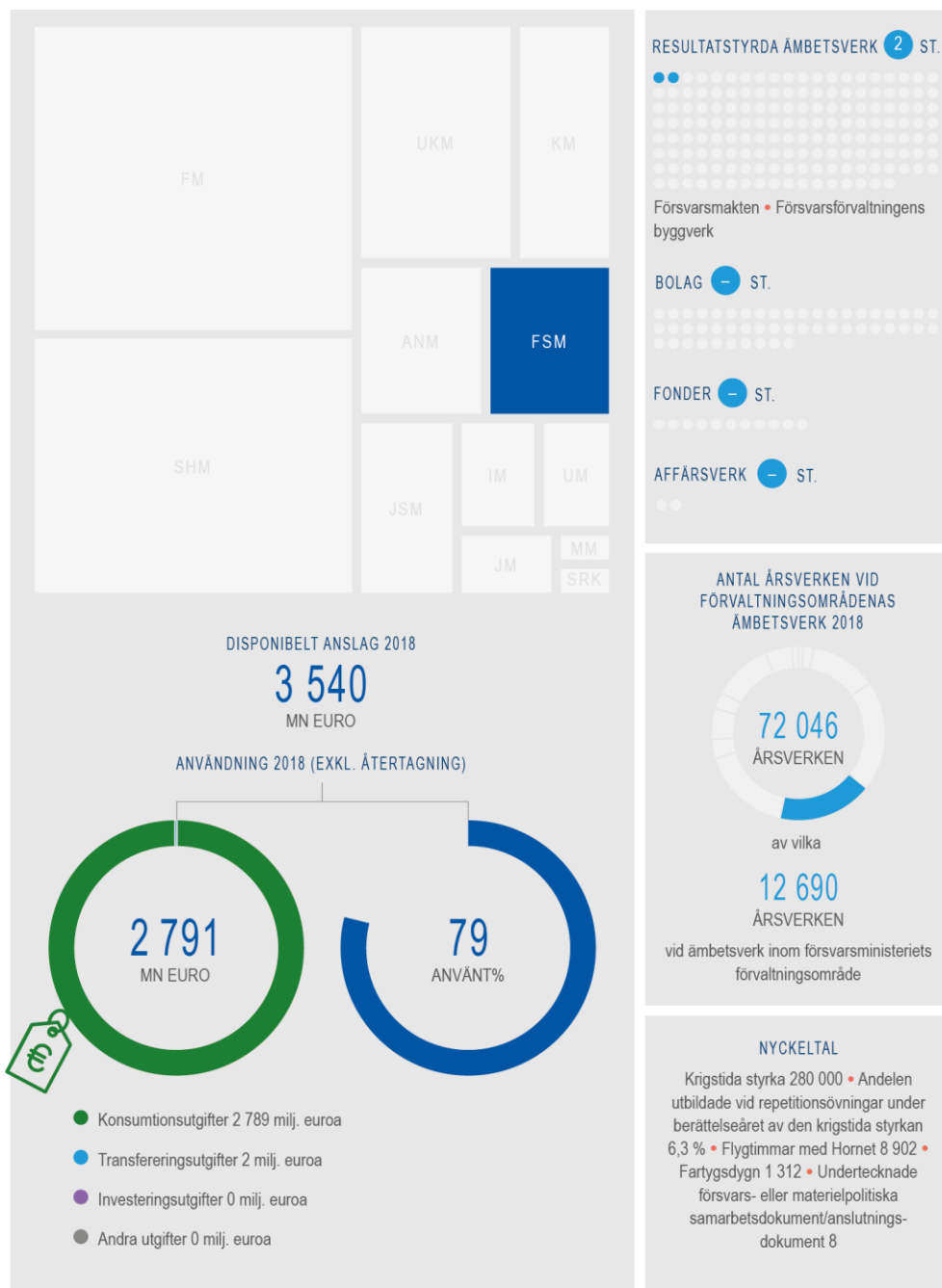
	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Mål 2018
Vid Migrationsverket inledda ärenden, st.	139 567	134 619	141 193	143 214
Vid Migrationsverket avgjorda/inledda, %	72	106	98	110
Oförändrade överklagade beslut av Migrationsverket, %	97,5	96,8	96,9	>95
Förläggningarnas beläggningsgrad i genomsnitt, %	87	93	88	90
Väntetiden i en förläggning för placering i en kommun efter uppehållsbeslutet i genomsnitt, dygn	102	93	72	60

Källa: Migrationsverket

I slutet av 2018 var antalet verksamma förläggningar 49, varav sex var enheter för minderåriga. Mottagningssystemet har anpassats enligt antalet asylsökande och deras utflöde ur systemet. Verksamheten har blivit kostnadseffektivare. Mottagningskapacitetens användningsgrad 2018 var cirka 89 procent (målet var 90 procent). De genomsnittliga kostnaderna för mottagandet av asylsökande per kund och dygn var 2018 cirka 48 euro (inklusive moms) då målet var 55 euro. Förläggningarna har fått konsultativ styrning och skriftliga instruktioner och för personalen har det ordnats kompetens- och verksamhetsutvecklande utbildning. Förläggningarna har också tagit emot tillsynsbesök och skriftliga begäranden om utredningar. Också egenkontroll har utvecklats.

Antalet kunder på förläggningarna har förblivit högt trots att avsevärt färre nya asylsökande anlände 2017–2018 än åren innan. De utdragna asylprocesserna, de förnyade ansökningarna, de oattraktiva frivilliga återresorna och de försvårade återsändningarna har förlängt den tid som de sökande omfattas av mottagningstjänsterna. Den 30 december 2018 var 10 677 kunder registrerade i mottagningssystemet, varav 75 procent hade fått minst ett negativt asylbeslut och väntade på behandlingen av besvär eller förnyade ansökningar. Av kunderna väntade 20 procent på handläggningen av sin första asylansökan vid Migrationsverket. Av kunderna hade 463 (cirka fyra procent) fått ett positivt beslut och väntade på att få flytta till en kommun. Väntetiden för placering i en kommun 2018 var i genomsnitt nästan tre månader då den målsatta tiden var två månader. Flytten till en kommun sker i huvudsak självständigt, men förläggningarna bistår vid flytten. Endast 18 procent av kunderna flyttade till kommunerna genom det lagstadgade systemet med kommunplatser. Systemet för frivillig återresa vidareutvecklades och rådgivningen på förläggningarna effektiviserades ytterligare, men trots detta sjönk antalet asylsökande som återvände till sina hemländer med stödet för frivillig återresa under hela året. Antalet 2018 var 646 jämfört med 1 422 året innan. Cirka 70 procent av dessa återvände till Irak.

5 Försvarsministeriet

tutkibudjettia.fi

5.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 24. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringar i den internationella ordningen

De politisk-ekonomiska och militära förändringarna påverkar Europas säkerhetsstrukturer och Finlands säkerhets- och försvarspolitik på lång sikt. Förändringarna inverkar på beredskapskraven, trupp utbildningen och övningsverksamheten samt på genomförandet av uppgifterna. Staterna inom Östersjöområdet har utökat och intensifierat försvarssamarbetet, förbättrat beredskapen hos sina väpnade styrkor, höjt sina försvarsbudgetar och ökat anskaffningar av försvarsmateriel.

Den tekniska omvälvningen

Den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen och den tekniska omvälvningen har aktualiserat olika behov av att utveckla lagstiftningen för att myndigheterna ska kunna fullgöra sina uppgifter. Förvarningstiden för militära kriser har förkortats, vilket kräver snabba och flexibla reaktioner och beslut. Beredskapen samt kunskaperna och insikterna om vår omvärld måste upprätthållas och utvecklas också i cyberomgivningen. De möjligheter som ny teknik erbjuder kan utnyttjas för att upprätthålla och utveckla försvarsförmågan.

EU:s och nationalstaternas utveckling

EU har intensifierat försvarssamarbetet genom att starta ett permanent strukturerat samarbete mellan medlemsstaterna som förutsätter att nationella åtaganden genomförs. EU:s fleråriga budgetram kommer att innehålla finansiering för försvarsfonden och militär mobilitet.

Den kritiska infrastrukturens funktionssäkerhet

Krigföringens metodarsenal har breddats, vilket understryker vikten av framförhållning och beredskap samt samarbete med andra samhällsaktörer som ett led i den övergripande säkerheten (samarbetsmodellen för den övergripande säkerheten). I genomförandet av totalförsvaret ligger tyngdpunkten på planering, ansvarsfördelning, system och kompetens i samband med flermyndighetssamarbetet samt på internationellt samarbete.

5.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 25. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	Tillräcklig beredskap kan inte upprätthållas inom alla försvarsgrenar på ett sätt som motsvarar förändringarna i omvärlden.
	Beredskapen och försvarsförmågan utvecklas. Försvarets preventiva förmåga grundar sig på beredskap och avvärjningsförmåga som har ställts i relation till omgivningen. Försvaret måste kunna svara på militär påtryckning, militära hot som utvecklas snabbt och storskaliga militära angrepp. Med tanke på kriser som utvecklas snabbt behövs nationella militära kapaciteter som kan användas omedelbart. Finland skapar färdigheter att ge och ta emot militärt stöd. Förmågan att ta emot militärt stöd utgör en del av den nationella försvarsförmågan.
2	Utvecklingen av den materiella kapaciteten sker inte planenligt.
	Försvarssystemet upprätthålls och utvecklas. Försvaret av Finland förutsätter en helhet som utgörs av mark-, sjö- och luftförsvaret och den samlade prestationsförmåga som stöder dem. Prioriteringarna är beredskap inom alla försvarsgrenar, att ersätta de operativa förmågor som tas ur drift samt spaning, cyberförsvaret och fjärrpåverkan. De fartygs- och jaktplansupphandlingar som ersätter marinen och flygvapnets utgående operativa förmåga är livsviktiga strategiska projekt för det finska försvaret.
3	Rättsgrunden ger inte tillräckliga befogenheter att utföra uppdrag.
	För att man ska kunna reagera på den utvidgade metodarsenalen inom krigföring krävs framsyn i fråga om behoven av ändring av rättsgrunden, beredning av nationella säkerhetsfrämjande lagstiftningsprojekt med andra aktörer och tydliga verksamhetsmodeller för samarbetet. I samhällsprojekt inklusive lagstiftningsprojekt bör deras säkerhetskonskvenser för det militära försvaret bedömas. Verksamhetsmodellen för den övergripande säkerheten utgör en god tväradministrativ bas för att hantera vidsträckt säkerhetshot.
4	Det uppstår hinder för försvarssamarbete.
	Försvarssamarbetet förstärker försvarsförmågan under både normala förhållanden och undantagsförhållanden samt förbättrar förmågan att förebygga hot och främjar möjligheten att få politiskt och militärt stöd när det behövs. Försvarssamarbetet med Sverige har fördjupats avsevärt. Försvarssamarbetet mellan Finland och Sverige omfattar freds-, kris- och krigstid. För samarbetet ställs inga restriktioner på förhand. Dessutom är Förenta staterna även framöver en samarbetspartner av central vikt för Finland. De nordiska länderna har bedrivit försvarssamarbete inom Nordefco, och dessutom har Finland aktivt deltagit i utvecklingen av EU:s försvarsdimension och fördjupat sitt partnerskap med Nato.

Tabell 26. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk		1,2		
	Betydande	3,4			
	Måttlig				
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

5.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 27. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

En försvarspolitik som främjar Finlands intressen	
God	Genom genomförandet av statsrådets försvarspolitiska redogörelse från 2017 (SRR3/2017 rd – RSk 23/2017 rd) tryggades Finlands försvarsförmåga i en föränderlig säkerhetssituation, skapades förutsättningar för att upprätthålla ett trovärdigt försvarssystem som täcker hela landet, fastställdes riktlinjer för genomförande av strategiska kapacitetsprojekt, förbättrades Försvarsmaktens beredskap, fördjupades försvarssamarbetet och utvecklades den nationella lagstiftningen.
Förebyggande militär försvarsförmåga	
Nöjaktig	Försvarets preventiva förmåga grundar sig på beredskap och avvärjningsförmåga som har ställts i relation till omgivningen.
Bedömningen baserar sig på utfallet för verksamhetsåret i förhållande till en långsiktig målbild vars utgångspunkt är en beredskap och avvärjningsförmåga som anpassats till verksamhetsmiljön.	Försvarsförmågan utvecklades för att svara mot förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen genom materiell utveckling, beredskapsenhetsutbildning för beväringar, Försvarsmaktens egna övningar, övningar som arrangerades genom myndighetssamarbete, multinationella övningar och internationellt försvarssamarbete. Marinens och flygvapnets strategiska kapacitetsprojekt drevs systematiskt framåt. Den stegvisa ökningen av de militära försvarsanslagen har kompenserat de nedskärningar som gjordes under föregående valperiod. Försvarsförmågan bedöms i förhållande till en långsiktig målbild och kraven från omvärlden. De avgörande frågorna för bedömningen, som utgår från planeringsperioden, är följande: 1) följs riktlinjerna för resurser i 2017 års försvarsredogörelse fullt ut och 2) lyckas man förbättra beredskapen och utveckla de nya kapaciteter som behövs (underrättelseinhämtning, cyberförsvar och fjärrpåverkan) och ersätta de kapaciteter som tas ur bruk enligt planerna?
Ett tryggt samhälle	
God	Försvarsförvaltningen har den beredskap som krävs för att bistå andra myndigheter med sin kapacitet, sina resurser och sin kompetens i enlighet med principerna i säkerhetsstrategin för samhället. Försvarsmakten genomförde alla handräckningsuppdrag som begärdes och anvisades den med stöd av lagstiftningen. Exceptionellt många av uppdragen gällde släckning av skogsbränder.
Stärkande av den internationella säkerheten	
God	Försvarsmakten deltog i enlighet med sitt ansvarsområde i militära krishanteringsinsatser i enlighet med statsledningens beslut och bidrog till Finlands strävanden att stärka stabiliteten i konfliktområdena.

Hållbar utveckling

Försvarsministeriets förvaltningsområdes roll i genomförandet av handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling består i att genomföra strategin för den inre säkerheten och främja lika behandling och jämställdhet på det globala planet genom militär krishantering.

Försvarsministeriet har fortsatt arbetet med att genomföra [strategin för den inre säkerheten i Finland](#) och det därtill hörande [verkställighetsprogrammet](#) för Finlands cybersäkerhetsstrategi 2017–2020. Personalens kompetens främjades bland annat genom cyberutbildning och övningar på olika ledningsnivåer.

Försvarsförvaltningen genomför i alla militära krishanteringsinsatser principerna för FN:s säkerhetsråds resolution 1325 Kvinnor, fred och säkerhet och för det nationella handlingsprogram som stöder

resolutionen. Försvarsförvaltningen har inkluderat jämställdhets- och likabehandlingsaspekter i den militära krishanteringsverksamheten redan i utbildningsfasen. Kvinnornas andel av krishanteringspersonalen var 5,6 procent år 2018. Försvarsförvaltningen medverkade i Natos Committee of Gender Perspectives för att utveckla krishantering som främjar jämställdhet och likabehandling.

För att uppnå målet för hälsa och välfärd förebygger försvarsförvaltningen hälsoskador som orsakas av byggnader bland annat genom projektet för renovering av kaserner.

För att genomföra den nationella energi- och klimatstrategin (SRR 7/2016 rd – RSk 12/2017 rd) och den klimatpolitiska planen på medellång sikt (SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd) reviderades Försvarsmaktens energi- och klimatprogram. Växthusgasutsläppen från försvarsförvaltningens fastigheter minskade med 32 ton koldioxidekvivalenter 2018.

Försvarsförvaltningen fortsatte att genomföra sitt åtagande om hållbar stabilitet och säkerhet. Genomförandet av försvarsmaktens långsiktiga miljöplan fortsatte som planerat. Försvarsförvaltningen ansvarar för en internationell rapport om bästa miljöpraxis inom skjut- och övningsområden som publiceras 2019. Försvarsmakten förbättrade materialeffektiviteten och sprängämnessäkerheten genom att fortsätta utveckla sprängämnesupplagringen. Projektet för byggande av jordtäckta upplagsmagasin slutförs före utgången 2022.

Försvarsmakten fortsatte sin kampanj Bli bekant med armén, som stöder de värnpliktigas förberedelser inför uppåtdatet och militärtjänsten. Försvarsmakten förenhetligade också kontrollen av de värnpliktigas hälsotillstånd och tjänsteduglighet inför beväringstjänsten genom att utbilda uppåtdatläkare. Till truppförband i östra och norra Finland anställdes sammanlagt 255 kontraktsanställda militärer för viss tid, vilket bidrog till att sysselsätta unga i regioner med hög arbetslöshet.

5.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

5.4.1 En försvarspolitik som främjar Finlands intressen

Finlands försvarsförmåga har främjats genom att upprätthålla en försvarsförmåga som är anpassad till resurserna och den säkerhetspolitiska omgivningen, utveckla försvaret som en del av den övergripande säkerheten och fördjupa det internationella försvarssamarbetet.

Verkställandet av riktlinjerna i den försvarspolitikens redogörelsen har fortsatt och beredskapen inom förvaltningsområdet har hållits på en hög nivå. Utvecklingen av beredskapen har förbättrats med hjälp av flera olika lagstiftningsåtgärder och planering. En ändring av lagen om försvarsmakten trädde i kraft den 1 januari 2019. Ändringen syftade till att bemöta det hot som modellflygplan och obemannade luftfartyg orsakar. I slutet av 2018 lämnade regeringen en proposition (RP 252/2018 rd) som preciserar bestämmelserna om den tillförlitlighet som krävs av personer som utnämns till en militär tjänst vid Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet. Riksdagen godkände lagarna i mars 2019 och de träder i kraft den 1 juli 2019.

Försvarsmaktens kapacitet har utvecklats på flera olika sätt. Beredningen av försvarssystemets strategiska kapacitetsprojekt har fortsatt. Verksamhetsförutsättningarna för det frivilliga försvaret utvecklades genom en proposition (RP 254/2018 rd) om att flytta över givandet av frivillig militär utbildning så att detta är endast Försvarsmaktens uppgift. Riksdagen godkände lagarna i mars 2019 och syftet är att de träder i kraft den 1 januari 2020. Beredningen av underrättelselagstiftningen som helhet har slutförts. Med den nya lagen om militär underrättelseverksamhet förbättras Försvarsmaktens informationsinhämtning om allvarliga internationella hot genom att Försvarsmakten ges befogenheter till personbaserad underrättelseinhämtning, underrättelseinhämtning som avser datasystem i utlandet, radiosignalspaning och underrättelseinhämtning som avser datatrafik.

Försvvarssamarbetet har utökats och relationerna till partnerländerna har intensifierats. Det multi- och bilaterala samarbetet syftar till att ge Försvvarsmakten internationell samarbetsförmåga och förmåga att lämna och ta emot internationellt bistånd.

På ministernivå undertecknades under berättelseåret en avsiktsförklaring om Finlands anslutning till det Europeiska interventionsinitiativet (EI2) och ett samförståndsavtal som gällde en snabbinsatsstyrka (JEF) ledd av Storbritannien. Det aktiva partnerskapssamarbetet med Nato fortsatte och de samarbetsmöjligheter som partnerskapet för utvidgade möjligheter (EOP, Enhanced Opportunities) erbjuder utnyttjades. Utvecklingen av EU:s försvarsdimension stärktes. Finland deltog i genomförandet och utvecklingen av det i december 2017 inrättade permanenta strukturerade samarbetet (Pesco), pilottestningen av den samordnade årliga försvarsöversikten (CARD) och beredningen av Europeiska försvarsfonden. Inom ramen för Nordefco-samarbetet som inleddes 2009 främjar Finland en intensifiering av de nordiska ländernas samarbetsförmåga och åtgärder som stärker den regionala säkerheten. Det nordiska samarbetet framskred i synnerhet med avseende på luftövervakningssamarbetet och projekten för militär mobilitet.

Fördjupandet av det bilaterala försvvarssamarbetet fortsatte. Försvvarssamarbetet mellan Finland och Sverige fortsatte bland annat genom frekventa ömsesidiga besök på ministernivå och en samarbetshandling som utgör ramen för det fortsatta samarbetet. För samarbetet ställs inga restriktioner på förhand. Samförståndsavtalet innehåller inte åtaganden om ömsesidigt försvar. Exceptionellt många möten hölls med Förenta staterna på minister- och tjänstemannaledningsnivå. Det bilaterala försvvarssamarbetet med både Sverige och Förenta staterna stärktes genom att också öka det trilaterala samarbetet mellan länderna. En trilateral avsiktsförklaring undertecknades 2018. På ministernivå undertecknades också samarbetshandlingar med Frankrike och Norge.

5.4.2 Förebyggande militär försvarsförmåga

Bemötande av förändringar i den säkerhetspolitiska omgivningen

Försvvarsmakten har upprätthållit en försvarsförmåga och beredskap som är anpassad efter utvecklingen i omvärlden. Arméns utbildning av och övningar för beredskapsstyrkan har förbättrat beredskapen progressivt sedan några år tillbaka. Den materiella kapaciteten inom försvarsgrenarna har utvecklats som ett led i förbättrandet av beredskapen.

Försvvarsmakten har upprätthållit beredskap att i enlighet med beredskaps- och försvarsplanen avvärja användning eller hot om användning av militära maktmedel. Lägesuppföljningen har varit kontinuerlig och den delade lägesbilden har gjort det möjligt att fatta beslut i rätt tid och säkra den territoriella integriteten. Kapaciteten för att övervaka och trygga den territoriella integriteten upprätthölls i enlighet med beredskapskraven och med beaktande av konsekvenserna för omvärlden.

Mätt i antalet fartygsdygn och flygtimmar var verksamhetsnivån högre än året innan. Jämfört med året innan ökade flygtiden för flygvapnets huvudsakliga materiel med 100 timmar och för helikopter-materielen med nästan 200 timmar. I den internationella övningsverksamheten har tyngdpunkten legat på krävande övningar som utvecklar försvarsförmågan. Beredskapsenheter låg för första gången i operativ beredskap. Utvecklingen av beredskapen för att lämna och ta emot internationellt bistånd fortsatte som planerat.

Materiell kapacitet

Anslaget för 2018 användes bland annat för upphandling av ammunition för fjärrverkan, utveckling av försvarets mobilitet och närstridsförmåga, förlängning av livslängden för sjöförsvarets fartygsmateriel, uppgradering av luftförsvarets jaktplan och upphandling av ett luftvärnsrobotsystem, utrustning av logistiktrupper samt säkerställande av underhållet genom reservdelsupphandling.

Projektet Flottilj 2020, som syftar till att ersätta marinens fartygsmateriel, är på väg in i byggnadsfasen. Beredningen av ersättandet av kapaciteterna hos flygvapnets Hornet-jaktplan (HX-projektet) fortsatte med en preliminär budrunda som inleder den första förhandlingsfasen i anbudsförfarandet. En preciserande anbudsförfrågan skickas ut under den senare hälften av 2019. Det viktigaste kriteriet för valen och besluten inom projekten är den kapacitet som kan uppnås.

Personalresurser och utbildning av värnpliktiga

Försvarmakten bör ha en rätt dimensionerad personal i förhållande till det växande uppgiftsfältet. Personalresurserna har under de senaste åren inriktats på försvarmaktens kärnuppgifter, såsom upprätthållandet av beredskapen, utbildandet av de värnpliktiga samt de uppgifter som upprätthållandet och utvecklandet av nya prestationsförmågor förutsätter. År 2018 fanns det 12 140 uppgifter inom Försvarmakten. Beläggningsnivån på Försvarmaktens uppgifter stannade på 95,1 procent med beaktande av tillgängliga anslag. Personal rekryteras till lediga uppgifter inom ramen för de tillgängliga anslagen. Personalbehovet har ökat i och med förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen, det internationella samarbetet och de nya kapacitetskraven (exempelvis inom cyberförsvaret).

Tabell 28. Löneutgifter och årsverken under moment 27.10.01 (Försvarmaktens omkostnader)

	2014	2015	2016	2017	2018
Löneutgifter, mn euro	847	795	778	765	770
Årsverken, antal	13 482	12 012	11 791	11 742	11 833

Utbildningsmålen för bevärnings- och reservistutbildningen uppnåddes. Övningsverksamheten tillät tillräcklig utbildning på individ-, grupp- och plutonnivå, agerande som krigstida enhet, sam-verkan mellan vapenslagen och övningar på bataljonsnivå. Utifrån utvärderingar och insamlad respons har såväl värnplikts- som reservistutbildningen lyckats nå målen, även om målet för antalet utbildare inte kunde nås fullt ut bland annat på grund av fördröjningar i rekryteringen av kontraktsanställda militärer.

Tabell 29. Utbildning av värnpliktiga

Resultat	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Utbildade beväringar, antal	20 671	20 323	20 300	20 154
Terrängdygn för beväringarnas krigsövningar och andra terrängdygn, antal	35	37	35	34
Reservister utbildade vid repetitionsövningar, antal	18 443	18 135	18 000	17 616
Reservister utbildade vid repetitionsövninga placerade i krigstida trupper, %	8,0	7,9	6,4	6,3
Kvalitetsledning	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Antal utbildare/utbildningspluton, antal)	2,4	2,5	2,5	2,4
Utbildningens kvalitet "armétiden" 1–5, slutenkät för beväringar	4,2	4,2	4,0	4,2
Kvaliteten på utbildningen av reserven allmänt betyg 1–5, enkät för reservister	4,1	3,9	3,8	4,1

Målet för 2018 för antalet reservister utbildade vid repetitionsövningar nåddes inte, eftersom antalet återbud inom flygvapnets repetitionsövningar var större än väntat. Det är nödvändigt att antalet reservister utbildade vid repetitionsövningar förblir cirka 18 000 för att de värnpliktigas kompetens och funktionsförmåga ska upprätthållas. En betydande utökning av antalet repetitionsövningar från nuvarande nivå skulle emellertid kräva fler utbildare. Utan en utökning av utbildningspersonalen skulle ett större antal repetitionsövningar innebära att personalen måste vara frånvarande från värnpliktsutbildningen eller beredskapsrelaterade uppdrag.

Utvecklingen av beväringstjänsten inom ramen för Försvarmaktens program Utbildning 2020 fortsatte. Programmet syftar till att förenhetliga beväringutbildningen och förnya ledarutbildningen. Webbutbildning, virtuell utbildning och simuleringssystem ska utnyttjas i utbildningen av värnpliktiga i allt högre grad, och beväringarnas vardag och uppbådssystemet ska bli smidigare. Tillvaratagandet av de värnpliktigas specialkompetens har förbättrats bland annat genom att öka antalet specialuppgifter och variationen i uppgifterna. Den frivilliga militärtjänsten för kvinnor utvecklades som en del av det totala systemet. År 2018 sökte mer än 1 500 kvinnor till frivillig militärtjänst. Antalet har fördubblats på fem år. Över 900 kvinnor inledde frivillig militärtjänst 2018, och över 8 000 kvinnor har hittills fullgjort den. Två tredjedelar av dem har utbildats till ledare och merparten av kvinnorna är placerade i krigstida trupper.

Lokaler

Försvarmakten använder cirka 47 procent av statens fastighetsbestånd. För inkvartering och utbildning används kasernbyggnader från flera olika årtionden vars skick är på ägarens ansvar. Åren 2000–2018 har det genomfört 39 mer omfattande renoveringar av kasernbyggnader, och det finns planer på att renovera 18 kasernbyggnader under 2019–2023.

Tabell 30. Områden och lokaler som försvarmakten förfogar över

	2014	2015	2016	2017	2018
Lokaler, mn m ² lägenhetsyta	3,0	3,0	3,0	2,8	2,8
Områden, hektar	279 000	292 000	292 900	293 500	293 100
Lokalkostnader, mn euro	249,6	243,7	248,8	256,2	258,9

Vid granskningen av lokalkostnaderna bör det noteras att omläggningen av statens hyressystem ökade Försvarmaktens hyror med cirka 13,4 miljoner euro netto från och med 2016. Den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen förutsätter bättre reaktionsförmåga, det vill säga tillnärmning av handlingsmodellerna för normala förhållanden och undantagsförhållanden, höjning av nivån på datasäkerheten, lokalsäkerheten och den strukturella säkerheten samt en styrmodell som stöder förutsättningarna för kärnverksamheten. När handlingsmodellen revideras bör det hittas en lösning som beaktar både statsfinanserna som helhet och att försvarsförvaltningen kan fungera störningsfritt under alla förhållanden.

Anpassningsprogrammet för Försvarmaktens lokalhantering (2015–2020) har medfört besparingar som permanent minskar kapitalhyrorna och lokalernas underhålls- och energikutgifter. Anpassningsprogrammet har genomförts genom att avstå från onödiga lokaler, begränsa investeringarna och i den mån det är möjligt minska användningen av underhållstjänster. Försvarmakten nådde vid slutet av 2018 ungefär hälften (15 miljoner euro per år) av den identifierade sparpotentialen.

Utveckling av verksamhetssätten

Försvarmaktens effektivitet baserar sig på en ändamålsenlig organisation och en handlingsmodell som producerar den krigstida kapaciteten (de krigstida trupperna) så kostnadseffektivt som möjligt utan att göra avsteg från de fastställda kapacitetskraven. Försvarmaktens verksamhetssätt med

anknytning till detta har utvecklats genom effektivisering av upphandlingsprocessen för försvarsmateriel, partnerskapsarrangemang, fördjupning av försvarssamarbetet i fråga om upprätthållande av kapaciteten samt inom byggandet och genom att kartlägga och utnyttja möjligheterna med digitaliseringen.

Försvarsmakten har utvecklat projektöversynen och därmed förbättrat hanteringen av projektens konsekvenser. Personalresurser har inriktats på den kommersiella beredningen av upphandlingar och på mera resurs- och tidskrävande upphandlingar.

Försvarsmakten har kunnat säkerställa att de tjänster som dess strategiska partner producerar är tillgängliga och färdiga att användas. Genom strategiska underhållspartnerskap har man kunnat hålla den viktigaste materielen funktionsduglig för truppproduktion, övervakning och trygghet av den territoriella integriteten och uppfyllande av beredskapskraven. Den lägesbild som verksamhetens kontinuitet och beredskapen för undantagsförhållanden förutsätter har samlats in om partnerskapen.

Utvecklingen av en luftlägesbild har fortsatt inom Nordefco-försvarssamarbetet. Inom EU har fördjupandet av försvarssamarbetet fortsatt och betydande nya försvarsinitiativ har inletts (det permanenta strukturerade samarbetet, Europeiska försvarsfonden och den samordnade årliga försvarsöversikten). Dessa syftar till att stärka EU som en global aktör, förenhetliga planeringen och stöda utvecklingen av medlemsländernas militära kapacitet med hjälp av unionens verktyg.

För att tillvarata digitaliseringens möjligheter har man analyserat produktivitetspotentialen hos eventuella projekt och sökt finansiering för att genomföra dem. Försvarsmaktens elektroniska tjänster utvidgas ytterligare till bland annat tillståndstjänsterna. Automatiseringen med hjälp av mjukvaru-robotteknik utvidgas till nya processer och verksamheter. Dessutom bereddes ett koncept för digitalisering inom förvaltningsområdet och Försvarsmakten publicerade en färdplan för artificiell intelligens.

Utgiftsstrukturen inom det militära försvaret

Utgiftsstrukturen inom det militära försvaret är av betydelse för en konsekvent planering och balanserad utveckling.

Tabell 31. Utgifter för det militära försvaret

	2016		2017		2018	
	Mn euro	%	Mn euro	%	Mn euro	%
Utgifter för den materiella kapaciteten	873	37,0	850	36,7	938	38,8
– Anskaffning av försvarsmateriel	495		457		517	
– Utrustning av trupperna med omkostnads- anslag (exkl. löner)	60		49		59	
– Till omkostnaderna hörande utgifter för materielunderhåll (exkl. löner)	318		344		362	
Fasta personalutgifter	693	29,4	674	29,1	682	28,3
Utgifter för fastigheter	249	10,6	256	11,1	259	10,7
Övriga utgifter för det militära försvaret	542	23,0	537	23,1	537	22,2
Totalt	2 357	100,0	2 317	100,0	2 416	100,0

Leverans- och betalningstiderna för försvarsmaterielupphandlingar påverkar i väsentlig grad de årliga utgifterna för materielupphandling och därmed också den materiella kapacitetens relativa andel av utgifterna för det militära försvaret. Av tilläggsanslaget på 50 miljoner euro för höjning av beredskapen i budgeten för 2018 användes 32 miljoner euro för underhåll av den materiel som beredskapen förutsätter och för förbättring av materielens användbarhet. De strategiska kapacitetsprojekten ökar under kommande år den materiella beredskapens andel av utgifterna för det militära försvaret. Den finansiering på 1,2 miljarder euro som marinens projekt Flottilj 2020 förutsätter ingick huvudsakligen i den beställningsfullmakt som beviljades i budgeten för 2018. Flygvapnets HX-projekt förutsätter separat finansiering på 7–10 miljarder euro.

5.4.3 Ett tryggt samhälle

Det finländska samhällets beredskap genomförs enligt principen för övergripande säkerhet, vilket innebär att samhällets vitala funktioner tryggas genom samverkan mellan myndigheterna, näringslivet samt organisationerna och medborgarna. [Säkerhetsstrategin för samhället](#), som uppdaterades 2017, förenhetligar de nationella principerna för beredskapen och styr förvaltningsområdenas beredskap.

Försvarsförvaltningen har den beredskap som krävs för att bistå andra myndigheter med sin kapacitet, sina resurser och sin kompetens i enlighet med principerna i säkerhetsstrategin för samhället. Stöd till andra myndigheter omfattar handräckning och medverkan i räddningsinsatser. Försvarsmakten genomförde alla handräckningsuppdrag som begärdes och anvisades den med stöd av gällande bestämmelser. Antalet handräckningsuppdrag (563 år 2018) låg på samma nivå som de föregående tre åren. Antalet handräckningar med helikopter fördubblades jämfört med tidigare år, huvudsakligen på grund av släckning av ett stort antal markbränder.

5.4.4 Stärkande av den internationella säkerheten

Finland har främjat säkerheten i Östersjöregionen och Nordeuropa genom att upprätthålla och stärka sin försvarsförmåga. Den nationella försvarsförmågan och samarbetsförmågan utvecklas inom ramen för försvarssamarbetet, där prioriteten under de senaste åren har varit att utveckla samarbetet med Sverige, Förenta staterna och Nato. Deltagandet i det internationella utbildnings- och övnings-samarbetet utvecklades.

Finland strävade efter att öka genomslaget i synnerhet genom att delta i insatserna för koalitionen mot Isil i Irak, där man samarbetade med de olika parterna på bred front och stödde den övergripande strategin.

Under granskningsperioden deltog Finland i 11 krishanteringsinsatser, inklusive militära observatörsuppdrag. Deltagandet i Althea, EU:s militära operation i Bosnien och Hercegovina, upphörde i mars 2018 och deltagandet FN:s UNDOF-operation i Golan upphörde i juni 2018. Finlands medverkan i UNIFIL-operationen koncentrerades i november 2018 till den franska operationskommendörens reservbataljon (FCR). Deltagandet i UNIFILs irländsk-finländska bataljon upphörde i slutet av 2018.

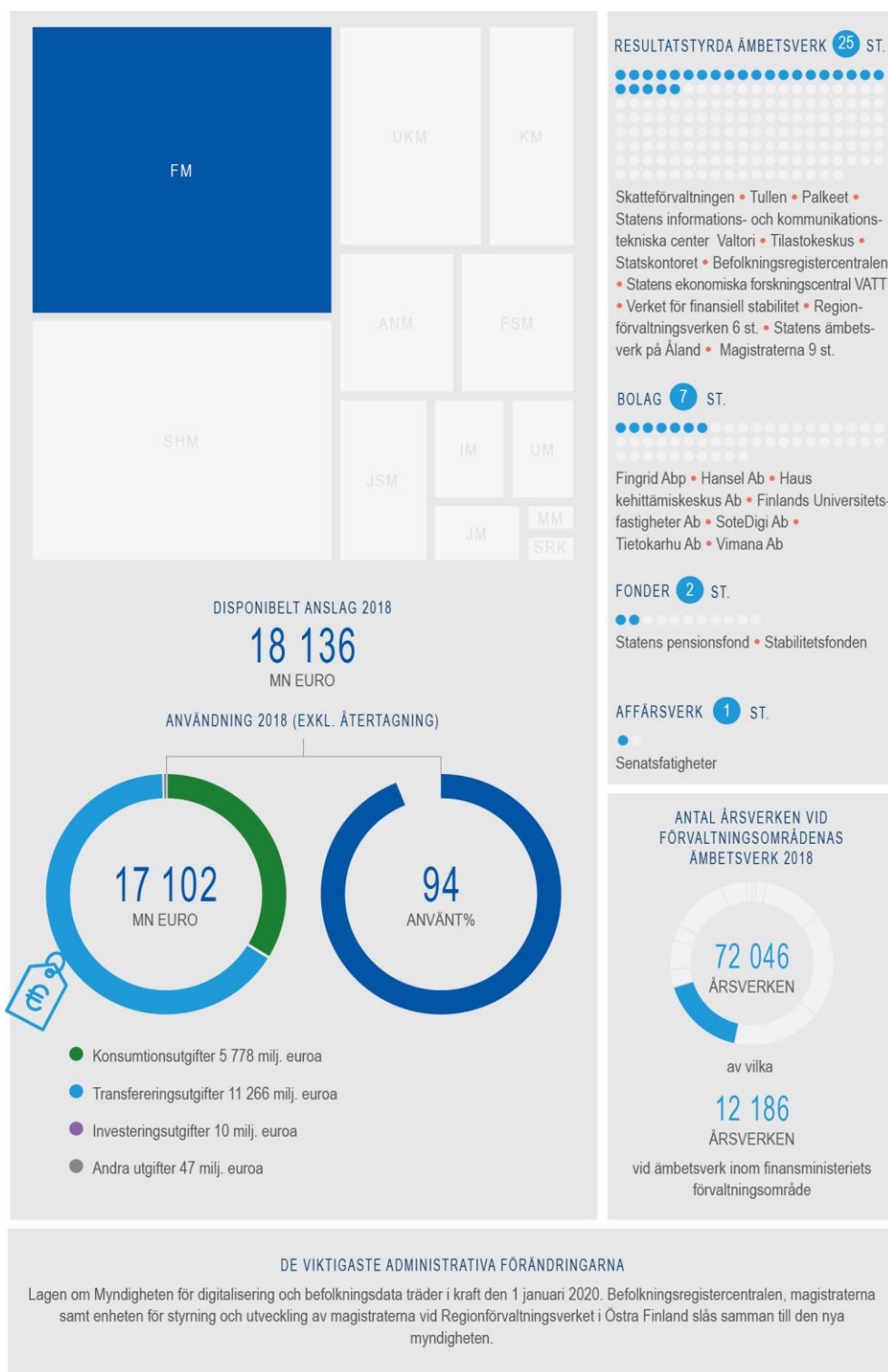
Det är utmanande att rekrytera personal till vissa krishanteringsuppdrag. Detta gäller i synnerhet operationerna i Afrika och rekryteringen av specialister med kort varsel. För den militära krishanteringen strävar försvarsmakten efter att i första hand använda sådana enheter som har utvärderats i truppregistret. I praktiken är detta inte möjligt i små operationer.

Tabell 32. Utgifter för militär krishantering (utrikesministeriet och försvarsministeriet), miljoner euro

Användningsändamål	Använt				Dis- poni- belt	Använt
	2014	2015	2016	2017	2018	2018
Krishanteringsinsatsen i Libanon	38	41	35	36	33	30
Utbildningsinsatsen i Irak	0	5	20	24	40	28
Krishanteringsinsatsen i Afghanistan	19	16	8	10	13	9
Övriga krishanteringsutgifter och reservpunkten sammanlagt	44	43	44	36	67	37
Totalt	101	105	107	106	153	104

Utbildnings-, expert-, och rådgivningsuppgifter samt specialkapaciteter har fått större betydelse inom krishanteringen samtidigt som storleken på de trupper som deltar i operationerna har minskat.

6 Finansministeriet

tutkibudjettia.fi

6.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 33. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringen i den globala ekonomin

Tillväxten i den globala ekonomin avtar och utsikterna för euroområdet har försämrats. I synnerhet handelskonflikter, geopolitiska spänningar, Storbritanniens EU-utträdesprocess och Italiens ekonomiska politik påverkar förtroendet för den ekonomiska utvecklingen. Spänningarna i den internationella ekonomin kommer till uttryck som förändringsfaktorer i omvärlden som bör tas i beaktande i den strategiska planeringen av ämbetsverkens verksamhet och i prognoserna över Finlands ekonomi.

Finlands ekonomiska utveckling

År 2018 ökade Finlands bruttonationalprodukt med 2,3 procent och antalet sysselsatta med 2,7 procent från året innan. År 2018 tilltog den privata konsumtionens tillväxt tack vare den förbättrade sysselsättningen och höjningen av inkomstnivån. Tillväxten i konsumtionen stannade dock av 2017 i och med att hushållens sparkvot förbättrades. De privata investeringarna fortsatte att öka. Den inhemska efterfrågans positiva effekter på den ekonomiska tillväxten ökade, samtidigt som nettoexportens betydelse för tillväxten minskade. År 2019 minskar ökningen i bruttonationalprodukten till 1,75 procent. Ökningen i investeringar förväntas stanna av betydligt till följd av att i synnerhet byggnadsinvesteringarna börjat minska. Den ekonomiska tillväxten avmattas ytterligare till 1,43 procent 2020, varefter tillväxten stannar på under en procent på medellång sikt. Den offentliga ekonomin har blivit starkare och den offentliga ekonomins skuld i förhållande till bruttonationalprodukten minskar under de närmaste åren.

Klimatförändringen

Uppvärmningen av jordens atmosfär är det allvarligaste miljöproblemet för människan. Enligt en bedömning av den mellanstatliga panelen för klimatförändringar (IPCC) kommer jordens medeltemperatur i slutet av detta århundrade att vara 2,0–5,4 grader högre än under den förindustriella tiden om man inte lyckas hejda uppvärmningen. Klimatförändringen är en ekonomisk fråga som delvis kan lösas med hjälp av finanspolitiska medel och beslut.

6.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 34. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	De offentliga finanserna står inte på en hållbar grund på lång sikt
	Målet för det nominella saldot i de offentliga finanserna är ett överskott på cirka en halv procent i förhållande till bruttonationalprodukten 2023. De offentliga finanserna stärks genom strukturella reformer. För undersektorerna inom de offentliga finanserna uppställs nominella mål för det strukturella saldot som är i linje med överskottsmålet för de offentliga finanserna. Utgiftsramen för statsfinanserna och de skattepolitiska riktlinjerna fastställs så att de är i linje med uppnåendet av de nominella målen för det strukturella saldot. Balans i det strukturella saldot fastställs som medelfristigt mål för de offentliga finanserna. För det nominella saldot i de offentliga finanserna uppställs fleråriga minimimål som leder till det medelfristiga målet i enlighet med förordningen om en plan för de offentliga finanserna.
2	Klimatrisker
	Framsteg i arbetet med att motverka och hantera klimatförändringen förutsätter långsiktiga internationella lösningar och samarbeten. Finland utövar aktivt internationellt påverkansarbete i klimatfrågor inom EU och genom internationella finansinstitut. I klimatfrågor arbetar finansinstituten också inom ramen för globala samarbetsnätverk. Vid Internationella valutafondens (IMF) och Världsbankens årliga möte hösten 2018 kom man överens om att inrätta en global klimatkoalition mellan finansministerier. Koalitionens mål är att motverka klimatförändringen med hjälp av ekonomiska och finansiella styrmedel, identifiera bästa praxis och avtala om internationella policyåtgärder.
3	Internationella ekonomiska och politiska riskfaktorer
	Under fjolåret ökade mängden internationella ekonomiska och politiska riskfaktorer. Tillväxten i den globala ekonomin har avtagit, den ekonomiska osäkerheten i euroområdet och spänningarna till följd av handelskriget har ökat och de växande marknaderna är instabilare än tidigare. Samtidigt har såväl staternas som den privata sektorns skuldsättning ökat. Genom EU (särskilt under EU-ordförandeskapet) och det internationella samarbetet har Finland en möjlighet att agera för att stabilisera läget och vara med om att utveckla stabilitetsstödande mekanismer i synnerhet via de internationella finansinstituten.

Tabell 35. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk			2
	Betydande		3	1
	Måttlig			
	Obetydlig			
		Osannolik	Möjlig	Sannolik
				Nästan säker

Sannolikhet

6.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 36. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

Stärkning av statsekonomin, minskat hållbarhetsgap och lägre skuldsättningsgrad.	
Nöjaktig	Underskottet i statsfinanserna har minskat de senaste åren och utvecklingen fortsatte i samma riktning 2018. Den offentliga ekonomin har ett betydande hållbarhetsunderskott. Den offentliga ekonomins buffertar för nästa lågkonjunktur är fortfarande ytterst små. Statens finansiella ställning har förbättrats, men statsförvaltningen är den sektor i den offentliga ekonomin som uppvisar det största underskottet.
Saldot för den kommunala ekonomin förbättras.	
Nöjaktig	Enligt kommunernas och samkommunernas preliminära bokslutsuppgifter för 2018 försämrades saldot för den kommunala ekonomin jämfört med 2017. Jämförelsen med året innan försvåras dock av att 2017 var ett exceptionellt starkt år i den kommunala ekonomin: skatteinkomsterna ökade snabbt delvis till följd av faktorer av engångsnatur och omkostnaderna ökade måttligt. År 2018 minskade kommunernas skatteinkomster något och ökningen i omkostnaderna accelererade tydligt. Kommunernas och samkommunernas sammanräknade årsbidrag försvagades och räckte inte till för att täcka nettoinvesteringarna. Det kan handla om två exceptionella år som har infallit efter varandra. Ett år med svagare utveckling innebär inte att man kan dra långtgående slutsatser om att den kommunala ekonomin försämrats. Kommunernas preliminära bokslutsuppgifter som blir klara i juni 2019 ger en bättre helhetsbild av den kommunala ekonomin. Då finns också preliminära bedömningar av kommunkoncernernas ekonomi tillgängliga.
Det skattemässiga underskottet är lågt.	
God	Enligt de preliminära uppgifterna för 2017 var mervärdesskattegapet cirka fem procent av det lagstadgade inflödet, det vill säga cirka 1,1 miljarder euro. Ingen större förändring har skett i skatteunderskottet jämfört med föregående år. Internationellt sett är mervärdesskattegapet i Finland relativt litet. I EU var medelvärdet 12,3 procent år 2016.
Tydlig och enkel regional- och lokalförvaltning och den stöder genomförandet av de målsättningar som ställts upp för den offentliga ekonomin.	
Nöjaktig	Regeringen lämnade propositioner till riksdagen om inrättande av 18 självstyrande landskap och av den riksomfattande Statens tillstånds- och tillsynsmyndighet. Enligt propositionerna skulle landskapen år 2021 överta organiseringsansvaret för flera uppgifter som för närvarande hör till bland annat kommunerna, samkommunerna och närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna). Den nya myndigheten skulle ta över bland annat uppgifter som sköts av regionförvaltningsverken, NTM-centralerna och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, men propositionerna förföll i mars 2019. Magistraterna, Befolkningsregistercentralen och enheten för styrning och utveckling av magistraterna vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland slås samman till den riksomfattande Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata vid ingången av 2020.

Genom digitalisering förverkligas effektivare och mera resultatgivande verksamhetsformer.

God	Redogörelsen om informationspolitik och artificiell intelligens (SRR 7/2018 rd – RSk 53/2018 rd) överlämnades till riksdagen. Riksdagen godkände den nya informationshanteringslagen i mars 2019 och den avses träda i kraft den 1 september 2019. Mynigheterna ålades att tillhandahålla elektroniska tjänster genom en lag som trädde i kraft den 1 april 2019. Till stöd för medborgarna inleddes pilottestning av en verksamhetsmodell för digitalt stöd. Likaså pilottestades den nya styrstrukturen och investeringsmodellen för digitaliseringsprojekt. Programmet för digitala omställningar inom landskapsreformen framskred som överenskommet. Interoperabiliteten för ekonomiska uppgifter om kommuner främjades.
-----	--

Kostnaderna för statsförvaltningens centraliserade tjänster minskar och deras effektivitet ökar i fråga om lokalhantering, it-tjänster samt ekonomi- och personalförvaltningstjänster.

God	Produktiviteten på arbete utfört vid Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) ökade med 6,6 procent, men den totala produktiviteten minskade med 0,5 procent jämfört med 2017. Senatfastigheter avtalade om lokallösningar som ger årliga inbesparingar på 14 miljoner euro i statsförvaltningens lokalkostnader. Åren 2015–2018 var inbesparingarna 77 miljoner euro. Statens informations- och kommunikationstekniska center Valtori har fortsatt förenhetliga informationstekniken genom att sprida sina produktifierade tjänster till kunderna.
-----	--

Hållbar utveckling

När det gäller genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling främjas inom finansministeriets förvaltningsområde uppnåendet av målen för statsrådets redogörelse om hållbar utveckling särskilt genom beskattningen. I statsbudgeten finns flera skatteinkomstmoment som kan anses främja målen för fokusområdet ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland. Dessa är framför allt energiskatterna, fordons- och bilskatten, punktskatten på vissa dryckesförpackningar samt avfallsskatten.

Inom energibeskattningen reformerades skattestödet för kombinerad produktion av el och värme. Ändringen förbättrar konkurrenskraften för naturgas och andra bränslen som ger upphov till mindre koldioxidutsläpp i förhållande till stenkolk, och stöder därmed målen i den nationella energi- och klimatstrategin. Den dubbla beskattningen för lagring av el slopades.

Den progressiva personbeskattningen jämnar ut inkomstskillnaderna och minskar andelen låginkomsttagare bland befolkningen, och bidrar således till att främja jämställdheten i enlighet med fokusområdet ett jämställt, jämlikt och kompetent Finland i handlingsplanen för Agenda 2030. År 2018 utjämnade personbeskattningen (förvärvs- och kapitalinkomstbeskattningen) skillnaderna mellan könen i fråga om inkomster efter skatt så att kvinnornas inkomstandel av männens inkomster efter skatt var i genomsnitt 4,5 procentenheter högre än före skatt. Beskattningen stöder också sysselsättningen och produktivitetstillväxten samtidigt som den tryggar en hållbar finansiering av den offentliga sektorn.

Under 2018 beaktade man hållbar utveckling i budgetpropositionen för 2019 genom att ta med ett nytt kapitel om hållbar utveckling i den allmänna motiveringen. I kapitlet granskas hur mycket anslag som används för att främja målen för fokusområdet ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland. I kapitlet behandlas också sådana skadliga stöd samt skattelösningar som har betydelse för koldioxidneutraliteten och resurssmartheten som grovt sett anknyter till fokusområdet.

Genom statsandelarna för basservice finansierades den kommunala servicen inom social- och hälsovården, småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. Regionförvaltningsverken främjade tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna genom tillsyn av de offentliga tjänsterna. Tillsynen säkerställer likabehandling och jämlikhet, främjar äldre personers funktionsför-

måga och tryggar den behövliga servicen. Befolkningsregistercentralen och magistraterna producerar tjänster som det digitala samhället förutsätter och stöder lika villkor för medborgarna i ett allt mera digitaliserat samhälle.

År 2018 var Finland ordförandeland för Internationella valutafonden IMF och Världsbanken. På Finlands initiativ inrättades en global klimatkoalition mellan finansministerier. Till ordförandeland valdes Finland och Chile. Koalitionens mål är att motverka klimatförändringen med hjälp av ekonomiska och finansiella styrmedel, identifiera bästa praxis och avtala om internationella policyåtgärder.

Finansministeriets centrala uppgift hänger samman med tryggheten av en hållbar offentlig ekonomi, vilket kan anses vara en förutsättning för genomförandet av den offentliga utvecklingen.

6.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet på förvaltningsområdet

6.4.1 Ekonomisk politik

Under 2018 fattade regeringen beslut om nya åtgärder för att förbättra sysselsättningsläget. Åtgärderna fokuserade särskilt på att öka tillgången på kompetent arbetskraft. Sysselsättningsgraden ökade under året till 72 procent och översteg regeringens mål.

Regeringsprogrammets mål om att stoppa skuldsättningen nåddes redan före berättelseåret. Under 2018 kunde man till och med amortera på statsskulden. Den positiva utvecklingen berodde förutom på konjunkturfaktorer och regeringens anpassningsåtgärder också på engångsfaktorer, i synnerhet den förtida återbetalningen av Finlands exportkredit. Statsskulden amorterades med en knapp miljard euro 2018, vilket minskade det totala statsskuldsbeloppet till 105 miljard euro i slutet av året. Skulden i förhållande till bruttonationalprodukten minskade till 45 procent.

Följande händelser i den europeiska styrningsperioden skedde enligt årsklockan; 1) den årliga säsongsutredningen och alarmmekanismrapporten, 2) euroområdets rekommendationer, 3) statsspecifika analytiska rapporter och djupgående analyser för de länder där det enligt bedömningarna fanns risker för makrostabiliteten och 4) statsspecifika rekommendationer. I alarmmekanismrapporten identifierade man de länder för vilka rapporter med en djupare analys gjordes i ett senare skede, det vill säga att man ville granska makrostabiliteten i de aktuella länderna närmare. Enligt den djupare analysen har Finland inte längre så kallad obalans i makroekonomin, vilket betyder att förfarandet med genomgång av obalansen i makroekonomin inte längre tillämpas på Finland. Finland fick tre relativt omfattande rekommendationer av EU. Liksom under tidigare år låg dessa på en relativt allmän nivå. Den första rekommendationen gällde den offentliga ekonomin och social- och hälsovårdstjänsterna. Den andra koncentrerade sig på arbetsmarknaden och den tredje på konkurrensen på marknaden och främjande av investeringar.

Förhandlingarna om EU:s budget för 2019 slutfördes i december 2018. EU:s budget fokuserar på satsningar på ekonomisk tillväxt, sysselsättningsfrämjande och kompetens. Till de centrala prioriteringarna hör även i fortsättningen säkerhet och respons på utmaningarna från migrationen. Dessutom anvisas det finansiering för att främja EU:s klimatmål. Nivån på de totala utgifterna i budgeten var återhållsam. Budgeten motsvarar Finlands centrala målsättningar. Finland betonade att budgeten bör grunda sig på realistiska behov, att tillgångar ska användas effektivt och att det krävs budgetdisciplin och förmåga att hantera oförutsedda utgifter. Dessutom bör finansieringen ha en stark betoning på aktuella behov såsom klimatförändringen och säkerheten inom och utanför EU. För Finlands del var det centralt att de avtalade, maximala finansieringsramarna respekteras och ekonomisk tillväxt, sysselsättning, investeringar och sakkunskap främjas.

6.4.2 Beskattning

Det nationella inkomstregistret för löneuppgifter togs i bruk den 1 januari 2019. Under berättelseåret lämnade regeringen en proposition enligt vilken användningen av inkomstregistret också ska omfatta pensions- och förmånsinkomster från och med 2020. Lagändringen stadfästes i februari 2019. Till inkomstregistret anmäls inkomst- och andra uppgifter i realtid per utbetalning för att användas gemensamt av olika aktörer som behöver informationen. Inkomstregistret möjliggör i framtiden en mer realtidsbaserad inkomstbeskattning. Skatteförvaltningen är ansvarig myndighet för inkomstregistret.

Skatteförvaltningens reform av informationssystemen (projektet Valmis), som har skett stegvis, fortsatte under berättelseåret. Inkomstbeskattningen av privatpersoner övergick till ett nytt system i slutet av 2018. Samtidigt togs Skatteförvaltningens elektroniska tjänst MinSkatt i bruk för privatpersoners inkomstbeskattning. Förfarandet i anslutning till skattekort förenklades också. Under berättelseåret utökades dessutom Skatteförvaltningens möjligheter att delge beslut och andra handlingar elektroniskt.

Skatteförvaltningen har lyckats utöka den elektroniska betjäningen. År 2018 beställdes tre procentenheter fler skattekort elektroniskt än 2017 (63 procent). Privatpersoner lämnade in fyra procentenheter fler elektroniska skattedeklarationer än året innan (61 procent). I takt med att den elektroniska betjäningen och kundbetjäningen per telefon har ökat, har antalet besök hos skattebyråerna minskat årligen. Nöjdheten bland Skatteförvaltningens kunder mättes 2018 genom SMS-enkäter efter avslutad telefonbetjäning. År 2018 var 85 procent av de kunder som besvarade frågan nöjda (2017: 87 procent).

Skatteförvaltningen har arbetat aktivt med att genomföra projekt inom åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Enheten för utredning av grå ekonomi vid Skatteförvaltningen är nationell samordnare för myndigheternas gemensamma lägesbild av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. En [webbplats](#) med information om grå ekonomi öppnades våren 2018. På webbplatsen finns en övergripande bild av fenomen inom grå ekonomi och ekonomisk brottslighet samt information om dess bekämpning, omfattning och stöd för hur man agerar rätt. Skatteförvaltningens produktivitet har ökat flera år i rad, då ett större antal kunder har skötts med färre anställda.

Mervärdesbeskattningen av import överfördes från Tullen till Skatteförvaltningen den 1 januari 2018. Skatteförvaltningen har hand om mervärdesbeskattningen av varuimport för registrerade mervärdesskattskyldiga och Tullen har fortfarande hand om mervärdesbeskattningen av varuimport för andra kunder. Bilbeskattningen och punktbeskattningen överfördes till Skatteförvaltningen redan den 1 januari 2017. Tullen tar även i fortsättningen ut punktskatt i vissa situationer (till exempel på varor som förs in av resande från länder utanför EU). År 2018 tog Tullen ut cirka 486 miljoner euro i skatter och avgifter till finska staten. Av dessa var 259 miljoner euro mervärdesskatt, 49 miljoner euro farledsavgifter och 173 miljoner euro traditionella egna medel. Skatteresterna var fortfarande relativt sett ytterst små (0,04 procent inom tullbeskattningen och 0 procent inom farledsavgifterna).

Nästan alla tulldeklarationer skickas till Tullen på elektronisk väg. Av de import- och exportdeklarationer som kommer in till Tullen behandlas cirka 95 procent på under en timme. Tullens [förtullningsguide](#) och [tullräknare](#) blev populära bland kunderna i och med att de erbjuder ett enkelt sätt för i synnerhet privatpersoner att få behövlig information och räkna ut skatter i samband med förtullning på webben. En öppen [klassificeringsinformationstjänst](#) som är särskilt avsedd för företagskunder togs i bruk hösten 2018.

Tullen avslöjade nästan 9 000 brott år 2018 och nästan 88 procent av dem klarades upp. Tullbrottsbekämpningens samhällsnytta uppgick till 38,9 miljoner euro och den återtagna vinningen av brott till 26,1 miljoner euro. År 2018 slutförde Tullen 127 skattegranskningar, av vilka 47 procent ledde till

fiskala åtgärder och den föreslagna efterbeskattningen uppgick till 15,6 miljoner euro. Tullen utförde närmare 61 000 varukontroller (träffprocent 13), cirka 79 500 passagerarkontroller (träffprocent 8,1) och cirka 56 600 kontroller av fordon eller transportmedel (träffprocent 6,9).

6.4.3 EMU

Finland har drivit ståndpunkten att den ekonomiska och monetära unionen (EMU) bör utvecklas i en riktning som stärker det nationella ansvaret för den ekonomiska politiken och no bailout -principen. Koordineringen av EU:s finanspolitik är viktig, men den ska respektera den nationella suveräniteten i fråga om finanspolitiken och den demokratiska ansvarsfördelningen. Stabilitetskontrollen inom euroområdet bör grunda sig på ett fungerande placeransvar och marknadsdisciplin. Spridningen av risker inom den privata sektorn bör utvecklas genom bank- och kapitalmarknadsunionen.

Eurogruppen och eurotoppmötet nådde enighet om utvecklingslinjerna för Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) i december 2018. Finland nådde vissa av sina mål vid förhandlingarna. Till målen hörde i synnerhet att stärka ESM:s ställning och föregripande roll samt att förbättra förutsättningarna för skuldomläggning och därmed effektivisera placeransvaret.

Greklands ESM-program avslutades i augusti 2018. Samtidigt beslutade eurogruppen att bevilja Grekland skuldlättnader för att underlätta Greklands återvändande till finansmarknaden och för att stödja Greklands skuldhållbarhet. Finland tog en aktiv roll i förhandlingarna om skuldlättnader. Finlands mål vid förhandlingarna var att säkerställa att återbetalningen av Greklands bilaterala lån sker på överenskommet sätt före 2041 och att Finlands finansiella åtaganden inte ökar. Dessa mål uppnåddes.

6.4.4 Utveckling av den inhemska finansmarknaden

I Finland kompletterade man makrostabilitetsinstrumenten i början av 2018 genom att införa en så kallad systemriskbuffert i kreditinstitutslagstiftningen. Finansministeriets arbetsgrupp för makrotillsynsinstrument för begränsning av hushållens skuldsättning inledde sitt arbete i september 2018. Arbetsgruppens mål är att lägga fram åtgärder för att mer effektivt kunna begränsa okontrollerad skuldsättning bland privatpersoner och hushåll.

De nationella bestämmelserna om värdepappersprospekt ändrades till följd av EU:s prospektförordning. Syftet med lagstiftningen är att förbättra möjligheterna att få företagsfinansiering på marknadsmässiga villkor och underlätta medelsanskaffningen för små emittenter på kapitalmarknaden genom att minska den administrativa bördan.

I december 2018 lämnade regeringen en proposition med förslag till lag om aktiesparkonton vars syfte är att öka icke-professionella investerares aktiva sparande och investeringar. Till riksdagen lämnades också propositioner med förslag till ändring av lagstiftningen om placeringsfonder. Reformen syftar till att minska den nationella regleringen av placeringsfonder och förtydliga tillämpningsområdet för lagen om placeringsfonder. Till riksdagen lämnades i april en proposition om det nationella genomförandet av det femte penningtvättsdirektivet. Riksdagen blev klar med behandlingen av propositionerna i början av 2019.

En [arbetsgruppspromemoria](#) om revidering av lagstiftningen om beredskapsskyldighet inom finanssektorn blev klar i augusti 2018. Under berättelseåret publicerades en [arbetsgruppspromemoria](#) om utvecklingen av statens skuldhantering och finansministeriets årliga [översikt](#) över statens finansiella åtaganden och risker.

6.4.5 Förvaltningspolitik

Inom ramen för spetsprojektet för ledarskapsutveckling har man under 2018 stärkt den förvaltningsövergripande kunskapsbaserade styrningen och personalens rörlighet inom statsförvaltningen genom bland annat följande åtgärder: stöd för reformen av ministeriernas ledningsmodeller och ledningsprocesser som en del av statsrådshelheten, stärkning av den strategiska personalledningen inom statsförvaltningen (HR-styrgruppen), främjande av tillämpningen av ledningsavtalsförfarandet på den högsta ledningen och utvärdering av ledningen. Därtill har man inlett pilottestning av ledningsdiskussioner för ministrar och kanslichefer, inlett ett försök med en bedömningsgrupp som stöder utnämningen av den högsta ledningen och stött reformen av förvaltningen genom omfattande ledarskapscoachning. Spetsprojektet uppnådde sina mål före slutet av regeringsperioden. Projekten är avslutade men deras allmänna målsättningar är fortfarande relevanta för utvecklingen av ledarskapet inom statsförvaltningen, och resultaten från dem utnyttjas vid den fortsatta utvecklingen.

Statskontoret grundade 2017 en ny [analys- och rapporteringstjänst](#) för att stärka informationsledningen inom statsförvaltningen. Tjänsten är ett samarbete mellan koncernaktörerna och den hantlade över 50 kunduppdrag 2018. Tjänsten löser myndighetskunders informationsintensiva problem med hjälp av ett konsultativt arbetssätt.

Kompetensutvecklingen inom staten gick in i en ny era när den nya digitala lärmiljön [eOppiva.fi](#) öppnade i mars 2018. Tjänsten produceras av HAUS kehittämiskeskus Oy. Projektet för utveckling av digitalt lärande fortsätter in på våren 2019, men största delen av projektets mål nåddes redan under 2018. Tjänsten stöder målen för kontinuerligt lärande och främjar enhetligheten inom statsförvaltningen. Den bidrar också till en effektivare verksamhet i och med att en del av läroprocessen kan flyttas till webben och hela statsförvaltningen kan nås på en gång. I slutet av året hade tjänsten 9 000 användare och cirka 100 kurser. Både användarantalet och mängden innehåll ökade kraftigt i slutet av året.

Under berättelseåret sammanställdes ett reformprogram för centralförvaltningen som leder det arbete som gjorts inom andra reformer och spetsprojekt och ser till att det leder till permanenta förändringar. Utredningen [Virasto2020](#) som gjorts inom ramen för programmet innehåller utvecklingsförslag för att öka den funktionella flexibiliteten och förbättra funktionsförmågan vid statens ämbetsverk. Dessutom bereddes en [rekommendation](#) om de principer som ska iakttas vid omstrukturering av funktioner inom statsförvaltningen inför bolagisering av verksamheten och en [rekommendation](#) om principerna för val av organisationsform inom statsförvaltningen med avseende på fonder utanför statsbudgeten, självständiga offentligrättsliga inrättningar och stiftelser.

Regionförvaltningsverken uppnådde huvudsakligen väl de för 2018 uppställda målen. Målen för genomsnittlig behandlingstid för klagomål (6,9 månader, mål 8 månader), alkoholtillstånd (0,7 månader, mål 1 månad) och tillstånd för privata tjänsteproducenter inom social- och hälsovården (1,7 månader, mål 2 månader) samt medianbehandlingstid för miljö- och vattentillstånd (8,2 månader, mål 10 månader) uppnåddes. Målen för behandling av ansökningar om miljö- och vattentillstånd (12,3 månader, mål 10 månader) samt rättelseyrkanden och utlåtanden i ärenden som gäller undervisnings- och kulturverksamhet (2,7 månader, mål 2,5 månader) uppnåddes däremot inte.

Magistraterna uppnådde endast delvis de uppställda målen 2018. Intressebevakningsärenden kunde avgöras inom den målsatta tiden på i genomsnitt tre månader. Målen för behandlingstiden för tillståndsärenden (1,31 månader, mål 1,2 månader), granskningstiden för intressebevakningens årskonton (3,95 månader, mål 3,8 månader) samt konsumentupplysningens riksomfattande telefonbetjäning (67,1 procent, mål att 90 procent av kunderna betjänas) uppnåddes däremot inte.

I sin serviceproduktion tog statens servicecentral för ekonomi- och personalförvaltning i bruk programrobotik för bl.a. granskningen av uppgifter om tjänsteförhållanden och styrningen av utgiftsverifikationer. Nyttan består i att tid frigörs från rutinuppgifter till kund- och betjäningarbete samt att felen minskar. Arbetets produktivitet förbättrades med 11,6 procent jämfört med året innan och den totala produktiviteten med 18,4 procent. Priserna på alla väsentliga prestationer (inköps- och försäljningsfakturer, lönespecifikationer) sjönk med över 10 procent jämfört med föregående år.

År 2018 började man ta i bruk statens nya servicesystem för hantering av beställningar och inköpsfakturer (Handi). Vid årsskiftet 2018–2019 användes systemet av totalt 19 ämbetsverk (drygt 40 procent av alla blivande användarorganisationer). Handi tas i bruk i hela statsförvaltningen under 2019.

6.4.6 Staten som arbetsgivare

Arbetshälsan ligger fortfarande på en bra nivå. De anställdas arbetstillfredsställelse ökade jämfört med året innan och den genomsnittliga sjukfrånvaron låg på en fortsatt god nivå (se kapitel 3.2.3 i regeringens årsberättelse). Den genomsnittliga pensionsåldern, 61 år och 11 månader, sjönk med tre månader från föregående år. På längre sikt har pensioneringarna senarelagts. Pensioneringsåldern har stigit med nio månader från 2010.

Finansministeriet och huvudavtalsorganisationerna undertecknade den 9 mars 2018 statens tjänste- och arbetskollektivavtal för avtalsperioden 1.2.2018–31.3.2020. I enlighet med avtalet justerades lönerna 2018 från och med den 1 april 2018 med en generell lönehöjning på 1,00 procent och från och med den 1 juni 2018 med en ämbetsverkspott på 0,60 procent. År 2018 ökades anslagen under ämbetsverkens omkostnadsmoment med cirka 40 miljoner euro på grund av lönejusteringen. Avtalet innehåller också lönejusteringar för 2019.

Statens föregående avtalsuppgörelse för 2017–2019 överensstämde med konkurrenskraftsavtalet. Förlängningen av arbetstiden och sänkningen av sjukförsäkrings- och pensionsavgifterna i enlighet med konkurrenskraftsavtalet minskade ämbetsverkens utgifter 2018 med sammanlagt 11 miljoner euro jämfört med året innan, vilket beaktades som avdrag i ämbetsverkens omkostnader. Dessutom fortsatte begränsningen av löneglidning inom statsförvaltningen under 2018 och ämbetsverkens anslag minskades därför med sammanlagt 6 miljoner euro.

Regeringens proposition (RP 77/2017 rd) om ändring av statstjänstemannalagen godkändes med vissa ändringar i oktober 2018. Ändringarna trädde i kraft vid ingången av 2019. Utnämningsbeslut får med vissa undantag överklagas genom besvär. Ändringar som gällde besvärsrätten trädde samtidigt i kraft i lagen om republikens presidents kansli, domstolslagen, lagen om högsta domstolen, lagen om högsta förvaltningsdomstolen, lagen om rättegång i försäkringsdomstolen, militära rättegångslagen, lagen om försvarsmakten samt i lagen om Finlands Banks tjänstemän.

6.4.7 Kommun- och landskapsfrågor

Regeringen föreslog att 18 självstyrande landskap ska inrättas. Det föreslogs att landskapen ska ta över organiseringsansvaret för ett flertal uppgifter som för närvarande hör till bland annat kommunerna, samkommunerna och NTM-centralerna. År 2017 lämnade regeringen de viktigaste propositionerna till riksdagen om landskapens uppgifter samt om organiseringen och finansieringen av verksamheten. Landskapens verksamhetsmässigt och ekonomiskt största ansvarsområden skulle ha varit uppgifter inom social- och hälsovården. På grund av att statsminister Juha Sipiläs regering lämnade in sin avskedsansökan den 8 mars 2019 konstaterade riksdagens talmanskonferens att riksdagen inte hade förutsättningar att behandla landskaps- och social- och hälsovårdsreformen, varvid reformen förföll i sin helhet. Beredningsarbetet inriktas på avslutande av beredningen, dokumentering av det utförda arbetet och en kontrollerad avveckling av reformen.

Genomförandet och uppföljningen av åtgärdsprogrammet för minskning av kommunernas uppgifter och förpliktelser fortsatte under 2018. En del av den relaterade lagstiftningen har varit sammankopplad med landskaps- och social- och hälsovårdsreformen. Den största ekonomiska nyttan för kommunerna har bedömts komma från revideringen av lagstiftningen om transportservice. De realiserade besparingarna eller minskningen i kostnadsökningarna beror även på kommunernas egna åtgärder. Inbesparingarna förväntas uppkomma före 2029.

Reformen för att minska kommunernas utgifter med en miljard euro enligt regeringsprogrammet har utvidgats till att gälla hela offentliga sektorn. Minskningen genomförs bland annat genom att bereda ett incitamentsystem för digitalisering i kommunerna. I statsbudgeten för 2019 ingår ett treårigt reservationsanslag på 30 miljoner euro för kommunernas incitamentsystem. Anslaget får användas för betalning av statsunderstöd till kommuner och samkommuner för projekt som främjar digitaliseringen. De projekt som finansieras syftar till att skapa förutsättningar för att effektivisera åtgärder och processer i kommunerna. En statsrådsförordning om beviljande av understöd är under beredning, och beslut om utfärdande av den fattas av den regering som tillsätts efter riksdagsvalet i april 2019.

I försöket med [digitalisering i kommunerna](#) deltog 67 kommuner, två landskap och Tammerforsregionen. I projektet skapades gemensamma verktyg och handböcker för alla kommuner bland annat för bedömning av digitaliseringsgraden i kommunerna, elektroniska möten och beslutsförfaranden samt utveckling av kommunernas digitaliseringsstrategier. Projektet resulterade också i en mer exakt nationell översikt av digitaliseringsgraden i kommunerna. Dessutom utvecklade man kommunernas samarbete och nätverk kring främjande av digitaliseringen och aktiverade kommunerna. Lärdomarna från projektet och bedömningen stöder det kommande arbetet med utvecklingen av kommunernas digitalisering.

De förutsättningar för att initiera utvärderingsförfarandet för kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning som anges i kommunallagen ändrades så att de bättre beskriver den interna finansieringens tillräcklighet. Målet är ett rättvist och tillförlitligt sätt att utvärdera kommunerna, vilket sporrar dem till lösningar som är ekonomiskt hållbara på lång sikt. Syftet med ändringen av gränsvärdena för nyckeltalen är att förfarandet ska gälla de kommuner som har den allra svagaste ekonomin. År 2018 inleddes inga nya utvärderingsförfaranden. De fyra utvärderingsförfaranden som inleddes 2017 blev klara.

6.4.8 IKT inom den offentliga förvaltningen

Redogörelsen om informationspolitik och artificiell intelligens (SRR 7/2018 rd – RSk 53/2018 rd) överlämnades till riksdagen den 5 december 2018. I redogörelsen granskades informationspolitiken ur ett informationshanteringsperspektiv och med avseende på förutsättningarna, värdegrunden och de etiska principerna för samt de ekonomiska konsekvenserna av att utnyttja information.

Regeringen lämnade en proposition med förslag till lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen och till vissa lagar som har samband med den (RP 284/2018 rd), som behandlades i riksdagen i början av 2019. Den nya informationshanteringslagen avses träda i kraft den 1 september 2019. Lagen innehåller enhetliga bestämmelser om informationshanteringskraven inom den offentliga förvaltningen. Genom lagen säkerställs en enhetlig förvaltning och en informationssäker behandling av myndigheternas informationsmaterial i syfte att genomföra offentlighetsprincipen. Dessutom föreskrivs i lagen om elektronisk överföring av information mellan olika myndigheters informationssystem.

Möjligheterna att utnyttja den offentliga förvaltningens datalager och data utvecklades genom att ta fram nätverktyg och rekommendationer. En första version av tjänsten för samtyckeshantering för egna data i informationstjänsten för studieprestationer och studierätt (KOSKI) togs fram i samarbete

med Utbildningsstyrelsen och Befolkningsregistercentralen. En [plattform för administration, distribution och visning](#) av termlistor, kodsystém och datamodeller för nätverktygen för interoperabilitet inom informationshanteringen togs fram. En egen distributionslösning för stora filer togs fram i samband med den nationella servicekanalen, och en enhetlig datamodell med tillhörande rekommendation utvecklades för rapportering av ekonomiska uppgifter om kommuner och landskap.

Under berättelseåret fastställde regeringen att myndighetstjänster i första hand ska vara digitala. Enligt beslutet ska myndigheterna som första alternativ erbjuda kunderna tillgängliga digitala tjänster av hög kvalitet. För företag är det obligatoriskt att använda e-tjänster. Även medborgarna bör i första hand sköta sina ärenden elektroniskt, men utan obligatorium. Beslutet verkställdes genom lagen om tillhandahållande av digitala tjänster som riksdagen godkände i mars och som träder i kraft den 1 april 2019. Genom lagen genomförs EU:s tillgänglighetsdirektiv.

Till stöd för produktionen av digitala tjänster fortsatte utvecklingen av Suomi.fi -tjänsterna under ledning av Befolkningsregistercentralen. I synnerhet användningen av tjänsten Suomi.fi-fullmakter ökade kraftigt under 2018. Över 2,5 miljoner ärenden sköttes på en annan persons eller ett annat företags vägnar under 2018 (2017: 1,18 miljoner). Enligt en oberoende bedömning har detta gett upphov till besparingar på minst 15 miljoner euro för de organisationer som utnyttjar tjänsten. Under berättelseåret godkände riksdagen lagen om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, vilket möjliggör en sammanslagning av magistraterna och Befolkningsregistercentralen och att den nya myndigheten kan inleda sin verksamhet i början av 2020. Under berättelseåret lämnade regeringen också en proposition om lagstiftningen om ansvarsområdet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (RP 255/2018 rd). I propositionen ingick vissa lagändringar som följde av organisationsreformen. Propositionen förföll, men det är inte ett hinder för genomförandet av organisationsreformen.

I ett [förstudieprojekt](#) om det nationella programmet för artificiell intelligens, Aurora, identifierades vilka förändringar en människocentrerad och livssituationsbaserad verksamhet medför bland annat för produktionen av offentlig service och ledningen av den. Målet är att möjliggöra sömlösa och smidiga servicekedjor som består av flera olika serviceleverantörers tjänster och som fungerar i olika situationer och händelser i livet.

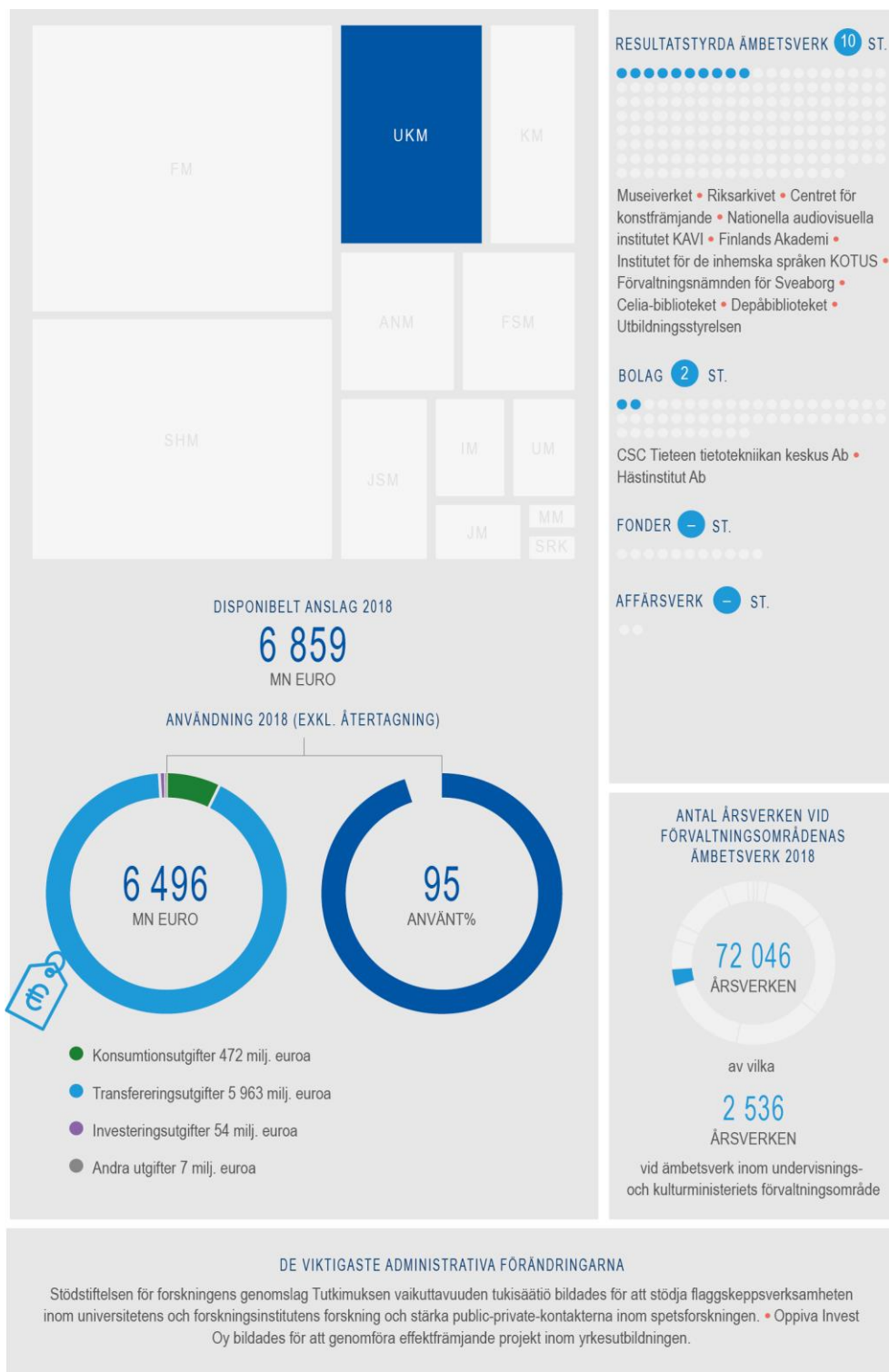
I december 2018 godkände riksdagen ändringar i lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät och i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation. Ändringarna möjliggör en bredbandig tjänst för myndighetskommunikation som ska ersätta den nuvarande myndighetsnätsbaserade tjänsten (VIRVE) i mitten av 2020-talet. Den nya tjänsten för myndighetskommunikation gör lägesbilden tydligare och förbättrar myndigheternas förmåga att reagera på bland annat olyckor eller störningar. Inom ramen för den nya tjänsten för myndighetskommunikation tillhandahåller ett genom konkurrensutsättning utsett kommersiellt teleföretag som nätoperatör sitt mobilnät för myndighetskommunikation. Lagändringen möjliggör också nationell roaming i andra kommersiella teleföretags nät vid störningar i det primära mobilnätet. Suomen Erillisverkot Oy eller dess dotterbolag fungerar som tillhandahållande tjänsteoperatör av tjänsten för myndighetskommunikation.

Under berättelseåret 2018 utarbetades riktlinjer för molntjänster och datakommunikationstjänster inom den offentliga förvaltningen. [Riktlinjerna för molntjänster](#) fastställer hur data som ägs av en organisation inom den offentliga förvaltningen kan behandlas i molntjänster. Riktlinjerna syftar till att stödja bland annat statens och kommunernas beslutsfattande när de planerar och upphandlar nya IKT-tjänster. [Riktlinjerna för datakommunikationstjänster](#) utgör de principer som styr användningen, upphandlingen och produktionen av datakommunikationstjänster inom den offentliga förvaltningen. Syftet med riktlinjerna är att bistå bland annat statsförvaltningens och kommunernas ledning i att fatta ändamålsenliga, säkra, effektiva och kostnadseffektiva beslut om datakommunikationstjänster.

Delegationen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (Juhta) och ledningsgruppen för den offentliga förvaltningens digitala säkerhet (VAHTI) genomförde ett tvåårigt samprojekt för utveckling av dataskyddet och informationssäkerheten. Inom projektet producerades utbildningsvideor och arrangerades workshopar för mer än 12 000 deltagare. I november genomfördes en övning inom den offentliga förvaltningen för hantering av säkerhetsöverträdelser och personuppgiftsincidenter (TAISTO18). I övningen deltog 234 organisationer.

Det finanspolitiska ministerutskottet beslutade i december 2018 att finansministeriet i början av 2019 ska inleda ett projekt för utveckling och digitalisering av statsunderstödsverksamheten. Projektet syftar till att öka statsunderstödsverksamhetens genomslag, effektivitet och transparens genom att utveckla en digitaliserad statsunderstödsprocess som omfattar hela statsförvaltningen och innehåller en kundorienterad enhetlig verksamhetsmodell och informationssystem.

7 Undervisnings- och kulturministeriet

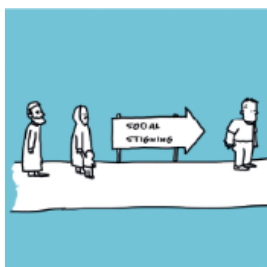
7.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 37. Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

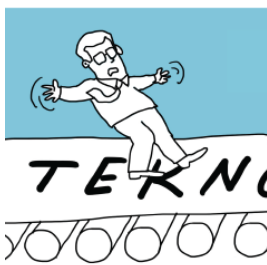
Befolkningsstrukturen och urbaniseringen

Det har blivit allt mer utmanande att säkerställa en regionalt jämlik tillgång till bildningstjänster. Det sjunkande födelsetalet inverkar snabbast på småbarnspedagogiken och den grundläggande undervisningen. När befolkningen åldras blir det allt viktigare att se till att alla upprätthåller sin kompetens och fortsätter lära sig.

Den växande ojämlikheten

Jämlika möjligheter till utbildning, kultur, hobbyer och motion kan motverka den växande ojämlikheten. I synnerhet förebyggandet av marginalisering bland barn och unga kommer att vara ett allt viktigare mål på ministeriets verksamhetsområde i framtiden.

Den tekniska omvälvningen

Tekniken kan ge upphov till nya innovativa lösningar inom allt från utbildning till kultur och idrott. Samtidigt medför den nya utmaningar i utvecklingen av den kompetens som Finland behöver. Den nya teknikens effekter på barn och unga är inte till alla delar kända och bör följas upp.

Förändringen i värderingar och attityder

Ministeriets verksamhetsområde kan med sina egna åtgärder påverka attityderna. Samtidigt återspeglas förändrade värderingar och attityder i verksamheten. Ministeriets verksamhetsområde har den viktiga uppgiften att bidra till människors förmåga att förstå och acceptera olika värderingar, och på det sättet upprätthålla samhällsfreden.

7.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 38. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet och riskförebyggande åtgärder

1	Målen för kärnfunktionerna på verksamhetsområdet uppnås
	Förändringar i omvärlden förutses. En långsiktig strategi bereds för verksamhetsområdet. Förvaltningsområdets och ministeriets kunskapsbaserade lednings- och styrsystem utvecklas. Verksamhetens effekt säkerställs. Ministeriets förvaltningsområde sörjer för samhällets grundläggande bildning.
2	Den ekonomiska strukturomvandlingen och hållbarhetsunderskottet i de offentliga finanserna
	Faktaunderlaget i beslutsfattandet stärks och framsynen förbättras. Man stärker ett ledarskap och en verksamhetskultur.
3	Den digitala miljön hanteras inte som en helhet
	Man ser till att förvaltningsområdet och intressentgrupperna deltar i reform- och utvecklingsprojekt som främjar digitaliseringen. Samarbete bedrivs på förvaltningsområdet och i statsrådet. Innovativitet och kreativitet uppmuntras.

Tabell 39. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk				
	Betydande				
	Måttlig		1, 2, 3		
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

7.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 40. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

Utbildnings- och vetenskapspolitiken

Antalet barn som deltar i den småbarnspedagogiska verksamheten ökar ytterligare.

Nöjaktig	År 2017 deltog 70,7 procent av barnen i åldern 1–6 år i småbarnspedagogisk verksamhet (2016: 68,1 %) (Institutet för hälsa och välfärd).
----------	--

Alla som går ut grundstadiet inleder studier efter grundstadiet.

Utmärkt	Av dem som avslutade grundstadiet 2017 fortsatte 53 procent i gymnasiet (2016: 52,7 procent) (Statistikcentralen: Sökande till utbildning). Av sökande som hade avslutat den grundläggande utbildningen fortsatte 43,3 procent i yrkesutbildning 2017 (2016: 44,5 %). Andelen som fortsatte i en utbildning som leder till examen (41,3 %) minskade och andelen som fortsatte i förberedande utbildningar (2 %) förblev oförändrad jämfört med året innan. I och med utvecklingen av antagningen av studerande och i och med bättre handledning kunde nästan alla sökande som avslutat den grundläggande utbildningen tillförsäkras en studieplats inom utbildning på andra stadiet. Utbildningsstyrelsens statistik över gemensam ansökan ger vid handen att utvecklingen varit fortsatt utmärkt 2018 när det gäller personer som avslutat den grundläggande utbildningen och fortsatt med utbildning på andra stadiet.
---------	--

En större del av de nya studenterna fortsätter sina studier samma år.

Nöjaktig	År 2017 fortsatte 28,1 procent med examensinriktade studier direkt efter att ha avlagt studentexamen (29 procent 2016) (Statistikcentralen: Sökande till utbildning). År 2017 inledde 55,4 procent (2016: 58,9 %) av dem som avlagt studentexamen fortsatta studier inom ett år efter examen (studerande vid sidan av arbetet och heltidsstuderande) (Statistikcentralen: Placering efter utbildning).
----------	--

Antalet unga som står utanför utbildning och arbetsliv minskar.

God	Andelen unga som står utanför utbildning och arbetsliv var 15,1 procent 2015 (av 20–24-åringarna). År 2018 hade motsvarande andel sjunkit till 11,8 procent.
-----	--

Den genomsnittliga åldern för dem som utexamineras från högskolor sjunker.

Nöjaktig	De senaste åren har medianåldern för de utexaminerade förblivit oförändrad både vid yrkeshögskolorna (2017: 26,1 år) och vid universiteten (28,0 år för magisterexamen och 35,6 år för doktorsexamen 2017). Effekten av de åtgärder som genomförts under den regeringsperiod som nu går ut syns först på längre sikt.
----------	---

Genomströmningen inom utbildningen förbättras på alla utbildningsstadier och övergångarna görs smidigare.

God	Den andel studerande som avlägger yrkeshögskoleexamen på fem år har ökat något. Andelen som fullföljt en utbildning var 55,1 procent 2014, 55,7 procent 2015, 55,8 procent 2016 och 57,3 procent 2017. Andelen som avlagt sin universitetsexamen inom sju år är fortfarande rätt låg: 48,2 procent 2014, 48,5 procent 2015, 49,8 procent 2016 och 51,5 procent 2017 (Vipunen: Studieförlopp). Andelen studerande som avlägger yrkesinriktad grundexamen inom högst tre år har förbättrats under de senaste åren. Genomströmningsgrad: 63,6 procent 2014, 69,8 procent 2015 och 66,8 procent 2016. Genomströmningen uppskattas ha förbättrats ytterligare 2017. Den exceptionellt höga genomströmningsgraden 2015 torde delvis bero på den genomförda examensreformen.
-----	---

Nivån på vetenskapen samt internationaliseringen inom högskoleutbildningen och forskningen ökar.

God	Enligt Finlands Akademis översikt Vetenskapens tillstånd 2018 har vetenskapens nivå i Finland höjts med bibliometriska indikatorer mätt. Personer som avlagt doktorsexamen står för en allt större del av forskningsarbetet. Andelen internationella sampublicationer av alla publikationer har ökat i Finland och de här publikationernas vetenskapliga genomslag ligger klart över den globala medelnivån. Andelen visstidsanställd utländsk undervisnings- och forskningspersonal har ökat vid universiteten. Andelen 2012 var 21 procent och 2017 hade den ökat till 30 procent. I anställningar av permanent natur steg andelen från nio procent till 11 procent. Andelen utländsk undervisnings- och forskningspersonal vid universiteten 2017 var 22 procent. Deras sammanlagda årsverken uppgick till 3.
-----	--

Kulturpolitiken**Förutsättningarna för konstnärligt arbete och annat kreativt arbete har förbättrats och produktions- och distributionsformerna diversifierats.**

Försvärlig	De grundläggande elementen inom statens konstnärsstöd, bland annat antalet konstnärsstipendier och deras storlek, kvarstod på samma nivå som tidigare även om i synnerhet nivån på stipendierna ligger efter den övriga löneutvecklingen. För att förbättra situationen beredde en arbetsgrupp en helhetssyn och förslag för att utveckla konst- och konstnärspolitiken. Arbetslösheten bland kulturarbetare har minskat de senaste två åren. Kulturnäringsgrenas resultat, förädlingsvärde, sysselsatta och konsumtion som andel av hela ekonomin har sjunkit jämfört med början av 2010-talet men legat på samma nivå under de senaste åren.
------------	---

Delaktigheten i kulturen har ökat och skillnaderna mellan olika befolkningsgruppers deltagande har minskat.

God	Deltagandet i kulturevenemang har ökat och 83 procent av alla som fyllt tio år besöker ett evenemang minst en gång om året (81 % 2009). Tillväxten för konserter var fem procent och för biobesök nio procent. På vissa konstområden har besöken minskat något. Skillnaderna mellan socioekonomiska grupper har minskat något (Statistikcentralen: Fritidsdeltagande). Reformen av lagen om kommunernas kulturverksamhet trädde i kraft den 1 mars 2019 och målet är att öka deltagandet och minska skillnaderna i deltagandet. Spetsprojektet för tillgänglig konst och kultur ökade deltagandet bland barn och unga.
-----	---

Kulturgrunden är stark och livskraftig.

Nöjaktig	Finansieringen för konst och kultur i statsbudgeten minskade med 2,4 miljoner euro, det vill säga med 0,5 procent, jämfört med året innan. Kopplingen till intäkterna från penningspelsverksamheten ökade med 1,4 procent och den penningspelsfinansierade andelen av statsfinansieringen 2018 var 51,8 procent. Intäkterna från penningspelsverksamheten väntas minska under de närmaste åren. Reformen av museernas statsandelar och den anknyttande reformen av museilagen gör museiverksamhetens finansiering mer förutsägbar och långsiktig. Digitaliseringen av kulturarvsmaterial och användningen av digitalt material fortsatte öka.
----------	--

Studiestöd

Ett tillräckligt och sporrande studiestöd som främjar planmässiga studier på heltid och kortare studietider.

Utmärkt	Studiestödet på andra stadiet räcker bättre efter att föräldrarnas inkomster sedan den 1 januari 2018 inte längre beaktas när stöd beviljas för självständigt boende 18–19-åriga studerande på andra stadiet. Stödet för studerande som är vårdnadshavare till barn förbättrades genom att en försörjarförhöjning för studiepenningen infördes. Rätten till studiestöd och stöd för skolresor utvidgades den 1 augusti 2018 till studerande på grundstadiet som passerat läropliktåldern. Nya ändringar förbättrade studiestödets omfattning och tillräcklighet. I studiestödet infördes ett läromedelstillägg på för gymnasie- och yrkesstuderande under 20 år från familjer med små inkomster. Stödtiden per läsår i gymnasieutbildningen förlängs. Under 18-åriga studerande som bor självständigt kan få studiepenningens grundbelopp och bostadstillägg utan behovsprövning baserad på föräldrarnas inkomster. Ändringen förbättrar också minderåriga studerandes möjligheter att få allmänt bostadsbidrag eftersom studiestödet vanligen är ett villkor för bostadsbidrag. Studiestödets inkomst-begrepp ändras så att stipendier från och med 2019 inte längre minskar studiestödet.
---------	---

Idrottspolitiken

En motionsinriktad livsstil blir allt vanligare.

God	Riktlinjer som ingår i den nationella strategin för motion som främjar hälsan och välbefinnandet 2020 (<i>Förändring i rörelse!</i>) har genomförts. De riksomfattande idrottsfrämjande programmen (<i>Glädje i rörelse</i>, <i>Skolan i rörelse</i>, <i>Studier i rörelse</i>, <i>I form för livet</i> och <i>programmen för att främja motion bland äldre</i>) har bidragit till att förbättra hälsan och välbefinnandet i olika ålders- och befolkningsgrupper.
-----	---

Tillgången till idrott ska vara likvärdig.

God	Idrottsfrämjande organisationer ska ha jämställdhets- och likabehandlingsplaner, som också påverkar deras rätt till statsunderstöd och prövningen av statsunderstödet belopp. År 2018 ökade planerna statsunderstödet för 36 organisationer. Specialunderstöd till ett totalt belopp av cirka 1,4 miljoner euro delades ut till jämlikhetsprojekt inom idrotten.
-----	---

Motion och idrott ökar deltagandet.

God	Det främsta målet för spetsprojektet Skolan i rörelse och undervisnings- och kulturministeriets specialunderstöd för att integrera invandrare genom motion och idrott är att öka delaktigheten. Stödet till projekt för unga har lyfts upp som ett kriterium i utvecklingsstödet för föreningsverksamhet. Unga var delaktiga i cirka en procent av de projekt som beviljades understöd.
-----	--

Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken

Ungas delaktighet ökar och påverkningsskilligheterna blir mångsidigare.

God	Av de unga upplever 75 procent att de är en del av det finländska samhället, och andelen ökar (Ungdomsbarometern). Något över hälften av de unga deltar i föreningsverksamhet och andelen har förblivit stabil (Fritidsundersökningen). Delaktighetsstrukturerna bland unga har förbättrats i lagstiftningen (lagen om grundläggande utbildning, kommunallagen, ungdomslagen). Antalet elever som upplever att deras åsikter inte beaktas i utvecklingen av läroanstalterna sjunker (enkäten Hälsa i skolan). Alla kommuner har fortfarande inget sådant ungdomsfullmäktige eller motsvarande påverkansgrupp som kommunallagen förutsätter, men läget är betydligt bättre än 2010. De unga
-----	---

använder direkta påverkanskanaler relativt aktivt, framför allt på lokal nivå. Den möjlighet att delta i ungdomspolitiken på region- och riksnivå som ungdomslagen förutsätter har fått mindre uppmärksamhet (Regionförvaltningsverkets utvärdering av basservicen 2017, omfattningen av systemen för hörande av unga).

Ungas livskompetens och erfarenhet av samhörighet stärks.

God/Försvärlig	Av de unga upplever 87 procent (2016 90 %) att de har en bra kontroll över sina liv (Ungdomsbarometern). Största delen (91 procent) har åtminstone en nära vän. Antalet har förblivit stabilt.
----------------	--

Unga har jämlik tillgång till fritidsaktiviteter och verksamhet.

Försvärlig	Av de unga har 89 procent åtminstone en hobby (Ungdomsbarometern), även om 35 procent har avstått från en hobby på grund av brist på pengar. Antalet har ökat något. Den statliga finansieringen har inte lyckats säkerställa möjligheterna för de barn och unga som är mest utsatta att utöva en hobby (undersökning av Owl Group 2018). Största delen av kommunerna har inga planer för genomförandet av den så kallade hobbygarantin (Ungdomsforskningssällskapets enkät om ungdomsgarantin hösten 2018).
------------	--

Ungas erfarenheter av jämlikhet, jämställdhet och tillgodoseendet av sina rättigheter stärks och ungas uppväxt- och levnadsvillkor förbättras.

God/Försvärlig	Andelen unga som upplevt diskriminering under det senaste året (7–9 procent) har sjunkit, men det har också andelen som ser positivt på sin framtid (80–83 procent) (Ungdomsbarometern). Enligt arbets- och näringsministeriets statistik håller antalet arbetslösa unga på att minska. Ett sådant styrnings- och servicenätverk för unga som ungdomslagen förutsätter finns i 89 procent av kommunerna (Regionförvaltningsverkets enkät 2017). Nätverken har lyckats bra med att utnyttja information om de ungas levnadsförhållanden men sämre med att samordna tjänsterna, och allra sämst med att främja de ungas egen verksamhet.
----------------	---

Hållbar utveckling

Undervisnings- och kulturministeriets uppgift är att bidra till att målen för hållbar utveckling uppnås i utbildnings-, vetenskaps-, kultur-, idrotts- och ungdomspolitiken. Undervisnings- och kulturministeriets roll i genomförandet av handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling är att uppnå målen i fokusområdet ett Finland där det råder jämlikhet, jämställdhet och kompetens, i synnerhet genom att utveckla yrkesutbildningen och förbättra konstens och kulturens tillgänglighet och de ungas delaktighet i samhället.

Ett syfte med undervisnings- och kulturministeriets strategi som blev klar på våren är att stärka arbetet för hållbar utveckling och hållbar tillväxt. Dessutom bereddes riktlinjerna för hållbar utveckling i samarbete med aktörerna på förvaltningsområdet. Riktlinjerna höjer aktörernas, inklusive frivilligorganisationernas, medvetenhet om varandras styrkor och samarbetsmöjligheter för att genomföra Agenda 2030 på fältet. Delaktighet, kompetens och samhällsansvar är huvudteman.

Totalt 30 miljoner euro anvisades till 420 utbildningsanordnare 2018 för att främja jämställdheten i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt specialundervisningens kvalitet. Understöden användes för att anställa lärare och skollära biträden i områden med hög arbetslöshet, lägre utbildningsnivå än genomsnittet och många invånare med främmande språk som modersmål. Understöden beviljades också för förskoleundervisning och till skolor som hade undervisningsgrupper med elever som får effektiverat eller särskilt stöd och elever som omfattas av specialiserad sjukvård. Understöden användes dessutom för att förebygga regional marginalisering och skolavhopp samt som stöd i olika övergångsskeden. Kvaliteten på förskoleundervisningen och den

grundläggande utbildningen beror i hög grad på möjligheterna att ge barn i behov av stöd mer individuell undervisning. Med de beviljade understöden har utbildningsanordnarna bland annat anställt mer undervisningspersonal och förminskat undervisningsgrupperna. Understöden kan användas fram till utgången av 2019 och effekterna kan därmed utvärderas 2020.

Genom en övergripande reform av lagstiftningen, finansierings- och styrsystemen och examenssystemet i yrkesutbildningen skapades goda förutsättningar för att bemöta utmaningarna i omvärlden. Reformens och de genomförda åtgärdernas betydelse för att trygga tillgången till kompetent arbetskraft och förebygga marginalisering bedöms nedan i avsnittet om yrkesutbildning.

Hållbar utveckling har beaktats i avtalsmålen mellan undervisnings- och kulturministeriet och högskolorna 2017–2020. Högskolorna främjar med sin basfinansiering en hållbar utveckling i sin undervisnings- och forskningsverksamhet. Med de specialunderstöd på 30 miljoner euro som riktats till högskolorna genomförs nya examensinriktade fortbildningar, kortvariga kompetenshelheter bestående av examensdelar samt specialiseringsutbildningar inom programvaru- och IKT-, bygg-, teknik- och social- och hälsobranscherna för att åtgärda bristen på experter inom olika områden.

Som en del av handlingsprogrammet [Betydelsefull i Finland](#) för att förebygga hatretorik och rasism och främja samhällelig delaktighet stödde man kommunernas projekt inom ungdomsarbetet 2017–2018. Erfarenheterna var övervägande positiva. [Spetsprojektet Skolan i rörelse](#) fortsatte med de primära målen att öka delaktigheten och integrera invandrare med hjälp av idrott och motion. Med finansieringen för att permanenta lågtröskelservicen Navigatorn för under 30-åringar 2019–2021 har mer personal anställts till serviceställena. Dessutom har rekommendationer om navigatorverksamheten tagits fram som stöd för det permanenta införandet. Det är frivilligt att ordna navigatorverksamhet.

Arbetet för att genomföra spetsprojektet för tillgängliga konst- och kulturtjänster fortsatte. En ny samarbetsform mellan skolorna och konst- och kulturbranschen har uppstått i spetsprojektet och nytt innehåll för konst- och kulturförskolan har utvecklats. Inom ramen för projektet ordnade yrkespersoner på området ledda och regelbundna hobbytimmar med anknytning till konst och kultur. Projektet beskrivs närmare i avsnittet om kulturpolitiken.

[Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som genomförts inom ansvarsområdet](#)

- Utvärdering av reformen av yrkeshögskolorna
- Utvärdering av högskolereformernas konsekvenser
- Universitetens statsfinansiering

7.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

7.4.1 Allmänbildande utbildning, småbarnspedagogik och fritt bildningsarbete

Den nya lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken trädde i kraft den 1 januari 2018. Klientavgifterna för småbarnspedagogiken sänktes för låg- och medelinkomsttagare. Den nya lagen om småbarnspedagogik trädde i kraft den 1 september 2018. Lagen förbättrar kvaliteten på småbarnspedagogiken genom att höja personalens utbildningsnivå och förtydliga uppgiftsbenämningarna. Samtidigt inrättades den riksomfattande informationsresursen för småbarnspedagogiken, [Varda](#).

[Grundskoleforumet](#) utarbetade förbindelsen om den jämlika skolan, som innehåller mål och åtgärder för att främja lärandet, stärka välbefinnandet bland barn och unga och stöda genomförandet av läroplanen. Fem miljoner euro anvisades för genomförandet av förbindelsen, och finansieringen delades ut i januari 2019 till elva regionala utvecklingsnätverk bland annat för utveckling av stöd för

lärandet, strukturell utveckling av ledarskapet, främjande av välbefinnandet och utveckling av skoldagens struktur.

Den riksomfattande verksamheten med tutorlärare har under berättelseåret främjat digitaliseringen av undervisningen och lärmiljöerna och bistått lärarna med införandet av de nya läroplanerna. Förankringen av verksamheten har lyckats bra på kort tid. I grundskolorna finns totalt 2 289 tutorlärare. Våren 2018 deltog redan över 90 procent av kommunerna. Av utbildningsanordnarna bedömde över 95 procent att verksamheten fortsätter efter att den särskilda finansieringen upphört.

Under berättelseåret fick 70 försöks- och utvecklingsprojekt i den grundläggande utbildningen stöd inom ramen för programmet [Den nya grundskolan](#). Projekten har påskyndat utvecklingen av utbildningsanordnarnas lärmiljöer och utvecklat den digitala pedagogiken. De projekt som deltog i försöksprogrammet utnyttjade försöksbaserade utvecklingsmetoder och fick stöd för att driva försöken framåt. Projekten har exempelvis handlat om att intensifiera samarbetet mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet, stärka arbetslivsfärdigheterna och testa artificiell intelligens för att individualisera undervisningen.

Verksamheten inom ramen för genomförandet av spetsprojektet för tidigarelagd språkundervisning utvidgades ytterligare 2018. Totalt 4,3 miljoner euro betalades i spetsprojektsunderstöd för 118 projekt. Regeringen beslutade i ramförhandlingarna 2018 att språkundervisningen från och med 2020 ska inledas i årskurs ett. Statsrådet utfärdade i september 2018 en förordning om ändring av förordningen om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen och en förordning om ändring av förordningen om grundläggande utbildning. Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2020. Åren 2018–2019 genomförs en omfattande fortbildningshelhet som stöd för tidigareläggningen av språkundervisningen. Spetsprojektet har varit mycket effektivt eftersom det möjliggjort regeringens beslut om tidigarelagd språkundervisning och ett snabbt genomförande av tidigareläggningen.

Utbildningen för invandrare i läs- och skrivfärdigheter överfördes från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) ändrades från och med den 1 januari 2018 så att statsandelen för utbildning som godkänts i integrationsplanen för en invandrare beviljas till 100 procent för medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet och studiecentraler då statsandelen beviljas till 57 eller 65 procent beroende på läroanstaltens form för övrig utbildning inom det fria bildningsarbetet. I samband med detta har Utbildningsstyrelsen utfärdat en läroplansrekommendation för utbildningen i grundläggande litteracitet i fritt bildningsarbete. Möjligheten till utbildning inom det fria bildningsarbetet är avsedd i synnerhet för personer som behöver flexibla studievägar eller utbildning på deltid. Genom reformen skapades en möjlighet bland annat för hemmaföräldrar som tidigare inte kunnat utbilda sig att delta i litteracitets- och språkutbildning.

Genom en ändring i lagen om grundläggande utbildning som trädde i kraft den 1 januari 2018 förnyades den grundläggande utbildningen för personer som passerat läropliktsåldern (grundläggande utbildning för vuxna) så att den i fortsättningen utöver läroämnena i den grundläggande utbildningen innehåller ett inledningsskede som är riktat i synnerhet till invandrare och där eleverna kan studera läs- och skrivfärdigheter, finska/svenska och övriga basfärdigheter för att sedan avancera till läroämnena och avgångsbetyget från den grundläggande utbildningen. Studierna bygger på en individuell studieplan som upprättas för varje studerande.

Under berättelseåret beviljades fem kommuner tillstånd för ett försök där de elever som deltog skulle följa lärokursen i ett främmande språk i stället för lärokursen i det andra inhemska språket. Försöket inleddes inte eftersom de kommuner som beviljats tillstånd beslutade att inte genomföra försöket.

7.4.2 Yrkesutbildning

Yrkesutbildningen reformerades genom den lagstiftning som trädde i kraft 2018. Examensstrukturen inom yrkesutbildningen har reviderats. Antalet examina har minskat från 351 till 164, men en examen utgör nu en mer omfattande helhet än tidigare. Antalet examina halverades, men de studerandes möjligheter till individuella val inom ramen för examen förbättrades.

Ansökningen och antagningen till yrkesutbildningen sker flexibelt och fortlöpande året runt, vilket innebär att utbildningen snabbare kan inledas då behovet finns. Den riksomfattande gemensamma ansökan som ordnas varje vår finns kvar som ansökningsväg i synnerhet för dem som avslutar den grundläggande utbildningen. Även andra som saknar yrkesexamen efter den grundläggande utbildningen kan dock fortsättningsvis söka sig till en yrkesutbildning genom den gemensamma ansökan. På grund av ändringarna i ansökan och antagning och ålderklassernas utveckling kunde antalet startplatser som erbjuds i den gemensamma ansökan minskas med cirka 1 800 jämfört med året innan. Det här försämrade emellertid inte antagningsmöjligheterna för de sökande som avslutat den grundläggande utbildningen. I den gemensamma ansökan 2018 valdes 98,4 procent av de sökande som avslutat den grundläggande utbildningen till en yrkes- eller gymnasieutbildning (2017: 98,3 procent).

De genomförda ändringarna sporrar utbildningsanordnarna att på läroanstalterna, på arbetsplatser eller i någon annan lärmiljö ordna sådan utbildning som bäst motsvarar de individuella kompetensbehoven. Vid sidan av läroavtalet infördes utbildningsavtalet som målinriktad, handledd och bedömd utbildningsform på arbetsplatsen. Enligt studeranderesponsen inom yrkesutbildningen var 85 procent i slutskedet av studierna mycket nöjda eller nöjda med sin utbildning. Av de svarande var 79 procent nöjda med undervisningens och handledningens tillräcklighet och 81 procent ansåg att den var högklassig. Av de svarande ansåg 78 procent att deras egen personliga utvecklingsplan för kunnandet möjliggjorde smidigt framskridande studier. Av de svarande var 79 procent nöjda med möjligheterna att studera i arbetslivet. Utifrån resultaten från responsenkäten kan man uppskatta att genomförandet av reformen har framskridit i enlighet med målen.

Växelverkan mellan yrkesutbildningen och arbetslivet har förbättrats. Företrädare för arbetslivet deltar i upprättandet av den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet till den del som utbildningen ordnas eller kunnandet visas på arbetsplatsen. Yrkesskickligheten och kunnandet visas i regel genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i verkliga arbetssituationer och arbetsprocesser på arbetsplatserna. Företrädarna för arbetslivet bedömer tillsammans med läraren den studerandes kunnande i yrkesproven. På nationell nivå förs dialogen mellan utbildningen och arbetslivet i arbetslivskommissionerna, som inledde sin verksamhet vid ingången av 2018 och har som huvuduppgift att delta i kvalitetssäkringen för yrkesproven och bedömningen av kunnandet och i utvecklingen av yrkesexamina.

I reformen av yrkesutbildningen förnyades också hela styr- och finansieringssystemet. Undervisnings- och kulturministeriet styr yrkesutbildningsanordnarna med tillstånd att ordna examina och utbildning, med årliga beslut om prestationsbaserad och strategisk finansiering och med informationsstyrning. Utbildningsanordnarna kan med det omfattande tjänsteutbud som ingår i deras förnyade anordnartillstånd reagera på föränderliga kompetensbehov och rikta sina utbildningstjänster i rätt tid på ett sätt som förenar individernas och arbetslivets behov.

Yrkesutbildningens finansiering består huvudsakligen av kalkylerad finansiering och dessutom av en liten andel strategisk finansiering. Den nya finansieringsmodellen införs i sin slutliga form vid ingången av finansåret 2022, varvid 50 procent av den kalkylerade finansieringen är basfinansiering, 35 procent är prestationsbaserad finansiering och 15 procent är genomslagsfinansiering. Utbildningsanordnarna får anpassa sin verksamhet till det nya finansieringssystemets krav under en övergångsperiod. Av den kalkylerade finansieringen för 2018 beviljades 95 procent som basfinan-

siering utifrån antalet målinriktade studerandeår och till en liten del utifrån en behovsprövad höjning, och resterande fem procent som prestationsbaserad finansiering utifrån examensantalet. Den strategiska finansieringens andel var två procent av anslaget för yrkesutbildningen.

Under berättelseåret beviljades 34 miljoner euro i strategisk finansiering för yrkesutbildningen till 68 utbildningsanordnare till exempel för att förnya pedagogiska modeller och lärmiljöer som stöder individuella studievägar. Inom ramen för stödprogrammet för genomförandet av reformen inom yrkesutbildningen (2017–2020) anvisades tilläggsfinansiering till projekt som förnyar yrkesutbildningens kärnprocesser och verksamhetsmodeller samt lärmiljöerna.

Reformen av yrkesutbildningen bedöms bidra på ett avgörande sätt till minskningen av antalet unga som varken arbetar eller studerar (NEET-unga). Reformen bedöms ha förbättrat tillgången till utbildning, möjligheterna att avlägga utbildningen och möjligheterna att hitta jobb för invandrare, arbetslösa och andra vuxna som uppdaterar sin kompetens. Det nya finansieringssystemet sporrar utbildningsanordnarna att beakta utbildningen för olika målgrupper och även de mest utsatta. Utbildning som ordnas på arbetsplatsen erbjuder en arbetslivsorienterad studiemiljö för alla studerande och förbättrar i synnerhet de svagaste studerandenas möjligheter att etablera sig i arbetslivet. Det går att flexibelt söka sig till en utbildning och med hjälp av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet kan man erbjuda skräddarsydd handledning och stöd i synnerhet till studerande som är mer utsatta.

7.4.3 Högskoleutbildning och vetenskap

[Färdplanen och utvecklingsprogrammen](#) för genomförandet av visionen för högskoleutbildningen och forskningen 2030 publicerades i januari 2019. Målet i visionen är att hälften av de unga ska avlägga en högskoleexamen, att möjligheterna till kontinuerligt lärande ska stärkas och att forsknings- och utvecklingsverksamhetens andel av bruttonationalprodukten ska stiga till fyra procent före 2030. De fem utvecklingsprogrammen gäller kompetent arbetskraft, högskoleutbildningens digitala tjänstemiljö, högskolesamarbetet, högskolan som arbetsplats och innovationsverksamheten.

Yrkeshögskolornas och universitetens nya finansieringsmodeller träder i kraft 2021. Finansieringsmodellerna höjer finansieringsandelen för grundexamina och beaktar i fortsättningen branschspecifika skillnader, snabbare utexaminering och effektivare utnyttjande av högskolornas studieplatser. Dessutom höjs andelen för kontinuerligt lärande och sysselsättning, universitetens konkurrensutsatta, internationella finansiering och yrkeshögskolornas externa forsknings- och utvecklingsfinansiering. Öppenheten i publikationsverksamheten beaktas i framtiden i beräkningskriterierna. Dessutom höjs universitetens strategiska finansieringsandel.

De ändringar i universitetslagen och yrkeshögskolelagen som trädde i kraft vid ingången av 2019 förbättrade möjligheterna till kontinuerligt lärande och uppdragsutbildning vid högskolorna och tillträdet till högskolorna.

[Läraryrkesutbildningsforumet](#) har utarbetat ett läraryrkesutbildningsprogram och riktlinjerna i programmet har verkställts i nätverksprojekt för att förnya lärarnas grundutbildning, introduktionsutbildning och fortbildning. Alla universitet och yrkeshögskolor som ordnar läraryrkesutbildning deltar i verksamheten. I utvecklingsprojekten som går ut på att skapa nya modeller för att utveckla lärarnas yrkeskunskap deltar 129 kommuner (41 % av kommunerna). Under 2018 uppgick stödet för projekten till 12,7 miljoner euro. Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) har utvärderat läraryrkesutbildningsforumets verksamhet och genomförandet av utvecklingsprogrammet och rekommenderat att arbetet med att förnya läraryrkesutbildningen fortsätter med hjälp av en permanent, nationell struktur.

Universiteten och yrkeshögskolorna har tagit ut terminsavgifter av studerande från länder utanför EU och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller jämförbara studerande som inleder sina studier den 1 augusti 2017 eller därefter i utbildning på främmande språk som leder till lägre eller

högre högskoleexamen. Läsåret 2017–2018 studerade enligt högskolornas uppgifter totalt 1 372 avgiftsskyldiga studerande vid de finländska högskolorna. Enligt högskolornas uppskattningar uppgick intäkterna från terminsavgifterna till totalt 2,7 miljoner euro. Terminsavgifternas belopp varierade mellan 2 100 euro och 18 000 euro. Under det första året minskade terminsavgifterna antalet nya utländska studerande med cirka 1 300 studerande.

Antagningen av studerande har setts över i samarbete mellan högskolorna och undervisnings- och kulturministeriet och reformen genomförs stegvis 2018–2020. Inträdesproven har förenklats från och med 2018 och från och med 2020 tillsätts över hälften av studieplatserna utan inträdesprov, enbart utifrån betygen. Universiteten och yrkeshögskolorna publicerade i maj–juni 2018 de poängsättningsmodeller för studentexamensbetygen som kommer att tillämpas 2020, och yrkeshögskolorna även poängsättningsmodellerna för yrkesinriktade grundexamina.

Inom ramen för spetsprojekten för kompetens och utbildning kapitaliserades universiteten med 46 miljoner euro 2018. De tidigare kapitaliseringarna i samband med universitetsreformen och 2017 kopplades till en lyckad medelinsamling. Nu uppmuntrades förutom forskningens kvalitet och genomslag även större reformer av strukturer och verksamhetssätt. Kapitaliseringen av universiteten stärker på lång sikt universitetens möjligheter att agera självständigt.

Utvärderingarna av yrkeshögskolereformen och de samlade högskolereformerna färdigställdes under berättelseåret (se Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som genomförts inom ansvarsområdet ovan). Enligt utvärderingen förbättrade yrkeshögskolereformen yrkeshögskolornas möjligheter att reagera på förändringar i omvärlden och rikta sin verksamhet enligt regionala behov. Enligt den samlade utvärderingen av högskolereformerna har de genomförda reformerna avsevärt förändrat hur universiteten och yrkeshögskolorna leds och deras verksamhetskultur. Högskolornas autonomi och beslutanderätt över den egna ekonomin och förvaltningen har stärkts.

De examensmål som uppställts för högskolorna för perioden 2017–2020 överskreds för yrkeshögskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina och för doktorsexamina 2018. Målen för universitetens högre högskoleexamina uppnåddes nästan.

Tabell 41. Högskoleexamina 2014–2018

	Examensutfall			Mål	Mål
	2014	2016	2018	2013–2016	2017–2020
Lägre högskoleexamina vid universiteten	13 499	14 289	13 462	14 200	14 670
Högre högskoleexamina vid universiteten	14 855	15 321	15 162	15 000	15 395
Doktorsexamina	1 865	1 888	1 781	1 635	1 690
Yrkeshögskoleexamina	22 778	23 044	24 506	22 800	22 644
Högre yrkeshögskoleexamina	2 115	2 518	3 116	2 100	2 951

Uppgifterna för 2018 preliminära.

Statsminister Sipiläs regering fattade hösten 2018 beslut om permanenta tilläggssatsningar på 112 miljoner euro för forsknings- och innovationsverksamhet från och med 2019. Satsningen görs för att stödja forsknings- och innovationsverksamhetens kvalitet, förnyelseförmågan och uppkomsten av arbetstillfällen. Under 2018 inleddes Finlands Akademis Flaggskeppsprogram som stöder högklassig forskning, ett brett genomslag och framtidens expertis.

Forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av bruttonationalprodukten 2018 var 2,7 procent då den var 3,4 procent 2012 och som högst 3,8 procent 2009. I en internationell jämförelse är andelen dock fortfarande rätt hög. Satsningarna på forskning och utveckling har långsamt ökat sedan 2016.

Tabell 42. Utgifterna för forsknings- och utvecklingsverksamhet enligt sektor och utgifternas andel av brut-tonationalprodukten 2012–2017 samt en uppskattning för 2018

	Företagssektorn		Offentliga sektorn		Högskolesektorn		Totalt		FoU-ut- gifternas BNP-andel
	Mn euro	%	Mn euro	%	Mn euro	%	Mn euro	%	
2012	4 695	68,7	662	9,7	1 475	21,6	6 832	100	3,42
2013	4 602	68,9	644	9,6	1 438	21,5	6 684	100	3,29
2014	4 410	67,7	613	9,4	1 490	22,9	6 512	100	3,17
2015	4 047	66,7	543	8,9	1 481	24,4	6 071	100	2,90
2016	3 902	65,8	535	9,0	1 490	25,1	5 926	100	2,74
2017	4 028	65,3	578	9,4	1 567	25,4	6 173	100	2,76
2018*	4 156	65,8	583	9,2	1 573	24,9	6 312	100	2,70

* Preliminär uppgift

7.4.4 Gymnasiereform

Under berättelseåret bereddes en gymnasiereform som ska göra gymnasieutbildningen mer attraktiv som allmänbildande utbildningsform som ger behörighet och färdighet för fortsatta studier, stärka utbildningens kvalitet och inlärningsresultaten samt göra övergången till studier på högskolenivå smidigare. Regeringens proposition med förslag till gymnasielag (RP 41/2018 rd) lämnades i april 2018. Riksdagen godkände det i juni 2018 och reformen träder i kraft den 1 augusti 2019.

7.4.5 Studiestöd

Under 2018 trädde flera ändringar i kraft som gör studiestödet tillräckligare och mer omfattande. Från och med ingången av 2018 kan studerande som är vårdnadshavare för barn under 18 år få studiepenningens försörjartillägg. Dessutom minskar föräldrarnas inkomster inte längre studiestödet för 18–19-åriga studerande på andra stadiet som bor självständigt. Rätten till studiestöd och stöd för skolresor utvidgades den 1 augusti 2018 till studerande i den grundläggande utbildningen som passerat läropliktsåldern. Syftet med ändringen är att förbättra i synnerhet invandrades möjligheter att avlägga studier på grundskolestadiet.

Under berättelseåret genomfördes ändringar som förbättrar studiestödet på andra stadiet och lindrar behovsprövningen för studiestödet. Från och med höstterminen 2019 beviljas läromedelstillägg till under 20-åriga studerande i gymnasie- eller yrkesutbildning från familjer med små inkomster, och stödtiden per läsår i gymnasieutbildningen förlängs med en månad. Inkomstbegreppet gällande den studerandes föräldrar ändrades den 1 januari 2019 så att man i stället för att beakta föräldrarnas nettoförfärs- och kapitalinkomster enligt inkomstskattelagen ska beakta deras skattepliktiga förfärs- och kapitalinkomster. Samtidigt höjs inkomstgränserna med cirka fem procent så att behovsprövningen inte skärps. Även inkomstbegreppet för studerande ändrades den 1 januari 2019 så att skattefria stipendier inte längre beaktas som inkomst i samband med studiestödet.

År 2018 fick 311 971 personer studiestöd, vilket var 3 199 (en procent) färre än året innan. Det fanns 242 638 studerande som fått statsborgen för studielån, vilket motsvarade en ökning på cirka två procent (5 810) jämfört med året innan. Studiestödsutgifterna uppgick till sammanlagt 540,3 miljoner euro, vilket är 174,56 miljoner euro mindre än det föregående året. Ändringen beror huvudsakligen på effekten av regeringens nedskärningar i studiestödet och överföringen av de studerande till det allmänna bostadsbidraget, som nu gällde under hela året. Det genomsnittliga studiestödsbeloppet ökade med cirka två procent, främst på grund av att behovsprövningen för studiestödet på andra stadiet lindrades.

Figur 5. Det genomsnittliga studiestödet, situationen i december

7.4.6 Kulturpolitiken

Åtgärder vidtogs särskilt för att förbättra förutsättningarna för skapande arbete och produktion, som var ett av målområdena i den kulturpolitiska strategin 2025. En arbetsgrupp föreslog riktlinjer för att utveckla konst- och konstnärspolitiken. Projekt för att stärka den förmedlande verksamheten beviljades specialunderstöd av engångskaraktär. En reform av statsunderstöden för det så kallade fria fältet inom scenkonsten inleddes.

Lagen om statlig finansiering för främjande av filmkulturen trädde i kraft vid ingången av 2019. Finlands filmstiftelse får en tydligare roll som beviljare av statsunderstöd för film. Samtidigt får filmstiftelsen mer ansvar och beslutsfattandet om statsunderstöden förnyas. Stiftelsens styrelse beslutar i fortsättningen om statsunderstöden för film, då det tidigare var stiftelsens direktör som fattade besluten. Den nya lagen ger filmstiftelsen möjlighet att ta en mer aktiv roll för att främja samarbetet mellan olika grupper av aktörer i filmbranschen.

Regeringens spetsprojekt har bidragit till att öka deltagandet i konst och kultur genom att göra den tillgängligare. Spetsprojekten har framskridit planenligt. Inom spetsprojektet för barnkultur och grundläggande konstundervisning ordnade yrkespersoner på området ledda och regelbundna hobbytimmar med anknytning till konst och kultur.

Tabell 43. Spetsprojektet för barnkultur och grundläggande konstundervisning/spetsprojektet för att göra konst och kultur tillgängligare

	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018
Antal skolor som erbjuder hobbytimmar (i skolans lokaler eller i närheten på eftermiddagarna)	600	756	641
Antal daghem som erbjuder hobbytimmar	38	95	72
Antal kommuner som erbjuder hobbytimmar	51	107	95
Antal barn och unga som deltar i hobbytimmarna	20 000	37 400	30 000

En ny samarbetsform mellan skolorna och konst- och kulturbranschen har uppstått i spetsprojektet och nytt innehåll för konst- och kulturförstran har utvecklats.

För att utvidga principen om en procent för konst till social- och hälsovårdsområdet genomfördes under 2018 14 utvecklingsprojekt och sju försök där olika handlingsmodeller och finansieringssätt testades. Enligt [utvärderingen](#) har projekten ökat samarbetet mellan aktörerna i konst- och kulturbranschen och i social- och hälsobranschen både på aktörsnivå och i förvaltningen. Delvis har det uppstått nya befattningsbeskrivningar som verksamheten förutsätter och lokalt har verksamheten och finansieringen förankrats. På riksnivå har verksamheten ännu inte etablerats till exempel i form av samfinansiering från ministerierna eller andra former av tydlig arbets- och resursfördelning.

En arbetsgrupp lade fram sina [förslag](#) för en revidering av statsandelssystemet för kulturen. En reform som gäller museerna kommer att genomföras utifrån förslaget. Regeringens proposition om en museilag och en revidering av statsandelssystemet för museer (RP 194/2018 rd) lämnades till riksdagen den 18 oktober 2018 och riksdagen godkände den i februari 2019. Reformen träder i kraft den 1 januari 2020 och uppmuntrar mångsidig verksamhet och målinriktad utveckling av museerna. Skötseln av de regionala ansvarsmuseernas uppgifter ordnas heltäckande i hela landet. Museiverksamhetens finansiering blir mer förutsägbar och långsiktig. Grunderna och beloppet för finansieringen av ansvarsmuseernas uppgifter utvecklas för att bättre motsvara uppgifternas omfattning och kostnaderna för tjänsterna.

Digitaliseringen av kulturarvsmaterial och användningen av materialet i tjänsten Finna, en samling med material från arkiv, bibliotek och museer, fortsatte öka.

Tabell 44. Användningen av digitalt material i tjänsten Finna

	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018
Antal organisationer som erbjuder material	207	230	344
Material som kan sökas, mn st.	12,2	13,6	15,3
Material som är tillgängligt på nätet, mn st.	1,6	1,9	1,9
Nätbesök, mn st.	7,4	23,6	31,3

7.4.7 Idrottspolitiken

[Move!-mätningarna](#) som mäter den fysiska funktionsförmågan genomfördes för tredje gången nationellt bland femte- och åttondeklassare hösten 2018. Resultaten visar att följderna av en stillasittande livsstil syns tydligt i den allmänt dåliga uthålligheten men också som svag handkraft och markanta skillnader i rörligheten mellan vänster och höger axel.

Andelen barn och unga som deltar i idrottsföreningsverksamhet har ökat. Hälften av barnen och de unga i åldern 9–15 år deltar aktivt och regelbundet i föreningsidrott. Deltagandet i föreningsverksamhet minskar med åldern. Då 58 procent av 11-åringarna regelbundet är fysiskt aktiva i en förening är andelen bland 15-åringarna endast 38 procent. Totalt sett uppnår endast en tredjedel av barnen och de unga motionsrekommendationerna. Inga stora förändringar har skett i den totala fysiska aktiviteten. [Undersökningen LIITU](#) visar på en positiv utveckling i mängden idrott och motion enligt motionsrekommendationerna som de unga själva rapporterar: av 9–15-åringarna motionerade 38 procent enligt rekommendationen jämfört med 32 procent 2016. Samtidigt visar aktivitetsmätarresultat att andelen barn och unga som uppnår motionsrekommendationerna förblivit oförändrad mellan 2016 och 2018, då deltagarnas ålders- och könsfördelning beaktas i analysen.

Knappt en femtedel av den vuxna befolkningen [uppfyller](#) rekommendationerna om hälsomotion både när det gäller uthållighet och muskelkondition (2016: 18 procent). [Mätt med aktivitetsmätare](#) uppfyller i genomsnitt cirka en femtedel rekommendationen för uthållighetsträning (2018: 20 procent). Endast en bråkdel av de äldre motionerar enligt rekommendationerna.

Heltäckande goda motionsmiljöer har en avgörande betydelse för en fysiskt aktiv livsstil. I Finland finns drygt 37 000 idrottsanläggningar (2017), varav cirka 75 procent byggts och upprätthålls av kommunerna. Underhåll av lokaler och renoveringsbehovet är för närvarande den viktigaste frågan inom byggande av idrottsanläggningar. Staten och kommunerna använder för närvarande cirka 100 miljoner euro för renovering av idrottsanläggningar trots att [utredningar](#) rekommenderar cirka 400 miljoner euro per år.

Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken (SRR 6/2018 rd – RSk 52/2018 rd) lämnades till riksdagen i oktober 2018. Redogörelsen innehåller åtgärdsförslag för att minska de negativa effekterna för samhället av otillräcklig fysisk aktivitet och för att förbättra förutsättningarna för byggandet av idrottsanläggningar, motions- och idrottsrelaterad medborgarverksamhet, elitidrott samt andra viktiga delområden i idrottspolitiken.

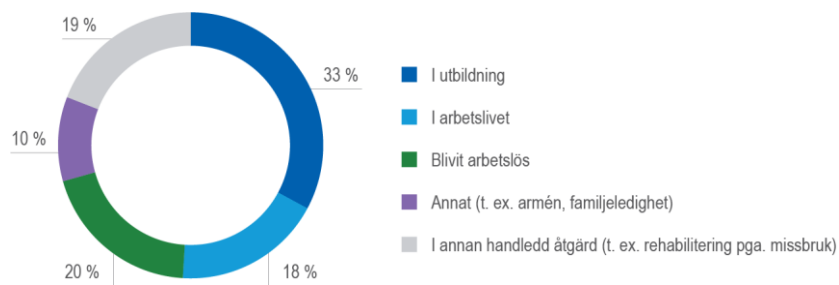
7.4.8 Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken

Målen i det riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken 2017–2019 (VaNuPo) är att 1) varje barn och ung person ska ha möjlighet till åtminstone en hobby som intresserar dem, 2) de ungas färdigheter att få jobb har stärkts och utslagningen minskar, 3) de ungas möjlighet att delta och att påverka utökas, 4) allt färre unga har mentala problem, tack vare det förebyggande arbetet, och 5) varje ung person får tillräckligt med information och annat stöd för ett självständigt boende. I programmet ingår prioriteringar för kompetenscenterverksamheten på ungdomsområdet under programperioden. I december 2017 utsågs 12 kompetenscentrum som ska genomföra programmet.

Genomförandet har framskridit planenligt. Ungdomspolitiken samordnas genom ministeriernas uppföljningsnätverk. De kompetenscentrum på ungdomsområdet (totalt 12) som ansvarar för genomförandet av programmet inledde sin verksamhet i början av 2018. Kompetenscentrens uppgifter och de uppgiftsspecifika målen, åtgärderna, resultatförväntningarna och uppföljningsindikatorerna har slagits fast i [målstyrningsdokument](#) mellan centren och undervisnings- och kulturministeriet i februari 2018.

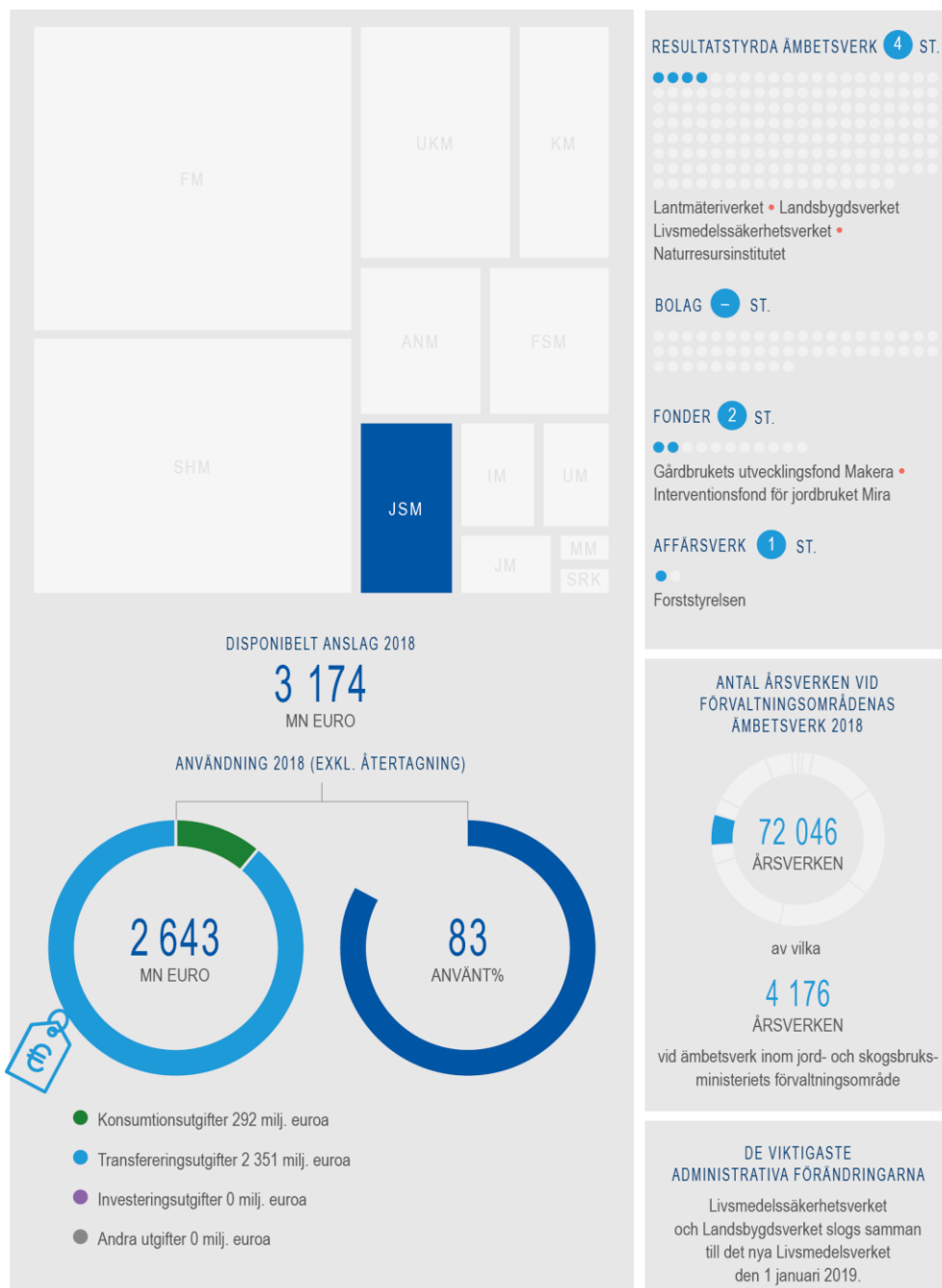
Stödet till det uppsökande ungdomsarbetet och verkstadsverksamheten för unga är ett viktigt verktyg för att uppfylla ungdomsgarantin och stärka de unga socialt. De unga kommer till det uppsökande ungdomsarbetet på olika vägar, främst via hänvisning från en utbildning på andra stadiet eller på eget initiativ. Det sätt som de unga nås är betecknande för samarbetet mellan olika tjänster och det uppsökande ungdomsarbetet. Största delen av de unga som deltar i verkstadsverksamheten fortsätter efteråt med någon aktiv verksamhet.

Figur 6. Placering efter verkstadsperioden bland dem som fått träning i en verkstad, procent av unga (n= 7 312)

Källa: Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland: Riksomfattande undersökning om arbetsverkstäder

8 Jord- och skogsbruksministeriet

tutkibudjettia.fi

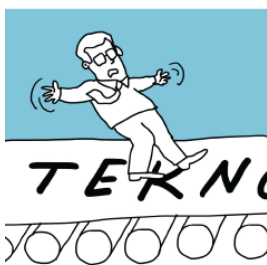
8.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 45. Toimintaympäristön muutokset ja niiden vaikutukset ministeriön toimialalle

Klimatförändringen

Klimatförändringen har en direkt inverkan på verksamhetsförutsättningarna för de näringar som hör till ministeriets ansvarsområde. Extrema väder- och vattenförhållanden blir vanligare. Livsmiljöerna, artbestånden och den årliga mångfalden för såväl vilda som odlade djur och växter förändras till följd av uppvärmningen. Vegetationszonerna förskjuts norrut.

Den tekniska omvälvningen

Autonoma system och robotteknik revolutionerar strukturerna, produktionskedjorna, rutinerna och affärslogiken inom både naturresursekonomin och livsmedelsproduktionen. Betydelsen av delnings- och plattformsekonomin när det gäller att skapa nytt mervärde ökar snabbt. Serviceaffärsverksamhet, information och olika tillämpningar får större betydelse.

Hållbar användning av naturresurser

Naturresursernas knapphet ökar globalt, vilket skapar behov av att utveckla mer resurseffektiva sätt att utnyttja dem. De sinande icke-förnybara naturresurserna skapar efterfrågan på alternativ som är hållbart tillverkade av förnybara råvaror. I kombination med den tekniska utvecklingen förändrar dessa strukturerna i naturresursekonomin.

Befolkningsstrukturen och urbaniseringen

Då landsbygden avfolkas förfaller infrastrukturen, bland annat den ekonomiska grunden för underhåll av väg-, vattenförsörjnings- och telekommunikationsnätet, vilket innebär stora utmaningar för utvecklingen av landsbygden. Möjligheterna till arbete och inkomst förändras, och den traditionella uppdelningen av befolkningen i producenter och konsumenter gäller inte i längre i någon av regionerna.

8.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 46. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	Jordbrukets svaga lönsamhet är ihållande.
	Faktorer som påverkar inkomst- och lönsamhetsutvecklingen inom jordbruket identifieras så noggrant som möjligt (bland annat utredare Karhinens rapport . Jordbrukarnas egna metoder för hantering av produktionsrisker exempelvis genom försäkringar främjas. Stödpaketet för nästa EU-fondperiod (2021–2027) bereds så att det skapas goda förutsättningar för att förbättra inkomstutvecklingen och riskhanteringen. Projekt som gäller jordbrukarnas orkande i arbetet främjas. Livsmedelskedjans funktion främjas, och genom myndighetsåtgärder skapas förutsättningar för livsmedelsexport och ökad variation i exportprodukterna och exportländerna.
2	Smittsamma djursjukdomar och farliga växtskadegörare och invasiva främmande arter sprids.
	Tillräcklig beredskap för prognostisering, övervakning och åtgärder med avseende på smittsamma djursjukdomar, farliga växtskadegörare och invasiva främmande arter upprätthålls. Medborgare och aktörer informeras aktivt om riskerna i anslutning till djursjukdomar, växtskadegörare och främmande arter. Det skapas nätverk med dem som representerar branschens aktörer och myndighetssamarbetet på nationell och internationell nivå både inom EU och mellan tredjeländer effektiviseras.
3	Hållbarheten i skogsanvändningen ifrågasätts.
	Åtgärderna inom den nationella skogsstrategin 2025 förverkligas inom alla delområden för hållbarhet. Då virkesanvändningen ökar främjas den biologiska mångfalden särskilt inom finansieringen av handlingsplanen METSO. Forskningsrön utnyttjas för att definiera den biologiska mångfalden i skogarna, markanvändningen, skogarnas kolsänkor, skogsprodukternas klimathållbarhet och kriterierna för hållbarhet, liksom även i den mångsidiga, samordnade och föregripande kommunikationen och påverkan.
4	Klimatrisker.
	Anpassningen till klimatförändringen kopplas tätt ihop med den nationella beredskapen och riskbedömningen, och information och verktyg för att identifiera och hantera klimatriskerna i värdekedjorna görs tillgängliga. Det har utarbetats rekommendationer till anpassningsåtgärder för jord- och skogsbruket, vilt-, fiskeri-, ren- och vattenhushållningen. På marknaden finns försäkringsprodukter avsedda för skörde-skador. Medvetenheten om hur störningar i eldistributionen påverkar livsmedelsproduktionens kontinuitet har ökat. Åtgärder som fastställts i bedömnings- och riskhanteringsplanerna för översvämningsrisker genomförs. Varningssystemet för översvämningsrisker och torka samt beredskapen för störningar i vattentjänsterna förbättras.

Tabell 47. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk				
	Betydande		2,3	1,4	
	Måttlig				
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

8.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 48. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

Landsbygden är en livskraftig plats att bo och bedriva företagsverksamhet på.

God	Genomförandet av åtgärderna inom programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland har framskridit väl. Delmålen för programmet fram till utgången av 2018 uppnåddes. Före utgången av året var redan nästan 80 procent av periodens finansiering bunden. Cirka 1 000 gårdar har beviljats investerings- och startstöd, över 6 000 husdjurslägenheter har förbundit sig att vidta åtgärder för djurens välbefinnande, över 90 procent av den disponibla jordbruksmarken omfattas av miljöersättningar och över 1 000 företag på landsbygden har beviljats stöd. Av de åtgärder som ingår i landsbygdsprogrammet har man startat resultat- och effektivitetsutredningar i enlighet med utvärderingsplanen. Det tar flera år att genomföra projekten. Därför gäller resultatutvärderingen den senare delen av programperioden.
-----	--

Det finns goda förutsättningar för en konkurrenskraftig ökning av affärsverksamhet som baserar sig på bioekonomi och livsmedel.

God	Investeringar inom skogssektorn och den gynnsamma marknadssituationen för produkter satte fart på utvecklingen inom industrin och skogsbruket och integrationen med andra sektorer. Värdeökningen inom skogsindustrin och skogsbruket uppgick till 6,8 miljarder euro. Fångsten från kommersiellt fiske på öppet hav har varit historiskt stor under flera års tid medan kustfisket har drabbats i synnerhet av det ökade antalet sälar. Fiskodlings- och fiskförädlingsföretagen har fattat stora investeringsbeslut. I fråga om tryggheten av inhemsk livsmedelsproduktion framskred genomförandet av de instrument som ingår i EU:s gemensamma jordbrukspolitik effektivt och resultatrikt. En betydande del av de tjänster som erbjuds jordbrukarkunderna fungerar helt elektroniskt. Jordbrukets lönsamhetsproblem har underlättats med gemensamma och nationella medel. Sektorns konkurrenskraft påverkas också genom att stärka exportförutsättningarna, genom den beredda livsmedelsmarknadslagen och genom genomförandet av redogörelsen om livsmedelspolitik. Jordbruksproduktionens konkurrenskraft förbättrades genom investeringar som förbättrade produktionsstrukturen och produktionens effektivitet. I och med att stöden riktas in på investeringar går de till gårdar som aktivt utvecklar sin verksamhet.
-----	---

Förnybara naturresurser används på ett hållbart sätt samtidigt som användningen av naturresurserna och behovet av skydd samordnas.

God	Målet om ett avverkningsuttag på 80 miljoner kubikmeter enligt skogsstrategin kan uppnås på ett ekologiskt hållbart sätt genom att samtidigt effektivisera tryggheten av biodiversiteten. Enligt den nationella inventeringen av skogarna ökar andelen död ved, som är viktig för biodiversiteten, i södra Finland och aktörerna har tagit i bruk nya arbetsmodeller för att få den nuvarande utvecklingen att fortsätta. Genomförandet av åtagandet om vattenansvar främjades för att förbättra hanteringen av vattenrelaterade risker, företagets ansvar och konkurrenskraften. Ministeriets riktlinjer för genresurspolitiken och Finlands nationella genresursprogram för jord- och skogsbruk samt fiskerihushållning blev klara.
-----	---

Människors, djurs och växters hälsa, välmående och säkerhet har säkerställts genom ansvarsfull verksamhet.

God	Människors insjuknande i livsmedels- och vattenburna epidemier har hållits lågt. Inom bekämpningen av resistens mot mikrobläkemedel satsades det fortfarande på att minska användningen av mikrobläkemedel. Djurens och växternas hälsa låg på en fortsatt god nivå som helhet. Man lyckades hålla den afrikanska svinpesten och andra allvarliga smittsamma djursjukdomar utanför landets gränser. IHN-sjukan hos laxfisk
-----	--

utrotades från Finland. Inga nya farliga växtskadegörare etablerade sig permanent i Finland. Djurskyddstillsynen genomfördes som planerat. Med kontroll av översvämningens risker och övervakning av dammsäkerheten minskades de risker som extrema väder- och vattenfenomen utgör för samhällets säkerhet. Övningar inför översvämningar arrangerades och upprättandet av planer för störningar i vattenförsörjningen främjades. Vatten- och översvämningssjournen fungerade väl. Vattenlägestjänsten producerade information utan driftavbrott.

Naturresursinformationen, fastighetsuppgifterna och den geografiska informationen tjänar i stor utsträckning samhällets behov och stöder konkurrenskraften.

God	År 2018 bereddes en ny lag om ett bostadsdatasystem som trädde i kraft vid ingången av 2019. Lantmäteriverket arbetade tillsammans med Patent- och registerstyrelsen, Befolkningsregistercentralen och Skatteförvaltningen med att ta fram lägenhets- och lokaldatasystemet, som innehåller uppgifter om aktielägenheter, äganderätt och pantsättning och som tas i bruk etappvis. Redogörelsen om politiken för geografisk information (SRR 2/2018 rd – RSk 30/2018 rd) som innehåller riktlinjer för utveckling av den offentliga förvaltningens funktioner för geografisk information överlämnades till riksdagen. Inom projektet Den offentliga förvaltningens gemensamma plattform för geografisk information färdigställdes en första version av en portal som tillhandahåller gemensamma stödtjänster för hantering och användning av geografisk information.
-----	--

Hållbar utveckling

Förvaltningsområdets roll i genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling är att säkerställa livsmedelstryggheten, främja en hållbar användning av förnybara naturresurser såsom skogar och vatten- och fiskresurser och en ansvarsfull och hållbar bioekonomi och cirkulär ekonomi. Många livsmedels-, skogs-, energi- och vattenrelaterade åtgärder påverkar varandra direkt eller indirekt. Strävan inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde är att beakta åtgärderna som helhet och hitta åtgärder med synergieffekter samt att undvika åtgärder som påverkar de övriga målen negativt.

De viktigaste åtgärderna inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde för att uppnå målen för fokusområdet Ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland är genomförandet av spetsprojektet för bioekonomi och ren teknik, inklusive energi- och klimatstrategin (SRR 7/2016 rd – RSk 12/2017 rd), den klimatpolitiska planen på medellång sikt (SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd), [strategin för bioekonomi](#) och [färdplanen för kretsloppsekonomi](#).

Åtgärderna i energi- och klimatstrategin, den klimatpolitiska planen på medellång sikt och färdplanen för cirkulär ekonomi har främjats genom de åtgärder som ingår i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014-2020. Gårdar och företag på landsbygden har beviljats investeringsstöd för att bygga biogasanläggningar. Dessutom kan gårdar beviljas statsborgen för investeringar som behövs för produktion av förnybar energi. En [utredning](#) över produktionen och distributionen av biogas för trafik blev klar. För att minska växthusgasutsläppen från jordbruket har bland annat följande åtgärder i den klimatpolitiska planen på medellång sikt genomförts: organogena marker odlas mångårigt utan markberedning (2 700 hektar), grundvattenytan höjs med reglerbar dränering (52 000 hektar). Dessa är en del av de åtgärder i landsbygdsprogrammet som jordbrukarna förbinder sig vid för en tid av fem år. En ytterligare åtgärd i planen på medellång sikt är att främja och bevara kolinlagringen i marken. Inom jordbruket pågår för närvarande flera forsknings- och utvecklingsprojekt som syftar till att öka och bevara kolinlagringen i marken. Med anknytning till de åtgärder som gäller politiken för kolsänkor enligt energi- och klimatstrategin och beskoagningsåtgärderna enligt planen på medellång sikt inleddes ett projekt om möjligheterna för markanvändningssektorns åtgärder för att uppnå klimatmålen ([MISA](#)).

Målen för matsvinn i både planen på medellång sikt och färdplanen för cirkulär ekonomi främjades genom flera kampanjer samt genom att utveckla verktyg för mätning, uppföljning och uppskattning

av matsvinn. Dessutom inleddes projektet [RuokaMinimi](#), som undersöker klimateffekterna av minskat matsvinn och kost enligt näringsrekommendationerna. Färdplanen för cirkulär ekonomi främjades också genom varierande åtgärder för återvinning av näringsämnen och en modell för ett hållbart regionalt livsmedelssystem.

För att förbättra materialeffektiviteten inom livsmedelsbranschen bereddes ett åtagande om materialeffektivitet i ett samarbete mellan arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet och Livsmedelsindustriförbundet rf, Finlands Dagligvaruhandel rf och Finska Förpackningsföreningen rf.

Inom helheten bioekonomi inleddes åtgärder som stöder tillväxt inom affärsverksamhet som baserar sig på hållbar användning av naturresurser och export av hållbara lösningar (teknologi för återvinning av näringsämnen, hållbar energiproduktion och -användning samt planering och utveckling av miljöeffektiv fiskodlingsteknik). Det inleddes en kartläggning av möjligheterna att förnya de administrativa styrmedel som stöder tillväxt inom branschen och av behoven av forskning och kunskap. Som ett led i vattenansvarsåtagandet utarbetades under 2018 en färdplan för vattenansvar bland finländska företag 2030. Inom vattenansvaret är målet att företag och andra aktörer ska identifiera de vattenrelaterade riskerna i sin värdekedja, se till att verksamhetsställena och underleverantörerna har en hållbar vattenförbrukning och förbinder sig att utveckla en hållbar vattenhantering i samarbete med andra intressenter. Återvinningen av näringsämnen främjades kraftigt genom ett försöksprogram.

Tillgången till inhemsk fisk och ökningen av dess värde främjades genom att stödja företagets tillväxt- och förnyelseinvesteringar med medel ur Europeiska havs- och fiskerifonden samt innovationsprogram som bygger på samarbete med offentliga sektorn.

År 2017 fortsatte åtgärderna för att återuppliva bestånden av vandrande och hotade vandringsfiskar i fiskvägsstrategins spetsobjekt i ibland annat Ijo älv, Ule älv, Kemi älv, Kymmene älv, Ule älv och Lieksanjoki. Åtgärder riktades också till nya tekniska lösningar för ordnande av fiskvägar, hemutplantering av yngel på förökningsområden och utveckling av överföringsmetoder för moderfiskar och lösningar för yngelvandring.

Som ett led i projektet Turism 4.0 stärkte man Forststyrelsens naturturism genom att utveckla friluft- och turismrelaterat material för Forststyrelsens naturtjänster, inklusive webbtjänsterna [Utina-turen.fi](#) och [Retkikartta.fi](#) så att de svarar mot friluft- och turismsektorns behov bättre än i dag. Inom projektet har det dessutom gjorts investeringar för att förbättra hållbarheten, kvaliteten och kundsäkerheten inom denna växande sektor.

Den totala hållbarheten i skogsbruket stärktes i och med uppdateringen av skogsstrategin. Inom det riksomfattande projektet [Monimetsä](#) har man utvecklat och testat verksamhetsmodeller som främjar användningen av de naturvårdsmetoder som beskrivs i skogsvårdsrekommendationerna. För att utveckla uppföljningen av kvaliteten i naturvården startades det treåriga projektet Luontolaatu. För att främja den kulturella hållbarheten genomförde man en enkät om finländarnas skogsrelation och utvecklade det skogskulturella perspektivet och en metod för analys av skogsrelationen.

Medel från landsbygdens utvecklingsprogram används för att finansiera bredband på landsbygden och utveckla digitaliseringen. Bredbandsprojekt genomfördes i främst Lappland, norra Österbotten och Birkaland. Under denna programperiod har 75 bredbandsprojekt finansierats och cirka 24 miljoner euro har avsatts för deras finansiering. Inom främjandet av digitaliseringen förbättrar man kundandet och ökar tillgången på service för landsbygden och söker nya lösningar för hur service kan göras tillgänglig. Med medel från landsbygdsutvecklingsprogrammet finansierades bland annat projekt som gällde jordbrukarnas välbefinnande och arbetshälsa. Ur programmet finansierades också projekt som främjade integrationen av invandrare. Cirka 2,5 miljoner euro har avsatts för finansiering av projekten.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som genomförts inom ansvarsområdet

- Utvärdering av utvecklingsprogrammet för den ekologiska branschen
- Utvärdering av närmatsprogrammet
- Utvärdering av skärgårdspolitiken
- Genomslaget av forsknings- och utvecklingsprojekt inom programmet METSO

8.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

8.4.1 Primärproduktion

År 2018 var jordbrukets lönsamhet fortfarande svag. Växtperioden var svår på grund av de exceptionella väderförhållandena. På många håll blev skördarna tiotals procent mindre än normalt och växtperioden orsakade problem för husdjurs- och växtodlingsgårdarna särskilt i södra och västra Finland. Spannmålsskörden var klart mindre än under ett genomsnittligt år, men de andra centrala jordbruksprodukternas produktionsvolymerna hölls fortfarande stabila. Under 2018 minskade antalet gårdar med jordbruks- och trädgårdsproduktion i enlighet med den långsiktiga trenden med några procent. Samtidigt ökade den genomsnittliga gårdsstorleken. I slutet av växtperioden fattades beslut om krisåtgärder på grund av den exceptionella torkan. För att jordbruket ska återhämta sig efter lönsamhetskrisen krävs ändå att marknadsläget förbättras och jordbrukets producentpriser kommer upp.

Spetsprojektfinansieringen på 90 miljoner euro till Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera) för 2016–2018 (49 miljoner euro 2018) har använts för finansiering av konkurrensförbättrande åtgärder och forsknings- och utvecklingsprojekt. Finansieringen har särskilt använts för att stödja investeringar för ökad användning av förnybar energi och främjande av miljöns tillstånd och djurens välmående. Enligt Naturresursinstitutets [undersökning](#) om strukturutvecklingen och investeringsbehovet inom jordbruket fram till 2030 upprätthåller investeringarna inom jordbruket gårdarnas livskraft och ökar produktiviteten och den totala produktionsmängden.

Genomförandet av åtgärderna inom programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland (landsbygdsprogrammet) har framskridit bra. Delmålen fram till slutet av 2018 uppnåddes för alla indikatorer så att anslagen ur resultatreserven (6 procent av den totala landsbygdsfinansieringen) kunde säkerställas. Effektivitetsindikatorer som beskriver landsbygdsprogrammets nuläge och förändring finns på finska i Naturresursinstitutets tjänst [Agrikaattori](#).

Den finländska ekosektorn har enligt en utvärdering utvecklats väl under det nuvarande programmet för ekologisk mat: den ekologiska åkerarealen och antalet ekogårdar har ökat och försäljningen av ekoprodukter i detaljhandeln har ökat. Samarbetet inom branschen har också ökat. Närmatsprogrammet har enligt utvärderingen haft en tydlig betydelse för utvecklingen av temat närproducerad mat och incitamenten för partnerskap. De största förändringarna inom sektorn hänför sig till konsumentbeteendet och distributionskanalerna. Konsumenterna är allt mer intresserade av maten och dess ursprung, och både REKO-ringarnas och detaljhandelns popularitet som handelsplatser för närproducerad mat har ökat. Direktförsäljning är också ur producenternas synvinkel den mest lockande distributionskanalen i framtiden.

Jordbruket har bedömts stå för nästan 60 procent av fosforbelastningen från mänsklig verksamhet och för cirka 50 procent av kvävebelastningen. Utsköljning av näringsämnen orsakad av gödsel är ett problem på grund av husdjursproduktionens koncentration och separering från växtproduktionen. Under finansieringsperioden 2014–2020 har den årliga fosforbalansen etablerats på cirka fyra kilo per hektar, och kvävebalansen på cirka 47 kilo per hektar. Växthusgasutsläppen från jordbruket inom såväl jordbrukssektorn som markanvändningssektorn (LULUCF) hölls på ungefär samma nivå som året innan. Utsläppen från jordbrukssektorn härstammar från marken, djurens

matsmältning och behandlingen av gödsel. Inom LULUCF-sektorn härstammar jordbrukets utsläpp från koldioxidutsläpp från marken. Jordbruket står för cirka 90 procent av Finlands ammoniakutsläpp. Ammoniakutsläppen från jordbruket har minskat i och med den strukturella utvecklingen, det minskade antalet djur och framstegen i behandlingsmetoderna för gödsel.

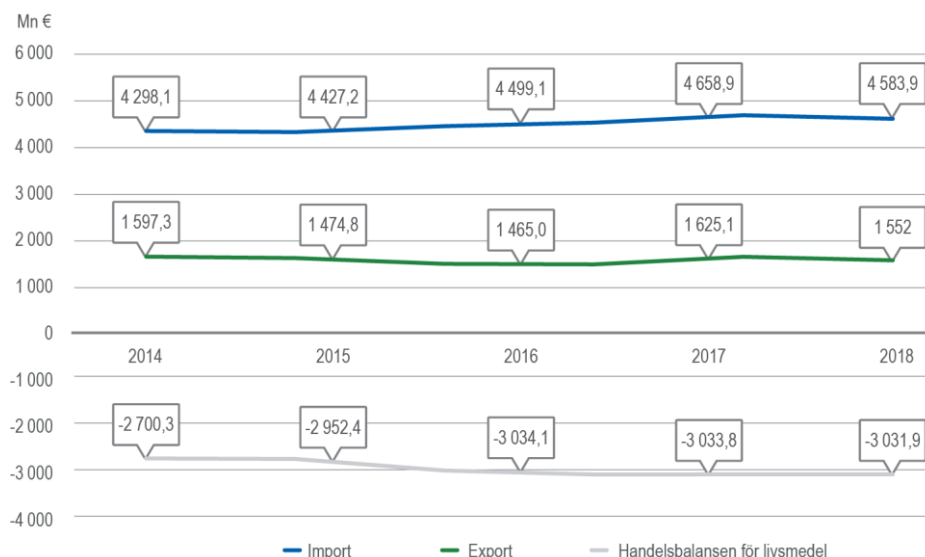
Finland har deltagit aktivt i behandlingen av de förslag som gäller reformen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. I juni 2018 publicerade kommissionen förslag till en reform av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Finlands mål om att öka subsidiariteten i planeringen och genomförandet av stödssystemet har till många delar realiserats i kommissionens förslag.

8.4.2 Livsmedelssystemet

I redogörelsen om livsmedelspolitiken (SRR 2/2017 rd) bedömdes den finländska matproduktionens konkurrenskraft, hållbarhet, marknads- och konsumentorientering och volym med avseende på försörjningsberedskapen. Under berättelseåret genomfördes redogörelsen i enlighet med genomförandeplanen bland annat genom att främja livsmedelsexporten och exportkunnandet, öka hållbarheten i offentliga livsmedelsupphandlingar och fortsätta kampanjen för att öka uppskattningen av livsmedel.

Regeringsprogrammets mål att minska underskottet i handelsbalansen för livsmedel med 500 miljoner euro har inte uppnåtts. Handelsbalansen för livsmedel påverkas förutom av det nationella arbetet även av den allmänna utvecklingen och priserna på den globala marknaden.

Figur 7. Livsmedelsimportens och -exportens utveckling

De viktigaste länderna för livsmedelsexport är fortfarande närmarknaderna (Sverige, Estland, Ryssland) och EU. Merparten av tillväxten har skett på dessa marknader.

Livsmedelsexporten främjades genom ett flertal projekt: exportprogrammet [Food from Finland](#), livsmedelssäkerhetsverkets (från och med 2019 Livsmedelsverkets) [exportverksamhet](#) och [rådgivning](#) för små- och medelstora företag, pilotfasen i en [utbildning](#) för exportkompetens, [projektet för främjande](#) av spannmålsexporten, [projektet för samordning och utveckling](#) av livsmedelsexporten, utbildningen i [marknadsföring på sociala medier](#) för havreexport samt flera projekt kring produktutveckling, kännedom om målmarknaden och exportmarknadsföring. Dessutom finansierades naturresursinstitutets webbplats [Matfakta](#) som presenterar forskningsrön om produktionsätten i Finland jämfört med andra länder.

År 2018 inleddes bland annat de första exportregistreringarna av anläggningar för produktion av modersmjölksersättning respektive fiskeriprodukter, vilket möjliggör export till Kina. Dessutom fick man exportlicens för finska ägg, äggprodukter och mjölk- och fiskeriprodukter för nya exportmarknader.

Livsmedelssäkerhetsverket och Landsbygdsverket slogs samman till det nya Livsmedelsverket den 1 januari 2019. Livsmedelsverket inrättades för att harmonisera och effektivisera styrningen av verkets ansvarsområde och livsmedelssystemet och för att livsmedelskedjans aktörer ska beaktas bättre i myndighetsverksamheten.

Djurens och växternas hälsa var fortsatt god, med undantag för de fall av den smittsamma IHN-sjukan som konstaterades vid några fiskodlingsanläggningar. Den afrikanska svinpesten sprider sig i grannländerna, men man lyckades hålla den utanför landets gränser. Tullen fick tillgång till en mathund som stöd för myndighetstillsynen. Naturresursinstitutet gjorde en utredning om byggandet av och kostnaderna för ett vildsvinsstängsel vid Finlands östgräns samt dess konsekvenser för andra vildsvinspopulationer. Resultatet blev att det inte byggs något stängsel. Vildsvinsjakten effektiviserades genom att man tillät nya jaktmetoder. Byggandet av skyddsstängsel på svingårdar understöddes. Den goda situationen beträffande djurs och växters hälsa möjliggjorde för sin del export av jordbruksprodukter från Finland.

Livsmedelsmarknadslagen trädde i kraft den 1 januari 2019. Syftet med lagen är att få livsmedelsmarknaden att fungera bättre och att trygga ställningen för de aktörer som har den svagaste positionen i livsmedelskedjan.

Regeringens propositioner om revidering av livsmedelslagen (RP 262/2018 rd) och om djurvälstånd (RP 154/2018 rd) lämnades till riksdagen hösten 2018. Bägge lagförslagen förföll våren 2019.

I samband med beredningen av EU:s förordning om gödselprodukter lyckades man behålla det finländska kadmiumundantaget och minska hälsorisken i synnerhet för små barn, vars genomsnittliga exponering för kadmium redan nu ligger på en farligt hög nivå.

En proposition som underlättar förbränning av gödsel i energiproduktionen (RP 95/2018 rd) lämnades till riksdagen, som godkände lagförslaget i oktober 2018. Lagen trädde i kraft den 15 oktober 2018.

8.4.3 Naturresursekonomi

Fiskar

De överlåtbara nyttjanderätter och aktörsspecifika fiskerikvoter inom det kommersiella fisket som infördes 2017 ledde till en strukturförändring inom fiskförädlingsindustrin, då företagen ansåg att det nya systemet ger bättre förutsättningar för att säkerställa sin tillgång till råvaror genom strategiska företagsköp.

Under berättelseåret genomförde man på initiativ av Finland åtgärder på EU-nivå som effektiviserar fiskeövervakningen i syfte att skydda Östersjöns laxbestånd. EU:s förordning om fiskekvoter totalförbjuder fiske av öring på öppet hav i Östersjön. EU-kommissionen utförde en inspektion avseende laxfisket i Polen, Sverige och Finland. Europeiska fiskerikontrollbyrån beslutade att göra laxfisket i Östersjön till en särskild prioritering under 2019. På nationell nivå effektiviserade man övervakningen av det kommersiella laxfisket genom att införa ett förfarande med förhandsanmälan som gäller återkomst från fiskeresor. På grund av detta ökade övervakningen mångfaldigt jämfört med året innan.

Skogar

Inom projektet *Skoglig information och elektroniska tjänster* utvecklades den skogliga informationens kvalitet och mobilitet samt tjänsterna på området. Skogscentralens och Naturresursinstitutets projekt som avslutades 2018 förbättrade virkesmarknadens stabilitet och inriktningen av biodiversitetsfrämjande projekt och lättade den administrativa bördan. Tack vare den stabila virkesmarknaden, det gynnsamma marknadsläget för virkesprodukter och de genomförda investeringarna ökade avverkningsvolymen för stamvirke enligt preliminära uppgifter till cirka 77 miljoner kubikmeter (2017 cirka 72,4 miljoner). Enligt de senaste uppgifterna från den nationella skogsinventeringen uppgår tillväxten i skogarna till cirka 107 miljoner kubikmeter per år. Den biologiska mångfalden främjades med hjälp av ökad METSO-finansiering och projektet för skötsel av ekonomiskogar (Monimetsä), med betoning på skogsbrukets totala hållbarhet. Närmare 1 000 yrkespersoner inom skogsbranschen har deltagit i aktiviteter och evenemang inom ramen för projektet.

Som ett led i genomförandet av EU:s LULUCF-förordning inleddes ett projekt för att fastställa referensnivån för brukad skogsmark i Finland. Referensnivån är det tal som storleken på skogarnas kolsänkor jämförs med under 2021–2025. Referensnivån bedöms under 2019 som ett led i den referentbedömning som organiseras av kommissionen och som medlemsländerna ska genomföra. *Den nationella skogsstrategin 2025* uppdaterades. I de nya åtgärderna ligger fokus på ett klimat-hållbart skogsbruk, övergång från fossila råvaror till förnybara och påverkan på EU- och internationell nivå.

Vilt

Under berättelseåret sänktes viltvårdsavgiften från 39 euro till 20 euro för personer under 18 år. Ändringen syftar till att sänka kostnaderna för jakt som hobby och att uppmuntra unga att börja jaga.

Kriterierna för beviljande av statsunderstöd till jaktvårdsföreningar ändrades för att bli mer sporrande. Statsunderstödet fastställs i fortsättningen i huvudsak på basis av verksamhetens resultat, såsom antalet utbildningar och vilttriangelinventeringar. Tidigare fördelades understöden huvudsakligen i förhållande till antalet medlemmar.

Arbetet med att uppdatera förvaltningsplanen för varg inleddes genom samarbete på bred bas och Naturresursinstitutet beviljades ett extra anslag för uppföljning av vargstammen. Jakttiderna för älg, vitsvanshjort och rådjur förlängdes för att minska antalet trafik- och plantskador och för att rikta in jakten på vinterbetesområdena.

Tyngdpunkten inom rovdjurspolitiken var att i enlighet med förvaltningsplanen för varg fortsätta jakten på varg. Besvär över stamförvaltningsjakts överensstämmelse med habitatdirektivet anfördes hos högsta förvaltningsdomstolen, som begärde ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Detta kan få konsekvenser för Finlands och hela EU:s rovdjurspolitik. År 2018 uppgick värdet av skador orsakade av stora rovdjur till sammanlagt 10 miljoner euro. Av alla skador som orsakas av rovdjur är 94 procent skador på ren. Värdet av skador orsakade av stora rovdjur på odlingar, husdjur och bin har redan under flera år hållits mellan 0,4 och 0,6 miljoner euro. Skador från 2018 ersätts under 2019, varvid den ändring i viltskadelagen som godkändes av riksdagen påverkar ersättningsbeloppet. Genom ändringen, som trädde i kraft i mars 2019, upphävdes paragrafen om ersättning för exceptionellt stora skador på ren (den så kallad Lex Halla). Ändringen minskar det totala ersättningsbeloppet med cirka 2,4 miljoner euro, vilket innebär att det totala beloppet för rovdjursersättningar torde uppgå till cirka 7,6 miljoner euro, varav 7,2 miljoner är för skador på ren.

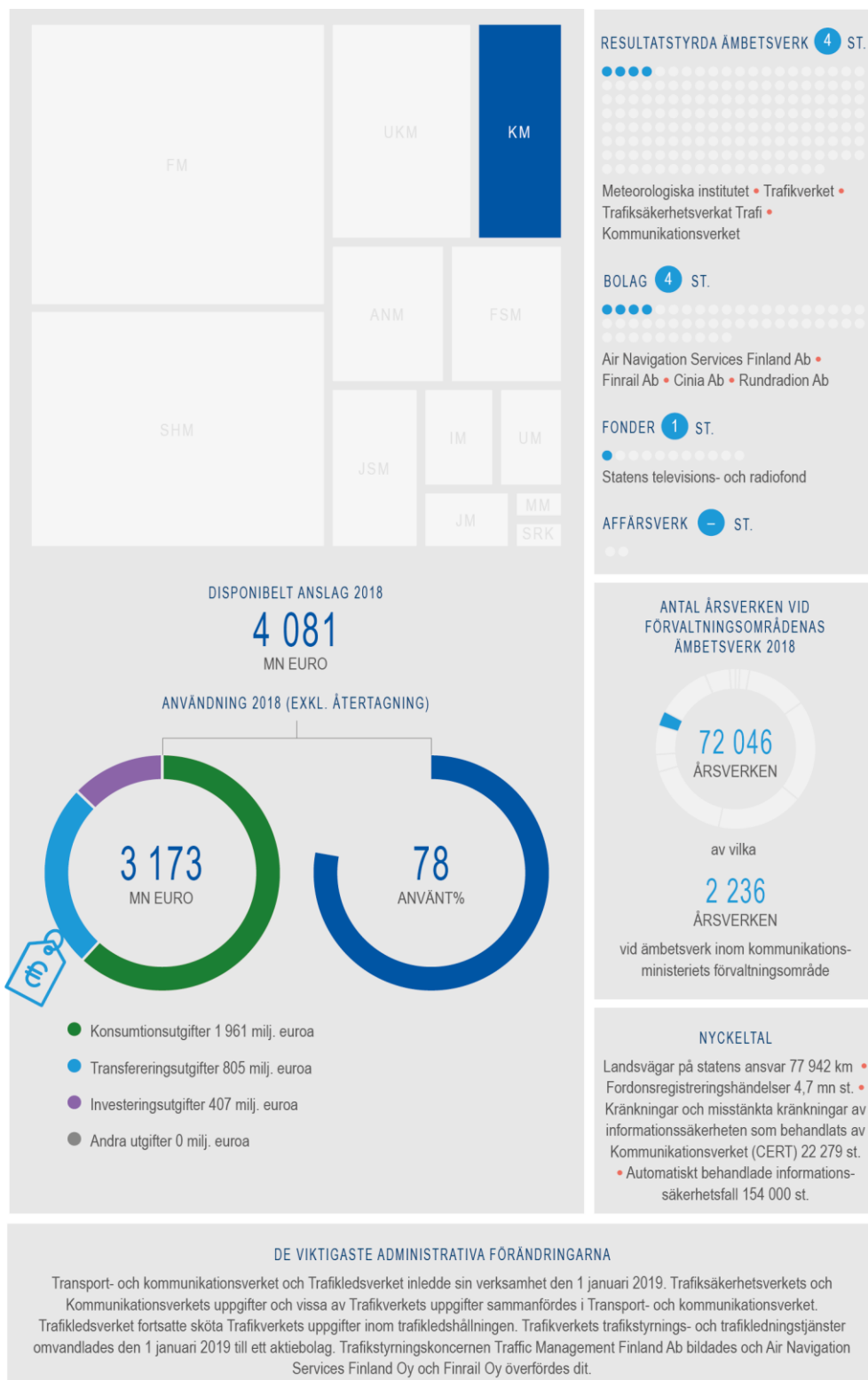
Vatten

Genom åtgärder för hantering av översvåmningsrisker minskades antalet områden med betydande översvåmningsrisk. Till exempel i Uskelanjoki i Salo tog infördes lösningar för att förhindra uppkomsten av isproppar. Områden med betydande översvåmningsrisk under 2018–2024 angavs. För

dem tillsattes nya översvämningsgrupper som har till uppgift att fastställa målen för hanteringen av översvämningsrisker, uppdatera översvämningskartorna, upprätta riskhanteringsplaner och vidta praktiska åtgärder för att minska riskerna.

För att främja exporten av vattenkunnandet ledde Finland ett samarbete mellan Kina och EU i egenskap av sekretariat för China-Europe Water Platform (CEWP). I ett bilateralt samarbete mellan Finland och Kina främjades affärsverksamhet inom blå bioekonomi för att digitalisera vattentjänster. Dessutom inledde man och fortsatte flera exportprojekt för vattensektorn där finländska företag medverkar. Till exempel ordnade man i september ett seminarium i Sydafrika för att presentera det finländska vattenkunnandet och ett flertal företagsträffar i samband med ministerns besök. I samband med CEWP:s årsmöte i Kina i november arrangerades en delegationsresa för finländska företag inom vattensektorn för att främja internationaliseringen och exporten.

9 Kommunikationsministeriet

9.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 49. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Den tekniska omvälvningen

Digitaliseringen har nått en era av integrering där allmänt tillgängliga och interoperabla lösningar accentueras. Användarna är mer medvetna än tidigare om kontrollen över sina egna uppgifter. Konsumtionen av tjänster som bygger på delnings- och plattformsekonomi ökar. Behovet av snabbare och effektivare dataöverföring har ökat.

Klimatförändringen

Den globala uppvärmningen är på väg att före mitten av det här århundradet överskrida den gräns på 1,5 grader som ansetts trygg. Åtgärderna för att minska utsläppen måste påskyndas. Samtidigt måste vi anpassa oss till klimatförändringens konsekvenser.

Den kritiska infrastrukturens funktionssäkerhet

Trafiknätets infrastruktur håller på att förfalla och servicenivån kan inte säkerställas utan en höjd finansieringsnivå och utveckling av de nuvarande finansierings- och verksamhetsmodellerna. Det blir allt viktigare att kommunikations- och informationsnäten är driftsäkra och informationsbehandlingen säker när processerna i samhället automatiseras och teknifieras. Samtidigt accentueras vikten av trafik- och kommunikationsnätens förmåga att återhämta sig.

9.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 50. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	Det går inte att trygga trafik- och kommunikationsförbindelsernas driftsäkerhet och tillgänglighet, framför allt inte vid störningar, och finansieringen och den ekonomiska styrningen av trafiksystemet kan inte tryggas.
	Lagstiftningen och nya handlingsmodeller utvecklas för att säkerställa att näten fungerar tillförlitligt. Beredskapsplanerna på förvaltningsområdet hålls uppdaterade och beredskap upprätthålls för kommunikation i kris- och undantagsförhållanden. Dessutom utarbetas planer inför allvarliga störningar. Följderna av skador som orsakas av väderförhållanden och naturfenomen minimeras och återhämtningen påskyndas genom väderprognoser av hög kvalitet. Olika modeller och alternativ utreds och förslag läggs fram för att säkra en tillräcklig service- och finansieringsnivå för trafiksystemet.
2	De möjligheter som den tekniska omvälvningen medför utnyttjas inte.
	Genom kontinuerlig utvärdering och utveckling av författningsmiljön säkerställer man en miljö som möjliggör nya lösningar. Genom en öppen dialog med intressenterna tar man fram och kommunicerar en nödvändig kunskapsbas som gör det möjligt att införa nya service- och verksamhetsmodeller. Genom en strategi för digital infrastruktur främjas tillämpningen av nya tekniker. På internationell nivå påverkar man spelreglerna i EU:s dataekonomi och EU-kommissionens initiativ om cybersäkerhet samt regleringen av integritetsskyddet vid elektronisk kommunikation. Tillgången till data och rättigheter att använda uppgifterna utökas.
3	Man misslyckas med att införa och främja ny teknik, bioekonomi och rena lösningar och förnya prissättningen av trafiken. Energieffektiviteten inom trafiken förbättras inte i enlighet med målen.
	För att förnya prissättningen av trafiken och beskattningen tar man fram olika lösningsmodeller. Med hjälp av tidsbegränsade, rätt dimensionerade stöd och övrig ekonomisk styrning medverkar man till att bilparken förnyas och elbilar och alternativa drivmedel blir vanligare. De åtgärder vidtas som fastställts i programmet för att främja gång och cykling samt i energi- och klimatstrategin och den klimatpolitiska planen på medellång sikt. Vid ledningen av förvaltningsområdet och konsekvensbedömningen av lagstiftningsprojekt beaktas miljökonsekvenserna av mobilitet och transporter.

Tabell 51. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk		1	3	
	Betydande	2			
	Måttlig				
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

9.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 52. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

Innovativa kommunikations- och trafik tjänster upprätthåller välfärden och skapar hållbar tillväxt och en nationell konkurrensfördel. Prioriteringar inom förvaltningsområdet som förverkligar effektmålen är marknaden och tjänsterna i fråga om trafik och kommunikation, energireformen inom trafiksektorn samt livskraftiga medier.

God	Genom att revidera lagstiftningen har man skapat förutsättningar för att verksamhetsmodeller och tjänster ska kunna utvecklas och eliminerat hinder för tillträde till marknaden. Lagen om transportservice har medfört incitament för utvecklingen av nya tjänster och system. Tjänsterna och prissättningsmodellerna verkar ha blivit mångsidigare. Utsläppen från trafiken har minskat, vilket till största delen förklaras av variationerna i den mängd biodrivmedel som använts i trafiken. De styrmetoder och modeller för prissättning av trafiken som tillämpas för närvarande har inte lett till tillräckliga förändringar i bilparken eller trafikens utveckling i förhållande till målen. Åtgärderna som gäller mediebranschen har bidragit till att trygga en mångsidig nyhetsförmedling och ett varierande innehåll.
-----	---

Genom utnyttjande av information uppkommer ny affärsverksamhet samt användarorienterade och tillförlitliga tjänster. Prioriteringar inom förvaltningsområdet som förverkligar effektmålen är utnyttjandet av information och affärsmöjligheter samt förtroendet för de digitala tjänsterna.

God	Informationsregleringen i lagen om transportservice har skapats för att främja digitaliseringen av näringslivet, skapa tillväxtförutsättningar och möjliggöra ny affärsverksamhet. Med stöd av informationsregleringen har väsentlig information om mobilitetstjänster gjorts tillgänglig så att den kan utnyttjas av andra aktörer. Förutsättningarna för att utnyttja stordata och mina data har ytterligare förbättrats. Förutsättningarna för att utnyttja automatisering och robotteknik och förutsättningarna för interoperabla trafiksystem har förbättrats. Finland hör fortfarande till de främsta länderna i världen när det gäller nivån på informationssäkerheten, men företagens beredskap inför digitala säkerhetshot har i många branscher upplevts vara otillräcklig.
-----	---

Trafik- och kommunikationsnäten skapar förutsättningar för utveckling och förnyelse i samhället. Prioriteringar inom förvaltningsområdet som förverkligar effektmålen är trafik- och kommunikationsnäten samt finansieringen och den ekonomiska styrningen av trafiksystemet.

Försvarlig	Tack vare programmet för det eftersatta underhållet ökade inte det eftersatta underhållet i trafikinätet jämfört med året innan, trots att trafikinätet fortsatte förfalla. Trafikinätets servicenivå kan inte säkerställas med den nuvarande finansieringsnivån och de nuvarande finansierings- och verksamhetsmodellerna. För att öka effekten behövs en mer långsiktig och övergripande planering för att utveckla trafik- och kommunikationsnäten. Det här beaktas i arbetet med den riksomfattande trafiksystemplanen som ospänner 12 år. Trots stödprogrammet för bredbandsnätet har Finland blivit efter i internationell jämförelse när det gäller det fasta bredbandsnätets täckningsgrad. Det finns brister i täckningen både i stadsregioner och i glesbygdsområden.
------------	---

Hållbar utveckling

När det gäller genomförandet av handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling är kommunikationsministeriets roll framför allt att vidta åtgärder för att minska utsläppen från trafiken (i synnerhet från vägtrafiken) och skapa en författningsmiljö genom att utveckla förutsättningar för nya, digitala tjänster baserade på nyttjande av data. På förvaltningsområdet genomförs också mål som ingår i fokusområdet ett koldioxidneutralt och resurssmart Finland i handlingsprogrammet

Agenda 2030 genom att man stöder konsumenternas miljövänliga mobilitets- och fordonsval samt energieffektiva fordonsanskaffningar i den offentliga sektorn och företagen.

Trafiksäkerheten främjas genom en ansvarsfull, förebyggande utveckling av trafiksystemet utifrån riskanalys. Verksamheten är långsiktig och förvaltningsövergripande. I trafiksäkerhetsarbetet utnyttjas också de möjligheter som digitaliseringen och automatiseringen medför.

Åtgärdsprogrammet [Digitala transport- och kommunikationstjänster görs tillgängliga](#) innehåller flera åtgärder som förvaltningsområdets ämbetsverk genomför och som har beaktats i deras resultatmål. Åtgärderna handlar bland annat om att ta hänsyn till tillgängligheten inom förvaltningsområdet för trafik och kommunikation i dess dagliga arbete, förtydliga lagstiftning och anvisningar, förbättra tillgången till tillgänglighetsinformation och medvetenheten hos producenterna av mobilitetstjänster, främja lättanvända och tillgängliga e-tjänster samt utveckla nya, mer lättanvända tjänster genom försök med sakernas internet och robotteknik. En åtgärd är också att underlätta vardagen för personer som ännu inte kan använda e-tjänster. Tillgänglighetsstatistik finns på webbplatsen [Liikenne-fakta.fi](#).

Stöd för utsläppssnåla fordon har införts för att uppnå utsläppsminskningarna i trafiken. År 2018 utarbetades ett [program för att främja gång och cykling](#) med målet att öka antalet gång- och cykelresor med 30 procent fram till 2030. Den arbetsgrupp för klimatpolitiken inom transportsektorn (ILMO45) som tillsattes 2018 föreslog i sin [rapport](#) olika sätt att helt eliminera växthusgasutsläppen från trafiken fram till 2045. En koldioxidfri trafik bygger på utsläppsfria och utsläppssnåla bilar och förnyelsebara drivmedel, färre körda kilometer med personbilar samt hållbara färdvägar.

För att främja utsläppsminskningarna har påverkansarbete bedrivits inom EU i samband med utsläppskraven för nya fordon och kraven på offentliga fordonsupphandlingar. Inom internationella sjöfartsorganisationen IMO har man arbetat för utsläppsminskningar i sjötrafiken. När det gäller flygtrafiken har man deltagit i den fortsatta beredningen av klimatkompensationssystemet för den internationella flygtrafiken (CORSIA).

Totalrevideringen av lagstiftningen om transport, service och marknad (lagen om transportservice) stöder ökningen av nya mobilitetstjänster så att miljövänlig mobilitet blir något vardagligt. I takt med att de nya servicelösningarna etableras ökar de trafiksystemets energieffektivitet och möjliggör en effektivare användning av kapaciteten till exempel med hjälp av intelligent ruttplanering och servicelösningar som är baserade på delnings- och plattformsekonomi. Lagprojektet har avancerat till den tredje etappen, som fokuserar på digitaliseringen av logistiken. Digitaliseringen och utnyttjandet av data skapar bättre förutsättningar för en hållbar utveckling.

9.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

9.4.1 Trafik och kommunikation som tjänst

Marknaden och tjänsterna för trafik och kommunikation

Lagen om transportservice (320/2017) möjliggör en ny typ av databaserade, användarorienterade tjänster som kombinerar olika transportformer. Avregleringen har skapat förutsättningar för ökad konkurrens och en konsumentorienterad verksamhet. Den första och största delen av den andra etappen av lagen om transportservice trädde i kraft 2018. Riksdagen godkände de bestämmelser som ingick i projektets tredje etapp i februari 2019. Största delen av ändringarna träder i kraft i mars 2019 och vissa delar i januari 2020. Lagens första etapp möjliggjorde nya databaserade och användarorienterade tjänster som kombinerar olika transportformer. I den andra etappen inkluderades

utöver vägtrafiken också de övriga transportformerna, och förutsättningarna för digitalisering av transporttjänster och utnyttjande av information förbättrades. I den tredje etappen har man främjat uppkomsten av en digital miljö i logistiksektorn och skapat förutsättningar för nya effektiviserande innovationer och automatisering i branschen.

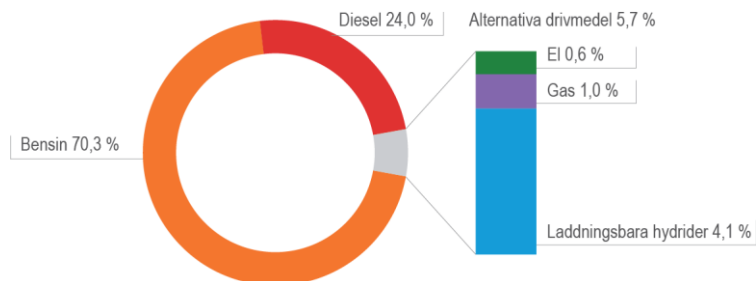
De första konsekvenserna av lagen om transportservice har i hög grad motsvarat förväntningarna. Tillhandahållarna av mobilitetstjänster har öppnat upp gränssnitt med väsentlig information och även börjat öppna försäljningsgränssnitt. Enligt responsen från aktörerna har lagen sporrat dem att utveckla nya tjänster och system. Det behövs dock fortfarande ett tätare samarbete mellan aktörerna. Antalet företag och förare i taxibranschen har ökat avsevärt. Även tjänsterna och prissättningsmodellerna verkar ha diversifierats. Maximipriserna för taxitjänster är inte längre reglerade. Konsekvenserna av lagstiftningens första etapp beskrivs i [uppföljningsrapporten om lagen om transportservice](#). Enligt Statistikcentralens prisuppföljning av de största aktörerna i taxibranschen har taxipriserna stigit med cirka sju procent sedan lagen om transportservice trädde i kraft och fram till januari 2019. Kommunikationsministeriet fortsätter följa upp konsekvenserna av lagen om transportservice i samarbete med transport- och kommunikationsverket. Nästa samlade rapport om lagens konsekvenser kommer 2022.

Under 2018 har järnvägstrafiken ytterligare öppnats för konkurrens. Avsikten är att under 2020-talet avstå från VR-Group Ab:s (VR:s) ensamrätt att trafikera Finlands bannät. Öppnandet av konkurrensen kommer att inledas i regionaltågstrafiken i södra Finland. VR och Kommunikationsministeriet har kommit överens om en färdplan för den första fasen i avregleringen, och VR har i enlighet med planen bolagiserat sin underhållsverksamhet. I anslutning till konkurrensutsättningsprocessen har ministeriet beställt expertutredningar om till exempel materiel, prognoser för trafikefterfrågan, VR:s bolagsarrangemang och biljettsamarbetet mellan operatörerna. Det helt statsägda aktiebolaget Nordiska Järnvägar Ab bildades i enlighet med regeringens finanspolitiska ministerutskotts ståndpunkt från den 1 februari 2019 och statsrådets beslut från den 14 februari 2019 för att utveckla järnvägsbranschen på ett övergripande sätt, öppna den för konkurrens och främja stora investeringar i spårtrafik.

Energireformen inom trafiksektorn

Jämfört med situationen 2005 ska utsläppen från trafiken enligt Parisavtalet ha minskat med hälften fram till 2030. Enligt statsrådets redogörelser om den nationella energi- och klimatstrategin (SRR 7/2016 rd – RSk 12/2017 rd) och den klimatpolitiska planen på medellång sikt (SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd) är de effektivaste medlen för att minska utsläppen att förbättra trafiksystemets och kommunikationsmedlens energieffektivitet samt öka den relativa andelen alternativa bränslen i trafiken. Den klimatpolitiska arbetsgrupp (ILMO45) som kommunikationsministeriet tillsatte i april 2018 föreslog olika sätt att helt eliminera växthusgasutsläppen från trafiken fram till 2045. Arbetsgruppen för klimatpolitiken inom transportsektorn lämnade sin [slutrapport](#) i december 2018.

Antalet personbilar som utnyttjar alternativa drivmedel är trots den positiva trenden (2,6 procent och 5,7 procent 2018) fortfarande litet. Under 2018 registrerades nästan 7 000 personbilar som utnyttjar alternativa drivmedel då det målsatta antalet var 8 800. Vid ingången av 2018 infördes en temporär skrotningspremie, ett anskaffningsstöd för elbilar och ett konverteringsstöd för etanol- och gasbilar. Målet är att öka den relativa andelen alternativa drivmedel och sänka bilparkens genomsnittliga ålder.

Figur 8. Andelen första registreringar av personbilar enligt drivmedel

Källa: Transport- och kommunikationsverket

En livskraftig mediebransch

Under berättelseåret utarbetades statsrådets principbeslut om ett mediepolitiskt program för att förbättra mediebranschens verksamhetsförutsättningar. Programmet ska säkerställa mångfalden på det finländska mediefältet och förutsättningarna för att producera journalistik. Åtgärderna stöder ansvarsfulla medier, stärker mediefostran, motverkar spridning av desinformation och utvecklar tillgängligheten. Åtgärderna inkluderar bland annat en sänkning av momssatsen för elektroniska tidningar och böcker till samma nivå som för de tryckta versionerna, ett så teknikneutralt och flexibelt genomförande som möjligt av EU-rättsakter som gäller medier (till exempel direktivet om audiovisuella medietjänster) och beaktandet av mediefostran i yrkesutbildningen. Under berättelseåret reserverades ett anslag på 1,5 miljoner euro för att stöda en nationell nyhetsbyrå, och 2019 beviljades anslaget som statsunderstöd till Finska Notisbyrå Ab FNB.

Radions programkoncessioner för den tioårsperiod som börjar vid ingången av 2020 beviljades. Programkoncessioner beviljades också för nya aktörer. I koncessionsbesluten betonades bland annat kontinuitet och förmåga till långsiktig affärsverksamhet för att säkerställa en förutsägbar radioverksamhet och skapa en stabil miljö för branschen och aktörerna. Ambitionen var också att trygga verksamhetsförutsättningarna för nya och mindre aktörer, till exempel lokala radiostationer.

9.4.2 Digital information – en välfärds- och tillväxtkälla

Att utnyttja information samt affärsmöjligheter

Öppna trafik- och kommunikationsdata som kan överföras är en nödvändighet för utvecklingen av tjänster och affärsverksamhet. I enlighet med statsrådets principbeslut om nyttjande av data inom affärsverksamhet främjades nyttjandet av stora datamängder (stordata) och affärsverksamheten samt utvecklingen av människocentrerad hantering av data (mina data).

Informationsregleringen enligt lagen om transportservice har möjliggjort resekedjor och helt nya typer av multimodala transporttjänster för konsumenterna, förbättrat kundorienteringen i transporttjänsterna och främjat en smidigare interoperabilitet på transportmarknaden. Väsentlig information om tjänsteleverantörernas mobilitetstjänster gjordes tillgänglig så att den kan utnyttjas av andra aktörer. Samtidigt gjordes uppgifterna i myndigheternas trafikregister tillgängliga så att de bättre kan utnyttjas av tjänsteleverantörerna. Sedan ingången av januari 2019 ska tjänsteleverantörerna också erbjuda möjligheten att utnyttja användarkonton och rabatter i olika köpkanaler. I tjänstekatalogen för mobilitetstjänster, som är avsedd för dem som utvecklar mobilitetstjänster, deltar nästa 6 000 företag i tjänsteproduktionen. Nästan 2 500 tjänster har anmälts till katalogen.

Våren 2018 utfärdade statsrådet ett [principbeslut](#) om en utvecklingsplan för att stärka digitaliseringen inom logistiken och transportsektorn samt i hamnarna. Den nationella [genomförandeplanen](#) för digitaliseringen av logistiken verkställs som bäst, och fram till 2020 ska nya handlingsmodeller tas fram för att möjliggöra ett avsevärt bättre informationsflöde i transportkedjorna än i dag. Genom utvecklingsplanen eftersträvas en högre effektivitet och lägre kostnader för logistiktjänsterna.

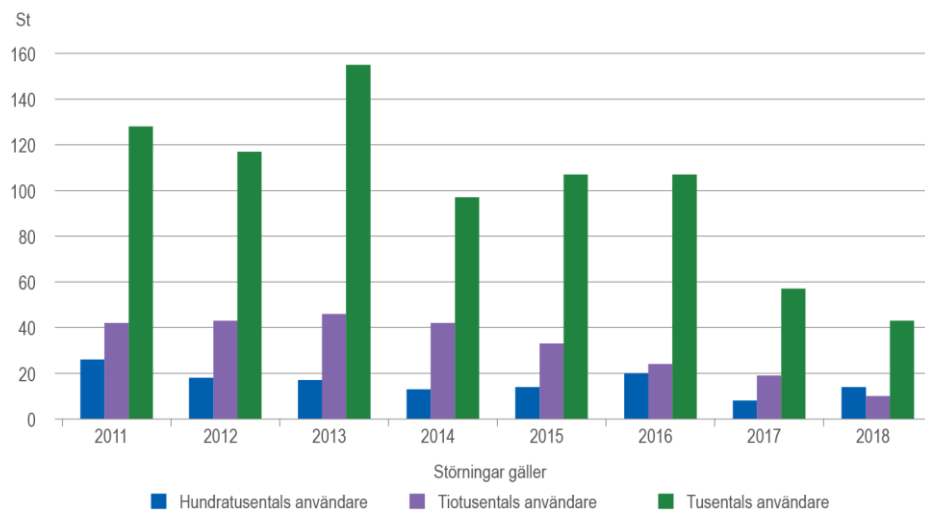
Finlands ambition är att gå i bräschen för automatiseringen inom transportsektorn, säkerställa den bästa möjliga lagstiftnings- och verksamhetsmiljön för utvecklingen av verksamheten samt öka innovationerna och affärsverksamheten i anslutning till robotteknik och automatisering och utnyttjandet av dem överallt i samhället. [Färdplanen för utvecklingen av automatisering och robotisering inom transportsektorn 2017–2019](#) är i huvudsak genomförd vid utgången av 2018.

[Åtgärdsprogrammet för satellitnavigering](#) ska bidra till ett effektivt utnyttjande av satellitnavigering på olika samhällsområden, särskilt inom automatiserade transporter. Programmet ska också göra rymdbranschen i Finland attraktivare och stärka tillväxtförutsättningarna för investeringar, omsättning och sysselsättning i rymdbranschen. På nordliga och arktiska breddgrader medför det geografiska läget utmaningar när det gäller att utnyttja exakt positionering fullt ut. Betydelsen av exakt positionering accentueras i och med nya trafik tjänster och automatiserade lösningar i transportsektorn. Nya trafiklösningar och ett effektivare utnyttjande av informationen om trafikförhållandena har också en betydande effekt i arbetet för att motverka klimatförändringen.

Förtroende för digitala tjänster

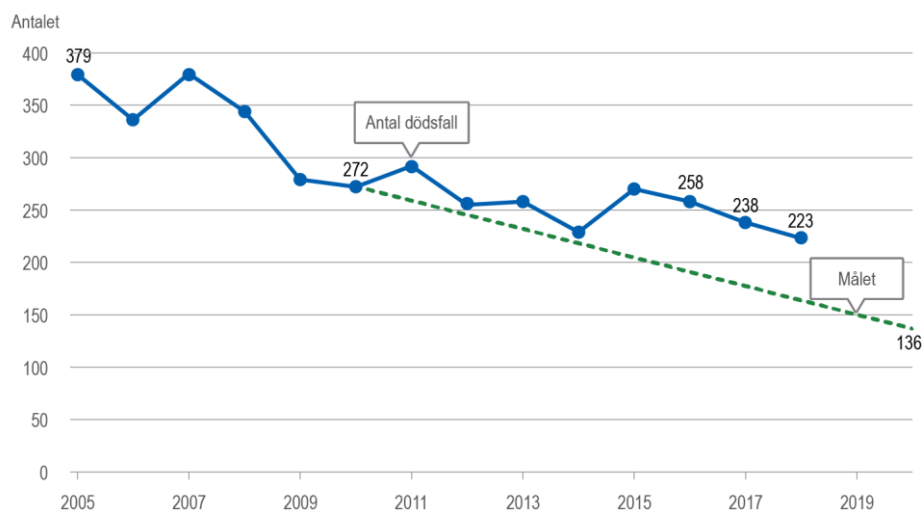
Den nationella informationssäkerhetsstrategins genomförande har förbättrats genom att integritetsskyddet och skyddet för konfidentiell kommunikation har stärkts, och lagstiftningen om hanteringen av informationssäkerhetsrisker har utvecklats inom trafik- och kommunikationssektorn. Lagändringarna som förbättrade informationssäkerheten i de centrala samhällstjänsterna trädde i kraft i maj 2018. I mars 2019 godkände riksdagen ändringar i lagen om stark autentisering som bidrar till utvecklingen av marknaden för elektronisk identifiering. En konkurrensutsatt marknad för identifieringstjänster innebär framför allt säkrare och enklare identifieringsprocesser för konsumenterna. I fortsättningen är det enklare än tidigare för användarna att välja ett identifieringssätt som passar deras behov och använda det i många olika tjänster. Regleringen bidrar också till att prissättningen mellan leverantörerna av identifieringstjänster inte blir ett hinder för utvecklingen av nya tjänster.

Antalet betydande funktionsstörningar i kommunikationsnäten har sjunkit sedan 2013. Antalet minskade kraftigt under 2017 och 2018. Förändringen förklaras i synnerhet av ändringar som teleföretagen gjort i sina nät och av det förbättrade samarbetet mellan elnätbolagen och teleföretagen. Tack vare ändringarna i telenäten och förvaltningen av dem drabbar störningarna inte längre lika stora områden som tidigare och teleföretagen kan åtgärda störningarna snabbare.

Figur 9. Kommunikationsnätets funktion och antalet allvarliga störningar i funktionen 2010–2018

Källa: Transport- och kommunikationsverket

Av alla trafikformer står vägtrafiken för flest allvarliga olyckor. Antalet dödsfall i vägtrafiken har minskat under 2010-talet, men klart mindre än målet, som var att halvera dödsfallen (högst 136 år 2020). Enligt preliminära uppgifter omkom 223 personer i vägtrafiken 2018, vilket är cirka 10 fler än 2017. Antalet skadade har minskat i enlighet med målet (5750 år 2020). Antalet skadade personer 2018 var enligt de preliminära uppgifterna 5 286. Finland ligger efter Sverige när det gäller säkerheten i vägtrafiken. I relation till folkmängden dör cirka en tredjedel färre personer i vägtrafiken i Sverige än i Finland.

Figur 10. Antalet döda i trafiken i relation till målet

Källa: Statistikcentralen (preliminära uppgifter 2018)

Revideringen av vägtrafiklagen ska göra trafiken smidigare och ta hänsyn till miljöaspekter. Den reviderade lagen träder i kraft den 1 juni 2020. Lagstiftningen uppdateras och samtidigt skapas beredskap för de möjligheter som automatiseringen och digitaliseringen medför. Reformen är ett led i genomförandet av statsrådets principbeslut om vägtrafiksäkerheten. Nästan alla åtgärder i principbeslutet är redan genomförda.

9.4.3 Infrastruktur som grund för tillväxt

Trafik- och kommunikationsnät

Målen för trafikledernas skick uppnåddes inte. En avsevärd del av landsvägsbroarna är så gamla att de behöver totalrenoveras och finansieringen för bastrafikledshållningen räcker inte för att helt åtgärda det eftersatta underhållet av broarna. Antalet belagda vägar i dåligt skick har ökat sedan 2017. Finansieringen för programmet för det eftersatta underhållet användes 2018 knappt alls för beläggning av vägar, utan satsades i stället på tyngre åtgärder. Bannätets konditionsindex förblev på samma nivå som föregående år.

Inte heller i fråga om rese- och transportkedjornas funktion uppnåddes målen. Förseningarna i tågtrafiken på grund av banhållningen har fortsatt öka. Det här förklaras bland annat av det stora antalet banarbeten som påverkat trafiken, av utrustningsfel i baninfrastrukturen och av bankomponenternas skick. Den genomsnittliga väntetiden inom vintersjöfarten var något längre än året innan, men ligger nära målet för servicenivån, som är fyra timmar. De årliga variationerna beror närmast på hur utmanande förhållandena är under vintern.

Tabell 53. Trafikledsnätets servicenivå

	Utfall			Mål	Utfall
Trafikledernas skick	2015	2016	2017	2018	2018
Landsvägs- och järnvägsbroar i dåligt skick, antal	730	750	734	800	820
Belagda vägar i dåligt skick (det livligt trafikerade nätet/annat nät), km	950/ 5 200	950/ 5 600	728/ 5910	750/ 6300	853/ 6 163
Konditionsindex för bannätet	95	97	98	96	98
Fasta säkerhetsanordningar i dåligt skick i farleder för handelssjöfarten längs kusten och på inre vattenvägar, %	8	6,9	8,9	8,5	8,8
Rese- och transportkedjornas funktion	2015	2016	2017	2018	2018
Förseningar i fjärrtrafiken orsakade av banhållningen, maximalt % (andel tåg i fjärrtrafik som var 5 minuter försenade vid ankomsten till ändstationen)	5,6	5,14	8,7	4	9,1
Förseningar i närtrafiken orsakade av banhållningen, maximalt % (andel tåg i närtrafik som var 3 minuter eller mer försenade vid avgångs- eller ändstationen)	2,7	2,62	3,2	1,5	3,7
Väntetid inom vintersjöfarten, timmar i genomsnitt	4,97	3,41	3,91	4,0	4,28

Källa: Trafikledsverket

Revideringen av lagen om enskilda vägar (560/2018) har gjort lagstiftningen tydligare, bidragit till att stöda uppkomsten av ny näringsverksamhet och tryggt trafikmöjligheterna för bosättningen vid enskilda vägar samt transporterna inom näringslivet. Lagen om trafiksystem och landsvägar (503/2005, 572/2018) trädde i kraft den 1 augusti 2018. Lagen innehåller bestämmelser om den riksomfattande trafiksystemplanen och allmänt om den regionala trafiksystemplaneringen. Förordningen om huvudlederna och om deras servicenivå (933/2018) anger servicenivån för huvudleder, resor och transporter. Förutom trafikmängderna har även regional tillgänglighet och internationella förbindelser beaktats när huvudlederna definierats.

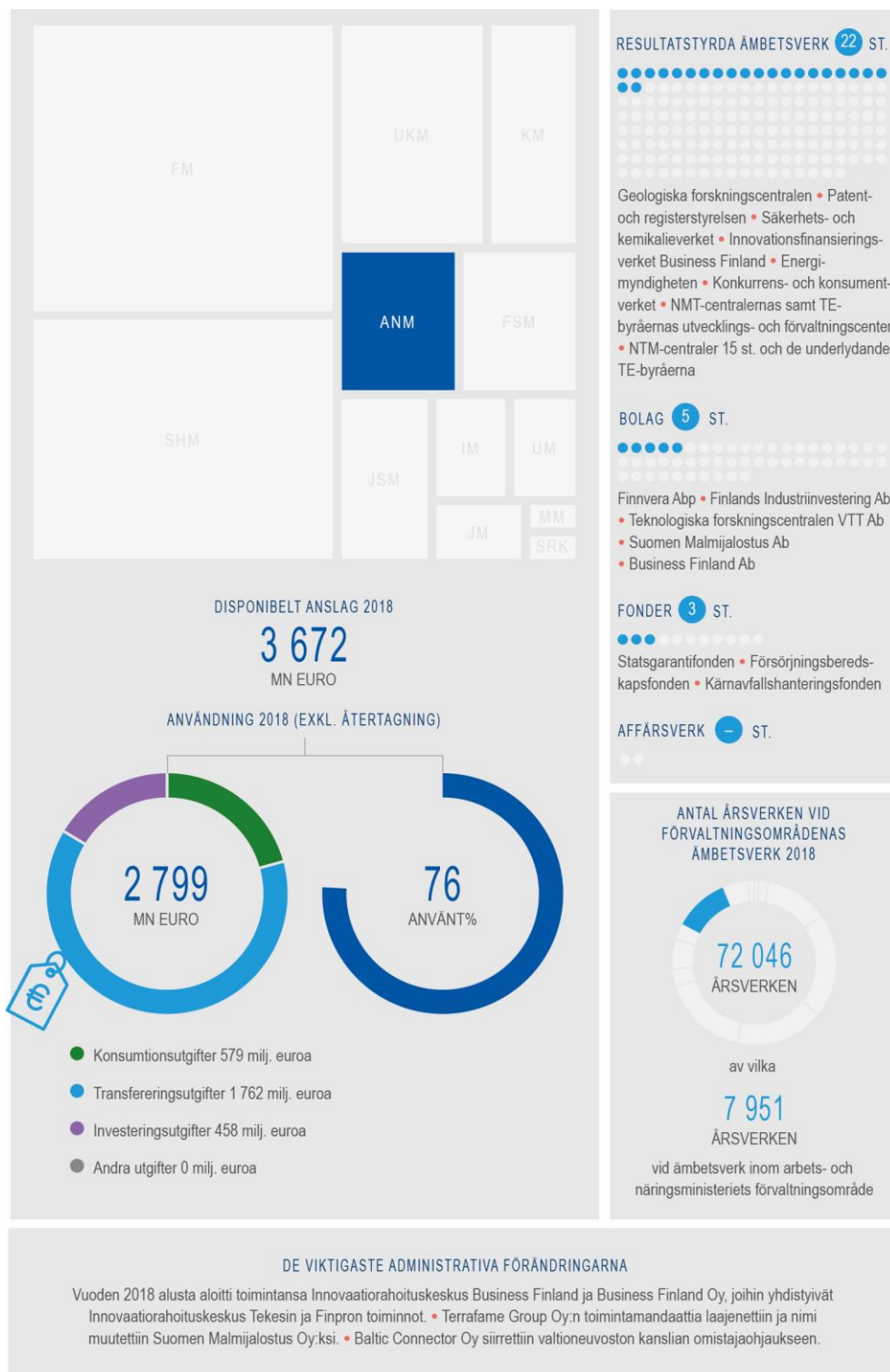
I syfte att främja digitala tekniker och en tillväxtmiljö för digital affärsverksamhet publicerades en ny [strategi för digital infrastruktur](#). Strategin gäller åtgärderna för att främja uppbyggnaden av fiberoptiska bredbandsnät och innehåller riktlinjer för införandet av den femte generationens kommunikationsnätverk (5G). Hösten 2018 utauktionerades koncessionerna för frekvensområdet 3,5 gigahertz. Frekvenserna kan utnyttjas för att tillhandahålla 5G-förbindelser i hela Fastlandsfinland. Arbetet med att bygga näten förväntas börja under 2019.

Det finns fortfarande utmaningar både i städer och glesbygdsområden när det gäller det fasta bredbandsnätets täckningsgrad. En lagändring gav tilläggstid för byggandet av förbindelser som finansieras genom stödprogrammet Snabbt bredband. Bredbandsutvecklingen syns i synnerhet i form av snabbare förbindelser. I det fasta nätet har cirka en tredjedel av anslutningarna en hastighet på 100 megabit i sekunden, och kan alltså användas för att mycket mångsidigt utnyttja de befintliga bredbandstjänsterna. Över hälften av hushållen har möjlighet att skaffa en fast anslutning med en hastighet på 100 megabit per sekund. Snabba bredbandsförbindelser är en nödvändighet för att säkerställa tillgången till digitaliserade tjänster och funktioner i hela landet. I februari 2018 öppnades webbplatsen [Bredbandsinfo.fi](#), som innehåller information om olika tekniker och tillgänglig finansiering för snabba nätförbindelser. På webbplatsen hittar man information om tillgången till bredband i olika delar av landet och exempel på vilka möjligheter digitaliseringen medför när nätförbindelserna är snabba.

Finansiering och ekonomisk styrning av trafiksystemet

Av betydelse för trafiknätet var att ökningen i det eftersatta underhållet, som totalt uppgår till 2,5 miljarder euro, kunde stoppas tills vidare med en tilläggsfinansiering på 600 miljoner euro för 2016–2018, 334 miljoner euro som överförts från momentet för utvecklingsprojekt till bastrafikledshållningen och med andra tilläggsanslag. Den parlamentariska arbetsgrupp som försökt lösa utmaningar i anslutning till finansieringen av det eftersatta underhållet och framtidens investeringsbehov publicerade sin [slutrapport](#) i februari 2018. Också den parlamentariska arbetsgrupp som styrte beredningen av den riksomfattande trafiksystemplanen som omspanner 12 år publicerade sin slutrapport i december 2018. Den lämnades i februari 2019 som en redogörelse till riksdagen (SRR 8/2018 rd – RSk 44/2018 rd). De parlamentariska grupperna fastslog ett långsiktigt finansieringsbehov på 300 miljoner euro för bastrafikledshållningen och ett behov av att öka anslagsnivån också för utvecklingsprojekt till cirka en miljard euro på årsnivå samt utnyttja alternativa finansieringsmodeller för att genomföra projekten.

10 Arbets- och näringsministeriet

10.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 54. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Klimatförändringen

Internationella avtal och EU-bestämmelser förutsätter nedskärningar i utsläppen av växthusgaser. I samarbete med andra förvaltningsområden planeras och införs nödvändiga instrument för att på ett kostnadseffektivt sätt minska utsläppen särskilt inom sektorer som står utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter. Energieffektivitet och förnybara energikällor främjas.

Befolkningsstrukturen och urbaniseringen

Befolkningen blir äldre och koncentreras i städerna. Urbaniseringen medför utmaningar, men också avsevärda tillväxt- och välfärdseffekter. Det behövs livskraftiga tillväxtcentra och innovationsmiljöer. Därför är det viktigt att attrahera internationella experter. Det bör finnas sysselsättningstjänster och utbildningsmöjligheter som utvecklar befolkningens kunskaper. De stora städernas roll som drivkraft för ekonomin ökar. Den nationella stadspolitikerna måste preciseras så att den tacklar de kommande förändringarna.

Förändringarna i arbetslivet

Produktionen blir effektivare och arbetets oberoende av plats och tid ökar, och arbetskraftens kompetenskrav kan förändras även med kort varsel. Risken är att utbudet på kompetent arbetskraft minskar och att utbud och efterfrågan inte möts. Dessutom blir gränssnittet mellan arbete och företagande otydligare så att till exempel lagstiftningen och den sociala tryggheten behöver ses över.

Den tekniska omvälvningen

Särskilt databaserade lösningar, artificiell intelligens och en digital plattformsekonomi blir viktigare. De databaserade lösningarna och digitaliseringen spelar en central roll i förnyandet av tillväxttjänsterna. De största konsekvenserna av digitalisering, artificiell intelligens och maskininlärning i företagsverksamheten och arbetslivet ligger fortfarande framför oss.

10.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 55. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	Beredskap saknas inför omvälvningarna i arbetslivet.
	Matchningsproblemen på arbetsmarknaden har ökat och den bristande tillgången till arbetskraft försämrar företagens tillväxtmöjligheter. För att upprätthålla riskberedskapen utvecklas flexibel och arbetslivsorienterad kompetens, införs sektorsövergripande handledningstjänster och påskyndas den arbetsrelaterade invandringen.
2	Exportfinansieringsmarknadens funktion störs.
	Statens befogenheter för exportfinansiering har höjts och ansvarsstocken växer. Risken är att buffertfondmedlen som uppgår till 1,4 miljarder euro inte räcker till för att täcka eventuella borgensförluster även om Finnvera Abp:s och statsgarantifondens buffertmedel enligt riskbedömningskalkylerna är tillräckliga. För att upprätthålla riskberedskapen utvecklar man Finnveras riskhanteringssystem och upprätthåller buffertfonder, och Statskontoret vidtar skyddsarrangemang för stora exportprojekt.
3	Innovations- och näringspolitiken tappar effekt och förmåga att reagera på näringslivets behov.
	Business Finland -reformen misslyckas, vilket leder till att personal- och kundnöjdheten minskar och de offentliga åtgärdernas effekt på forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten, ekosystemutvecklingen och internationaliseringen försvagas. Riskberedskapen upprätthålls genom resultatstyrning och vid behov snabba korrekturåtgärder. Teknologiska forskningscentralen VTT Ab:s förmåga att utveckla nytt kunnande och ny teknik försämrades till följd av minskad offentlig finansiering, vilket ledde till färre inhemska och utländska kunder. Risken hanterades genom att utveckla bättre beredskap att utnyttja EU:s finansiering för forskningsprogram. Finansieringen till Business Finland och Teknologiska forskningscentralen VTT Ab ökade under berättelseåret.
4	Begränsningarna i utnyttjandet av biomassa har stora konsekvenser för skogs- och energisektorerna.
	I EU har bestämmelser trätt i kraft som påverkar utnyttjandet av skogsbiomassa i skogsindustrin och produktionen av biobränslen och energi. Ett centralt mål i EU:s bioekonomiska strategi bör vara att öka mervärdet i bioekonomin. Riskberedskapen upprätthålls genom att man försöker ta sig an frågan ur ett alleuropeiskt perspektiv utan att alltför starkt betona skogsaspekten. I stället framhäver man de regionala skillnaderna i biomassa och skillnaderna i användningsbehovet.

Tabell 56. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk			3	
	Betydande	2	1, 4		
	Måttlig				
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

10.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 57. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

En internationellt konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för näringslivet stöds genom att utveckla både kapitalmarknaden för och innovationsfinansieringen till företagen.

God	Business Finlands (BF) finansieringsinstrument och rådgivningstjänster har uppmuntrat och stött finländska företag i att utveckla nya verksamhetsmodeller och produkter och identifiera kundbehov, förbättra konkurrenskraften och utnyttja innovations- och affärs-möjligheterna i de nya globala värdeskapande nätverken. Finland har blivit det mest populära nordiska mållandet för utländska investeringar. BF-reformen har effektiviserat arbetet för att attrahera utländska forsknings- och utvecklingsintensiva investeringar, vilket har lett till att internationellt konkurrenskraftiga innovations- och affärs ekosystem uppstått i Finland. Finlands industriinvestering Ab och Business Finland Venture Capital Ab är aktiva på kapitalplaceringmarknaden. Finansieringen i startskedet fortsatte öka i Finland och placeringsaktiviteten i början av 2018 var rekordhög. De utländska investerarnas intresse för finländska företag i startskedet var fortsatt stort.
-----	---

Tillgången på finansiering för tillväxtorienterade företag förbättras och företag uppmuntras att inrikta sig på den internationella marknaden.

God	Business Finland har stärkt förmågan i det offentliga systemet med företagstjänster att effektivt tjäna företagens internationaliseringsmål. Tack vare de synergifördelar som reformen medfört har resurserna kunnat fokuseras på det internationella nätverket och kunderna, vilket medfört ett större mervärde för kunderna till stöd för tillväxten och internationaliseringen. Finlands export och koppling till de internationella värdenätverken är dock fortfarande alltför beroende av stora företag. Av Finnveras finansiering för små och medelstora företag och midcapföretag beviljades 41 procent till växande företag på väg ut på den internationella marknaden. Den avsatta finansieringen för tillväxtföretag i SMF-initiativprogrammet höjdes från 400 miljoner euro till 750 miljoner euro till följd av ökad efterfrågan. Jämfört med andra EU-länder har Finland dragit mest nytta av finansieringen från Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSI) i förhållande till invånarantalet, och i förhållande till bruttonationalprodukten var Finland på tionde plats. EFSI har också möjliggjort betydande finansieringsprogram för små och medelstora företag.
-----	--

De arbetssökande ges en aktivare roll vid arbetssökandet.

God	Satsningar har i synnerhet gjorts på att aktivera arbetslösa och öka den sociala trygghetens sporrande effekt. Skyldigheten för arbetslösa att ta emot det arbete som erbjuds och att delta i service som förutsättning för att beviljas arbetslöshetsförmån har skärpts. Aktiveringsmodellen inom utkomstskyddet för arbetslösa har införts, villkoren har granskats och granskas i synnerhet när det gäller sätten att påvisa aktiviteten, och sysselsättningsanslaget för tjänsterna för arbetslösa har ökats. Möjligheten för arbetslösa att försöka sig på företagande i fyra månader utan att det görs någon bedömning av om företagsverksamheten är en huvud- eller bisyssla trädde i kraft samtidigt som aktiveringsmodellen vid ingången av 2018.
-----	--

Det ses till att företagen har en fungerande och konkurrenskraftig författningsmiljö.

God	Förutom att man har utvecklat principen En in, en ut som tagits fram för att minska den regleringsbörda som den nya lagstiftningen medför för företagen har man i allt lagberedningsarbete tagit hänsyn till att lagstiftningen som gäller företag ska vara fungerande och konkurrenskraften främjas. Regleringen har gjorts smidigare bland annat genom en totalrevidering av arbetstidslagen, enklare tillståndsförfaranden i inrivningsverksamheten och förbättrad konkurrens på elmarknaden.
-----	--

Det satsas på att ekonomin är konkurrenskraftig och marknaden fungerar.

God	Flera lagändringar har gjorts under regeringsperioden för att öka konkurrensen och öppna upp marknaden i olika branscher.
-----	---

Genom att gallra bland tillstånds- och anmälningsförfarandena försöker man lätta på arbetsgivarnas administrativa börda.

Nöjaktig	De propositioner som beretts vid arbets- och näringsministeriet och lämnades under berättelseåret har enligt en uppskattning utifrån principen en in, en ut ökat företagets regleringsbörda med 0,5 miljoner euro per år. Samtidigt minskade arbetsgivarnas administrativa börda avsevärt genom införandet av inkomstregistret, som inte beaktats i uppskattningen. Dessutom blev regleringen av arbetstider avsevärt flexiblere i och med totalrevideringen av arbetstidslagen. I och med utvecklingen av principen en in, en ut har företagets administrativa börda synliggjorts mer än tidigare.
----------	---

Hållbar utveckling

Arbets- och näringsministeriets roll inom hållbar utveckling är att bygga upp gynnsamma förhållanden för hållbar tillväxt, sysselsättning och välfärd. Ministeriet främjar övergången till en koldioxidneutral ekonomi och ett arbetsliv som kännetecknas av kompetens och jämställdhet. Ministeriet stöder möjligheterna för de mest utsatta på arbetsmarknaden att få arbete och förebygger marginalisering i enlighet med Agenda 2030-principen att ingen ska lämnas utanför.

Ansvarsfull affärsverksamhet och tillträde till globala marknader för hållbara lösningar främjas. De mål som satts upp för människovärdigt arbete och det praktiska iakttagandet av dem främjas konsekvent tillsammans med de övriga ministerierna och arbetsmarknadsorganisationerna i Finland och även globalt genom FN:s, ILO:s och EU:s verksamhet.

I energipolitiken främjas övergången till ett koldioxidneutralt samhälle genom stöd för förnybara energikällor och genom främjande av resurseffektivitet (energi- och materialeffektivitet). Finansieringen för detta i budgeten för 2018 var cirka 395 miljoner euro. År 2018 anvisades 55 miljoner euro för genomförandet av energi- och klimatstrategin, 3,5 miljoner euro för informationsåtgärder och främjande åtgärder, 314 miljoner euro för produktionsstödet för förnybar energi, 24 miljoner euro för spetsprojektfinsieringen för cleantech-lösningar och bioekonomiska lösningar och 2 miljoner euro för investerings- och utvecklingsstödet för den cirkulära ekonomin.

Innovationssystemet utvecklas och förutsättningar skapas för innovationer inom hållbar utveckling som kan utveckla näringslivet med en koldioxidneutral ekonomi som mål. Statens forskningscentral VTT Ab arbetar för att lösa globala utvecklingsrelaterade utmaningar och Business Finland-programmen bidrar till att hållbara och innovativa lösningar kommer ut på den internationella marknaden. Utvecklingsåtgärderna inriktas bland annat på följande sektorer: bioekonomi och cirkulär ekonomi, hälsa och välfärd, hållbara och intelligenta samhällen, intelligent industri, digitalisering och

artificiell intelligens samt koldioxidsnål energi. Agenda 2030 beaktas i reformen av innovationspolitiken. Med sina innovationsåtgärder stöder ministeriet också inledandet av verksamheten i [FN:s teknikinnovationslabb UNTIL](#).

Ministeriets åtgärder inom ramen för spetsprojektet för cirkulär ekonomi och bioekonomi och den nationella färdplanen för cirkulär ekonomi har varit inriktade på bland annat utvecklingen av värdekedjor för trä och innovativa träprodukter som ersätter plast. Statens forskningscentral VTT Ab:s försök [Bioruukki](#) har påskyndat uppkomsten och pilottestningen av nya lösningar som bygger på bioekonomi och cirkulär ekonomi. Ett investeringsstöd för cirkulär ekonomi infördes på försöksbasis.

Kompetenscentret för hållbar och innovativ offentlig upphandling ([KEINO](#)) stärker med hjälp av stöd och rådgivning de offentliga upphandlingarnas roll i att öppna upp marknader och tillämpa principerna för hållbar utveckling i kommunerna och bland offentliga köpare.

I sina åtgärder för att förebygga marginalisering och genom det nationella programmet för artificiell intelligens, som siktar på att omfattande främja AI-kompetensen i samhället, bidrar arbets- och näringsministeriet till en fungerande arbetsmarknad och en kompetent arbetskraft samt till principen att ingen ska lämnas utanför. Utbildningsresurserna och utbildningsutbudet har inriktats på de branscher där efterfrågan på arbetskraft är störst och kortvariga arbetslivsorienterade utbildningsmodeller – delvis samfinansierade tillsammans med arbetsgivarna – har utvecklats. Utbildningstjänsterna erbjuder aktuell och framtidsorienterad kompetens för uppdatering och komplettering av tidigare yrkeskunskaper så att de motsvarar arbetslivets föränderliga behov.

Finansieringen för etableringen av samserviceställen för unga (Navigatorn) användes för första året och utöver den statliga finansieringen satsade många kommuner på Navigatorverksamheten. Dessutom genomfördes projekt för psykosocialt stöd genom Navigatorn och resultatbaserad upphandling av tjänster för unga. Reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet trädde i kraft från och med ingången av 2018. Reformen genomfördes i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och närings-, trafik- och miljöcentralerna. Dessutom har ovan nämnda ministerier tillsammans genomfört projekt för att bemöta bristen på högskoleutbildad arbetskraft genom fortbildning, kompletterande utbildning och examensinriktad fortbildning.

Man har också stött arbetskraftens kompetens och sysselsättningen genom att från och med ingången av 2019 utan behovsprövning möjliggöra kortvariga studier i maximalt sex månader för arbetslösa utan att arbetslöshetsförmånen dras in, och inlett ett program till stöd för arbetsförmågan som ska hjälpa anställda att fortsätta arbeta och stanna kvar på arbetsmarknaden. Vissa lagändringar som bidrar till uppkomsten av läroavtalsplatser trädde i kraft den 1 juli 2018. Regeringen har i synnerhet satsat på att aktivera arbetslösa och öka den sociala trygghetens sporrande effekt. Skyldigheten för arbetslösa att ta emot det arbete som erbjuds och att delta i service som förutsättning för att beviljas arbetslöshetsförmån har skärpts. Aktiveringsmodellen inom utkomstskyddet för arbetslösa har införts, villkoren har justerats och ska justeras och sysselsättningsanslaget har ökat för tjänsterna för arbetslösa. Också möjligheten för arbetslösa att försöka sig på företagande i fyra månader utan bedömning av företagsverksamhetens karaktär som huvud- eller en bisyssla trädde i kraft samtidigt som aktiveringsmodellen vid ingången av 2018.

Arbets- och näringsministeriet har i samarbete med de övriga centrala ministerierna vidtagit åtgärder för att påskynda utbildningen och sysselsättningen av invandrare. Integrationsutbildningen har gjorts mer arbetslivsorienterad och vägen till yrkesutbildning snabbare genom att det allmänna kravet på språkkunskaper slopats och mer språkundervisning införts i utbildningen. Tjänster med en nära koppling till arbetslivet utnyttjas också för att hjälpa invandrare att hitta arbete. För dem som

behöver stöd med basfärdigheterna finns nya möjligheter att avlägga den grundläggande utbildningen för vuxna. För personer utanför arbetskraften har man utvecklat en ny utbildningsmodell som stärker övergången till arbetsmarknaden, delaktigheten i samhället och språkkunskaperna. Arbets- och näringsministeriet beviljade de fem största städerna 2,5 miljoner euro för kompetenscentrum för invandrare, där arbets- och näringsförvaltningen, kommunerna och läroanstalterna flexibelt vägleder kunderna till rätt utbildning och ut på arbetsmarknaden.

Arbets- och näringsministeriet har förbundit sig till hållbar utveckling. Ministeriet har utarbetat ett åtgärdsåtagande med målet att inkludera hållbar utveckling i ministeriets resultatledning och i den politiska planeringen. Ett viktigt verktyg i den politiska planeringen är agendan för hållbar tillväxt, som är kopplad till hållbar utveckling.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som genomförts inom ansvarsområdet

- Utvärdering av VTT 2018
- Utvärdering av reformen av företagsstöden, den parlamentariska arbetsgruppens slutrapport

10.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

10.4.1 Närings- och innovationspolitik

De offentliga internationaliseringstjänsterna (Team Finland) har stärkts genom Business Finland, som inledde sin verksamhet den 1 januari 2018 och erbjuder företagen innovationsfinansiering och tjänster för att främja export och internationalisering samt turism och investeringar från utlandet. Resurserna har fokuserats på det internationella nätverket och kunderna, som är viktiga för företagens internationalisering. Ny export till ett värde av 8,9 miljoner euro och ny omsättning till ett värde av 10,8 miljoner euro genererades i de små och medelstora företag som anlitar Business Finlands internationaliserings- och innovationsfinansieringstjänster. De små och medelstora företag som är kunder hos Business Finland ökade sin export med 10 procent. Under Business Finlands ledning har de tjänster som Team Finland-nätverket erbjuder utvecklats till en enhetligare och mer kundorienterad helhet. Exempelvis [programmet för artificiell intelligens](#) utgör ett stöd i arbetet för att göra verksamhetsmiljön i Finland konkurrenskraftigare och förnya företagen, och i sista hand för de finländska företagens framgång på den globala marknaden. Programmet har haft som mål att stödja företagens konkurrenskraft och utveckla verksamhetsmiljön så att den på bästa möjliga sätt stöder utnyttjandet av artificiell intelligens och robotteknik.

Tabell 58. Uppfyllelse av effektmålen för närings- och innovationspolitiken

	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Finland är en internationellt konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för näringsverksamhet				
Privata riskinvesteringar i nyetablerade företag, mn euro	101	125	>120	179
Ökningen i Finland av antalet anställda vid dotterbolag i utländsk ägo, %	0,6	4,8	>4	*
Företagen förnyas och näringsstrukturen diversifieras				
Utvecklingen av företagens FoU-utgifter, %	-3,6	+3,2	>0	+3,2
De finländska företagen har framgång på den globala marknaden				
Finlands andel av exportmarknaden, årsförändring, %	0,36	0,38	≥0,38	*

* Uppgiften är ännu inte tillgänglig.

De avtagande forsknings- och utvecklingsinvesteringarna har varit ett allvarligt orosmoment i Finland i flera år, men 2017 vände trenden och den lovande ökningen i företagets forsknings- och utvecklingsutgifter (reellt ökning 2,4 procent) fortsatte också 2018. Tillväxten skedde särskilt i service-sektorn. Tillväxten i industrins forsknings- och utvecklingsinvesteringar har varit relativt anspråkslös och ingen tydlig återhämtning är i sikte efter nedgången i IKT-sektorn. Forsknings- och utvecklingsutgifterna förväntas öka med cirka 140 miljoner euro 2018 (250 miljoner euro 2017). Samtidigt minskar de totala forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av bruttonationalprodukten till 2,7 procent (2,76 % år 2017). Nedskärningarna i understöden för Business Finland har minskat samarbetet mellan företagen och de offentliga forskningsorganisationerna, vilket i sin tur minskat företagets incitament att förbättra sin internationella konkurrenskraft genom forsknings- och utvecklingsverksamhet. Nedskärningarna i den offentliga sektorns forsknings-, utvecklings- och innovationsfinansiering har också påverkat Statens forskningscentral VTT Ab:s möjligheter att investera i utvecklingen av ny kompetens och teknik.

Den gynnsamma utvecklingen på världsmarknaden har bidragit till Finlands ökande export. Stora finländska internationella företag utnyttjar den globala marknadstillväxtens möjligheter på de växande marknaderna. De små och medelstora företagens [andel av Finlands totala export](#) har hållit sig jämn och är ungefär 16 procent, men med tanke på Finlands ekonomiska tillväxt borde utvecklingen vara snabbare. [Exporten av tjänster](#) växer snabbt. Inom exporten av varor har de finländska företagens globala marknadsandel minskat under de senaste åren, men inom exporten av tjänster har den ökat. I Finland utgjorde tjänsterna 68 procent av exporttillväxten under 2000-talet.

10.4.2 Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

Sysselsättnings- och företagsamhetspolitiska åtgärder har inriktats på att förkorta arbetslöshetsperioderna, matcha efterfrågan och utbudet på arbetskraft, främja företagsamheten och minska ungdoms- och långtidsarbetslösheten. Dessutom utvidgades samarbetet med privata tjänsteproducen-ter.

År 2018 sjönk arbetslösheten enligt Statistikcentralens arbetskraftsundersökning till 7,4 procent (8,6 procent 2017). Enligt arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik sjönk antalet

arbetslösa arbetssökande till 256 000 personer (303 000 personer 2017). Under 2018 minskade i synnerhet antalet långtidsarbetslösa ytterligare och var i genomsnitt cirka 76 400 (104 900 år 2017). Arbetslösheten minskade relativt sett rätt jämnt i alla åldersklasser.

För offentliga arbetskrafts- och företagstjänster användes totalt 317,7 miljoner euro (373,2 miljoner euro 2017). Skillnaden mellan 2017 och 2018 förklaras till största delen av att finansieringsansvaret för den examensinriktade arbetskraftsutbildningen överfördes till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Dessutom finansierades det lönesubventionerade arbetet och startpengen av social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde med totalt 179,6 miljoner euro (113,2 miljoner euro 2017). Dessutom riktas också finansiering från Europeiska socialfonden på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till tjänsterna för arbetslösa. Aktiveringsgraden bland arbetslösa var 32,6 procent (28,3 procent 2017). I tjänster som räknas in i aktiveringsgraden deltog totalt i genomsnitt cirka 123 000 personer (119 700 år 2017).

Tabell 59. Uppfyllelse av effektmålen för sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken

	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Matchningen av efterfrågan och utbudet på arbetskraft förbättras				
Andelen verksamhetsställen som haft rekryteringsproblem, %	28,1	36,6	<23	41,3
Den strukturella arbetslösheten minskar				
Antalet svårssysselsatta, personer	213 866	191 889	<186 550	159 823
Arbetslöshetsperioderna blir kortare				
Inflöde till arbetslöshet i över 3 mån., %	47,3	44,0	<35	42,4
Ungas delaktighet ökar				
Inflöde till arbetslöshet i över 3 mån. bland personer under 25 år, %	37,2	32,0	<24	31,0
Invandrades delaktighet ökar				
Inflöde till arbetslöshet i över 3 mån. bland invandrare (medborgarskap), %	48,9	43,9	<43	43,3
Företagandet ökar				
Antalet nya företag, st.	7 610	6 634	10 000	8 534

I synnerhet antalet svårssysselsatta och andelen arbetslösa efter integrationsutbildning var betydligt lägre än de uppsatta målen tack vare den ökande efterfrågan på arbetskraft och utvecklingen av verksamheten (bland annat fortsatta regelbundna intervjuer). Andelen arbetslösa efter arbetskraftsutbildning låg i stort sett på den målsatta nivån. När det gäller de övriga målen fortsatte den positiva utvecklingen även om målen inte uppnåddes. Undantaget är andelen verksamhetsställen med rekryteringsproblem, som fortsatte öka. Av den anledningen har åtgärder och finansiering satsats på att förbättra tillgången till kompetent arbetskraft.

Andelen invandrare som varit arbetslösa i mer än tre månader var något mindre än 2017, men ligger fortfarande på en rätt hög nivå. Utbildnings- och sysselsättningsvägarna för invandrare har förkortats bland annat genom en reform av integrationsutbildningen i en mer arbetslivsorienterad riktning. Inom utbildningen har man infört vägar för dem som snabbt hittar arbete. Hänvisningen från integrationsutbildning till yrkesutbildning har blivit snabbare, och under yrkesutbildningen kan språkstudierna fortsätta. Hela utbudet av arbets- och närings tjänster utnyttjas aktivt för att förbättra sysselsättningen bland invandrare. Invandrare erbjuds i synnerhet effektiva tjänster med nära koppling till arbetslivet, till exempel lönesubventionerat arbete, arbetsprövning och karriärträning. Aktiveringsgraden bland utländska medborgare steg till följd av arbets- och näringsbyråernas effektiva handledning och utökade tjänster.

Multiprofessionella kompetenscentrum för integration inrättas i de största tillväxtcentrumen till följd av de goda resultaten från kompetenscentret i Helsingfors. Kunderna hänvisas flexibelt till arbets- och närings tjänster, social- och hälso tjänster eller statsandelsfinansierade tjänster enligt det aktuella behovet. Verksamheten inom ramen för SIB-försöket, som bygger på investeringar med samhällseffekt och som inleddes 2016 för att påskynda sysselsättningen av invandrare, har inriktats i synnerhet till branscher där det är svårt att hitta arbetskraft. Vid utgången av 2018 hade 1 305 invandrare inlett en KOTO-SIB-utbildning, och 417 personer hittat ett arbete med hjälp av modellen.

Under berättelseåret publicerade regeringen ett [invandringspolitiskt program](#) för att stärka den arbetsrelaterade invandringen.

[Åtgärdsprogrammet Talent Boost](#) fortsatte genom att Business Finlands Talent Boost-aktiviteter inleddes och samarbetet med städerna stärktes. Aktiviteterna inkluderar bland annat webbplatsen [Workinfinland.fi](#), global marknadsföring riktad till experter, kampanjer under varumärket #Finland-works för att locka experter samt uppbyggnaden av internationella expertfunktioner (Talent Hub) på de största högskolorna.

Omvandlingen av arbets- och närings tjänsterna och närings-, trafik- och miljöcentralernas tjänster till tillväxttjänster fortsatte. Nya pilotförsök med tillväxttjänster bereddes i samarbete med NTM-centralerna och avsikten är att de ska inledas under 2019. I regionala kommunförsök tränades och testades en ny typ av samarbete med kommunerna. Digitaliseringen av tjänster fortsatte bland annat inom ramen för digitaliseringsprojektet för arbets- och närings tjänster och utvecklingen av arbetsmarknadstorget.

10.4.3 Företagens omvärld, marknadsreglering och arbetslivet

Under berättelseåret lämnade regeringen till riksdagen en proposition om ändring av konkurrenslagen (RP 68/2018 rd) med målet att effektivisera Konkurrens- och konsumentverkets tillsyn över konkurrensbegränsningar och konkurrensneutralitet. Lagförslaget godkändes den 7 mars 2019 och träder i kraft vid ingången av 2020.

Under berättelseåret lämnade regeringen till riksdagen en proposition om en totalrevidering av arbetstidslagen (158/2018 rd), som godkändes av riksdagen i mars 2019. Den avses träda i kraft den 1 januari 2020. Regeringens proposition om en ändring av semesterlagen (219/2018) godkändes i februari 2019 och lagen trädde i kraft den 1 april 2019. Dessutom ändrades arbetsavtalslagens bestämmelse om uppsägelsegrunder som beror på arbetstagaren så att antalet anställda hos arbetsgivaren ska beaktas när uppsägningsgrundens vikt bedöms.

Tabell 60. Delfaktorer i arbetslivets kvalitet enligt skolbetyg, medelvärde för dimensionerna samt balansen för arbetets meningsfullhet 2015–2018

	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018
Säkerhet	8,43	8,57	8,65	8,74
Jämlik behandling	7,79	7,79	7,83	7,79
Stimulanseffekt, innovativitet, förtroende	7,95	7,89	8,09	8,07
Resurser i förhållande till kravnivån	7,77	7,77	7,73	7,67
Allmänt medelvärde	7,98	8,01	8,06	8,05
Balans i förändringstrenden i arbetets meningsfullhet och arbetsviljan *	-16	-9	+3	-5

* Balanssiffran innefattar svarande som bedömer att arbetet blivit mer eller mindre meningsfullt. Om alla bedömer att arbetet blivit mer meningsfullt är balansen +100 och på samma sätt, om det blivit mindre meningsfullt, är balansen -100.

Källa: Arbets- och näringsministeriet: Arbetslivsbarometern

Arbetslivets kvalitet har inte förändrats jämfört med nivån året innan. Säkerheten i fråga om det egna arbetet har förbättrats under hela uppföljningstiden. Den jämlika behandlingen och resurserna i förhållande till arbetets kravnivå har försämrats något jämfört med året innan. Löntagarna bedömer oftast att arbetets meningsfullhet och arbetsviljan är oförändrad. År 2018 ansåg en något större andel av dem som bedömer att faktorn förändras att meningsfullheten och arbetsviljan håller på att försämrats.

10.4.4 Regionutveckling och strukturfondspolitik

Tabell 61. Uppfyllelse av effektmålen för regionutvecklingen och strukturfondspolitiken

	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Förbättrande av näringslivets tillväxt och konkurrenskraft i regionerna				
Inledda utvecklingsprocesser/innovationsinitiativ, minst, st.	24	198	55	Uppgifterna tillgängliga 5/2019
Den innovationsfrämjande offentliga upphandlingens andel av städernas upphandling, minst %*	-	-	5	-
Åtgärderna för förutsedd strukturuomvandling (ERM) stärker regionernas förmåga att återhämta sig efter en förändring (resiliens)				
Effektivt utnyttjande av strukturfondsprogrammet 2014–2020				
Bevillningsfullmaktens grad av bundenhet, minst %	70	74	82	78

* Det har visat sig vara svårt att mäta och jämföra den innovationsfrämjande offentliga upphandlingen som ställts upp som mål, eftersom det inte finns någon gemensam definition av innovationsfrämjande offentlig upphandling.

Statsminister Sipiläs regeringens riksomfattande prioriteringar för regionutvecklingen, som godkändes 2016, innehåller åtgärder som olika förvaltningsområden ansvarar för. Delegationen för förnyelse i regionerna (AUNE) bedömer att åtgärderna framskrider enligt överenskommelse.

I och med den positiva ekonomiska utvecklingen har den bristande tillgången till kompetent arbetskraft blivit en betydande utmaning för företagets tillväxt och konkurrenskraft. Staten och aktörerna i sydvästra Finland (Egentliga Finland och Satakunta) ingick 2018 ett så kallat broavtal med åtgärder för att förbättra tillgången till kompetent arbetskraft. I avtalet definieras aktörernas ansvars- och arbetsfördelning och finansieringssätten för åtgärderna slås fast. Åtgärderna är inriktade på tillgången till arbetskraft, tillgänglighet, kompetens och utbildning, forskning och utveckling samt upprätthållandet av kunskapsbasen för arbetsmarknaden och näringarna. Åtgärderna i avtalet har framskridit planenligt. Tillämpningen av broavtalsmodellen utvidgades i början av året till Kajanaland, Birkaland och Norra Savolax, där bristen på arbetskraft är störst.

Regionala innovationer och försök (AIKO) är en åtgärd som ingår i regeringens spetsprojekt för att stärka konkurrenskraften genom förbättrade förutsättningar för näringsliv och företagande. Målet är att påskynda strukturomvandlingen i regionerna och förbättra förmågan att anpassa sig till en förändrad näringsstruktur. Viktiga teman är att förnya näringslivet och företagsverksamheten, stärka tillväxten, konkurrenskraften och internationaliseringen samt genomföra försök som främjar sysselsättning och företagsverksamhet. För finansieringen av AIKO-projekt finns 30 miljoner euro reserverade 2016–2018. Cirka hälften av finansieringen används för städernas tillväxtavtal och tillväxtkorridorer och resten för landskapens åtgärder för förutsedd strukturomvandling (ERM). AIKO-projekten framskred enligt planerna och åtgärden har fått positiv respons från regionerna eftersom den möjliggör snabbt agerade och försök. Projekt kan genomföras fram till den 30 april 2019.

Reformen av regionförvaltningen i en enklare och mer kundorienterad riktning fortsatte med beredningen av flera propositioner (RP 25/2018 rd, RP 93/2018 rd, RP 96/2018 rd och RP 266/2018 rd). Lagarna skulle ha utgjort ramverket för ordnandet och produktionen av tillväxttjänster och definierat innehållet i dem. Dessutom skulle närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter fortsätta att producera och förvalta arbets- och näringsförvaltningens elektroniska och digitala tjänster samt datasystem och plattformar, som används av staten och landskapen gemensamt, under namnet Myndigheten för tillväxttjänster. Bestämmelser om de kommande kundinformationssystemen ingick också i propositionerna, som förföll i riksdagen eftersom de utgjorde en del av landskapsreformen som inte hann behandlas i sin helhet under valperioden.

Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020 – strukturfondsprogrammet för Finland har en offentlig finansiering på cirka 2,6 miljarder euro varav EU står för hälften. Vid utgången av 2018 var 78 procent (74 procent 2017) av den disponibla finansieringen bunden, då målet var minst 82 procent. Utfallet av programmet är fortfarande bland de bästa vid jämförelse på EU-nivå. Finland låg i september 2018 i täten för Europeiska regionala utvecklingsfondens (ERUF) del med sin betalningsgrad på 34procent och på femte plats för Europeiska socialfondens (ESF) del (betalningsgrad 33 procent) efter Luxembourg, Nederländerna, Tyskland och Frankrike.

Strukturfondsprogrammet genomfördes på ett balanserat och resultatrikt sätt i alla regioner. Drygt 6 000 projekt har inletts under programperioden fram till utgången av 2018. Antalet nya arbetsstillfällen är 5 814 (mål 2023: 12 310) och antalet nya företag 323 (mål 2023: 1 200).

10.4.5 Energipolitik

Tabell 62. Uppfyllelse av effektmålen för energipolitiken

	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Energisjälvförsörjning, %	54,7	**	54	**
Elmarknadens funktion förbättras, EU:s index för konsumenttillfredsställelsen, MPI-värdet för el	81,7	-*	82	81,2
Användningen av förnybar energi i procent av slutanvändningen	39	41	40	**
Slutanvändningen av energi/bruttonationalinkomsten (TJ/BNI, mn euro)	5,7	5,6	<5,7	**

* Enkäten genomförs vartannat år.

** Uppgifterna är inte tillgängliga.

År 2016 lämnade statsrådet en redogörelse om en nationell energi- och klimatstrategi till 2030 (SRR 7/2017 rd – RSk 12/2017 rd). Andelen förnybar energi ska ökas till 50 procent och användningen av olja för energiändamål ska halveras före 2030. Åtgärderna är fokuserade på ny teknik och förnybar energi. Regeringen lämnade en proposition om att förbjuda energiutvinning ur kol i oktober 2018 och riksdagen godkände lagen i februari 2019.

Energisjälvförsörjningen ökar

Energi- och klimatstrategin har som mål att höja självförsörjningen i fråga om energi till 55 procent före 2030. Målet för elanskaffningen är att trygga tillräcklig el till ett skäligt pris så att elanskaffningen samtidigt stöder de övriga klimat- och energipolitiska målen. För att garantera en tillräcklig eleffekt definieras ett mål för leveranssäkerheten. Elanskaffningen ska även i fortsättningen basera sig på ett system som är mångsidigt och decentraliserat tack vare samproduktionen av el och värme. Stödsystem för el som producerats med hjälp av förnybar energi har utvecklats så att en allt större del av denna el produceras med hjälp av inhemska energikällor.

Arbets- och näringsministeriet beviljade den 13 oktober 2017 Baltic Connector Oy tillstånd att bygga ett gasrör som korsar landets gränser. Projektet framskrider enligt tidsplanen och gör det möjligt att öppna den finländska gasmarknaden 2020 i enlighet med naturgasmarknadslagen. I december 2018 blev Baltic Connector Oy dotterbolag till Suomen Kaasunsiirtopalvelut Oy som grundades under berättelseåret. Det nya avskilda bolaget svarar självständigt för affärsverksamheten inom gasöverföring från och med den 1 januari 2020.

Självförsörjningsgraden i fråga om energi stiger och 2016 nådde den rekordnivån 54,7 procent. År 2018 minskade användningen av stenkol med tre procent jämfört med föregående år enligt Statistikcentralens [preliminära uppgifter](#). År 2018 var användningen av stenkol 31 procent lägre än genomsnittet under 2000-talet.

Elmarknadens funktion förbättras

Den småskaliga produktionens ställning på elmarknaden har utvecklats gynnsamt. Solpanelernas konkurrenskraft har snabbt förbättrats och intresset för solenergi som ersättning för köpt el ökar kraftigt. Konsumenternas ställning som aktiva aktörer på elmarknaden både som medverkande i

fråga om efterfrågeflexibiliteten och som småskaliga producenter håller på att stärkas. Marknadsplatser och produkter för elnätets systemtjänster har till exempel utvecklats så att små aktörer på ett bättre sätt än tidigare ska kunna erbjuda sina resurser för systemet. Arbetsgruppen för intelligenta nätverk lade i sitt betänkande fram flera förslag för att främja kundernas deltagande på elmarknaden och samtidigt förbättra leveranssäkerheten. Nivån på leveranssäkerheten har klart förbättrats också i distributionsnäten i enlighet med de förpliktelser som infördes 2013. Enligt professor Jarmo Partanen's [utredarrapport](#) har de årliga avbrottskostnaderna minskat avsevärt och antalet elanvändare som fått standardersättning klart minskat, liksom även penningbeloppen.

EU:s [MPI-index](#) som mäter konsumenttillfredsställelsen på elmarknaden var 81,2 punkter 2018, vilket är något lägre än senast (81,7 punkter 2016). Indexet för Finland är fortfarande klart bättre (4,9 punkter) än medeltalet för EU-länderna.

Användningen av förnybar energi och slutanvändningen av energi

Enligt det mål som ställts upp för Finland i EU ska användningen av förnybar energi utökas till 38 procent av slutanvändningen av energi före 2020. Under samma tidsperiod ska alla medlemsstater också öka andelen förnybar energi i trafiken till minst 10 procent. I Finland har den förnybara energins andel av slutanvändningen redan under de senaste åren överstigit 38 procent, och 2017 var andelen rekordhöga 41 procent. Uppgiften om andelen förnybar energi 2018 blir tillgänglig tidigast i december 2019. Skyldigheten att distribuera biodrivmedel i trafiken stiger stegvis från sex procent 2011 till 20 procent 2020. År 2017 var andelen biodrivmedel i trafiken 19 procent. Uppgifter för 2018 är inte tillgängliga.

De energieffektivitetsavtal (2008–2016) som staten ingått med näringslivet och kommunsektorn täckte cirka 80 procent av energianvändningen i Finland. Avtalsverksamheten resulterade under 2008–2016 i åtgärder som på årsnivå gav en besparing av värmeenergi och bränslen på cirka 11,9 terawattimmar samt en elbesparing på fyra terawattimmar och en årlig besparing på cirka 560 miljoner euro i energikostnader. Energieffektivitetsavtalen är en viktig del av Finlands energieffektivitetsåtgärder. Avtalen har förlängts till 2025. I början av 2019 hade redan 437 företag och 57 kommuner och samkommuner anslutit sig till den nya avtalsperioden 2017–2025. Målet är att avtalen ska omfatta över 60 procent av energiförbrukningen i Finland.

Enligt beräknade scenarier i statsrådets energi- och klimatstrategi håller Finland på att uppnå målen för utsläppsminskningen 2020 i de branscher som inte omfattas av utsläppshandeln med beaktande av de årliga överföringarna av utsläppskvoter som är möjliga under granskningsperioden. Minskningens målet för verksamhetsområden utanför utsläppshandeln för 2020 är 16 procent av nivån för 2005. Utsläppshandeln sörjer på EU-nivå för minskningen av utsläpp per handelsperiod (innevarande period 2013–2020, perioden 2021–2030 är under beredning).

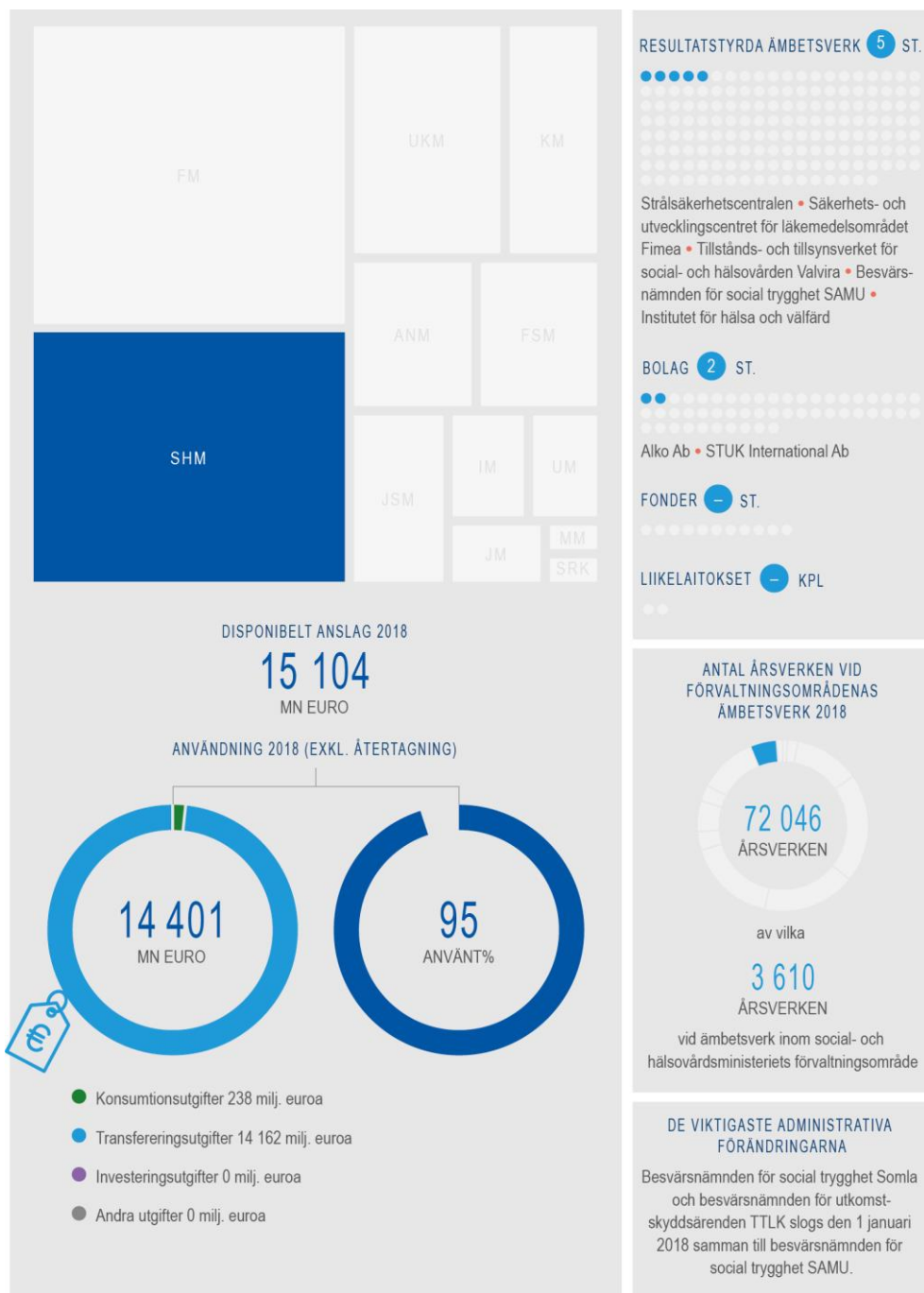
10.4.6 Integration

Närings-, trafik- och miljöcentralerna nådde inte de uppställda målen för placeringen av flyktingar i kommuner, men nätet av mottagarkommuner är fortsatt omfattande. Förhandlingarna resulterade i totalt 2 542 kommunplatser, varav nästan hälften för kvotflyktingar (1 225). I slutet av året hade 1 454 av kommunplatserna, alltså inte alla, fyllts. En del av de platser som anvisats för kvotflyktingar användes inte eftersom endast 606 utvalda personer inom Finlands flyktingkvot anlände. En del av platserna för asylsökande som fått uppehållstillstånd fylldes inte eftersom de flesta flyttade från förläggningar till kommuner på andra sätt än genom närings-, trafik- och miljöcentralens anvisning av kommunplatser. Individernas önskemål och förläggningarnas läge stämmer inte alltid överens med de anvisade kommunplatserna. Antalet beviljade uppehållstillstånd var också färre än tidigare år.

Tabell 63. Uppfyllelse av effektmålen för integrationen

	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
Antalet platser anvisade för flyktingar i kommunerna, minst, st.	3 309	2 942	4 200	1 454

11 Social- och hälsovårdsministeriet

tutkibudjettia.fi

11.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 64. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Den tekniska omvälvningen

Den tekniska omvälvningen skapar nya möjligheter att producera och ordna social- och hälso-tjänster men kräver nya arbetssätt. Omvälvningen påverkar också indirekt till exempel socialskyddssystemets funktion när den nya tekniken förändrar arbetet och inkomstfördelningen.

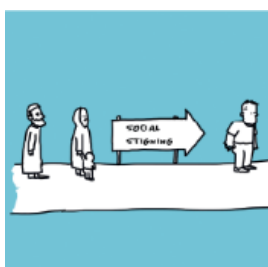
Förändringarna i arbetslivet

Förändringarna i arbetslivet ökar behovet av att förnya den sociala tryggheten. Nya lösningar krävs dels för möjligheterna att pussla ihop arbete och privatliv, dels för den sociala tryggheten när försörjningen i allt högre grad bygger på självsysselsättning och projektbaserade uppdrag. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid att upprätthålla människors välbefinnande och funktionsförmåga och sporra dem till arbete.

Befolkningsstrukturen och urbaniseringen

Den åldrande befolkningen ökar finansieringstrycket på social- och hälso-tjänsterna. Flytt rörelsen ökar behovet av tjänster i städerna och minskar tillgången till tjänster i andra områden.

Den växande ojämlikheten

Välfärds- och hälsoskillnaderna är fortfarande stora i Finland och minskar känslan av samhörighet. Utan särskilda åtgärder kan förändringarna i arbetslivet och befolkningsstrukturen leda till ökande ojämlikhet socioekonomiskt, geografiskt och mellan könen.

11.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 65. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	Ojämlikheten och marginaliseringen ökar.
	Reformen av flerkansalfinansieringen och social- och hälsovården avbröts den 8 mars 2019 då regeringen avgick. Regeringens hälso- och välfärdsrelaterade spetsprojekt har genomförts och framskred planenligt.
2	Med de strukturella förändringarna i arbetslivet och befolkningen blir det omöjligt att upprätt-hålla den nuvarande nivån på tjänster och förmåner.
	Sosiaaliturva- ja rahoitusjärjestelmiä koskeva uudistamistyö on käynnistetty.
3	Genomförandet av social- och hälsovårdsreformen fördröjs eller man misslyckas med att nå målen.
	Den kunskap och de arbetssätt som uppstått under beredningen av social- och hälsovårdsreformen kan utnyttjas trots att själva reformen inte genomfördes under den här regeringsperioden. I utvecklingsarbetet kommer det dock att ske en del fördröjningar. Men till exempel utvecklingen av informationssystemen framskrider oberoende av reformen.
4	Reformen av social- och hälsovårdens informationssystem och den nya tekniken fördröjs.
	Ett reformprogram för digitalisering av tjänster bereds och genomförs på statsrådsnivå. Kompetensbehoven kartläggs och genomförandet styrs centralt till exempel via statsrådets informationspolitik och genomförandeprogrammen för den.

Tabell 66. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk		2		
	Betydande		1, 4		
	Måttlig		3		
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

11.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 67. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

Främjandet av hälsan och det tidiga stödet har genom lagstiftningsändringar och bättre verkställighet etablerats och gjorts förvaltningsövergripande i beslutsfattandet, servicen och arbetslivet. Hälso- och välfärdsskillnaderna har minskat.

God	Med undantag av överviktsproblemen har levnadsvanorna i huvudsak utvecklats positivt under 2010-talet. De regionala och socioekonomiska skillnaderna är dock fortfarande stora. I kommunerna och sjukvårdsdistrikten har det etablerats god praxis för att förbättra välfärden och hälsan.
-----	--

Individer i olika åldrar har uppmuntrats till att ta ansvar för det egna hälsotillståndet och den egna livsföringen. Det offentliga servicelöftet har fastställts inom ramen för samhällets ekonomiska bärkraft. Det finns större utrymme för fungerande alternativ som utgår från individens personliga livssituation.

God	Reformen av social- och hälso-tjänsterna och ändringsstödet i anslutning till den samt valfrihetslagstiftningen genomfördes inte, men beredningen har gett ett underlag för kommande lösningar. Regeringen Sipiläs spetsprojekt har bidragit till målet. Utvidgningen av tjänsten Mina Kanta -sidor har förbättrat medborgarnas möjligheter att följa sina egna hälsovårdsuppgifter och att fatta beslut som gäller deras egen hälsa. Valfrihetsförsöken och den ökande användningen av servicesedelsystemet har stärkt människornas eget ansvarstagande och deras valmöjligheter.
-----	---

Barnens och familjernas välfärd och egna resurser har stärkts.

God	Familjearbetet samt hemservicen och barnvårdstjänsterna enligt socialvårdslagen har ökat. Det reformarbete som pågår i alla landskap kommer att integrera de splittrade tjänsterna till kundorienterade helheter och flytta tyngdpunkten i tjänsterna mot tidigt stöd för att stärka barnens och familjernas resurser. Tjänsterna ska i högre grad än nu tillhandahållas i barnens och familjernas egna livsmiljöer, såsom hemma, inom småbarnspedagogiken och i skolan. Utvecklingsarbetet sker i hela landet i enlighet med gemensamma genomförandeplaner.
-----	--

De äldres tillgång till tjänster i det egna hemmet har prioriterats. Närståendevården har förbättrats.

Nöjaktig	I flera landskap har det gjorts framsteg med en centraliserad verksamhetsmodell för kund- och servicehandledning samt utvecklingen av hemvården. Vården som ges på äldreboenden och hälsovårdscentralernas vårdavdelningar minskar. Antalet personer som omfattas av regelbunden hemvård förblir oförändrat eller ökar rentav något, men utbudet växer inte lika snabbt som åldersklassen över 80 år. Därför minskar andelen av åldersklassen som har hemvård. Närståendevården och familjevården får en allt mer etablerad ställning i servicesystemet. Trots framstegen visar de brister som upptäckts i äldreomsorgen att det fortfarande finns ett stort behov av att utveckla tjänsterna för äldre.
----------	--

Social- och hälsovårdsreformen har förbättrat basservicen och informationssystemen.

Nöjaktig	Utöver lagberedningen har det inom beredningen av reformen även satsats på ändringsstöd och beredning av genomförandet. Eftersom reformen föll har inga konkreta åtgärder genomförts för att förbättra bas tjänsterna och informationssystemen. Berednings- och utvecklingsarbetet kan emellertid utnyttjas i utvecklingen av servicesystemet även i fortsättningen. Arbetet inom ramen för spetsprojekten har bidragit med nya arbetssätt som kommer att introduceras i servicesystemet. Väntetiderna till social- och hälso tjänster är fortfarande en utmaning, men i brådskande fall får man genast hjälp. Barnskyddet och möjligheten att få tid hos skötare har utvecklats positivt. Kunderna har i stor utsträckning hittat Kanta-tjänsterna. Användningsgraden för elektroniska läkemedelsrecept var i slutet av 2018 nästan 100 procent. Patientdataarkivet används av hela den offentliga sektorn och de största privata producenterna av hälso tjänster. Antalet användare av tjänsten Mina Kanta-sidor har ökat.
----------	---

Den sociala tryggheten har lagts om så att den är inkluderande och uppmuntrar till arbete.

God	Satsningen på att hålla kvar de partiellt arbetsföra i arbetslivet syns bland annat i att antalet partiellt arbetsföra arbetslösa arbetssökande har minskat. Antalet personer som får full sjuk- eller invalidpension har länge varit sjunkande, även om det steg 2018. Försöket med basinkomst, den så kallade aktiveringsmodellen, beredningen av delaktighetsinkomst, projektet för bosättningsbaserad social trygghet och statsrådets gemensamma grundskydds- och aktivitetsprojekt Toimi skapar förutsättningar för en reform av den sociala tryggheten.
-----	--

Färre normer har gjort det lättare att delta i organisationsarbete och frivilligarbete och samhörigheten har ökat.

God	Vid ingången av 2017 trädde fusionen av spelbolagen och den därmed sammanhängande revideringen av lotterilagen i kraft och Penningautomatföreningens bidragsavdelning blev en del av social- och hälsovårdsministeriet. Samma år genomfördes en särskild bidragsutdelning, vilket gjorde bidragssystemet smidigare. Under 2018 ökade den ekonomiska satsningen på organisations- och frivilligverksamheten klart. Olika organisationer är starkt engagerade i spetsprojekten. Även i beredningen av vård- och landskapsreformen beaktades organisationernas möjligheter att delta och påverka.
-----	---

Hållbar utveckling

Målet med social- och hälsovårdsministeriets verksamhet är att främja och upprätthålla människors hälsa och välfärd. Ministeriets förvaltningsområde ska framför allt garantera ett sunt och gott liv för alla åldersgrupper, minska ojämlikheten och främja jämställdheten i enlighet med målen för en hållbar utveckling. Med anslagen upprätthålls ett heltäckande system för social trygghet och välfärdstjänster i Finland.

Framstegen inom spetsprojekten för att främja välfärden, minska ojämlikheten och reformera tjänsterna för barnfamiljer och äldre

De statsunderstödsprojekt som ingick i spetsprojektet för att främja hälsa och välfärd spred och förankrade god praxis för att öka sunda levnadsvanor, stärka den psykiska hälsan och bekämpa ensamhet. Man lyckades med att sprida god praxis och gjorde också framsteg i förankringen. Arbetet inriktades framgångsrikt så att det förbättrade situationen för dem som har det sämst ställt i fråga om välfärd och hälsa.

Färdigställandet av rapporten från arbetsgruppen som behandlat ojämlikhet samt förebyggandet av marginalisering på en föränderlig arbetsmarknad

Regeringen tillsatte hösten 2017 ett förvaltningsövergripande projekt för att bereda en reform av den sociala tryggheten och aktiviteten ([Toimi](#)). Projektet ska förbättra sysselsättningen, minska ojämlikheten och beakta förändringarna i arbetslivet. Det samordnades med arbetet i [arbetsgruppen som behandlade ojämlikhet](#), som avslutades våren 2018.

Partiellt arbetsföra personer hittar arbete och fortsätter arbeta i betydligt högre grad än tidigare

Under genomförandet av spetsprojektet OTE har antalet partiellt arbetsföra arbetslösa minskat avsevärt. Allt fler partiellt arbetsföra har hittat arbete, allt fler stannar kvar i arbetslivet och arbetslöshetsperioderna har blivit kortare. Inflödet till arbetslöshet har alltså minskat och inflödet till sysselsättning har ökat. Dessutom arbetar allt fler vid sidan av den partiella sjukpensionen eller delinvalidpensionen.

Spetsprojektet för utvecklingsprogrammet för närståendevården och hemvården

Spetsprojektet har resulterat i att det för landskapen har tagits fram en verksamhetsmodell för tjänster för äldre som de regionala aktörerna har godkänt. Den tryggar jämlikare, bättre samordnade och kostnadsstabiliserande tjänster för äldre samt för närstående- och familjevårdare. Kund- och servicehandledning, fungerande hemvård, närstående- och familjevård samt boende och tjänster på samma ställe är viktiga delar av helheten.

Utvecklingen av ungdomsgarantin, stärkandet av social- och hälsotjänsterna för unga

Ungdomsgarantin har allt bättre och effektivare nått de unga som riskerar marginaliseras. Andelen unga vuxna som varken arbetar eller studerar har sjunkit betydligt under de senaste åren. När andelen var som högst 2015 hörde 15,1 procent av 20–24-åringarna till den här gruppen. Nu har andelen sjunkit till 11,8 procent (2018).

Arbetet för ökad jämställdhet mellan könen

I februari 2018 publicerades en [lägesrapport](#) om jämställdhetsprogrammet. Man fortsatte genomföra åtgärderna i programmet. Enligt lägesrapporten hade två tredjedelar av programmets 41 åtgärder framskridit väl medan en tredjedel endast nått inledningsfasen eller behövde tilläggsstöd i början av 2018.

Social- och hälsovårdsministeriets roll i identifieringen av de mest sårbara grupperna

Hösten 2018 lämnade regeringen ett förslag till lag om funktionshinderservice. Syftet med lagen är att tillgodose likabehandling och delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning och att förebygga och undanröja hinder som begränsar möjligheterna att uppnå likabehandling, delaktighet och medbestämmande. Behandlingen av propositionen avbröts när valperioden gick ut och den förföll.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som genomförts inom ansvarsområdet

- Inriktning av organisationsstöd mot den offentliga sektorns gränssnitt
- Helhetsbedömning av Likalönsprogrammet 2016–2019
- Rapport av arbetsgruppen som bedömer hur målen för reformen av sjömanspensionssystemet har uppnåtts
- Den ekonomiska politikens effekter på sysselsättningen och inkomstskillnaderna 2015–2018
- Jämställd budgetering och bedömning av budgetens könkonsekvenser
- Skyddsdelen i utkomstskyddet och arbete under arbetslöshetstiden
- Klientavgifter inom social- och hälsovården: fördelning, effekt och rättvisa
- Med sikte på ett mer täckande förtjänstskydd. Bedömning av möjligheter till utveckling av det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa
- Vägar in i arbetslivet för partiellt arbetsföra – förmåner, tjänster, stödåtgärder. Utreddarnas rapport
- Utvärdering av verksamheten och organiseringen i fråga om hälso- och sjukvård för fångar

11.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

11.4.1 Velfärd och hälsa

Enligt [undersökningarna Hälsa 2000](#) och [Hälsa 2011](#) har hälsan, funktionsförmågan och välfärden ökat under 2000-talet hos den del av befolkningen som fyllt 30 år. Enligt [undersökningen FinTerveys 2017](#) har emellertid den snabba utvecklingen mot bättre funktionsförmåga och välfärd eventuellt tappat fart och delvis till och med varit negativ under det här årtiondet. Enligt [Institutet för hälsa och välfärds sjukfrekvensindex](#) har den åldersstandardiserade totala sjukfrekvensen minskat i Finland sedan 2000, och under 2010-talet har minskningen varit snabbare än under det föregående årtiondet. Det finns skillnader mellan olika åldersgrupper. Personer i medelåldern och i synnerhet pensionärer mår bättre än förr. Däremot har hälsan och välbefinnandet inte förbättrats nämnvärt i åldersgruppen 30–44 år. Det finns fortfarande stora regionala skillnader och skillnader som är förknippade med kön och utbildning. De viktigaste orsakerna till hälsoskillnaderna står att finna i levnadsförhållandena och levnadsvanorna, såsom alkoholkonsumtionen, användningen av tobak, näringsintaget och motionen. Socioekonomiskt betingade hälsoskillnader kan redan observeras bland barn och unga.

De ungas levnadsvanor har i huvudsak utvecklats i positiv riktning under 2010-talet. Andelen unga som motionerar eller idrottar har ökat, medan andelen unga som röker dagligen eller dricker sig mycket berusade minst en gång i månaden har minskat. De unga bedömer i regel att deras hälsotillstånd är bra eller rätt bra, även om de som upplever sitt hälsotillstånd som dåligt eller medelmåttigt ökade något i den senaste undersökningen. Övervikt är dock ett växande problem även bland unga, och till exempel ångesten har ökat.

Även i de vuxnas levnadsvanor har det skett en positiv utveckling. Rökningen har redan länge minskat bland både män och kvinnor. Även att dricka sig berusad har blivit ovanligare bland befolkningen i arbetsför ålder, även om det ökat bland pensionärerna. Mer än hälften av alla vuxna är emellertid överviktiga. Det finns betydande skillnader i levnadsvanorna mellan könen. De flesta riskfaktorer är i genomsnitt klart vanligare bland män än bland kvinnor.

Tabell 68. Levnadsvanornas utveckling, procent av åldersgruppen

	2014	2015	2016	2017	2018
Vuxna med övervikt	54	54	54	57	58
Vuxna som dricker sig berusade	12	11	13	12	10
Vuxna som inte motionerar	23	26	23	22	21
Vuxna med betydande psykisk belastning	13	13	14	10	13
Unga med övervikt	..	16	..	19	..
Unga som dricker sig mycket berusade minst en gång i månaden	..	10	..	10	..
Unga som motionerar lite	..	22	..	24	..

Källa: [FinSote-undersökningen](#) 2013–2018 (vuxna), Institutet för hälsa och välfärd: Enkäten Hälsa i skolan (unga)

11.4.2 Barnfamiljer

Enligt statistiken var 1,4 procent av barn och unga placerade utanför hemmet 2017, antingen kortvarigt eller långvarigt. Av alla barn och unga under 18 år var en procent omhändertagna. Andelen barn och unga som placerats utanför hemmet och andelen som omhändertagits har förblivit jämna under hela 2010-talet. Antalet barn och unga som var klienter i öppenvården inom barnskyddet var cirka 55 900 år 2017 (4,5 procent av åldersklasserna), vilket är en klar minskning jämfört med början av årtiondet. En bakomliggande orsak till minskningen kan anses vara den ändring av socialvårdslagen som trädde i kraft den 1 april 2015. Antalet barnskyddsanmälningar och andra kontakter har emellertid ökat under de senaste tio åren, och 2017 var ökningen stor.

Tabell 69. Förebyggande tjänster för barnfamiljer, familjer

	2015	2016	2017	2018*
Hemservice och barnvårdstjänster inom barnskyddet	2 586	2 221	2 010	2 000
Intensifierat familjearbete inom barnskyddet	8 939	9 396	10 094	11 000
Familjearbete enligt socialvårdslagen	10 707	13 125	14 029	15 000
Hemservice och barnvårdstjänster enligt socialvårdslagen	9 645	10 729	13 419	15 000

Källa: Institutet för hälsa och välfärd. Statistik, indikatorbanken Sotkanet.fi

* Uppskattning

11.4.3 Tjänster för äldre

Strukturen på tjänsterna för de äldre har utvecklats enligt målen, förutom när det gäller den regelbundna hemvården, vars täckning inte har vuxit enligt målsättningen. På motsvarande sätt ökar samtidigt den kortvariga och rehabiliterande hemvården. I hemvården sköts redan i dag många äldre som behöver mycket hjälp, varför även behovet av tjänsten nattetid har ökat. Institutionsvården på hälsovårdscentraler och äldreboenden har minskat och det intensifierade serviceboendet har ökat.

Tabell 70. Strukturen på tjänsterna för äldre, procent av personer som fyllt 80 år

	2014	2015	2016	2017	2018*
Personer som fyllt 80 år och som vårdades med stöd för närståendevård under året	5,5	5,7	5,9	6,0	6,1
Personer som fyllt 80 år och som den 30 november fick regelbunden hemvård	16,5	16,4	16,2	15,9	15,9
Personer som fyllt 80 år och som bodde på intensifierat serviceboende för äldre den 31 december	9,8	10,3	10,7	10,9	11,1
Personer som fyllt 80 år och som vårdades på äldreboenden eller i långvård på hälsovårdscentraler den 31 december	3,9	3,0	2,5	1,8	1,4

Källa: Institutet för hälsa och välfärd, statistik- och indikatorbanken Sotkanet.fi

* Uppskattning

11.4.4 Kostnaderna och finansieringen för social- och hälsojourer

Social- och hälsovårdskostnaderna per invånare har förblivit rätt jämna under regeringsperioden. Kostnaderna har inte ökat, vilket delvis kan bero på att kommunerna låtit bli att investera i väntan på social- och hälsovårdsreformen. Skillnaderna i kostnader mellan kommunerna är stora även om utgifterna ställs i relation till servicebehovet.

Tabell 71. Kostnaderna för social- och hälsojourerna, euro per invånare

	2015	2016	2017	2018*
Driftkostnader (deflaterade)	3 732	3 763	3 761	3 730

Källa: Statistikcentralen och social- och hälsovårdsministeriet

* Uppskattning

11.4.5 Tillgången till social- och hälsojourer

Handläggningen av ansökningar om grundläggande utkomststöd, som flyttades över till FPA vid ingången av 2017, blev snabbare under 2017 och förblev i stort sett på samma nivå 2018. Handläggningstiderna på över nio vardagar minskade klart, men också andelen ansökningar som handlades på en dag minskade.

I kommunerna behandlades 2018 bedömningarna av servicebehovet inom barnskyddet i 96 procent av fallen inom den lagstadgade tidsfristen på tre månader. Siffran har förbättrats betydligt sedan 2014, även om det förekommer regionala skillnader. Även den tid det tar att få icke-brådskande vård av en hälsocentralläkare varierar från region till region. Av besöken 2018 skedde 44 procent inom en vecka efter bedömningen av vårdbehovet. I den specialiserade vården har andelen patienter som väntat över tre månader förblivit rätt oförändrad under de senaste fem åren.

Tabell 72. Väntetiderna för social- och hälsojourer, procent av kunderna

	2014	2015	2016	2017	2018
Klienter som väntat över 3 månader på barnskyddsutredning	10,1	5,7	5,6	7,1	4,3
Patienter i primärvården som väntat över 7 dygn på att få besöka en läkare	55	52	59	58	56
Patienter i primärvården som väntat över 3 dygn på att få besöka en skötare	47	33	39	35	31
Patienter som väntat över 90 dygn på specialistvård	13,6	14,5	14,4	13,3	15,4

Källa: Institutet för hälsa och välfärd

Användningen av Kanta-tjänsterna har ökat betydligt. Användningsgraden för elektroniska läkemedelsrecept var i slutet av 2017 nästan 100 procent. Patientdataarkivet används av hela den offentliga sektorn och de största privata producenterna av hälsojourer. Antalet personer som använder tjänsten Mina Kanta-sidor har ökat och till exempel i december 2018 var användarnas antal cirka 620 000. Kanta-tjänsterna har utvidgats så att de omfattar socialvården. Även patienternas möjligheter att spara egna uppgifter har utvidgats.

11.4.6 Rehabilitering och partiellt arbetsföra

Antalet personer som blir sjuk- eller invalidpensionerade på heltid har redan länge sjunkit, men började oväntat stiga 2018. Tills vidare är det oklart vad vändningen beror på. En del av förklaringen är sannolikt den kraftigt ökande sysselsättningen till följd av högkonjunkturen, vilket i allmänhet påskyndar sjuk- eller invalidpensioneringarna. En del av den tidigare minskningen förklaras av ändringar i åldersstrukturen och pensionssystemet, men även förbättringar i arbetsförhållandena och insatserna för detta har inverkat. Enligt arbetsförmedlingsstatistiken fick något under 30 procent av de partiellt arbetsföra arbetslösa arbete på den allmänna arbetsmarknaden 2017 och i början av 2018.

Tabell 73. Stöd för att ge partiellt arbetsföra en plats på arbetsmarknaden, antal

	2014	2015	2016	2017	2018
Personer som mottagit FPA:s rehabiliteringspenning	56 731	57 292	49 187	40 735	40 338
Personer som mottagit rehabiliteringspenning under arbetspensionsrehabilitering	8 479	9 210	10 171	11 095	12 113
Personer som fått partiell sjukpension/delinvalidpension	4 842	4 837	5 245	5 605	5 600*
Personer som fått full sjukpension/invalidpension	16 405	16 360	16 313	15 330	16 600**

Källa: FPA, Pensionsskyddscentralen

* Preliminär uppgift ** Uppskattning

11.4.7 Organisations- och frivilligverksamhet

Genom fusionen av spelbolagen och den därmed sammanhängande revideringen av lotterilagen som trädde i kraft vid ingången av 2017 blev social- och hälsoorganisationernas bidragsprocesser

och beslutsfattande smidigare bland annat genom att det blev möjligt med flera bidragsutdelningar samma år.

Enligt en [undersökning](#) av Institutet för hälsa och välfärd deltar cirka var sjätte person som fyllt 20 år i social- och hälsoorganisationernas verksamhet. [Statistiken](#) visar att antalet deltagare i alla typer av organisations- och frivilligverksamhet ökade 2018, men inga betydande förändringar har skett i deltagandet i organisationsverksamheten under de senaste fem åren. Totalt sett deltar kvinnorna aktivare och mera regelbundet i verksamheten än männen.

Tabell 74. Organisations- och frivilligverksamhet, miljoner euro

	2015	2016	2017	2018
Bidrag till sammanslutningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd	309,3	315,3	322,7	353,3

Källa: Social- och hälsoorganisationernas understödscentral STEA

11.4.8 Utgifterna för och finansieringen av den sociala tryggheten

Enligt [Statistikcentralen](#) uppgick den offentliga sektorns socialskyddsutgifter 2017 till 55,6 miljarder euro, vilket var cirka 46 procent av den offentliga sektorns totala utgifter. För finansieringen står arbetsgivarna och de försäkrade via socialskyddsfonderna samt kommunerna och staten med skattemedel.

Den största utgiftsposten i den sociala tryggheten är ålderdomsrelaterade utgifter, som 2017 utgjorde över 55 procent av socialskyddsutgifterna. De ålderdomsrelaterade utgifternas andel har tydligt ökat under hela 2000-talet. I början av millenniet var deras andel av socialskyddsutgifterna cirka 40 procent. Ålderspensionerna utgör största delen av utgifterna. År 2017 betalade arbetspensionssystemet ut 23,3 miljarder euro i ålderspension och FPA 1,46 miljarder euro.

År 2018 betalades cirka 3,9 miljarder euro ut i arbetslöshetsförmåner, varav cirka hälften bestod av förtjänstskydd och hälften av grundskydd. Beloppet minskade med drygt 13 procent jämfört med året innan tack vare det klart förbättrade sysselsättningsläget. Även utgifterna för det grundläggande utkomststödet minskade enligt [FPA:s statistik](#) från 722 miljoner till 716 miljoner euro. Stöden för boende har ökat under de senaste tio åren. Under 2018 betalades totalt 1 489 miljoner euro ut i bostadsbidrag. De två senaste årens kraftiga ökning avspeglar tydligt att studerandena 2017 inkluderades i det allmänna bostadsbidraget.

Stöden till barnfamiljer har förblivit rätt oförändrade under regeringsperioden, även om utgifterna minskat något i och med att åldersklasserna krympt. Barnbidraget och föräldradagpenningen utgör de största utgiftsposterna av de förmåner som betalats till barnfamiljer.

11.4.9 Spetsprojekt och reformer i regeringsprogrammet

Inom det prioriterade området Velfärd och hälsa i regeringsprogrammet finns det fem spetsprojekt:

- Kundorienterad service
- Hälsa och välfärd ska främjas och ojämlikheten bli mindre
- Ett program för utveckling av barn- och familjetjänster
- Hemvården för äldre utvecklas och närståendevården för alla ålderskategorier förbättras
- Vägar in i arbetslivet för partiellt arbetsföra

Gemensamt för spetsprojekten är att de syftar till förändringar i bland annat servicestrukturerna, verksamhetssätten eller mera generellt i den sociala tryggheten. Dessutom ska spetsprojekten inverka på bland annat den offentliga ekonomin, de yrkesutbildades arbetssätt och kompetens, befolkningens beteende och befolkningens hälsa. Flera av spetsprojekten har dessutom som mål att förbättra kunskapsunderlaget.

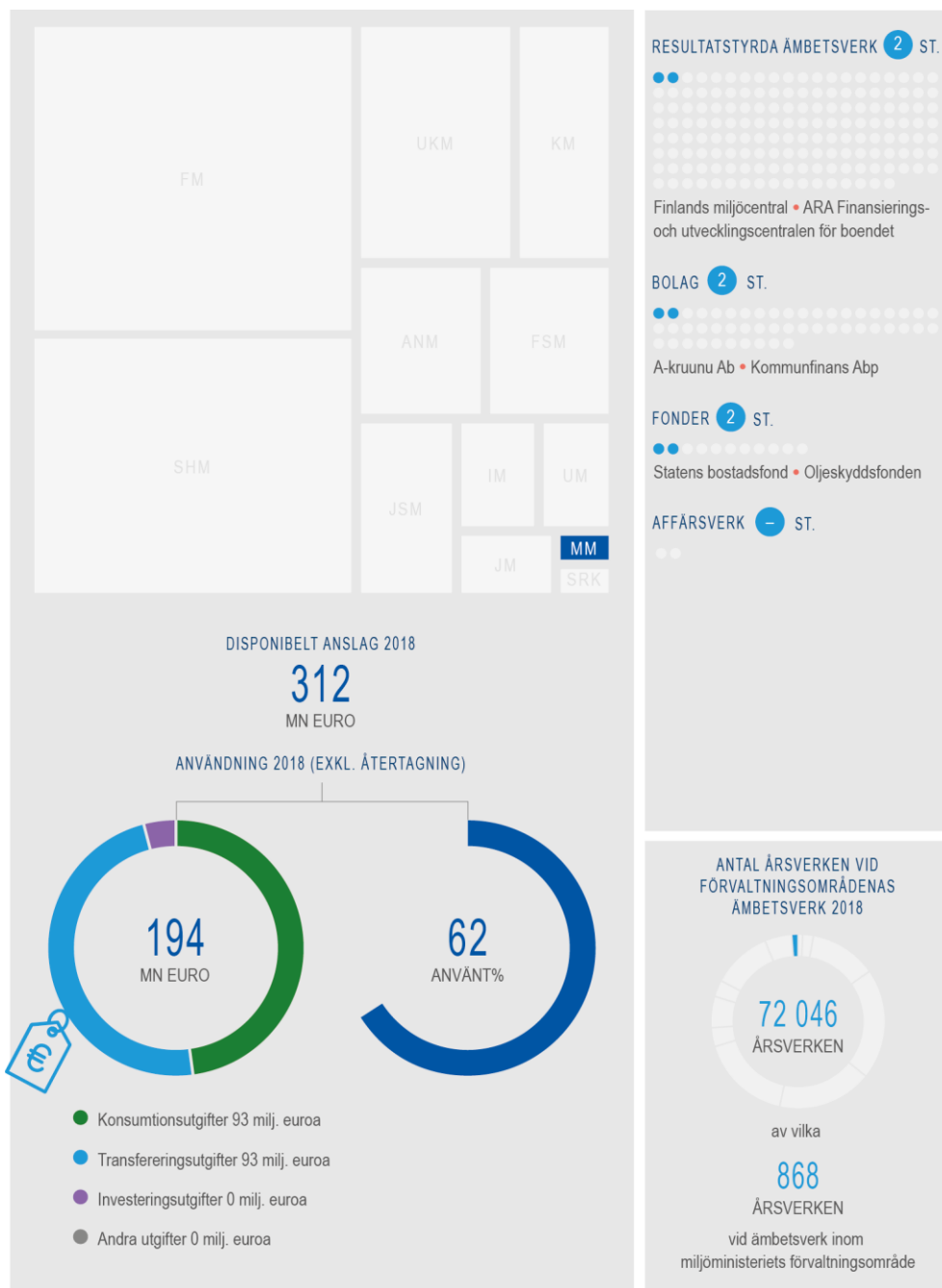
Hur spetsprojekten har avancerat redovisas närmare i kapitel 2.6 Velfärd och hälsa. Närmare uppgifter om målen för regeringsperioden, spetsprojekten och uppföljningen av dem finns på [statsrådets webbplats](#).

11.4.10 Social- och hälsovårdsreformen

I fråga om social- och hälso tjänsterna och landskapsreformen lämnade regeringen i mars 2017 de viktigaste propositionerna med förslag till lagar bland annat för att inrätta nya landskap och överföra organiseringsansvaret för social- och hälso tjänsterna från kommunerna till landskapen. Regeringens proposition om valfriheten lämnades våren 2018. Sommaren 2018 beslutade regeringen att landskaps- och vårdreformen skulle träda i kraft den 1 januari 2021. De behövliga lagändringarna på grund av senareläggningen bereddes. Giltighetstiden för den så kallade begränsningslagen som begränsar kommunernas möjligheter att lägga ut verksamhet och investera inom social- och hälso vården förlängdes till utgången av 2022. Målet var att ansvaret för att ordna social- och hälso tjänster skulle överföras till landskapen den 1 januari 2021. Avsikten var också att valfriheten stegvis skulle utvidgas från och med den 1 januari 2021.

De regeringspropositioner som var förknippade med reformen förföll då riksdagens talmanskonferens den 8 mars 2019 konstaterade att riksdagen på grund av regeringen Sipiläs avskedsbegäran inte hade förutsättningar att behandla landskaps- och vårdreformen i mars 2019. Reformen behandlas närmare i kapitel 2.8 Strukturpolitiska reformer.

12 Miljöministeriet

tutkibudjettia.fi

12.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 75. Förändringar i omvärlden och konsekvenser av dem för ministeriets verksamhetsområde

Förändringar i den internationella ordningen

De internationella miljöavtalen har en central betydelse i vår strävan att uppnå hållbar utveckling. Undertecknandet av Parisavtalet om klimatförändringar visar att det finns en politisk vilja till förändring. Det är nödvändigt att fortsätta att stärka den internationella miljöförvaltningen genom att se till att miljöavtalen är fortsatt verkningsfulla och att FN:s miljömöte befäster sin ställning som FN-aktör i miljöfrågor.

Befolkningsstrukturen och urbaniseringen

Den fortsatta urbaniseringen förutsätter att stadsregionerna tar fram hållbara lösningar för att producera bostäder, förebygga bostadslöshet, förtäta samhällsstrukturen, förebygga social segregation i bostadsområden och ordna den service som den geografiskt koncentrerade befolkningen behöver. Invandringen ökar dessa utmaningar. Många områden lider av flyttningsunderskott. Det blir allt viktigare att bekämpa och anpassa sig till klimatförändringen och utveckla den cirkulära ekonomin.

Klimatförändring och cirkulär ekonomi

Klimatförändringen kan dämpas genom att man stoppar ökningen av halterna av växthusgaser i atmosfären. Övergången till ett koldioxidsnålt samhälle kräver insatser på alla samhällsområden. En anpassning till förändrade klimathållanden blir nödvändig oberoende av om insatserna för att stävja klimatförändringen lyckas. Lösningar för cirkulär ekonomi minskar växthusgasutsläppen, främjar en hållbar användning av naturresurser och ökar konkurrenskraften.

Miljöns och naturens tillstånd

När biodiversiteten minskar kan ekosystemtjänster som är nödvändiga för människan, såsom pollineringen av näringsväxter, drabbas av allvarliga störningar. På grund av klimatförändringen och utsläppen av näringsämnen och farliga ämnen har tillståndet i världshaven, Östersjön, insjöarna, vattendragen och grundvattnet inte förbättrats enligt målen. Användningen av farliga kemikalier är fortfarande omfattande. Utsläppen av farliga ämnen och småpartiklar är för stora med tanke på miljön och hälsan. Den ständigt ökande produktionen av plaster återspeglar sig i både världshavens och insjövattnens tillstånd.

12.2 Utvärdering av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Tabell 76. Risker i omvärlden och på verksamhetsområdet samt riskförebyggande åtgärder

1	Växande ojämlikhet mellan regioner och bostadsområden
	Urbaniseringen och invandringen ökar riskerna för segregering och ojämlikhet mellan regioner och bostadsområden. I regioner med krympande befolkning minskar servicen och skillnaderna i ekonomiska resurser i städerna hotar den sociala balansen mellan bostadsområdena. Det vidtas åtgärder för att upprätthålla regionernas livskraft och bostadsområdenas sociala hållbarhet och för att säkerställa att det kan byggas tillräckligt många bostäder till skäligt pris.
2	Miljöbelastande skadliga ämnen och kemikalier samt miljöskador
	Det bör säkerställas att systemen för förhandskontroll och tillsyn enligt miljöskyddslagen fungerar och systemet med subsidiärt miljöansvar bör utvecklas till att bli mer omfattande än i dag. Riskhanteringsåtgärderna bör utvecklas för att bemöta de kemikaliefrågor som aktualiseras. Mängden små partiklar och andra skadliga ämnen som sprids genom långväga transport samt sot bör minskas. Det behövs utveckling av verksamheten och samarbete mellan förvaltningen, forskarna och verksamhetsutövarna samt internationell påverkan.
3	Klimatet fortsätter att bli varmare och det blir svårare att förutspå klimatförändringen
	Behovet att minska utsläppen av växthusgaser globalt och att beakta följderna av klimatförändringen i allt nationellt beslutsfattande accentueras. Risken är att inga globala beslut fås till stånd om de åtgärder som behövs. Genomförandet av Parisavtalet främjas, målen uppdateras utifrån aktuella uppgifter och samarbetet inom statsrådet ökas.

Tabell 77. Bedömning av riskernas betydelse

Konsekvens	Kritisk				3
	Betydande		2	1	
	Måttlig				
	Obetydlig				
		Osannolik	Möjlig	Sannolik	Nästan säker
Sannolikhet					

12.3 Uppfyllelse av effektmål

Tabell 78. Utvärdering av hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts (på skalan utmärkt, god, nöjaktig, försvarlig, icke påbörjad/svag) samt motivering

Ett koldioxidsnålt och energieffektivt Finland: Finlands utsläpp av växthusgaser minskar.

God	Enligt Statistikcentralens preliminära uppgifter var Finlands totala utsläpp av växthusgaser nästan 22 procent mindre 2017 än 1990. De totala utsläppen minskade med nästan fem procent jämfört med året innan. Utsläppen utanför utsläppshandeln (bördefördelningssektorn) enligt de preliminära uppgifterna för 2017 underskred det linjära målet med 0,04 miljoner ton koldioxidekvivalenter (t CO ₂ -ekv). År 2016 överskreds det linjära målet med 1,0 miljoner t CO ₂ -ekv. Genom underskridningarna 2013–2015 (totalt 2,2 miljoner t CO ₂ -ekv) kan dock överskridningen 2016 kompenseras, och Finland kommer således att uppfylla sina åtaganden för 2016 och 2017.
-----	--

Ett koldioxidsnålt och energieffektivt Finland: Lösningarna inom byggande, områdesanvändning och rörlighet stöder koldioxidsnålhet och energieffektivitet.

Utmärkt	Samhällsstrukturen i de största stadsregionerna har förtätats med hjälp av avtal om markanvändning, boende och trafik (MBT-avtal) genom att koncentrera bostadsbyggandet till de områden som har den bästa tillgängligheten. Vid utgången av 2018 fanns det cirka 700 verksamma vindkraftverk i Finland (total kapacitet 2 044 megawatt). Byggnadernas energiprestanda har kontinuerligt förbättrats. Bestämmelser om nära-nollenergibyggnader och reviderade bestämmelser om energicertifikat för byggnader trädde i kraft vid ingången av 2018. Användningen av virke har främjats särskilt i det offentliga byggandet och byggandet av höghus. Sex procent av lägenheterna i bostadshöghus finns i trähöghus.
---------	--

Ett hållbart utnyttjande av naturresurserna och en fungerande cirkulär ekonomi: Den gröna tillväxten går framåt.

God	Det inleddes försöksprojekt kring bland annat utveckling av ett kvalitetssystem för återvinningsgödsel, användning av träfiber för att minska jordbrukets påverkan på vattendragen samt förbättring av näringskretsloppen i städer och kommuner. Det verifierades att gips minskar fosforbelastningen från jordbruket. Regeringens spetsprojekt ökade Finlands kunnande inom återvinningen av näringsämnen. Färdplanen för bättre återvinning av plast blev klar och började genomföras. Färdplanen innehåller åtgärder för att bemöta de utmaningar som användningen av plaster medför. Det nätverksbaserade kompetenscentret för offentlig upphandling (KEINO) inledde sin verksamhet.
-----	--

Ett hållbart utnyttjande av naturresurserna och en fungerande cirkulär ekonomi: Återvinningen av näringsämnen effektiviseras genom att man minskar näringsutsläppen i vatten och skapar nya möjligheter till affärsverksamhet.

God	Enligt konsekvensbedömningen av regeringens spetsprojekt om återvinning av näringsämnen och skydd av Östersjön ökade verksamheten Finlands kunnande inom återvinning av näringsämnen. Försöken med tillvaratagande av näringsämnen i avloppsvatten var lyckade och flera av projekten kan ha betydande lokala effekter, samarbetet mellan företag och forskningsorganisationer har framskridit, gipsbehandling av åkrar som en vattenskyddsmetod inom jordbruket kan införas på bred front, en innovation gjordes i återvinningen av fosfor ur avloppsvatten till råvara för gödselindustrin, och Finlands internationella varumärke har stärkts när det gäller cirkulär ekonomi på det strategiska planet.
-----	---

Ett hållbart utnyttjande av naturresurserna och en fungerande cirkulär ekonomi: Återvinningen ökar.

Nöjaktig	För att återvinningsgraderna ska uppnås krävs ytterligare åtgärder om man vill uppnå målet för återvinning av kommunalt avfall (50 procent) 2020. Deponeringen på avstjälningsplatser har fortsatt att minska. Den riksomfattande avfallsplanen för 2023 blev klar i slutet av 2017 och började genomföras 2018. En ny förordning om återvinning av avfall i markbyggnad trädde i kraft vid ingången av 2018. Beredningen av en elektronisk dataplattform för avfall och biprodukter gick vidare till genomförandefasen.
----------	--

En god miljöstatus: Vattenstatusen och Östersjöns tillstånd samt luftkvaliteten förbättras.

God	Finlands havsområden är övergödda och yt- och grundvattnets status har inte blivit bättre. Näringsbelastningen från mänsklig verksamhet som förändrar markanvändningen fortsätter att försämra vattendragens tillstånd. Merparten av näringsbelastningen på Finlands havsområden transporteras via åar och älvar. Åren 1975–2016 var fosforbelastningstrenden sjunkande, men kvävebelastningen ökade. Halterna av många förbjudna eller begränsade kemiska föreningar har minskat. Luftkvaliteten är bättre i Finland än i de flesta andra länder, men den bör förbättras ytterligare för att minska de negativa effekterna på hälsan. I det nationella luftvårdsprogrammet anges de åtgärder som behövs för att förbättra luftkvaliteten fram till 2030..
-----	--

En god miljöstatus: Utveckling av den byggda miljön skapar en hälsosammare livsmiljö och förbättrar säkerheten och trivseln.

God	I samband med revideringen av de riksomfattande målen för områdesanvändningen och styrningen av den har man betonat en god livsmiljö. Med hjälp av digitalisering har tillvägagångssätten, växelverkan och delaktigheten inom planläggningen och byggandet effektiviserats, bland annat genom projektet KIRA-digi. I samband med revideringen av byggbestämmelsesamlingen gjordes de normer som styr byggandet enhetligare och tydligare. I förordningen om byggnaders fuktekniska funktion förtydligades i synnerhet bestämmelserna om byggande. Inom programmet Sunda lokaler 2028, som syftar till att förebygga problem med inomhusluften i offentliga byggnader, ökades medvetenheten om lösningar på problem med inomhusluften genom att sprida information om god praxis från olika aktörer.
-----	---

Biologisk mångfald och fungerande ekosystemtjänster: Biologisk mångfald och fungerande ekosystemtjänster tryggas.

God	Nätverket Natura 2000 utökades med 110 000 hektar områden som är viktiga för den marina naturen, och de uppgifter som ligger till grund för skyddet av Naturaområdena uppdaterades. Lagberedningen i samband med naturskyddsområden som inrättas på statlig mark genom förordningar framskred i sex landskap (425 naturskyddsområden med en total areal på 150 000 hektar). Inom ramen för handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (METSO) skyddades cirka 4 300 hektar av enskilda markägares mark. Den andra bedömningen av hotade naturtyper publicerades. Av de nästan 400 naturtyper som bedömdes är 48 procent hotade. Efterfrågan på tjänster för naturturism och rekreation på skyddade områden ökade. Antalet besökare i nationalparkerna ökade med två procent från året innan. Effekten av besökarnas användning av pengar i närområdet ökade likaså med två procent.
-----	---

Boendeformer som stöder välfärden och konkurrenskraften: Bostadsbyggandet ökar i de områden där behovet av bostäder är störst samt bostädernas priser och hyror är högsta.

Utmärkt	I avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT) för perioden 2016–2019 har man i stadsregionerna Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborg tagit med de åtgärder som är viktigast och effektivast med tanke på markanvändningen, boendet och utvecklingen av trafiksystemet i kommunerna i dessa stadsregioner. Åtgärderna förutsätter samarbete både mellan kommunerna själva och mellan kommunerna och staten. I avtalet ställdes det klart högre mål än tidigare för Helsingforsregionen. Enligt preliminära uppgifter ligger bostadsproduktionen i Helsingforsregionen på en hög nivå, i och med att man under MBT-perioden kommer upp till hela 62 000 bostäder då målet är 60 000. År 2018 inleddes byggandet av cirka 44 000 bostäder i hela landet.
---------	--

Boendeformer som stöder välfärden och konkurrenskraften: Bostadsområdena möjliggör en mångsidig boendestruktur och förebygger segregation.

God	I genomförandet av metropolpolitiken har man tillsammans med staten och andra aktörer i regionen sökt lösningar för att bland annat stärka den internationella konkurrenskraften och bemöta utmaningarna kring social hållbarhet. Bostadsproduktionen i de största stadsregionerna har stimulerats genom MBT-avtalen. Med hjälp av avtalen har man också förbättrat samhällsstrukturen genom att förtäta den och stärka förutsättningarna för kollektivtrafik, gång och cykling. Genomförandet av åtgärdsprogrammet för att förebygga bostadslöshet (AUNE) har fortsatt. Staten har ingått intentionsavtal om motarbetande av bostadslöshet fram till slutet av 2019 med de tio städer där bostadslösheten är störst..
-----	---

Boendeformer som stöder välfärden och konkurrenskraften: Boendesituationen förbättras för de grupper som behöver särskilt stöd.

God	Resultaten från programmet för att förbättra äldres boende har tillvaratagits och spridits. Man har kartlagt de äldres önskemål i fråga om boende och olika boendelösningar och stött den kollektiva aspekten i boendet och utvecklingen av åldersvänliga bostadsområden. Boendet har blivit mera funktionellt med hjälp av reparations- och hissunderstöd.
-----	---

Boendeformer som stöder välfärden och konkurrenskraften: Lösningarna för markanvändningen, boendet och trafiken i stadsregionerna bildar en helhet som stöder smidighet i människornas vardag och stärker regionernas livs- och konkurrenskraft.

Utmärkt	När det gäller planläggningen av bostadsområdena ligger man före målen då halva MBT-avtalsperioden har gått. Inom bostadsproduktionen har byggandet framskridit enligt målen. I Tammerfors stadsregion har bostadsproduktionen i de områden som är trafikmässigt lättillgängliga påskyndats sedan spårvägsprojektet inleddes. I Åbo stadsregion är flera detaljplaneändringar som gäller kompletteringsbyggande i centrumområdena aktuella. Dessutom ökar invånarantalet i stationsområdena i Åbo. I Uleåborgs stadsregion ökar användningen av kollektivtrafik kraftigt. När det gäller cykling och fotgängartrafik har förhållandena i stadskärnorna förbättrats.
---------	---

Hållbar utveckling

Miljöministeriets förvaltningsområdes roll i genomförandet av handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling är att vidta åtgärder i synnerhet när det gäller klimatpolitiken, att främja cirkulär ekonomi och stadsutveckling, stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden och förbättra boendeförhållandena för olika befolkningsgrupper i samhället.

Finland deltog aktivt i FN:s klimatförhandlingar och utövade inflytande särskilt vid klimatmötet i Katowice där man fastställde genomföranderegler för Parisavtalet. Finland deltar i flera initiativ som sporrar till mer ambitiösa klimatåtgärder, till exempel den internationella kolfria alliansen, initiativet till en färdplan mot ett koldioxidsnålt samhälle 2050 och koalitionen för koldioxidneutralitet.

Långsiktigheten i klimatpolitiken och kostnadseffektiviteten hos de utsläppsminskande åtgärderna ökades genom att genomföra åtgärder i enlighet med den klimatpolitiska planen på medellång sikt (Vägen till en klimatsmart vardag, SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd). Miljöministeriet fokuserade i synnerhet på att främja åtgärder för hållbar konsumtion, koldioxidsnålt boende och byggande och kommunernas klimatarbete. Planens mål om att halvera medborgarnas koldioxidavtryck före 2030 har främjats bland annat genom att uppdatera Finlands miljöcentrals [Klimatdieträknare](#) och bereda en utlysning kring försök med att halvera koldioxidavtrycket (vardagsmotion, energieffektivitetslösningar för hemmen, hållbar och lokal konsumtion) på plattformen [Kokeilunpaikka.fi](#).

Finansieringen inom programmet [Kommunernas klimatlösningar \(2018–2020\)](#) är avsedd för lokala och regionala klimatprojekt och nationella lösningar. Det centrala i programmet har varit att hitta effektiva stävande åtgärder och att skapa nätverk och samarbete med kommuner och landskap.

[Åtgärdsprogrammet för cirkulär ekonomi](#) genomfördes genom att arbetet för att göra avfallslagstiftningen smidigare och tillhandahålla samservice i samband med miljörelaterade förfaranden fortsätter, genom att återvinningen av näringsämnen främjas och genom att den tekniska kompetensutvecklingen och exporten av teknik påskyndas.

Miljöministeriet deltog i inrättandet och styrningen av ett nätverksbaserat kompetenscentrum för innovativ upphandling ([KEINO](#)). KEINO har främjat den strategiska ledningen av upphandlingar och upprättandet av färdplaner i städerna och fungerat som stöd för ministeriets arbete med innovativ upphandling och green deal-pilotprojekt. Green deal inom offentlig upphandling ett sätt att få offentliga upphandlingsenheter att förbinda sig till frivilliga avtal för att uppnå målen för bioekonomi och cirkulär ekonomi och de strategiska målen i klimatstrategin samt för att utveckla marknaden inom ramen för den konkreta upphandlingsverksamheten. Det första projektet kring investeringar med miljöeffekt (EIB) är under beredning. Syftet är att testa upphandling av effekter för att uppnå klimatmålen och målen för cirkulär ekonomi.

Miljöministeriet har ingått ett eget åtgärdsåtagande med målet att skapa en arbetsplats där det ekologiska fotavtrycket är litet. Ministeriet ingick ett green deal-avtal med Finsk Handel om att minska användningen av plastpåsar. Dessutom ingick man ett green deal-avtal med bilbranschen i samarbete med andra ministerier och ett åtagande om materialeffektivitet med livsmedelsbranschen. Miljöministeriet och undervisnings- och kulturministeriet har förbundit sig att utveckla kulturmiljön och att verkställa genomförandeplanen för kulturmiljöstrategin (2014–2020). Miljöministeriet har tillsammans med andra aktörer förbundit sig till vattenansvar, vilket innebär att företagen utmanas att identifiera vattenriskerna i sina värdekedjor, se till att deras verksamhetsställen och underleverantörer har en hållbar vattenanvändning och att utveckla hållbar vattenhantering i samarbete med olika intressentgrupper.

Miljöministeriet har finansierat ett program för återvinning av näringsämnen ([RAKI](#)) samt vatten- och havsvårdsåtgärder i syfte att förbättra Östersjöns och vattendragens tillstånd, utnyttja de allt bättre förutsättningarna för cirkulär ekonomi och öka dess verkningsfullhet. Utarmningen av naturens mångfald minskades genom ett mångsidigt urval av förfaringssätt för att skydda främst naturtyper och hotade arter och genom att vidta åtgärder som ingår i handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland ([METSO](#)) och i myrskyddet.

Det nationella [programmet för hållbara städer](#) bidrar till att nå målen för den globala nya urbana agendan (New Urban Agenda) som antogs 2016. Programmets teman är koldioxidsnålhet, intelligens, hälsa och social hållbarhet och det stöder experiment och pilotförsök och sprider god praxis till kommunerna. I beredningsfasen av programmet för hållbara städer inleddes pilotförsök med tre städer (Tammerfors, Kuopio och Jyväskylä). Programmets verksamhetskoncept blev klart i september 2018 och det inleddes i början av 2019.

Med hjälp av stöd från statens bostadsfond ökades antalet hyresbostäder till skäligt pris och förbättrades boendeförhållandena för olika befolkningsgrupper. Dessutom främjades byggande i trä. Byggandet av cirka 8 000 statsunderstödda bostäder till skäligt pris inleddes. Av dessa var 3 100 vanliga hyresbostäder, 3 300 bostäder avsedda för grupper med särskilda behov och 1 600 bostadsrättsbostäder.

Uppgifterna för generalsekreteraren för Finlands kommission för hållbar utveckling sköts från miljöministeriet. Mandatet för gruppen De ungas Agenda 2030, som bildades under den nationella kommissionen för hållbar utveckling, förlängdes i februari 2018 till slutet av 2019. I samarbete med kommissionen deltog ungdomarna i planeringen, verkställandet och uppföljningen av åtgärderna för en hållbar utveckling och i kommunikationen om dessa. En företrädare för gruppen var också ungdomsdelegat i Finlands delegation vid FN:s globala uppföljningsmöte om hållbar utveckling (HLPF).

12.4 Utvecklingen av verksamhetsresultatet för förvaltningsområdet

12.4.1 Ett koldioxidsnålt och energieffektivt Finland

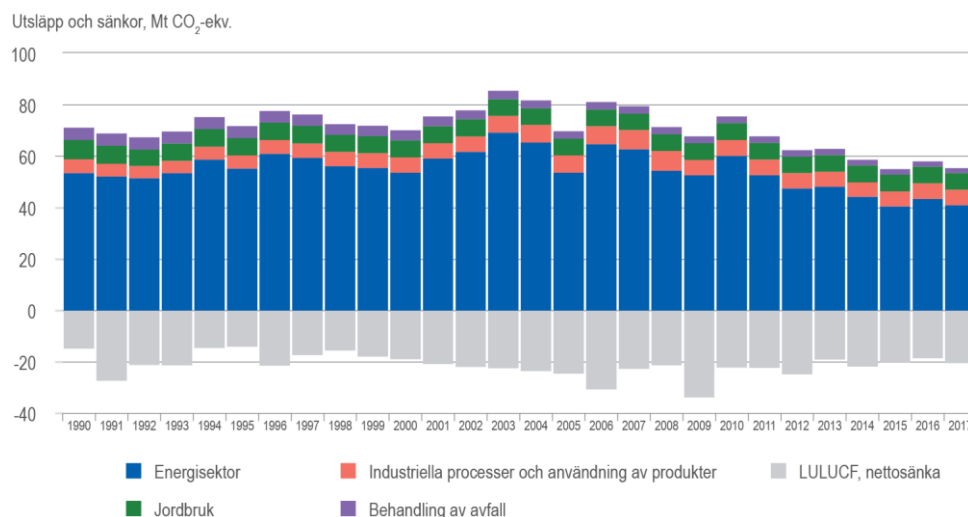
Finlands utsläpp av växthusgaser minskar

I och med Parisavtalet om klimatförändringar, som trädde i kraft 2016, har alla avtalsländer som gemensamt mål att hålla höjningen av den globala medeltemperaturen under 2 grader, och strävan är att begränsa höjningen till 1,5 grader. EU har som mål att minska utsläppen av växthusgaser så att de år 2030 är minst 40 procent lägre än de var år 1990.

Den nationella energi- och klimatstrategin (SRR 7/2016 rd – RSk 12/2017 rd) blev klar år 2016 och i den anges det hur Finland ska minska användningen av fossil energi. För att målet för 2030 ska uppnås inom den sektor som inte omfattas av utsläppshandeln (bördefördelningssektorn) genomförs de utsläppsminskningsåtgärder som anges i planen.

Enligt Statistikcentralens [preliminära uppgifter](#) uppgick de totala utsläppen av växthusgaser 2017 exklusive LULUCF-sektorn (markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk) till 55,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter (miljoner t CO₂-ekv.). Av de totala utsläppen härstammade 74 procent från energisektorn, 11 procent från industriella processer och användning av produkter, 12 procent från jordbruket och 3 procent från avfallsbehandlingen. Enligt de preliminära uppgifterna uppgick utsläppen från energisektorn 2017 till 41,1 miljoner t CO₂-ekv. Utsläppen minskade med 5 procent (2,3 miljoner t CO₂-ekv.) jämfört med 2016 och var 23 procent (12,5 miljoner t CO₂-ekv.) mindre än 1990. År 2017 minskade energisektorns utsläpp inom utsläppshandeln med 8 procent (1,9 miljoner t CO₂-ekv.) och utsläppen utanför utsläppshandeln med 2 procent (0,5 miljoner t CO₂-ekv.). Minskningen av utsläppen i energisektorn berodde huvudsakligen på den minskade användningen av de viktigaste fossila bränslena och den ökade användningen av biobränslen i trafiken. Användningen av flytande biobränslen minskade växthusgasutsläppen med uppskattningsvis 1,2 miljoner t CO₂-ekv. 2017.

Figur 11. Utsläpp av växthusgaser i Finland 1990–2017 samt LULUCF-sektorns (markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk) nettoupptag (nettosänka)

Källa: Statistikcentralen

År 2017 var kolsänkan inom hela markanvändningssektorn cirka 20,4 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Kolsänkan i skogarna var cirka 27,0 miljoner t CO₂-ekv. På lång sikt var avverkningsvolymerna fortfarande höga.

De åtgärder som behövs för att minska utsläppen av växthusgaser fastställdes i enlighet med den nationella klimatlagen i en klimatpolitisk plan på medellång sikt som sträcker sig fram till 2030 och som överlämnades i form av en redogörelse (SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd) till riksdagen i september 2017. Målet är att åtgärderna enligt planen fram till år 2030 ska ha lett till en minskning av utsläppen med 39 procent jämfört med 2005 års nivå. År 2018 bereddes åtgärder i synnerhet för att minska utsläppen från trafiken och byggnader, och det startades projekt som stöder kommunernas och regionernas klimatarbete och nätverksbildning. De arktiska ländernas utrikesministrar godkände våren 2017 ett gemensamt mål att fram till 2025 minska utsläppen av sot med 25–33 procent jämfört med utsläppsnivån för år 2013. Under ledning av Finland har Arktiska rådets expertgrupp för sot och metan, som fokuserar på utsläppsminskande åtgärder, berett en sammandrags- och rekommendationsrapport för Arktiska rådets utrikesministermöte som hålls i maj 2019.

Lösningarna inom byggnad och områdesanvändning stöder koldioxidsnålhet och energieffektivitet

För att effektivisera och förenhetliga styrningen av byggandet av vindkraftverk fortsatte man med den nationella vindkraftsrådgivningen särskilt i frågor som gällde planläggning, tillståndsförfaranden och buller. År 2018 bedömdes det att 7 300 megawatt av de vindkraftsprojekt som pågår i Finland redan omfattas av planer eller bygglov som godkänts av kommunerna, vilket är över tre gånger så mycket som den byggda vindkraftskapaciteten. Produktionen av vindkraft från de befintliga 700 vindkraftverken motsvarar den årliga elförbrukningen för cirka 300 000 eluppvärmda egnahemshus och cirka sex procent av Finlands elförbrukning. År 2018 var 79 nya vindkraftverk under uppbyggnad.

I Helsingfors, Åbo, Tammerfors och Uleåborgs stadsregioner omfattas totalt 43 kommuner av MBT-avtal om markanvändning, boende och trafik. Avtalen för 2016–2019 innehåller de åtgärder som är

viktigast och effektivast med tanke på markanvändningen, boendet och utvecklingen av trafiksystemet i kommunerna. Åtgärderna förutsätter samarbete både mellan kommunerna själva och mellan kommunerna och staten. Enligt den halvtidsöversyn av MBT-avtalen som gjordes i juni 2018 har samhällsstrukturen i de största stadsregionerna förtätats genom att koncentrera bostadsbyggandet till de områden som har den bästa tillgängligheten. Genom att utveckla kollektivtrafiken har man lyckats öka antalet användare. Också förhållandena för cykel- och gångtrafik har förbättrats i tätorterna. Av bostadsproduktionen i Helsingforsregionen sker 86 procent i de primära målområden som anvisats för boende i MBT-avtalet.

Vid ingången av 2018 trädde förordningarna om de numeriska värdena på energiformsfaktorerna för byggnader (788/2017), om nya byggnaders energiprestanda (1010/2017) och om inomhusklimat och ventilation i nya byggnader (1009/2017) i kraft. Genom dessa författningar förbättras byggnadernas energiprestanda med 0–20 procent beroende på byggnadstypen samt utökas den förnybara energins andel, samtidigt som man säkerställer att inomhusklimatet håller god kvalitet. Genomförandet av förordningarna främjades med hjälp av handböcker och utbildning.

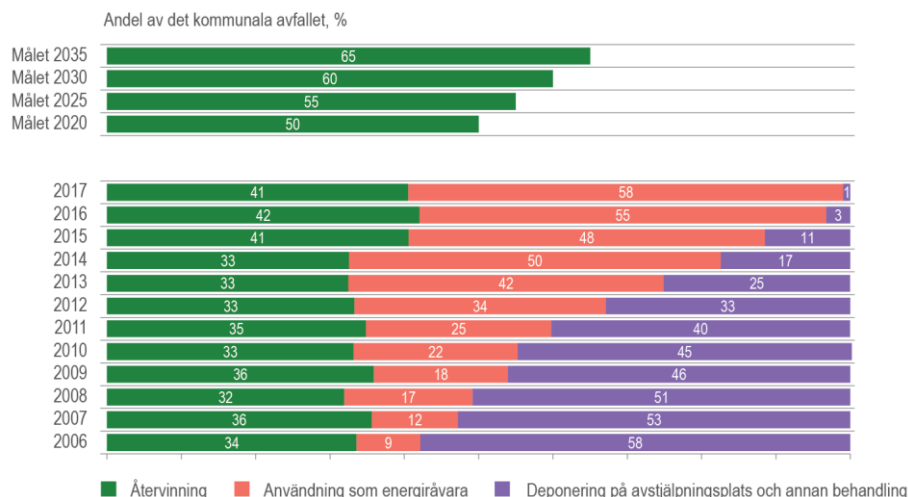
Energicertifikatet har fått konsumenterna att fästa vikt vid byggnaders energieffektivitet. I Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA:s register över energicertifikat finns det cirka 89 000 certifikat (2017: 63 500 certifikat), av vilka 26 procent har upprättats i enlighet med de nya bestämmelser om energicertifikat som trädde i kraft vid ingången av 2018. Av de nya energicertifikaten placerar sig cirka 6 procent i energiprestandaklass A, 40 procent i klass B och 12 procent i klass C.

Utsläppen från byggsektorn måste minskas för att Finland ska uppnå sina nationella och internationella klimatmål. Målet är att börja styra byggnaders koldioxidavtryck genom lagstiftning före 2025. Under berättelseåret inleddes åtgärder för att uppnå målet, till exempel utvecklades en metod för bedömning av byggnaders koldioxidavtryck.

Den årliga produktionen av höghusbostäder i trä har ökat. Jämfört med det första halvåret ökade antalet bygglov för höghus med cirka 30 procent och antalet färdigställda bostäder med 18 procent. År 2018 var sex procent av alla höghusbostäder byggda i trä, vilket är 1,2 procentenheter mer än 2017.

Ett hållbart utnyttjande av naturresurserna och en fungerande cirkulär ekonomi

Deponeringen av kommunalt avfall på avstjälningsplatser har minskat kraftigt under de senaste åren. En bidragande faktor till denna utveckling är särskilt förbudet mot att deponera organiskt avfall som trädde i kraft vid ingången av 2016. År 2017 var det endast cirka en procent av det kommunala avfallet som deponerades på avstjälningsplatser. Det kommunala avfallet utnyttjas till energi eller återvinns som material i stället för att deponeras på avstjälningsplatser. År 2017 var återvinningsgraden 41 procent.

Figur 12. Behandling av kommunalt avfall och målnivå för återvinningen

* Sättet att statistikföra fiberbaserade förpackningar förändrades.

Källa: Statistikcentralen och uppföljning av den riksomfattande avfallsplanen (VALTSU)

Den planmässiga utvecklingen av den cirkulära ekonomin fortsatte bland annat utifrån de åtgärdsförslag för förvaltningen som ingår i den [färdplan för cirkulär ekonomi](#) samt speciellt i den riksomfattande avfallsplanen [Från återvinning till cirkulär ekonomi](#). Avfallsplanen innehåller mål och åtgärder för förebyggandet av uppkomsten av avfall och avfallshanteringen som är bindande för statsförvaltningen under de kommande sex åren.

Riksdagen godkände våren 2018 en ändring av avfallslagen (445/2018) som begränsar kommunernas ansvar för hanteringen av kommunalt avfall. Syftet var att utveckla marknaden inom avfallsbranschen och samtidigt trygga tillgången till ändamålsenliga avfallshanterings tjänster. En proposition som gällde den andra fasen i revideringen av avfallslagen lämnades till riksdagen i slutet av året. Syftet med de föreslagna ändringarna var att öka transparensen i fråga om kommunens skyldighet att ordna avfallshantering i andra hand och att bidra till en bättre fungerande avfalls- och återvinningsmarknad. Förslaget godkändes av riksdagen i slutet av februari 2019. Utvecklingen av den dataplattform för avfall och biflöden som ingår i förslaget gick vidare till genomförandefasen i slutet av berättelseåret. Förordningen om återvinning av vissa avfall i markbyggnad trädde i kraft vid ingången av 2018 och dess tillämpningsanvisningar togs i bruk på prov. Den nya förordningen ersatte den gamla och dess tillämpningsområde utvidgades avsevärt.

Genomförandet av EU:s paket om cirkulär ekonomi framskred. Under berättelseåret antog EU ett lagstiftningspaket som omfattar sex direktiv för avfallssektorn och genomförandet av paketet inleddes. Finland fick [rekommendationer](#) från kommissionen för att uppnå den målsatta återvinningsgraden för kommunalt avfall. I rekommendationerna föreslogs bland annat ökad separat insamling av avfall, ekonomiska styrmedel och samordning på lång sikt av det spridda ansvaret. Rekommendationernas lämplighet har bedömts i [slutrapporten](#) från projektet JÄTEKIVA. Under berättelseåret utarbetades en [färdplan](#) för bättre återvinning av plast i Finland. Planen innehåller samlade åtgärder för att svara mot de utmaningar som användningen av plaster medför.

Med hjälp av frivilliga green deal -avtal söker man lösningar för att svara mot klimatutmaningarna och för att främja cirkulär ekonomi i Finland. I slutet av 2018 undertecknades ett green deal -klimat-

avtal för bilbranschen och en förbindelse om materialeffektivitet inom livsmedelsbranschen. Avtalsförhandlingar för att effektivisera insamlingen av smörjoljeavfall och tillvaratagandet av material pågick hela året.

Inom projektet för att utveckla hanteringen av stenmaterial har det inom ramen för de spetsprojekt som ansluter sig till cirkulär ekonomi skapats en preliminär [handlingsmodell](#) för att minska miljöbelastningen och spara kostnader för samhällsekonomin. Handlingsmodellen kan tillämpas på objekt av varierande omfattning, från områdesbyggande till kompletteringsbyggande. Modellen testades och utvecklades under 2018 inom ramen för Uleåborgs stads verksamhet.

12.4.2 En god miljöstatus

Vatten- och luftkvaliteten förbättras, saneringen av förorenade markområden fortsätter

Genomförandet av de åtgärdsprogram för vatten- och havsvård som statsrådet godkände 2015 fortsatte under berättelseåret. Enligt [konsekvensbedömningen](#) av regeringens spetsprojekt om återvinning av näringsämnen och skydd av Östersjön ökade spetsprojektverksamheten Finlands kunskande inom återvinning av näringsämnen: Försöken med tillvaratagande av näringsämnen i avloppsvatten var lyckade, och flera av projekten kan ha betydande lokala effekter. Samarbetet mellan företag och forskningsorganisationer har framskridit. Gipsbehandling av åkrar som en vattenskyddsmetod inom jordbruket kan införas på bred front. Framsteg gjordes i återvinningen av fosfor ur avloppsvatten till råvara för gödselindustrin. Finlands internationella varumärke har stärkts när det gäller cirkulär ekonomi på det strategiska planet. Bland annat leder Finland arbetet med att upprätta en gemensam strategi för återvinning av näringsämnen vid kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö (HELCOM).

Sjöarnas och älvarnas ekologiska status har hållits oförändrad, men havsområdets status fortsätter att försämrats i hela landet. Man har inte lyckats få övergödningen av vattnen att minska nämnvärt. Nya rön om skadliga ämnen, mikroplaster och skogsbrukets eventuella större belastning på vattendragen innebär nya utmaningar för planeringen och genomförandet av vatten- och havsvårdsåtgärder. Inom vattenskyddet har man dock utvecklat nya verksamhetsmodeller och metoder för att förbättra inriktningen av och effektiviteten hos vattenskyddsåtgärderna.

Luftkvaliteten i Finland är god, men den bör förbättras ytterligare för att till exempel minska de negativa hälsoeffekterna av utsläpp av små partiklar. Enligt de senaste utsläppskalkylerna är småskalig vedeldning den största källan till utsläpp av små partiklar i Finland. Åtgärder för att minska utsläpp av små partiklar från småskalig vedeldning finns samlade i [det nationella luftvårdsprogrammet](#) (ISO2030) som ska upprättas enligt EU:s utsläppstakdirektiv. I programmet anges de åtgärder som behövs för att förbättra luftkvaliteten fram till 2030.

Varje år saneras förorenade markområden för att skadliga ämnen i marken inte ska komma ner i grundvattnet eller ut i vattendragen eller spridas till omgivande områden. År 2018 undersökte man inom ramen för det riksomfattande forsknings- och saneringsprogrammet för förorenade markområden ([Maaperä kuntoon](#)) 50 riskobjekt i grundvattenområden. Merparten av undersökningarna gjordes vid skjutbanor, avfallshanteringsområden, sågverk och träimpregneringsanläggningar. Under 2018 slutfördes tre saneringsprojekt. Dessutom inleddes fem projekt som fortsätter in på 2019. För undersöknings- och saneringsprojekt inom programmet Maaperä kuntoon användes totalt 2,4 miljoner euro. Sammanlagt 1,82 miljoner euro i medel ur oljeskyddsfonden användes för att ersätta kostnader för undersökning och sanering av oljeförorenade mark- och grundvattenområden.

Under 2018 fortsatte man att lätta upp miljötillståndsplikten inom sektorer med generellt sett liten miljöpåverkan. Exempelvis permanenta betongstationer och fabriker som tillverkar betongprodukter

befriades från miljötillståndsplikt och omfattas nu av ett registreringsförfarande. Därtill bereddes lagändringar för att underlätta användningen av hästgödsel och gödsel från andra produktionsdjur för energiproduktion vid energiproduktionsenheter med en effekt på högst 50 megawatt. I miljöskyddslagen och författningar på lägre nivå bereddes ändringar som gällde ett nytt allmänt anmälningsförfarande som är lättare än miljötillståndsförfarandet.

Utvecklingen av den byggda miljön förbättrar människans välbefinnande

Den omfattande reformen av byggbestämmelsesamlingen 2013–2017 avslutades och de nya bestämmelserna trädde i kraft vid ingången av 2018. Genom reformen preciserades, förenhetligades och förtydligades de normer som styr byggande (bland annat i fråga om inomhusluft, fuktsäkerhet samt vatten- och avloppsinstallationer) utan att kravnivån på kvaliteten i byggandet sänktes. Antalet enskilda krav har minskats med ungefär hälften. Även ombyggnad ingår som ett nytt inslag. I förordningarna beaktas den europeiska inre marknaden för byggprodukter, vilket också främjar exporten inom den inhemska byggbranschen. Inom projektet för digitalisering av den byggda miljön och byggandet (KIRA-digi) fortsatte försöken med nya verksamhetssätt och tekniska lösningar inom området byggd miljö. Projektet Maankäyttöpäätökset fokuserade på framtidens digitaliserade planläggning genom att ta konkreta steg mot en datamodell för detaljplanen, en baskarta för planläggningen, utgångsdata och gränssnitt för planläggningen samt på planeringsprocessen och planeringssystemet.

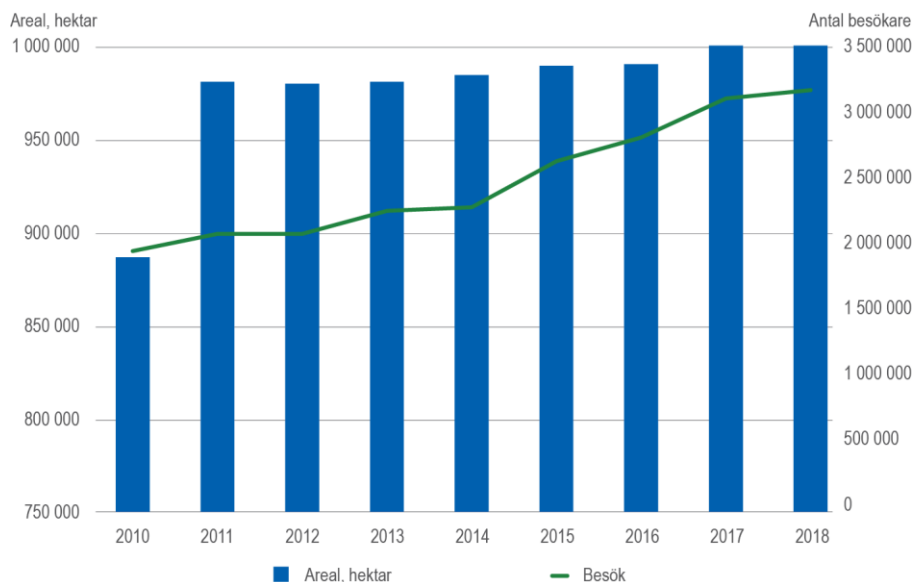
De reviderade [riksomfattande målen för områdesanvändningen](#) trädde i kraft våren 2018 för att bemöta de utmaningar som framför allt klimatförändringen, urbaniseringen och befolkningsförändringen för med sig. De nya målen är betydligt färre än tidigare och överlappningar med speciallagstiftningen har avlägsnats. Alla mål gäller hela landet och det finns inte längre några regionala särskilda mål.

12.4.3 Biologisk mångfald och fungerande ekosystemtjänster

Genomförandet av Finlands [strategi och handlingsprogram](#) för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden 2012–2020 har fortsatt genom att uppdatera de nationella uppgifterna om de 105 indikatorerna för biologisk mångfald ([luonnontila.fi](#)) och förnya kommunikationsprogrammet. Finlands sjätte nationalrapport blir klar i början av 2019. Enligt rapporten verkar målet att stoppa förlusten av biologisk mångfald till år 2020 inte vara möjligt att uppnå, utan det kräver fortfarande en betydande effektivisering av insatserna.

Nätverket Natura 2000 utökades med sammanlagt över 110 000 hektar områden som är viktiga för den marina naturen. Samtidigt uppdaterades de uppgifter om naturtyper och arter som ligger till grund för skyddet av Natura 2000-områdena. Beredningen av lagstiftning som gäller naturskyddsområden som inrättas på statlig mark framskred som landskapsomfattande helheter för Södra Savolax, Nyland, Mellersta och Norra Österbotten, Västra Lappland och Södra Karelen. Antalet naturskyddsområden under beredning uppgår till 425 och den totala arealen till 150 000 hektar.

Effekterna av skötseln och användningen av naturskyddsområdena avspeglar sig i antalet besökare som har ökat varje år. Det gjordes över 3,2 miljoner besök i nationalparkerna 2018, vilket är två procent mer än året innan. För varje euro som placerats i parkens tjänster bringar besöken i nationalparkerna in i genomsnitt över 10 euro till närområdet. Den sammanlagda effekten av besökarna i de 40 nationalparkerna på inkomsterna och sysselsättningen uppgick år 2018 till 211,5 miljoner euro och 2 105 årsverken. Det största inflödet av pengar till den lokala ekonomin sker i turistområden där besökarna stannar längre och utbudet av turisttjänster är större. I fråga om nationalparker i närheten av stora städer och huvudstadsregionen ligger fokus snarare på närrekreation och hälsoeffekter än på lokalekonomiska effekter.

Figur 13. Utvecklingen i nationalparkernas besöksantal och arealer i 2010–2018

Källa: Forststyrelsen

Skyddet av skogarna i södra Finland har förbättrats genom att programmet för den biologiska mångfalden i skogarna (METSO) har verkställts. Målen för 2018 uppnåddes till största delen, och nya områden på sammanlagt cirka 4 300 hektar skyddades. Värdet på objekten uppgick till cirka 23,5 miljoner euro. Dessutom skyddades cirka 2 400 hektar inom Naturanätverket och sådana områden som reserverats för skydd i olika typer av planer till ett värde av cirka 5,5 miljoner euro.

Figur 14. Genomförandet av METSO-handlingsplanen vid NTM-centralerna samt anslag som använts till förvärv och ersättningar 2015–2018

Källa: Närings-, trafik- och miljöcentralerna

Den andra bedömningen av hotade naturtyper publicerades (del 1 och 2). I projektet bedömdes 400 naturtyper i hela landet. Enligt bedömningen är 48 procent av Finlands naturtyper hotade i hela landet.

12.4.4 Boendeformer som stöder konkurrenskraften och välfärden

År 2018 började cirka 46 000 bostäder byggas i Finland, varav över 30 000 var höghusbostäder.

MBT-avtalen mellan staten och kommunerna för perioden 2016–2019 bidrar till att utveckla markanvändningen, boendet och trafiken som en helhet i regionerna Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborg. Avtalsförfarandet har visat sig vara ett fungerande verktyg för att skapa förutsättningar för en betydande ökning av tomtutbudet och bostadsproduktionen och för att trafikinvesteringarna och investeringarna i kollektivtrafiken ska kunna utnyttjas fullt ut i de största stadsregionerna. I det gällande MBT-avtalet för Helsingforsregionen sattes klart högre mål för bostadsproduktionen än tidigare. När det gäller planläggningen av bostadsområdena låg man efter halva avtalsperioden före målen för regionen och i fråga om bostadsproduktionen har byggandet framskridit planenligt. Enligt preliminära uppgifter ligger bostadsproduktionen i Helsingforsregionen på en hög nivå, och under MBT-perioden kommer man upp till hela 62 000 bostäder då målet i avtalet är totalt 60 000.

I Tammerfors stadsregion har bostadsproduktionen i de områden som är trafikmässigt lättillgängliga påskyndats sedan spårvägsprojektet inleddes. I Åbo stadsregion är flera detaljplaneändringar som gäller kompletteringsbyggande i centrumområdena aktuella och invånarantalet ökar i stationsområdena. I Uleåborgs stadsregion ökar användningen av kollektivtrafik kraftigt och även när det gäller cykling och fotgängartrafik har förhållandena i centrumen förbättrats.

Inom den statsunderstödda bostadsproduktionen skapar räntestödsvillkoren, som förnyades 2018, bättre förutsättningar för ny statsunderstödd bostadsproduktion. Det kortvariga räntestöd för lån som infördes 2016 har också gjort det möjligt att bygga objekt på orter som genomgår positiva strukturuomvandlingar och därför behöver fler bostäder. Förutom med räntestödslån stöder staten bostadsbyggandet med understöd och garantier i anslutning till räntestödslån. Den statsunderstödda bostadsproduktionen uppgick 2018 till cirka 8 600 bostäder. Produktionsvolymen låg på samma nivå som året innan. Den mest betydande ökningen inom den understödda produktionen (cirka 34 procent) skedde i antalet påbörjade bostäder för grupper med särskilda behov, där tyngdpunkten låg på studentbostäder. Aktiebolaget A-Kruunu Oy, som ägarstyrs av miljöministeriet, bygger hyresbostäder till skäligt pris i Helsingforsregionen. År 2018 inledde A-Kruunu byggandet av 481 bostäder och i slutet av året var 793 av dem färdigställda och 731 under uppbyggnad.

Resultaten från [programmet för att förbättra äldres boende](#) som avslutades 2017 utnyttjades och gavs bred spridning under 2018. Man har kartlagt de äldres önskemål i fråga om boende och olika boendelösningar och stött den kollektiva aspekten i boendet och utvecklingen av åldersvänliga bostadsområden.

Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA understödde installation i efterhand av 116 hissar (2017: 129 stycken) med sammanlagt 11,5 miljoner euro (2017: 1,4 miljoner euro). För grupper med särskilda behov beviljades det 72,8 miljoner euro i investeringsunderstöd, som användes till att bygga 2 000 nya bostäder för veteraner, äldre personer, personer med funktionsnedsättning och studerande samt till ombyggnad och upphandling av 1 500 bostäder.

Bostadslöshet förebyggs genom [åtgärdsprogrammet](#) för att förebygga bostadslöshet (AUNE). Genomförandet har fortsatt och staten har ingått intentionsavtal om motarbetande av bostadslöshet fram till slutet av 2019 med de tio städer där bostadslösheten är störst. Syftet är att minska bostadslösheten och förhindra att den upprepas.

Trenden i fråga om ensamma bostadslösa var sjunkande mellan 2014 och 2017, och antalet bostadslösa minskade från cirka 7 100 till 6 600. År 2018 ändrades emellertid statistikföringssättet för

Helsingfors. Detta minskade det totala antalet bostadslösa till cirka 4 900, varför siffrorna inte är jämförbara med tidigare år. Samma ändring i statistikföringssättet gäller långtidsbostadslöshet, där antalet bostadslösa sjönk från 2 440 år 2014 till 1 900 år 2017. År 2018 uppgick antalet långtidsbostadslösa till endast 1 160.

Tabell 79. Bostadslösa 2014–2018, personer

	2014	2015	2016	2017	2018*
Totalt	7 100	6 790	6 680	6 600	4 880
– av vilka långvarigt bostadslösa	2 440	2 250	2 050	1 900	1 160

* Statistikföringen av bostadslöshet i Helsingfors ändrades 2018, varför det inte finns jämförbara uppgifter om hur bostadslösheten har utvecklats från 2017.

VALTIONEUVESTO
STATSRÅDET

SNELLMANGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
[valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi](http://valtioneuvosto.fi/sv/julkaisut.valtioneuvosto.fi)

ISBN: 978-952-287-723-9 PDF
ISBN: 978-952-287-724-6 tryckt
ISSN: 2490-0966 PDF
ISSN: 2490-0613 tryckt